

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

SOSYO-MEKÂNSAL AYRIŞMADA KAPALI YERLEŞMELERİN
ROLÜ: İZMİR OYUNLAR KÖYÜ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Yıldıran LİKOS

Coğrafya Anabilim Dalı

İZMİR

2020

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

SOSYO-MEKÂNSAL AYRIŞMADA KAPALI YERLEŞMELERİN
ROLÜ: İZMİR OYUNLAR KÖYÜ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Yıldırım LİKOS

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi İlkay SÜDAŞ

Coğrafya Anabilim Dalı

Beşeri ve İktisadi Coğrafya Yüksek Lisans Programı

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum **Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü: İzmir Oyunlar Köyü Örneği** adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Yıldıran LİKOS

ÖNSÖZ

Metropol niteliği taşıyan ya da büyüme potansiyeli yüksek olan kentler, özellikle 1980’li yıllarda ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklemelenmeye başlaması ile hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecine girmiştir. Söz konusu değişim ve dönüşümleri etkileyen en önemli olgulardan birisi de göçtür. Göç bünyesindeki mekânsal hareketlilikler; büyük kentlerde kalabalıklaşma, gecekondulaşma ve çarpık kentleşmenin yanı sıra kent ile banliyölerin birleşerek bütünleşmesini de beraberinde getirmiştir. Kentlerin karmaşık ve heterojen yapısından hoşnutsuz olan ve bu ortamdan uzaklaşmak isteyen varsıl grupların kendilerine uygun yaşam alanı arayışları, kentlerde kapalı yerleşmelerin oluşumunu tetiklemiştir. Kapalı yerleşmelerin; kamusal alanların özelleşmesine ve sosyo-mekânsal ayrışmalara, diğer bir ifadeyle kentsel bütünlüğün parçalanmasına ve toplumsal birlikteliğin bozulmasına sebep olduğu bilinmektedir. Kentlerin taşıma kapasitesini artırmak ve yükünü azaltmak adına uygulanan konut desantralizasyonları ise hem kapalı yerleşmelerin hem de insan-mekân ilişkilerinin farklı boyutlara ulaşmasına sebep olmuştur.

İnsan ile çevre ilişkisinde kantitatif devrim karşıtı araştırmalar özellikle coğrafya ve psikoloji disiplinleri tarafından 1960’lı yıllarda yapılmaya başlansa da sosyo-mekânsal ayrışma ve kapalı yerleşmeleri konu edinen çalışmalar, 2000’li yıllardan sonra dikkat çekici bir artış eğilimi göstermiştir. Kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolünü konu edinen bu çalışmada insan-çevre ilişkisi; farklı coğrafi ölçeklerdeki mekân birimlerinde “yerin kimliği”, “kendileme”, “yere bağlılık”, “yer/kent kimliği” ve “aidiyet” gibi bu ilişkinin şekillenşi üzerinde etkili olan kavramlar çerçevesinde incelenmiştir.

İZMİR

2020

Yıldıran LİKOS

ÖZET

Sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıkların aynı yerde bulunduğu kozmopolit modern kentler, yurttaşlık ortak aidiyeti çerçevesinde, farklı toplumsal sınıfların birlikte kullandığı kamusal alanlara sahiptir. 1980'lerle birlikte güçlenen küreselleşme sürecinin hız kazanması ve iyice yerleşikleşen neoliberal anlayış; varsıl-yoksul ayrımının derinleşmesini, yeni orta sınıf kentlileri olarak adlandırılan bir grubun ortaya çıkmasını ve söz konusu kamusal alanda yaşanan sosyal ve mekânsal parçalanmaları da beraberinde getirmiştir. Bu durumun mekânsal tezahürü ise gelir gruplarının dışardan erişimi sınırlı kapalı yerleşmeleri-güvenlikli siteleri yeni yaşam alanları olarak seçmeleri olmuştur.

Sakinlerini dış dünyadan ayıran kapalı yerleşmeler, her türden niteliği ile kent evreninin küçük bir simülâsyonunu teşkil etmektedir. Bu, kapalı yerleşmelerde yaşayan bireyler üzerinde kentsel-kamusal ortama yönelik öteki algısını oluşturabilmekte; söz konusu simülâsyon, bireylerin yer kimliklerinde de ikilem ve değişimleri meydana getirebilmektedir. Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıkların çevre ile doğrudan ilişkili olduğu düşünüldüğünde bireylerin aidiyetlerinde yaşanan dönüşüm, onları *dışardakilerden* hem sosyal hem de mekânsal anlamda uzaklaştırabilmektedir. Bu durum, bir yandan kentsel/kamusal yaşam alanına dair aidiyet duygusunu aşındırırken diğer yandan kentteki türdeş olmayan kültürel ve ekonomik yapıları ötekileştirerek sosyal-mekânsal ayrışmayı meydana getirebilmektedir.

Bu araştırma, İzmir'in Balçova ilçesinde konumlanan, 2000'li yılların ortasında yerleşime açılmış Oyunlar Köyü (Olimpiyat Köyü) üzerinedir ve 210 kişilik bir örnekleme dayanmaktadır. Kapalı yerleşmelerinin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolüne odaklanan bu çalışmada, kapalı yerleşmelerde yaşayan sakinlerin kente bağlılık ve aidiyet düzeyleri ile kapalı yerleşmeye bağlılık ve aidiyet düzeyleri arasındaki ilişki, çeşitli istatistiki yöntemlerle incelenmiştir. Ayrıca, Oyunlar Köyü sakinlerinin ikamet ettiği yarı kapalı yerleşmeye atfettiği anlamlar ve bu yerleşmeyi tercih etme sebepleri ile kente bağlılık ve aidiyet düzeyleri arasındaki ilişki, yine çeşitli istatistiki yöntemlerle incelenmiştir. Bunların yanı sıra Oyunlar Köyü sakinlerinin mekânsal hareketliliği, içe kapanma durumları için dağılış haritaları ile tasvir edilmiştir. Oyunlar Köyü yarı kapalı yerleşmesi ile sosyo-mekânsal ayrışma arasındaki ilişkide; ayrışmayı temsil eden belirtiler hem çeşitli analizler ile incelenmiş hem de ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

ABSTRACT

Modern cosmopolitan cities are home to socio-culturally and economically different groups and within the common understanding of citizenship, they provide diverse public spaces for them to live together. However, ever-strengthening globalization process well-rooted neoliberal policies since 1980s has deepened the gap between different income groups and caused a socio-spatial segregation in the above-mentioned public urban space. A spatial outcome of this process has been the emergence of gated communities preferred by upper income groups.

Gated communities function as a micro model of a city with all the services and social, recreational facilities they provide for their residents. Such a wide range of functions mitigates the need for a “real” urban area, resulting in the socio-spatial isolation of gated community residents. Here the place identity, place attachment are crucial concepts to understand the relations with different spatial settings. By constructing an identity of insiders and outsiders, gated communities create a segregation. Such a segregation not only weakens the belongingness to the urban public space but also stands against the wider and heterogeneous urban structure.

This research was conducted in Oyunlar Köyü (Olimpiyat Köyü), a gated community located in the Balçova district of Izmir, Turkey. It is based on a sample of 210 participants. I focused on the segregative role of gated communities and investigated the levels of place attachment in cases of house, residential area, district and the city of Izmir. Urban-related identity, pull factors to reside in Oyunlar Köyü, meanings of place and mobility patterns for different purposes (shopping, commuting, recreation etc.) were also among the aspects that I considered. Mobility pattern of the participants were mapped and statistical analyses were performed in order to understand the inter-group differences.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	VIII
GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları	3
İlgili Literatür ve Araştırmanın Önemi	4
Araştırma Süreci ve Sınırlılıklar	9
1. BÖLÜM: COĞRAFYADA İNSAN-ÇEVRE İLİŞKİSİNİN ÖZNEL BOYUTLARI.....	13
11. Yer ve Mekân	13
1.2. Yerin Kimliği	22
1.3. Kendileme	25
1.4. Yere Bağlılık	29
1.4.1. Yere Bağlılık Ölçekleri	33
1.5. Yer/Kent Kimliği ve Aidiyet	35
1.5.1. Yer/Kent Kimliği Ölçekleri	37
2. BÖLÜM: KAPALI YERLEŞMELER VE SOSYO-MEKÂNSAL AYRIŞMA.....	40
2.1. Kapalı Yerleşmelerin Tanımı, Türleri ve Öznitelikleri	40
2.2. Dünya’da Kapalı Yerleşmeler	44
2.3. Türkiye’de Kapalı Yerleşmeler	53
2.4. İzmir’de Kapalı Yerleşmeler	57
2.5. Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü	62
2.5.1 Sosyo-Mekânsal Ayrışma	62
2.5.2. Kapalı Yerleşmelerin Rolü	65
3. BÖLÜM: ARAŞTIRMA ALANI VE YÖNTEM	69
3.1. Araştırma Alanı: Balçova İlçesi ve İzmir Oyunlar Köyü	69
3.1.1. Doğal Coğrafi Özellikler	69
3.1.2. Beşeri Coğrafi Özellikler	73
3.1.3. İzmir Oyunlar Köyü	79
3.2. Yöntem	87
3.2.1. Araştırma Evreni	93

3.2.2. Anket Örneklemi	95
3.2.3. Veri Toplama Süreci ve Sınırlılıklar	96
3.2.4. Veri Analizi	97
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	99
4.1. Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikler	99
4.1.1. Yaş ve Cinsiyet	99
4.1.2. Doğum Yeri	100
4.1.3. Medeni Durum ve Hane Halkı Özellikleri.....	101
4.1.4. Eğitim Düzeyi	102
4.1.5. Meslek, Çalışma ve Emeklilik Durumu	103
4.1.6. Gelir Düzeyi	104
4.2. Ev ile ilgili Bulgular	105
4.2.1. Ev Tercihinde Etkili Olan Faktörler	105
4.2.2. Evin Mülkiyet Durumu ve Evden Memnuniyet	106
4.2.3. Evi Kendileme	107
4.2.4. Eve Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	108
4.3. Oyunlar Köyü ile İlgili Bulgular	111
4.3.1. Oyunlar Köyü Tercihinde Etkili olan Faktörler	111
4.3.2. Oyunlar Köyü’nde Yaşam Süresi ve Önceki İkamet	121
4.3.3. Oyunlar Köyü’ne Atfedilen Anlamlar	123
4.3.4. Oyunlar Köyü’ne Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	130
4.3.5. Oyunlar Köyü Yer Kimliği ve Alt Boyutları.....	134
4.3.6. Oyunlar Köyü Yer Kimliğinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	137
4.3.7. Oyunlar Köyü Yer Kimliği Alt Boyutlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	140
4.4. Balçova İlçesi ile İlgili Bulgular	147
4.4.1. Balçova’ya Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	147
4.5. İzmir Kenti ile İlgili Bulgular.....	149
4.5.1 İzmir’e Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi	149
4.5.2. İzmir Kent Kimliği ve Alt Boyutları	152
4.5.3. İzmir Kent Kimliğinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi.....	155
4.5.4. İzmir Kent Kimliği Alt Boyutlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi.....	159
4.6. Mekânsal Hareketlilik	166
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	173
REFERANSLAR	199
EK: ARAŞTIRMA SORU FORMU.....	208
TEŞEKKÜR	210
ÖZGEÇMİŞ	211

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: Kent kimliği ölçeği maddeleri ve alt boyutları	90
Tablo 2: Duyusal kendileme operasyonlarına ilişkin eylemler	91
Tablo 3: Örneklemin yaş ve cinsiyet kategorisi alt birimlerinin araştırma evrenini temsil oranları	95
Tablo 4: Örneklemin yaş-cinsiyet yapısı ve toplam örneklem içindeki payları	99
Tablo 5: Katılımcıların doğum yeri ve hayatlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerler	101
Tablo 6: Örneklemin hane halkı yapısı	102
Tablo 7: Örneklemin meslek ve çalışma durumu	103
Tablo 8: Örneklemin çalışma ve emeklilik durumu	104
Tablo 9: Katılımcıların ev tercihinde etkili olan faktörlerden aldığı puan ortalamaları	105
Tablo 10: Örneklemin evden memnuniyet ve mülkiyet durumu	107
Tablo 11: Katılımcıların ev için uygulanan duysal kendileme soru grubundan aldığı puan ortalamaları	107
Tablo 12: Katılımcıların ev için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları	108
Tablo 13: Çeşitli değişkenlere göre eve bağlılık toplam puan ortalamaları	110
Tablo 14: Katılımcıların Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerden aldığı puan ortalamaları	112
Tablo 15: Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörler	113
Tablo 16: Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerden alınan toplam puan ortalamaları	113
Tablo 17: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerin toplam puan ortalamaları	120
Tablo 18: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyüne atfedilen anlamların ortalama puanları	129
Tablo 19: Katılımcıların Oyunlar Köyü için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları	130
Tablo 20: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü'ne bağlılık toplam puan ortalamaları	134
Tablo 21: Oyunlar Köyü Yer kimliği ölçeği ve ölçeğin alt boyutlarından alınan toplam puan ortalamaları	135
Tablo 22: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü yer kimliği toplam puan ortalamaları	140
Tablo 23: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü yer kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları	146
Tablo 24: Katılımcıların Balçova için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları	147
Tablo 25: Çeşitli değişkenlere göre Balçova'ya bağlılık toplam puan ortalamaları	148
Tablo 26: Katılımcıların İzmir için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları	149
Tablo 27: Çeşitli değişkenlere göre İzmir'e bağlılık toplam puan ortalamaları	152
Tablo 28: İzmir kent kimliği ölçeği ve ölçeğin alt boyutlarından alınan toplam puan ortalamaları	153
Tablo 29: Çeşitli değişkenlere göre İzmir kent kimliği toplam puan ortalamaları	159
Tablo 30: Çeşitli değişkenlere göre İzmir kent kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları	166
Tablo 31: Katılımcıların çeşitli faaliyetleri gerçekleştirdiği yerler ve örneklem içindeki payları	168

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1: Araştırmanın etap ve zaman planlamasının şematik gösterimi	10
Şekil 2: Mutlak mekân kapsamının şematik gösterimi	15
Şekil 3: Mutlak mekân, mutlak yer ve lokasyon hiyerarşisinin şematik gösterimi	17
Şekil 4: Üç Dilimli Yere Bağlılık Modeli	29
Şekil 5: Güvenlik kaygısı temelinde ortaya çıkan kapalı yerleşmelerin değişim ve gelişim diyagramı.....	45
Şekil 6: Bugünkü kapalı yerleşmeleri nispeten andıran Roma Askeri Karargâhları (Castrum Romanum) ..	48
Şekil 7: İzmir, Balçova ve Oyunlar Köyü'nün konumu	69
Şekil 8: İzmir Siyasi ve Topografya Haritası üzerinde Balçova ve Oyunlar Köyü'nün Konumu	70
Şekil 9: Balçova ve Oyunlar Köyünün İzmir Körfezi Ölçeğinde Konumu	74
Şekil 10: 1940-1990 yılları arası Balçova nüfus miktarı ve artış hızı	75
Şekil 11: 1950-2018 yılları arası Balçova nüfus miktarı ve artış hızı	77
Şekil 12: 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları İzmir'in maskotu ve amblemi	80
Şekil 13: Oyunlar Köyü medeni durum-cinsiyet yapısı ve toplam nüfus içindeki payları	94
Şekil 14: Oyunlar Köyü yaş-cinsiyet yapısı ve toplam nüfus içindeki payları	94
Şekil 15: İllere göre katılımcıların doğum yeri dağılışı	100
Şekil 16: Üç büyük şehir, bölgeler ve yurt dışında doğan katılımcıların örneklem içindeki payları	100
Şekil 17: Örneklemin medeni durumu	101
Şekil 18: Katılımcıların çocuk sahibi olma durumu	102
Şekil 19: Örneklemin eğitim durumu	103
Şekil 20: Katılımcıların gelir düzeyinin örneklem içindeki payı	104
Şekil 21: Örneklemin ev sahipliği durumu	106
Şekil 22: Örneklemin evden memnuniyet durumu	106
Şekil 23: Eve bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerlere bağlılık ortalamaları ile karşılaştırılması ..	109
Şekil 24: Katılımcıların Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi ve örneklem içindeki payları	121
Şekil 25: Katılımcıların Oyunlar Köyü'nden önceki ikameti	121
Şekil 26: Önceki ikameti İzmir olan katılımcıların Oyunlar Köyü'nden önceki ikametleri	122
Şekil 27: Katılımcıların önceki ikametinin statüsü ve örneklem içindeki payları	122
Şekil 28: Katılımcıların Oyunlar Köyü'ne atfettiği anlamların puan ortalamaları	123
Şekil 29: Oyunlar Köyü'ne bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerler ile karşılaştırılması	131
Şekil 30: Oyunlar Köyü yer kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları	137
Şekil 31: Balçova'ya bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerler ile karşılaştırılması	147
Şekil 32: İzmir'e bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerler ile karşılaştırılması	150
Şekil 33: İzmir kent kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları	155
Şekil 34: Katılımcıların eğlence, dinlenme ve günlük alışveriş faaliyetlerini gerçekleştirdiği yerler	169
Şekil 35: Katılımcıların alışveriş (diğer ihtiyaçlar), spor ve aile buluşmalarını gerçekleştirdiği yerler	170
Şekil 36: Katılımcıların arkadaş buluşmaları, hafta sonu tatili ve yıllık tatillerini geçirdiği yerler	171
Şekil 37: Katılımcıların çalışma, sağlık hizmeti ve kültür-sanat faaliyetlerini gerçekleştirdiği yerler	172

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	Sayfa
Foto 1: Sao Paulo'da (Brezilya) bulunan bir kapalı yerleşme ve kentsel alan	2
Foto 2-3: Diyarbakır Ergani'de bulunan Çayönü Höyüğü, kentleşmeye geçişin ilk örneklerinden biridir	46
Foto 4: Ahmet Sümbül'ün Çayönü Höyüğü demecini konu edinen 5 Haziran 2018 tarihli e-gazete kupürü .	47
Foto 5: Leeds Kalesi, o dönemki işlevi ve görünümü ile günümüz kapalı yerleşmelerine benzemektedir . . .	49
Foto 6-7: San Jose'de (ABD) bulunan bir yörekentin uzak ve yakın plan görüntüsü	50
Foto 8: Mavişehir, konut desantralizasyonu ile kurulan uydu kentlere çarpıcı bir örnek oluşturmaktadır . .	52
Foto 9: Kemer Country Evleri (İstanbul) Türkiye'nin ilk kapalı yerleşmelerinden birini oluşturmaktadır . .	56
Foto 10: Folkart Bayraklı (İzmir) kent içi kapalı yerleşme yapılanmasına örnek oluşturmaktadır	61
Foto 11: Kamusal alan ve özel mülkün dikenli tel ve taş duvarı ile ayrışması	63
Foto 12: Balçova Korutürk Mahallesi'nde bulunan Balçova Modern Evleri	78
Foto 13: Balçova Çetin Emeç Mahallesinde yer olan ve İnşaatı 2005 yılında tamamlanan Olimpiyat Köyü .	78
Foto 14: Verevine tasarımıyla dikkat çeken İzmir Oyunlar Köyü konutları	81
Foto 15: Eğitim derecesi yüksek bir araziye verevine inşa edilen 1988 yapımı Seul Olimpiyat Evleri	82
Foto 16: Eğitim derecesi düşük bir araziye verevine inşa edilen 1976 yapımı Montreal Olimpiyat Evleri	82
Foto 17: Eğitim derecesi düşük bir araziye kübik şekilde inşa edilen 2016 yapımı Rio Olimpiyat Evleri	82
Foto 18: Ahmet Piriştina'nın "Oyunlar Köyü ve Uzundere" demecini konu edinen gazete kupürü	84
Foto 19: Aziz Kocaoğlu'nun "Uzundere Kentsel Dönüşümü" demecini konu edinen e-haber kupürü	85

GİRİŞ

Günümüz kentlerinin en büyük problemlerinden biri; sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda kendi taşıma kapasitelerinin üstüne çıkmış olmalarıdır. Başka bir ifadeyle kentlerin kendi doğal nüfus artışlarına göre planlanmış alt ve üst yapı organizasyonları, göç sonrası yaşanan yığılmayı kaldıramamaktadır. Yığılma şiddetinin artması, şehir sakinlerinin temel ihtiyaçlarını karşılayan alt yapısal ve toplumun yaşam tarzının inşa edildiği üst yapısal hizmetlere ulaşımı zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak, hem maddi hem de sosyal anlamda avantajı elinde bulunduran gruplar, çareyi, kendilerine göre tasarlanmış ve alt-üst yapısal özelliklere sahip yerleşmelere yönelmekte aramışlardır. Yeni küresel-kapitalist dünyada yaşanan bu durum sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkların derinleşmesine sebep olmuştur. Diğer bir ifadeyle, zamanla gruplar arasındaki sosyal mesafe artmış ve ayrışma pekişmiştir. Bu durumun mekânsal sonucu ise ortak kamusal alanların tehdit edilmesi ve bu alanların kent dokusundan koparılarak “şehirlerin ortak yaşam alanı olma” özelliğinin zayıflamasıdır. Söz konusu kopuşun mekânsal tezahürü, banliyöleşmenin bir parçası olan kapalı yerleşmelerdir (*gated community*).

Genellikle güvenlik ihtiyacının bir sonucu olarak ortaya çıkan kapalı yerleşmeler; kamuya açık olmayan, erişimi kontrollü, kendi güvenlik sistemlerine sahip ve yine kendi özel yönetimi tarafından idare edilen yerleşmelerdir. Bazen “refah adacıkları” bazen “kurtarılmış adacıklar” bazen “dışa kapalı yerleşmeler” bazen de “korunaklı yerleşmeler” olarak adlandırılmaktadırlar (Yıldırım, 2016, s. 13). Bu çalışmada, söz konusu yerleşmeleri genel hatlarıyla uygun bir şekilde karşıladığı düşünülen “kapalı yerleşmeler” kavramı kullanılacaktır. Kapalı yerleşmeler, ağırlıklı olarak toplumun ekonomik açıdan orta-üst ve üst sınıflarına hitap etmektedir. Dolayısıyla ulaşım, iletişim ve güvenlik gibi modern bir şehrin olanaklarını barındıran bu yerleşmeler, söz konusu gruplar tarafından tercih edilmektedir. Alt ve üst yapı özelliklerini bünyesinde barındıran kapalı yerleşmeler, bir yandan onları kullanan bireylerin hayatlarını kolaylaştırırken diğer yandan da sosyo-mekânsal anlamda bir içe kapanma sonucunu doğurmaktadır.

Sosyal ve mekânsal ayrışma (*socio-spatial segregation*), birbirlerini etkileme güçlerinden dolayı çoğu kez birlikte açıklanan kavramlardır. Zira sosyal ayrışma; birey ya da grupların ekonomik, kültürel ve etnik farklılıklar sonucu mekânsal anlamda

ayrışmasıdır (Andersen, 2003'ten aktaran Özgür, 2006). Burada karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Gruplar arasında sosyal mesafenin artması mekânsal mesafeyi artırmakta, artan mekânsal mesafe de sağlıklı birincil iletişimi ve duygusal bağları ortadan kaldırarak sosyal ayrışmayı beraberinde getirebilmektedir. Bu anlamda, sosyal ve mekânsal ayrışmanın birbirini beslediği söylenebilir. Kapalı yerleşmeler, böylesi bir sosyo-mekânsal sürece zemin teşkil etmektedir. Kapalı yerleşme sakinleri günlük hayatın gereksinimlerini yerleşme içinde ana kent, ilçe ya da mahalleden bağımsız olarak karşılayabilmektedir. Söz konusu bu durum; toplumsal etkileşimi sekteye uğratma, kapalı yerleşmeyi çevresinden bağımsız yaşam alanı haline getirme ve kendi içinde homojen bir sosyal yapı gösterme durumlarını ortaya çıkarmaktadır (Töre ve Som, 2009, s. 122).

Foto 1: Sao Paulo'da (Brezilya) bulunan bir kapalı yerleşme ve kentsel alan (La Marea, 18.07.2020).

Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıkların aynı yerde yaşadığı kozmopolit modern kentler, yurttaşlık (*citizenship*) ortak aidiyeti çerçevesinde toplumsal sınıfların bir arada yaşadığı ve kullandığı kamusal alanlara sahiptir. Ancak kapalı yerleşmeler, sakinlerini içinde yer aldıkları şehirden ayırıcı bir rol oynayarak onların kentsel alanlarla bağını zayıflatabilmektedir. Bu da ayrışmayı ve kutuplaşmayı beraberinde getirebilmektedir. Kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal kutuplaşma üzerine etkisini

konu edinen bu çalışmada insan-çevre ilişkisi; farklı coğrafi ölçeklerdeki mekân birimlerinde “yerin kimliği”, “kendileme”, “yere bağlılık”, “yer/kent kimliği” ve “aidiyet” gibi bu ilişkinin şekillenışı üzerinde etkili olan kavramlar çerçevesinde incelenmiştir. *Yerin özgün kimliği, kişinin bu yeri kendileme şekli, kişinin yere bağlılığı ve kent kimliği ve aidiyeti* iç içe geçmiş kavramlardır ve bu ilişkisellik sosyal yaşamın mekânsal boyutlarının sınırını çizmektedir. Kapalı yerleşmelerin sebep olduğu sosyal ve fiziksel ayrışmanın sembolik göstergeleri bir yana, uydu fotoğrafları yoluyla ya da çıplak gözle bile net bir şekilde görülebilen bir ayrışma söz konusudur (**Foto 1**).

Türkiye’de de sayıları giderek artan kapalı yerleşmelerin yaygınlık kazandığı illerden biri İzmir’dir. Kapalı yerleşmeler, şehir sakinlerinin yaşam alanları olarak İzmir ile ilişkilerini de yeniden şekillendirmektedir. Bu kapalı yerleşmelerden biri de 2000’li yıllarda inşa edilen ve araştırma alanımızı oluşturan İzmir Oyunlar Köyü ya da diğer adıyla Olimpiyat Köyü’dür.

Araştırmanın Amacı ve Araştırma soruları

Bu araştırmanın temel amacı, kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolünü incelemektir. Araştırmanın alt amacı olarak da ifade edilebilecek ikincil amacı; kapalı yerleşmelerde yaşayan insanların çevreleriyle nasıl bir ilişki içinde oldukları, bu ortamlara bireysel ya da kolektif bağlamda nasıl anlamlar attettikleri ve bu alanları neden tercih ettikleri gibi sorulara yanıt aramak, sosyo-mekânsal ayrışmanın öznel boyutlarına dikkat çekmektir. Ayrıca; yerin kimliğindeki hangi niteliklerin insanları kapalı yerleşme ortamına çektiği, özellikle konut ölçeğinde *kendileme* yoluyla mekânı nasıl dönüştürdükleri; bu kendilemenin onların yere bağlılığını ne ölçüde etkilediği, yere bağlılığın yer/kent kimliklerine nasıl yansıdığı ve varsa sosyo-mekânsal ayrışmaya dair göstergeleri ortaya koymaktır. Bu bağlamda araştırmada cevabı aranacak temel sorular şunlardır:

- 1) Kapalı yerleşmelerin hangi nitelikleri insanları bu ortamlara çekmektedir? Bu niteliklerin sosyo-mekânsal ayrışma ile ilişkisi nedir?
- 2) Kapalı yerleşmelere bağlılık ve aidiyet, kente bağlılık ve aidiyeti ne düzeyde etkilemektedir?

3) Kapalı yerleşmelerde yaşayan insanlar, kent üzerinde nasıl bir mekânsal hareketliliğe sahiptir?

Bu ve benzeri sorular çerçevesinde kapalı yerleşmelerde insan-mekân ilişkileri ve bu yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki etkisi; İzmir Oyunlar Köyü örneğinde ve yöntem başlığı altında ayrıntılı olarak açıklandığı şekliyle incelenmiştir.

İlgili Literatür ve Araştırmanın Önemi

Kapalı yerleşmeler ile sosyo-mekânsal ayrışma arasındaki ilişki, özellikle 2000’li yıllardan beri gündemdeki yerini korumaktadır. Coğrafya, Şehir ve Bölge Planlama, Mimarlık, Sosyoloji ve Kültürel Antropoloji gibi disiplinler konuyu, kendi perspektiflerinden ele almaktadır. Söz konusu disiplinler tarafından daha önce yapılan çalışmalar, sosyo-mekânsal ayrışma ile kapalı yerleşmeler arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Diğer bir ifadeyle sadece sosyo-mekânsal ayrışmanın kapalı yerleşmeler üzerindeki belirleyiciliği değil aynı zamanda kapalı yerleşmelerin de sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki belirleyiciliği, çeşitli araştırmalara konu olmuştur.

Goix (2005) “**Gated Communities: Sprawl and Social Segregation in Southern California**” isimli makalesinde, kapalı yerleşmelerin özel girişimler ve kamu tarafından yardımlaşarak inşa edildiği ve bu ortaklığın yerelde sosyal ayrışmayı nasıl etkilediği üzerine odaklanmaktadır. Goix’e (2005) göre sosyo-ekonomik farklılıklar çevre ile doğrudan ilişkilidir ve etnik tampon bölgelere kurulan kapalı yerleşmeler yapılandırılmış bir dışlamayı dolayısıyla sosyo-mekânsal ayrışmayı vurgulamaktadır.

Özgür’ün (2006) “**Sosyal ve Mekânsal Ayrışma Çerçevesinde Yeni Konutlaşma Eğilimleri: Kapalı Siteler, İstanbul, Çekmeköy Örneği**” isimli doktora tezi, toplum içinde gelir eşitsizliğine bağlı olarak oluşan tabakalaşmayı ve refah devletinin aşamalı bir şekilde çözülmesinin sosyo-mekânsal ayrışmaya sebep oluşunu ele alınmaktadır. Özgür’e (2006) göre 1980 sonrası benimsenen neo-liberal politikalar; alt ve üst gelir grupları arasında bir uçurum oluşmasına, toplumun sosyal yapısının parçalanmasına ve bunun doğal sonucu olarak mekânsal ve sosyal ayrışmanın ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Töre ve Som’un (2009) “**Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Korunaklı Konut Yerleşmeleri: İstanbul Örneği**” adlı makaleleri kapalı yerleşmelerin ortaya çıkısını,

küresel dünyanın ürünü olan yeni yaşam biçimleri ve elit tabakanın doğuşuna dayandırmaktadır. Yazarlara (2009) göre doğal afet, suç ve haksız fiillere karşı güvende hissetme, yeni yaşam biçimlerini karşılama ve elit tabakanın şahsa münhasır istekleri gibi ihtiyaçlara istinaden oluşturulan kapalı yerleşmeler; direkt olarak sosyo-mekânsal ayrışmanın itici faktörlerini oluşturmaktadır.

Fahey ve Fanning'in (2010) "**Immigration and Socio-spatial Segregation in Dublin, 1996–2006**" isimli makalesi, göçmen yerleşim düzeninin kentteki sosyo-mekânsal ayrışma üzerine etkisini incelemektedir. Yazarlara (2010) göre iyi eğitilmiş bir halkın varlığını sürdürdüğü, mono-etnik nüfusun hakim olduğu ve göçmenlerin yeni ama eğitilmiş olduğu bir kentte; kümelenmenin dezavantajlı bölgelerde yoğunlaşması, sosyo-mekânsal ayrışmayı Dublin'de olduğu gibi azaltmaktadır. Başka bir ifadeyle kozmopolit nüfus fonuna sahip ve göçmenler ile halkın eğitimsiz olduğu bir kentte; göçmen kümelenmesinin dezavantajlı bölgelerde yoğunlaşması, sosyo-mekânsal ayrışmayı artırmaktadır.

Güven ve Kar'ın (2013) "**Kutuplaş(tır)manın Yeni Mekânları: Kapalı Siteler**" isimli makalesine göre kapalı yerleşmelerin teknoloji ile güçlendirilmiş bariyerlerle kuşatılması, iç donatılarının kamu erişimine kapatılması ve genel anlamda dışlayıcı bir şekilde inşa edilmesi mekânsal ayrışmayı artırdığı gibi sosyal ayrışmayı da artırmaktadır.

Göğüş'ün (2014) "**Küreselleşen Kentlerde Kamusal Mekânın Dönüşümünün Sosyo-Mekânsal Ayrışma Bağlamında İncelenmesi: Taksim Gezi Parkı Örneği**" isimli yüksek lisans tezi, ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklenmesi sonucu oluşan ekonomik, toplumsal ve mekânsal dönüşümler ile sosyo-mekânsal ayrışma arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Göğüş'e (2014) göre yaşanan dönüşümler sonucunda; sosyo-mekânsal ayrışmayı azaltmada kullanılabilecek kamusal mekânlar hem küresel sermayeye hizmet etmekte hem de yeni orta sınıf kentlilerine göre inşa edilmektedir. Bu, yeniden yapılanmaya uyum sağlayamayan dezavantajlı grupların kenti kendilemesini engellerken aynı zamanda kamusal mekânların kamusallığını azaltmakta ve sosyo-mekânsal ayrışma çizgisini kalınlaştırmaktadır.

Gönüler'in (2015) "**Kentte Sosyal Ayrışma ve Mekânsal Dönüşüm: Kapalı Sitelerde Kadının Konumu**" adlı yüksek lisans tezi, soylulaştırma (*gentrification*)

sonrası İstanbul’da inşasına hız verilen ve sosyo-mekânsal ayrışmaya sebep olan kapalı yerleşmeler ile orta-üst ve orta sınıf içindeki kadının sosyo-ekonomik ve kültürel etkileşimini ele almaktadır. Gönüler’e (2015) göre toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi ile birlikte kadınlar; bilgi ve becerilerini aracı olarak kullanabilen, yaşadıkları mekâna müdahale edebilen ve eşitlikçi bir aile yapısı beklentisi içinde olan bir dönüşüm yaşamışlardır. Bu dönüşüm sonrası kadınlar; statünün göstergesi olan, sosyo-mekânsal anlamda ayrılmış ve ayrıca suç ve haksız fiillere karşı güvenli kapalı yerleşmelere yönelmişlerdir. Bir başka ifadeyle kadının yaşadığı toplumsal rol değişim ve dönüşümü, bu tarz yerleşmelere olan ihtiyacı artırmaktadır.

Borsdorf, Hidalgo ve Vidal-Koppmann’ın (2016) “**Social segregation and gated communities in Santiago de Chile and Buenos Aires. A comparison**” adlı makaleleri; neo-liberal ekonomik yaklaşım ve küreselleşme sürecinde, sermayenin mekân ve sosyal gruplar arasındaki eşitsiz paylaşımı ve sonuçlarına odaklanmaktadır. Yazarlara (2016) göre sermaye paylaşımındaki eşitsizlik; üst gelir grubunun sivrilmesine, alt gelir grubundaki yoksulluğun büyümesine ve soylulaştırma hızının artmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu durum sonucu Santiago’da; toplum içinde huzursuzluk artmış, güvenlik kaygısı banliyöleşmeyi tetiklemiş, üst gelir grubunun talebini karşılamak üzere dışa kapalı lüks villaların inşası hızlanmış ve sosyo-mekânsal ayrışma derinlik kazanmıştır.

Özdemir ve Doğrusoy’un (2016) “**Kapalı Konut Sitelerinin Kamusal Açık Alanlar Açısından Oluşturduğu Problemlerin İnsan-Çevre İlişkileri Bağlamında İrdelenmesi**” isimli makaleleri kapalı yerleşmelerin kendi çevrelerindeki kamusal alanlarda yarattığı sosyal ve mekânsal sorunları, insan çevre ilişkileri bağlamında ele almaktadır. Yazarlara (2016) göre kapalı yerleşmeler, etraflarındaki kamusal alanların erişilebilirlik ve kullanılabilirliğini tehdit ederek insan-çevre ilişkileri açısından kayda değer açmazların yanı sıra sosyo-mekânsal ayrışmanın da tetikleyicisi olmuştur.

Karadağ ve Aksak’ın (2018) “**Metropol Kentlerde Sosyo-Mekânsal Ayrışma ve Toplanma Dinamikleri**” adlı kitap bölümü; günümüz metropollerinde yaşanan sosyo-mekânsal ayrışma dinamiklerine, sosyal ve mekânsal ayrışma temsilleri olan daha çok zengin kesimi barındıran kapalı yerleşme ve rezidanslara ve bunların kent mekânına ve sosyal entegrasyon süreçlerine olan yansımalarına sosyal coğrafya kapsamında

odaklanmaktadır. Yazarlara (2018) göre sosyo-mekânsal ayrışma, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kentsel yerleşmelerde, özellikle neo-liberal dönemin ardından artarak farklı düzeylerde ortaya çıkmaktadır. Yine yazarlara (2018) göre sosyo-mekânsal ayrışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan kapalı yerleşmelerin temel amacı, belirli ayrılmış alanlara dışardan erişimi sınırlandırmak ve yasaklamaktır.

Çakırer'in (2006) **“Onlar Olmasa Evimizi Kim Temizleyecek? Korunaklı Yaşamıyla Adana Varsılı ve Mekânsal Ayrışma”** adlı makalesi, gelir eşitsizliği sıralamasında bazen birinci bazen de ikinci sırada yer alan Adana kentinde refah ve bolluk içinde yaşayan varıl kesimin, sınıf altı konumunu sürekli yineleyen grubu yani yoksulu ve varoşluyu nasıl algıladığı ve bu algının mekânsal tercihlere etkisi üzerine odaklanmaktadır. Çakırer'e (2006) göre ekonomik alanda başlayan ve küreselleşme süreciyle tanımlanan değişim, sosyal ve mekânsal alanda parçalanma, ayrışma ve hızla gelişen sosyo-ekonomik kutuplaşmaya sebep olmaktadır. Bu durum; sosyal eşitsizliklerin artmasını, sosyal parçalanmayı ve toplulukların belli gruplar tarafından kabul görürken diğer gruplar tarafından dışlanan ikili yapıya sahip olmasını da beraberinde getirmiştir.

Akalın'ın (2016) **“Mekânsal Ayrışmanın Bir Yeni Biçimi Olarak Kapalı/Kapılı Siteler: Akkent Konutları Örneği”** adlı makalesi ise Küreselleşmenin devinime geçirdiği sosyal ve mekânsal dönüşümler ile kapalı yerleşmeler arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Akalın'a (2016) göre bu değişim ve dönüşümler; toplumdaki üst/orta ile orta gelir grubunun genişlemesine ve doğal olarak kapalı/korunaklı yerleşmelere olan ihtiyaç ve talebin artmasına sebep olmuştur. İnşaat şirketlerinin “ayrıcalıklı yaşam alanı” ve “ideal yaşam alanı” gibi talepleri memnuniyetle karşılaması sonucu mekânsal ayrışma, farklı ve hızlı bir ivme kazanmıştır. Bir başka ifadeyle sosyal ayrışmanın sosyo-mekânsal ayrışmayı doğrusal olarak etkilediğini savunmuştur.

Yıldırım (2016) **“Kapalı Konut Yerleşkelerinin Antalya Kenti Örneğinde İncelenmesi”** isimli yüksek lisans tezinde kapalı yerleşmeler ile kentsel mekânda yaşanan parçalanma ve sosyal izolasyonlar arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Yıldırım'a (2016) göre kapalı yerleşmeler; bireyleri avantajlı-dezavantajlı olarak ikiye ayırmakta,

toplumsal birliktelik ve kentsel bütünlüğü olumsuz etkilemekte ve kentin toplumsal ve mekanik manzarasında bozulmalara yol açmaktadır.

Haghrahamanı (2017) “**Kentsel Dönüşümde Memnuniyet ve Sosyo-Mekânsal Ayırışma: Ankara Mamak Örneği**” adlı yüksek lisans tezinde, kentsel dönüşüm sonrası oluşturulan toplu konutlar ile bu ortamlarda yaşayan sakinlerin memnuniyeti ve sosyo-mekânsal ayırışma arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Haghrahamanı’ye (2017) göre toplu konutlarda yaşayan sakinler ve genel olarak bölge halkı kentsel dönüşümden olumlu yönde etkilenmiş ve bu durum sosyo-mekânsal ayırışmayı kısmen de olsa ortadan kaldırmıştır.

Kaba ve Südaş’ın (2019) “**Mavişehir’in Belirli Kuralları Vardır: Kapalı Yerleşmelerde İnsan-Mekân İlişkileri**” başlıklı kitabı; kapalı yerleşmeler ile insan-mekân arasındaki ilişkiyi ikametgâh hareketliliği bağlamında ele almıştır. Yazarlara (2019) göre kapalı bir konut yerleşmesi olan Mavişehir’in sunmuş olduğu profesyonel hizmetler, güvenlik ve benzer sosyo-ekonomik özelliklere sahip homojen gruplarla birlikte yaşama imkânı; söz konusu kapalı yerleşmenin tercih edilmesindeki en önemli değişkenlerdir. Ki bu değişkenler, kapalı yerleşmelerin hem sosyal hem de mekânsal ayırışmalara sebep olduğunu göstermektedir.

Kapalı yerleşmeler ile sosyo-mekânsal ayırışma arasındaki ilişkiyi konu edinen çoğu çalışmada, sosyal ayırışmanın mekânsal ayırışmayı dolayısıyla kapalı yerleşmeleri ortaya çıkardığı görüşü ön plandadır. Ancak Kaba ve Südaş (2019), Yıldırım (2016), Özdemir ve Doğrusoy (2016), Güven ve Kar (2013), Töre ve Som (2009) ve Goix (2005) gibi bazı çalışmalarda ise kapalı yerleşmeler ile sosyal-mekânsal ayırışma arasındaki ilişkide, kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayırışma üzerindeki rolüne dikkat çekilmiştir.

Bu araştırmada kapalı yerleşme ile sosyo mekânsal ayırışma arasındaki ilişkinin yanı sıra kapalı yerleşmelerde yaşayan bireylerin yaşadıkları ortama aidiyet ve bağlılık düzeylerinin ne olduğu ve bu aidiyet ve bağlılığın sosyo-mekânsal ayırışma üzerindeki belirleyiciliği gibi boyutlara dikkat çekilecektir. Ayrıca diğer çalışmalarda küreselleşme, neo-liberal ekonomi ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi sosyo-mekânsal ayırışmayı tetikleyici kavramların kapalı yerleşmeler üzerindeki belirleyiciliğine dikkat çekilmiştir. Söz konusu tez çalışmamızda ise *yerin kimliği, kendileme, yere bağlılık ve kent/yer*

kimliği ve *aidiyet* gibi kavramların kapalı yerleşme sakinleri üzerinde belli bir iç içe geçme ile sosyo-mekânsal ayrılmaya etki edip etmediği incelenecektir. Söz konusu kavramlar; insan-mekân ilişkileri çerçevesinde yapılan araştırmalarda, bazen mekânsal doyum (Gökten, 1991) bazen de mekânsal doyum ve ikametgâh hareketliliği (Kaba, 2017; Kaba ve Südaş, 2019) üzerinden değerlendirilmiştir. Fakat bu kavramlar, belli bir iç içe geçme ile sosyo-mekânsal bir ayrılmaya ve hatta bireylerin aidiyet duydukları kapalı yerleşme periferindeki kentsel alanda kamusalılığı azalmış tampon bölge oluşturmaya neden olabilirler. Keza kapalı yerleşme çevresinde bulunan ve kent halkının kullanımına açık olması gereken kamusal alanların, kapalı yerleşme sakinlerine hizmet sunacak şekilde özelleştirildikleri de bilinmektedir (Özdemir ve Doğrusoy, 2016, s. 361). Dolayısıyla varsıl kesimi oluşturan kapalı yerleşme sakinlerinin yaşadıkları yerleşmeye olan aidiyet düzeyleri, yerel yönetimler üzerinde çeşitli baskılar oluşturabilmektedir. Bu durum; kapalı yerleşme çevresinin kendi sakinlerine hizmet sunacak şekilde özelleştirilmesine ya da düzenlenmesine, etrafında kamusalılığı azalmış bir ara zon yaratarak kapalı yerleşme alanının kent içinde genişlemesine ve kamusal alanların azalmasına sebep olabilir.

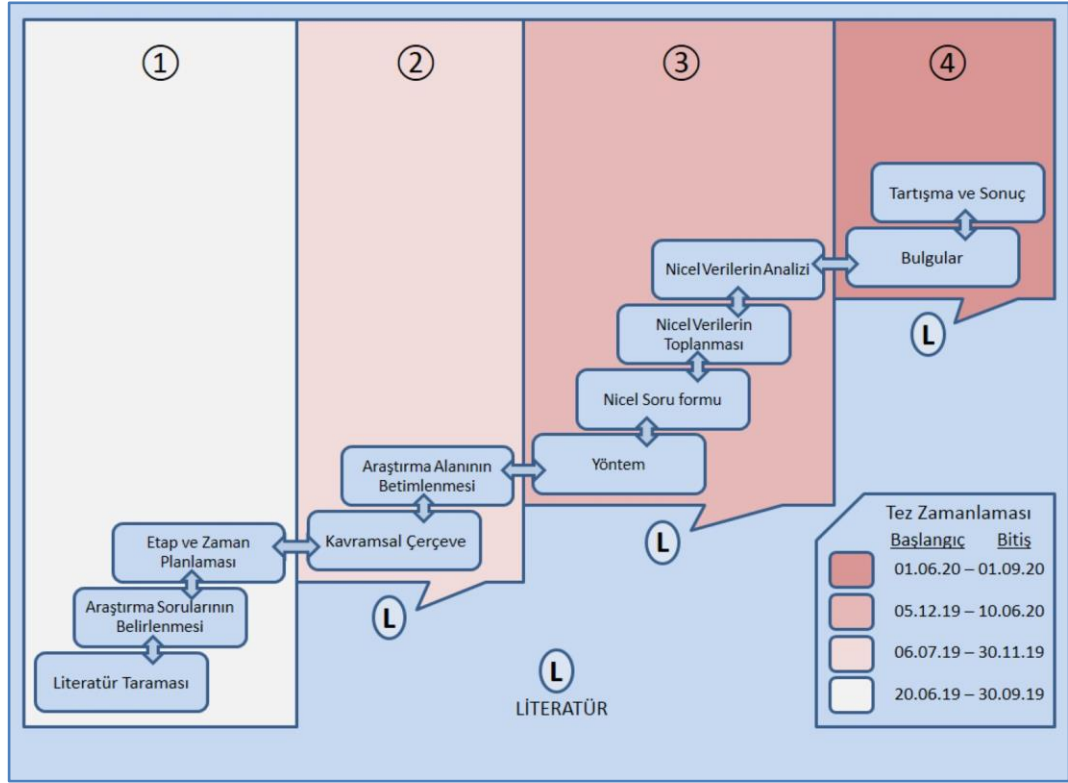
Araştırma Süreci ve Sınırlılıklar

Araştırma sürecinin **ilk aşamasında** araştırmanın konusu belirlenmiş; konuyla ilgili literatür gözden geçirilmiş, araştırmada yararlanılacak tez, makale, kitap vb. gibi temel kaynaklar incelenmiştir. Akabinde araştırmanın amacı ve araştırma soruları belirlenmiş, ilgili literatür çerçevesinde önemi ve gerekçesi dile getirilmiştir. Son olarak, değinilecek ve değinilmeyecek konuların sınırları çizilmiş ve çalışmanın etap ve zaman planlaması yapılmıştır.

İkinci Aşamada ilk olarak konuyla ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuş; bu bağlamda temel kavramlar ve konuyu izah edici değişkenler araştırılmıştır. Ayrıca araştırma alanının tasviri de yine bu etapta yapılmıştır.

Üçüncü aşamada; nicel veriler için **Ek'te** yer alan **araştırma soru formu** hazırlanmış, veriler toplanmış ve betimsel ve istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir.

Dördüncü aşamada elde edilen niceliksel bulgular çeşitli yöntemlerle tasvir edilmiştir. Söz konusu bulgular; ilgili alan yazını, araştırma soruları ve kavramsal çerçeve ışığında tartışılmıştır.

Şekil 1: Araştırmanın etap ve zaman planlamasının şematik gösterimi.

Daha önce kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolüne değinen çalışmalar olduğu gibi sosyo-mekânsal ayrışmanın kapalı yerleşmeler üzerindeki rolüne değinen çalışmalara da sıklıkla rastlanılmaktadır. Ayrıca kapalı yerleşmelerde; insan-çevre ilişkisi, mekânsal doyum ve ikametgâh hareketliliği, kadının konumu, yeni konutlaşma eğilimleri, kamusal açık alanlar açısından oluşturduğu problemler ve toplanma dinamikleri gibi konulara da daha önce yer verilmiştir. Kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolü; araştırmanın amacını yansıtmaması açısından söz konusu bu tezin sınırlılığını oluşturmuş ve kapalı yerleşmelerle ilgili diğer konular kapsam dışı bırakılmıştır. Tez bölümlerinin sınırlılığı ise aşağıdaki gibidir;

Araştırmanın **Giriş** bölümünde; kapalı yerleşmelerin fiziksel ve sosyal özellikleri itibari ile içinde yaşayan sakinlerin kentsel mekânla bağıını zayıflatabileceği dile getirilmiştir. Ayrıca sakinlerin içinde yaşadıkları yerleşme ve kentsel mekân ile

ilişkilerinin “yerin kimliği”, “Kendileme”, “yere bağlılık”, “kent kimliği ve aidiyet” gibi bu süreç üzerinde etkili olan kavramlar çerçevesinde inceleneceği belirtilmiştir. **Giriş** bölümü; **Araştırmanın amacı ve araştırma Soruları, İlgili Literatür ve Araştırmanın Önemi** ve bu kısmın konusunu oluşturan **Sınırlılıklar ve Araştırma Süreci** olmak üzere üç kısma ayrılmıştır.

Birinci bölümde; **Coğrafyada İnsan-Çevre İlişkisinin Öznel Boyutları** ana başlığı ve **Yer ve Mekân** alt başlığı altında birçok disiplinde farklı yorumlanabilen “**yer**” ve “**mekân**” kavramları ile bu kavramların öznel boyuttaki farklılığı üzerinde durulmuştur. Ardından yere bağlılık ile ilişkisi bulunan **Yerin Kimliği** ve **Kendileme** kavramlarına değinilmiştir. Son iki kısımda insanın herhangi bir sosyal mekânla bağının güçlenmesi ya da zayıflaması ilişkisini ölçmede kullanılan **yere bağlılık** ve **yer/kent kimliği** ölçeklerine sosyo-mekânsal ayrışma bağlamında odaklanılmıştır. **Birinci** bölüm, **Yer ve Mekân, Yerin Kimliği, Kendileme, Yere Bağlılık ve Yer/Kent Kimliği ve Aidiyet** olmak üzere beş kısımdan oluşmaktadır.

İkinci bölüm; **Kapalı Yerleşmeler ve Sosyo-Mekânsal Ayrışma** ana başlığı altında incelenmiştir. **Kapalı Yerleşmelerin Tanımı, Türleri ve Öznitelikleri** alt başlığı altında dışa yapalı yerleşmelerin tanımları, türleri, ortaya çıkış sebepleri, gelişimi ve öznitelikleri ele alınmıştır. Ardından **Dünya’da Kapalı Yerleşmeler, Türkiye’de Kapalı Yerleşmeler ve İzmir’de Kapalı Yerleşmeler** alt başlıkları altında kapalı yerleşmeler ile neolitik dönem özel mülkiyeti, orta çağ kale kentleri ve sayfiye evleri arasındaki ilişki ele alınmış ve coğrafi dağılışları hakkında bilgi verilmiştir. Son kısımda; **Sosyo Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü** alt başlığı altında sosyo-mekânsal ayrışmanın ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve kapalı yerleşmelerin bunun üzerindeki rolü dile getirilmiştir. **İkinci** bölüm, **Kapalı Yerleşmelerin Tanımı Türleri ve Öznitelikleri, Dünya’da Kapalı Yerleşmeler, Türkiye’de Kapalı Yerleşmeler, İzmir’de Kapalı Yerleşmeler ve Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü** olmak üzere beş kısımdan oluşmaktadır.

Üçüncü bölüm; **Araştırma alanı ve Yöntem** ana başlığı altında “**Araştırma Alanı: Balçova İlçesi ve Oyunlar Köyü**” ve “**Yöntem**” olmak üzere iki kısımda incelenmiştir. Araştırma alanını oluşturan İzmir Oyunlar Köyü, idari açıdan bağlı bulunduğu Balçova ilçesi ile benzer fiziki ve beşeri coğrafi özelliklere sahiptir. Bu

sebeple ilk olarak Balçova'nın fiziki ve beşeri özelliklerine yer verildikten sonra İzmir Oyunlar Köyü'nün ortaya çıkış süreci, lokasyon tercihi, mimari seçim nedenselliği ve çeşitli özelliklerine değinilmiştir. İkinci kısımda; araştırma evreni, örneklem seçimi ve anket soru formlarının tanıtımı, veri toplama süreci ve verilerin analiz şekli gibi alan araştırması metotlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm, **Bulgular** ana başlığı altında “**Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikler**”, “**Ev ile ilgili Bulgular**”, “**Oyunlar Köyü ile İlgili Bulgular**”, “**Balçova İlçesi ile İlgili Bulgular**”, “**İzmir Kenti ile İlgili Bulgular**” ve “**Mekânsal Hareketlilik**” gibi kategorik alt başlıklara ayrılarak tasvir edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma bölümünde ise elde edilen nicel bulgular, araştırma soruları ışığında ilgili literatür ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

COĞRAFYADA İNSAN-ÇEVRE İLİŞKİSİNİN ÖZNEL BOYUTLARI

1.1. Yer ve Mekân

Yer ve mekân, coğrafyanın iç içe geçmiş kavramları olarak bilinmektedir. Coğrafyacıların telaffuz ederken iki kere düşündüğü aksi takdirde kastedilen şeyin doğru aktarılamaması korkusunu hep içinde barındıran, karmaşık kavramlardır. Karmaşıklığın devam etmesi ve kavramsal sınırların net bir şekilde çizilememesi, bu iki kavramın kullanımını zorlaştırmanın yanı sıra çevre ve insan arasındaki ilişkilerin de anlaşılmasını güçleştirmektedir. Benzer şekilde Kaya (2014a) kimlik, kültür, toplum, ekonomi ve siyaset arasındaki ilişkinin anlaşılmasında mekânın farklı çağrışımları, mekânsal örgütlenme, mekânsal organizasyon ve mekânsal değişim kavramlarının öncelikli olarak anlaşılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Peki! Mekân ve yer kavramları ve çağrışımları gerçekten de karmaşık mı? Doğru kategorize etme ile bu düğüm çözülebilir mi?

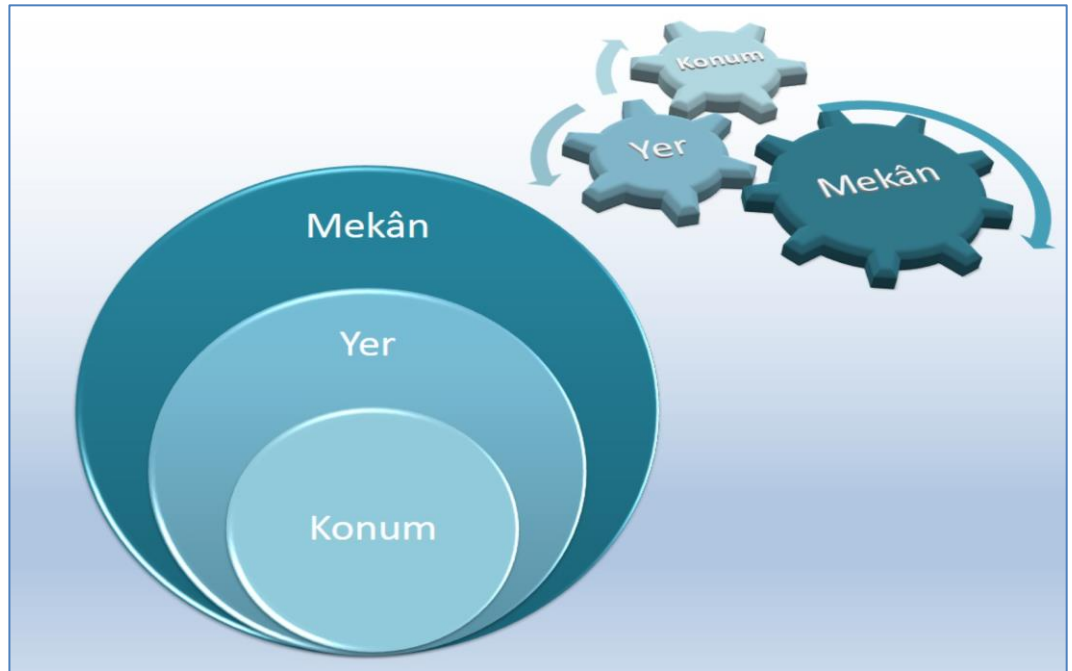
İkinci soruya verilebilecek genel geçer bir yanıt, birinci sorunun da cevabını almasını sağlayabilir. Şöyle ki nesneleri, olayları ya da kavramları kategorize etmek, öğrencinin parçadan yola çıkarak bütüne-senteze daha kolay ulaşmasını mümkün kılabilir. Söz gelimi “diyalektik süreç” kavramı ele alındığında, bu haliyle pek te bir şey ifade etmediği göze çarpmaktadır. Ancak diyalektik sürecin; 1. yapısal yaklaşım 2. dünya görüşü 3. yöntem 4. akıl yürütme tarzı gibi kavramların bir araya gelmesi ile oluştuğu (Gökten 1991, s. 18) vurgulanırsa daha kolay anlaşılabilir. O zaman diyalektik süreç için *birey ya da grupların din, kültür ve dil gibi yapılar ile akıl yürütme tarzlarını oluşturan, bunun dünya görüşlerine yansımaya izin veren ve tüm bunların gerçek bilgiye ulaşmada kullanılabilecek bir yöntem haline gelmesini sağlayan zihinsel bir tasarıdır* denilebilir. Bir başkası tarafından farklı bir tanım da yapılabilir fakat anlam değişmeyecektir. Bu bağlamda mekân ve yer kavramları da kendi içinde kategorize edilebilir ve ikiye ayrılabilir. Mekân için somut (mutlak) ve soyut (sübjektif algılanan) yer için ise yine somut ve soyut olmak üzere iki ana başlık açılabilir. Fakat şu çizgiye dikkat edilmelidir; yer ve mekân, soyut ve somut anlamları ile ayrı ayrı düşünülse de birbirlerinden ayrı düşünülmemelidir. Zira yer ve mekân kavramları soyut anlamda birbirlerinin üzerine inşa

edilebilir ya da somut anlamıyla göreceli birbirlerinin yerine geçebilirler. Ayrıca soyut anlamlarının somut varlığın üzerine inşa edildiği de bilinmelidir. Bu bilgiler, gerçekten de iç içe geçmiş olduklarının altını çizmektedir. Dolayısı ile soyut ve somut anlamlarıyla ayrışabiliyorken kendi içlerinde ayrışamamaları, bu kavramlar arasında gözle görülmeyen bir bağın mevcudiyetini göstermektedir.

Mekânın **somut (mutlak)** anlamı, 1950-60'lı yıllarda coğrafyanın “pozitivist” etiketi ile niceleyici bilim olma ve gerçekliği gözlenebilen-ölçülebilen objektif olgularla açıklama merakına dayanmaktadır (Özgüç ve Tümertekin, 2014, s. 277). Bu akıma göre mekân, zamandan bağımsız rasyonel bir nesnedir. Şöyle ki mekân; yükseklik, genişlik ve derinliği ile üç boyutlu bir ızgara olarak temsil edilen, sabit ve değişmeyen, kartografik ve geometriye indirgenen, koordinat sistemine dayanan, nokta, çizgi ve alandan oluşan, kontrol edilebilen ve içerisinde her şeyin meydana geldiği bir konteynerdir (Kaya, 2014a, s. 3). Bu anlamda mutlak mekân, fenomenlerin içerisinde yer aldığı entelektüel bir kutu ve nesnelerden bağımsız var olamayan bir kavramdır (Holt-Jensen, 2014, s. 154). Elden’e (2009) göre bu kutu, mutlak mekân olarak tanımlanmakta ve öklitçi geometriye dayanmaktadır. Burada öklidyen (mutlak) mekân bir konteyner biçiminde düşünülür, ilk olarak dünyanın belirli bir mekânsal bölümünün -örneğin İzmir- sınırları çizilir ve daha sonra bu mekânda yer alan olgu ve olayların değerlendirilmesine geçilir. Holt-Jensen’e (2014) göre bu, insanların yerel doğal kaynaklara bağlılığını işaret eden **dikey bağlantı** nosyonunu (kavrayışını), böylesi çalışmalarda kullanılan kavramsal arka plan ve yönteme dönüştürmektedir. Bu durum ise mekânı yine determinist (insan-çevre ilişkisinde çevreyi özne insanı nesne kabul eden paradigma) bir şekilde insandan arındırılmış mutlak/matematiksel bir nesne olarak ele almak, dolayısıyla insanı görmezden gelmek, pasifleştirmek ve nesneleştirmek anlamına gelmektedir (Kaba ve Südaş, 2019, s. 17).

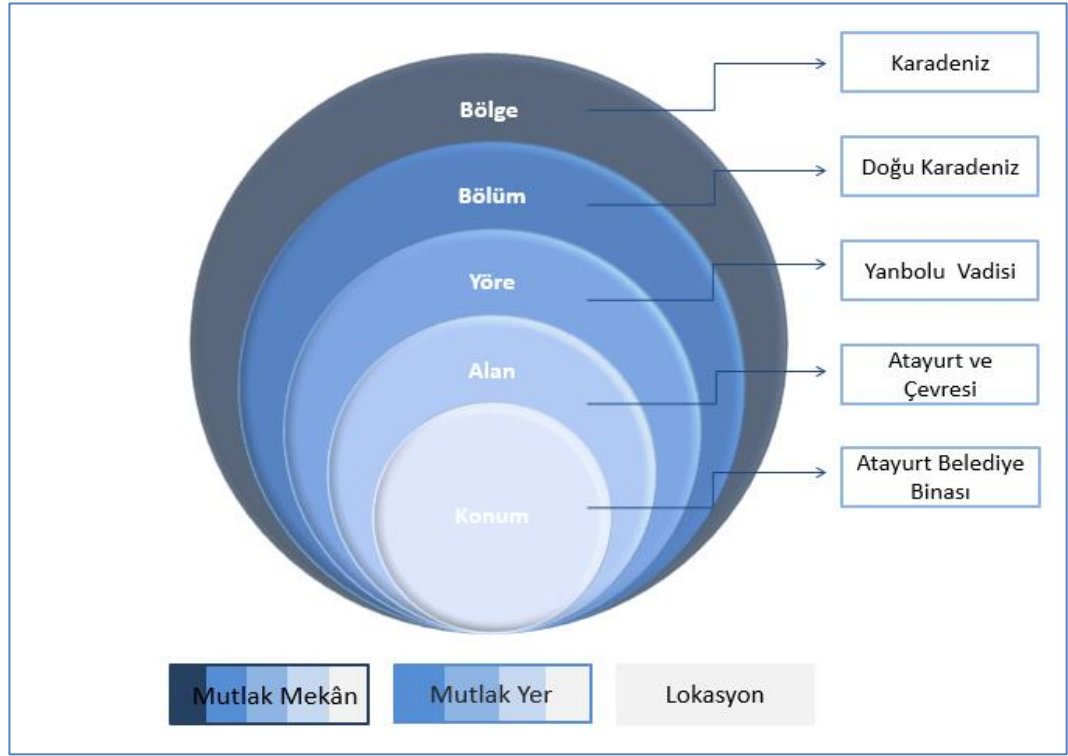
Mutlak-matematiksel mekân algısı ve öklitçi kavrayış; göreceli perspektifin gelişimini engellemiş ve mekânın bireysel bakış açısından uzak, sadece kendi mutlak sınırları içinde göreliliğine izin vermiştir. Bu durumda *yer* ve *lokasyon* gibi kavramlar, sınırları çizilen konteynerin içinde göreliliğini sürdürebilmiştir. Örneğin sınırları Bornova ile çizilmiş bir alan, *mutlak mekân*ı yani konteyneri temsil etmektedir. Bornova içinde parsellenmiş her bir alan ise *mutlak yeri* temsil eder. Yine Bornova içinde parsellenmiş alanlara denk düşen her bir durak, elektrik direği, ağaç, tabela ya da binalar

ise l kasyona tekabül etmektedir. Ölçek büyür ve aynı çerçeveye Ege  niversitesi alanı sığdırılırsa mutlak mekân Ege  niversitesi olur. Bu durumda Ege  niversitesi içindeki her parsel, mutlak yeri oluşturur. Parsellere tekabül eden her bir bank, sokak lambası ya da a a  ise yine paralel-meridyen kesi mesine mutabık lokasyonu temsil eder. Ancak Ege  niversitesi mutlak mekân olarak alındığında binalar lokasyon olamaz. Zira onlar Ege  niversitesi parsellerini oluştururlar. Bu durum, ölçekle yakından bağlantılıdır. Ölçek daha da büyür ve konteyner sınırları Edebiyat Fakültesi binası üzerinden çizilirse bu durumda yeni mutlak mekân fakülte binası olur. Bina içindeki parselleri oluşturan odalar, konferans salonları ve tuvaletler ise mutlak yere tekabül eder. Bu parseller içindeki her bir donatı ya da tasarı aracı ise l kasyona denk gelir. İlk önce çizilen çerçevede ve ölçekte lokasyona karşılık gelen Ege  niversitesi binaları, son çizilen çerçevede mutlak mekâna denk gelmiştir.  şte bu, mutlak mekânın -konteynerin- kendi içinde ve ölçeğe göre değişken bir yapıda olmasının sonucudur.

Şekil 2: Mutlak mekân kapsamının şematik gösterimi. Mutlak mekân söz konusu olan l kasyonu, yeri, bölgeyi, k taları ve hatta gezegeni dahi içine alabilir. Zira mutlak mekân, sonsuzluğu ve bilinemez sınırları temsil eder (sol altta). Ayrıca yer ve l kasyona yaşam alanını yine mutlak mekân sa lar bu bağlamda mutlak mekânın  arkı dönmezse somut anlamda yer ve lokasyon da var olamaz (sa  üstte).

Peki, mutlak mekânda parseller neye göre oluşturulmaktadır? Parselden kasıt ülkede bölge, bölgede bölüm, bölümde yöre ve yörede alan olabilir. Coğrafyanın ilk kanunu dikkate alındığında (*First Law of Geography*) parseller yakınlık ve uzaklık ilişkilerine göre oluşturulmaktadır (Tobler, 1970'den aktaran Miller, 2013). Temelini ise Newton'un izafiyet (kütle çekim kuvveti) teorisinden almaktadır. Bu teoriye göre her şey ilişkilidir ama yakın şeyler daha ilişkilidir. Şöyle ki kütleler arasındaki ilişki; kütlenin ağırlığı ile doğru, kütleler arasındaki mesafe ile ters orantılıdır. Diğer bir ifadeyle mesafe arttıkça birey, nesne ya da alanlar arasındaki çekim ve ilişki azalmaktadır. Türkiye'de bölge sınırlarının belirlenmesinde bile bu teorinin izleri görülmektedir. Söz gelimi Çoruh Vadisi'nden geçebilecek olan Doğu Karadeniz Bölümü'nün güney sınırı, daha güneyde yer alan Kop ve Kargapazarı Dağları üzerinden geçmiştir. Bunun sebebi ise bir vadinin iki yamacının fiziki coğrafya özellikleri bakımından farklı özellikler sergilememesidir. Zira o vadi akarsular tarafından yarılmadan ya da tektonik hareketler ile ayrılmadan önce bir bütünü oluşturmaktadır. Yani Çoruh Vadisi'nin güney ve kuzey yamaçları, mesafeye bağlı olarak benzer özellikler barındırmakta ve Newton'un teorisine göre vadinin güneyinde kalan Mescit dağları, Doğu Anadolu Bölgesi'nden ziyade Karadeniz Bölgesi ile daha yakın bir ilişki içindedir. Başka bir örnek de İzmir'in merkez ilçesi Konak'tan verilebilir. Şöyle ki İzmir Büyükşehir Belediye binası ile Merkez Bankası İzmir Şubesi birbirlerine 30 metre mesafede konumlanmışlardır. Bu mesafe yakınlığı, hem iki binayı diğer binalardan daha çok birbiriyle ilişkili kılmakta hem de teoriye göre işlevleri farklı bile olsa çekim kuvvetleri yüksek olduğu için aynı parselin diğer bir ifadeyle mutlak yerin içine sokmaktadır. Dolayısıyla teori; evrende gezegenleri, gezegen içinde kıtaları, kıta içinde bölgeleri, bölge içinde bölümleri, bölüm içinde yöreleri ve yöre içinde de alanları insandan bağımsız olarak mutlak mekânın bir parçası olan mutlak yer olarak ele alınmasına sebep olmaktadır (**Şekil 3**).

Şekil 3: Mutlak mekân, mutlak yer ve lokasyon hiyerarşisinin şematik gösterimi. Tasvirde bölge, konteyneri temsil etmektedir. Bu durum, onu kapsadığı doğal ve beşeri birimlerin **mutlak mekânı** yapmaktadır. Bölgenin içindeki birimler ise bölgenin **mutlak yerlerini** temsil etmektedir. Hiyerarşinin en alt basamağındaki lokasyon ise mutlak mekân ve yerin kapsamı dâhilinde kalmıştır.

19. yüzyılın sonunda, Avrupa ulusal ekonomileri uluslararası pazar ekonomisine doğru evrilirken bilim dünyasında **dikey bağlantılara** (determinist) dayalı bölgesel çalışmaların değeri de giderek azalmaya başlamıştır. Bu nedenle ulusal ve uluslararası politikalar ile bölge, kent ve ülkeler arasındaki **yatay bağlantılar** (probabilist) yerel kalkınmada daha önemli hale gelmiştir (Holt-Jensen, 2014, s.155). Yazara (2014) göre bu gelişmeler ışığında posibilizmin fikir babası olarak bilinen Vidal De La Blache'in de katkıları ile yatay yönlü mekânsal ilişkiler ve mesafenin değişik yollarla ölçülmesine farklı bir açıklama getiren **görelî mekân** fikri ortaya çıkmıştır. Görelî mekân anlayışında mesafe; ulaşım maliyetleri, seyahat süresi, ulaşım ağlarına olan uzaklık ve hatta uzaklık algısı gibi farklı parametrelere dayanmaktadır. Görelî mekân anlayışına göre uzaklık algıları bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir. Söz gelimi biri düz diğeri ise engebeli ve dönemeçli olmak üzere mutlak mesafesi aynı olan iki yoldan düz olanı bireylere daha uzak gelmektedir. Bu durum düz olan yolun sıkıcı olması ile

ilişkilendirilmiştir (Hansen, 1968'den aktaran Südaş ve Öz, 2018, s. 83). Bu durumda hayal dünyası geniş ve kafasında farklı imgelemelerin oluşmasına rahatlıkla izin verebilen bireylerde bu olay farklı bir şekilde de gerçekleşebilir. Bu tarz tespitler, görelî mekânın büyüklüğü ve şekli sürekli değişen **esnek mekân** olarak da adlandırılmasına sebep olmuştur (Forer, 1978'den aktaran Holt-Jensen, 2014, s.156).

Görelî mekân, mekânın boş bir konteyner ya da kap olmadığını, nesneler ve ilişkiler ile dolu olduğu düşüncesine dayanmaktadır (Kaya, 2014a, s. 3). Görelî mekân anlayışında da geometri önemli bir yere sahiptir ancak mutlak mekân fikrinden farklı olarak çoklu bir geometri anlayışına sahiptir ve öklitçi bir kısım kanıtları reddeder (Elden, 2009). Görelî mekân anlayışında kastedilen geometri, birey ya da grupların öznel algılarına göre biçim alabilmektedir. Bir başka ifadeyle mekân öznel bakış açılarına göre şekillenebilmekte ve küçülüp büyüyeabilmektedir. Elden'e (2009) göre söz konusu anlayış, farklı konumlardan yakalanan perspektiflerin farklı mekân yaklaşımı oluşturmada önemli olduğunu, mekân ve onu deneyimleme biçimimizin görelî olduğunu savunur.

Mekânın başka şeylere bağlı olarak görülmesi, uzaklık ve yakınlık kavramlarını da bir sorunsala dönüştürmüştür. Mutlak mekân anlayışında bu durum, Coğrafyanın İlk Kanunu'nda (*First Law of Geography*) belirtildiği gibi Newton'un *kütle çekim kanunu* ve mesafeye bağlı olarak çözümleniyordu (Tobler, 1970'den aktaran Miller, 2013). Fakat görelî mekân anlayışında bu kanunlar pek de kullanışlı olamamıştır. Çünkü yakınlık-uzaklık ve mesafe aynı anlamları tam olarak yansıtmamaktadır (Kaya, 2014a, s. 3). Söz gelimi telefonda konuştuğunuz biri size yan odadaki arkadaşınızdan daha yakın olabilir. Hatta yurttan tarzında bir ortamda yaşıyor ve yan odadaki bireyi hiç tanımıyor da olabilirsiniz. Gerçekten de mutlak mesafe, yakınlık ve uzaklık kavramlarını görelî mekân anlayışı ışığında tanımlayamamaktadır.

Görelî mekân anlayışını ve insan-çevre ilişkileri bağlamında beşerin etkisini ortaya koyan ikinci bir kanun ise 2017 yılında *International Journal of Digital Earth* adlı bir dergide Tim Foresman ve Ruth Luscombe tarafından “*The second law of geography for a spatially enabled economy*” ismi ile yayımlanmıştır. Bu kanun, mutlak mesafe anlamında birbirine uzak şeylerin yine mutlak mesafe anlamında birbirine yakın şeylerden daha ilişkili olabileceğini savunmaktadır. Başka bir ifadeyle coğrafyanın ikinci

kanunu (*second Law of Geography*); kütleli çekimin uzak şeyler arasında da kütlenin ağırlığından bağımsız olarak gerçekleşebileceğini ve bu çekimin insan ve onun doğayla etkileşimi sonucu üretilen beşeri şeylere bağılı olarak meydana gelebileceğini vurgulamaktadır (Foresman ve Luscombe, 2017, s. 982-983). Söz konusu görelili ve esnek mekân anlayışını yansıtan ve öznelliği vurgulayan kanuna; İzmir ölçeğinde ilçelerin birbirlerine uyguladıkları çekim kuvveti ve aralarındaki yakınlık ilişkisi üzerinden bir örnek verilebilir. Şöyle ki Karşıyaka'nın Bornova ile arasındaki yakınlık ilişkisi, mutlak mesafesi daha az ve erişim-ulaşım imkânları nispeten daha zengin bir çeşitlilik sunan Konak'tan daha yüksek olabilir. Konak idari, siyasi, ulaşım ve kültürel kimliğinin kategorik öznitelikleri ile çekim kuvveti uygularken Bornova ise Sağlık, eğitim ve ulaşım gibi kategorik öznitelikleri ile daha farklı bir çekim kuvveti uygulamaktadır. Karşıyaka'daki kitlenin-yığının ihtiyaç duyduğu öznitelikler eğer Bornova'da ise Karşıyaka'nın Bornova ile ilişkisi, Karşıyaka'nın Konak ile arasındaki ilişki ve yakınlıktan daha yüksek olacaktır. Söz gelimi bu durumun zıttı yaşanıyorsa, Karşıyaka-Konak ilişkisi Karşıyaka-Bornova ilişkisinden daha yüksek bir yakınlık sunacaktır. Buradan hareketle coğrafyanın ikinci kanunu ile bütünleşen ve beşeri özelliklere daha fazla odaklanan görelili mekân anlayışının, mekânın ve yerin insan-çevre ilişkileri içindeki öznelliğine vurgu yaptığı söylenebilir. Ayrıca bu kavrayış şekli; mutlak mekân, yer ve lokasyonun sübjektif sürümlerini üretmenin yanında insan-mekân-zaman kesişmesine bağılı olarak ortaya çıkan **ortam** kavramının da soyut anlamıyla dilimize yerleşmesine olanak sağlamıştır.

Mekân, yer, lokasyon ve ortamın sübjektif versiyonları ile ortaya çıkmasında; **davranışsal coğrafya**, **fenomenoloji** ve **diyalektik yaklaşım** gibi inceleme şekillerinin birlikte etkili olduğu söylenebilir. Bu inceleme şekilleri; 1960-70'li yıllardan sonra pozitivist rasyonel bakış açısının tersine insan-çevre ilişkisini anlamlandırmada insanın anlam dünyasını, zihinsel temsillerini, dünya görüşlerini, deneyimlerini, akıl yürütme tarzlarını, kültürel yapılarını ve mekâna müdahale şekillerindeki öznelliği felsefi açıklama yerine *anlayışa-kavrayışa* dayandırmaktadır (Kaba ve Südaş, 2019; Gökten, 1991).

Hümanist bakış açısına yansıtan Diyalektik Yaklaşım; beşerin kültürel yapısının, dünya görüşünün, akıl yürütme ve karşıtlıklarla başa çıkma tarzının ve kendine özgü metotların bireyin çevre ile kurduğu ilişkide belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir

(Gökten, 1991). Bir başka hümanist yaklaşım olan Fenomenolojik Yaklaşım ise gerçeğin, anlamların ve şeylerin özünün deneyimlenmesine dayanmaktadır (Kaba ve Südaş, 2019, s. 18). Aynı zamanda bu yaklaşım; insan-çevre ilişkisinde bireyin kültürel yapı ve toplumsal görüşün yanında kendi öznel motivasyon ve gereksinimlerinin duygusal temelli kimlik edinme ve duygusal temelli kimlik yükleme süreçlerinde doğrudan etkili olabileceğini vurgulamaktadır (Gökten, 1991). Söz gelimi bu durum, aynı sokağa bakan evlerde ön cephelerin toplumun kabul gördüğü tasarım, renk ve donatıları arka cephenin ise bireyin diyalektik karşıtlıklarla başa çıkma tarzında kendine özgüllüğü yansıtan farklı renk, tasarım ve donatıları barındırmasına sebep olmaktadır. Davranışsal coğrafya ise mutlak mekânın zihne yansıma şekli ile oluşan özgün imgelemelerin bireyin davranışına etkisini ele almaktadır. Bu bağlamda davranışsal coğrafya insanların çeşitli çevrelere tepkilerinin geniş ölçüde onları nasıl algıladıkları ve anlamlandırdıklarına bağlı olduğunu dile getirmektedir (Özgüç ve Tümertekin, 2014, s. 278).

Davranışsal coğrafya, diyalektik yaklaşım ve fenomenolojiyi benimseyen coğrafya ve farklı disiplinler; insan davranışlarının varsayılandan daha karmaşık olduğunu, insan-çevre ilişkisinin bireyin kendi zihnindeki sübjektif mekâna dayandığını ve söz konusu bu ilişkinin anlaşılması için sübjektif mekânında anlaşılması gerektiğini savunmaktadır (Tolun, 1980'den aktaran Kaba ve Südaş, 2019, s. 17). Bu yaklaşım ve kavrama biçimleri ile birlikte özellikle davranışsal coğrafya çerçevesinde mutlak mekânın yanı sıra görelî ve algılanan mekân kavramları da coğrafya disiplini içinde yerini almıştır. Bu anlamda mekân, zihinsel bir inşadır ki bu durumda birçok sosyal süreç, insan ilişkileri ve mekânsal davranışlar mekânın zihinsel temsiline bağlıdır (Kitchin, 2009'dan aktaran Kaba ve Südaş, 2019). Bu bağlamlar ışığında görelî, esnek ve algılanan mekân; mutlak mekânın deneyimlenmesi ile zihinde oluşturduğu imgelem, diyalektik süreçlerin mutlak mekânı zihinsel algılamadaki belirleyiciliği, öznel motivasyon ve gereksinimlerin mutlak mekâna kimlik yükleme ve edinme süreçlerindeki belirleyiciliği ve mutlak mekânın zihinde oluşturulmak istenen anlama göre inşa edilmesi gibi bileşenler ile karmaşık ilişkiler küresine dönüşmektedir. Bu durum; görelî, esnek ve algılanan mekânın sosyal mekâna evrilmesine sebep olmuştur (Südaş ve Öz, 2018).

Sosyal mekân kendi içindeki dinamiklerin kesişmesi ile ortamları oluşturmaktadır. Bir başka ifade ile ortam; sosyal mekân içinde fenomenlerin, bireylerin

ve zamanın kesiştiği kısımlara denk gelmektedir. Örneğin sağı sollu sınıfların bulunduğu bir okul koridoru sosyal mekân içinde birey, zaman ve olay kesişmesinin temsilidir ve ortama tekabül etmektedir. Ortamlara diğer bir ifadeyle olay yeri de denilebilir. Örnek olarak sağı sollu dükkânların dizili olduğu her hangi bir sokakta (mutlak mekân) vuku bulan maddi hasarlı trafik kazasını ele alalım. Kazanın gerçekleştiği alan (mutlak yer) olay, birey ve zamanın kesiştiği ortamı, sokağın tamamı ise *yeri* oluşturmaktadır. Zira tanık olanlar için artık o sokağın bir anlamı vardır. Bu bağlamda yer; mutlak mekân içinde zaman-mekân-birey kesişmesine yani ortama sahip olan, bireysel-kolektif ya da olumlu-olumsuz anlam yüklenebilen, sosyal mekânın ilişki küresinde yer alan, doğal ya da yapılandırılmış ve herhangi biri veya birilerine göre anlamlı parsellerdir. Aynı zamanda yer; **fiziksel ortam, sosyal aktivite şekli ve bireysel ve paylaşılan anlamlar dizisi** olmak üzere üç bileşenden meydana gelmektedir (Reph, 1993'ten aktaran Kaba ve Südaş, 2019, s. 18).

Göreceli lokasyon ise bir noktanın konumunu belirtirken bilinmeyen mutlak mekânın küresel konumundan ziyade bilinen sosyal mekân, yer ya da ortamlara göre mesafesinin tayin edilmesidir. Örneğin İzmir Oyunlar Köyü'nün konumunu tasvir ederken birçok insanın anlamayacağı coğrafi koordinatlar ya da UTM sistemi yerine Konak İskelesi'ne 6,4 km, Teleferik Tesisleri'ne 3,5 km ve Fahrettin Altay Meydanı'na 3,1 km uzaklıkta denilebilir. Bu, bilinen **yerlere** göre İzmir Oyunlar Köyü'nün **göreceli konumunu** temsil etmektedir.

Davranışsal coğrafya, fenomenoloji ve diyalektik yaklaşımlarla birlikte mekânın öznel olarak kişiler tarafından deneyimlenmesi; yer duygusu (sense of place), yer sevgisi (topophilia), yere bağlılık (place attachment) ve yer kimliği (place identity) gibi kavramların 1970'li yıllardan sonra coğrafya disiplini içerisinde yer almasına sebep olmuştur (Kaba ve Südaş, 2019, s. 19). Hümanist coğrafyacılar tarafından bağlılık, güvenlik, kimlik, köklülük, aidiyet alanı ve anlamlar merkezi olarak tanımlanan **yer**, özgün kimliği ile kendilemenin şeklini ve bağlılık düzeyini belirleyebilmektedir. Ayrıca bu bağlılık yer kimliğine yansıyabilmekte ve aidiyet hat safhaya çıkabilmektedir. Zira bu aşamalar sadece belli bir silsilenin değil aynı zamanda içi çe geçmeyi de temsil etmektedir. Bu bağlamda **yerin özgün kimliği**, bireylerin mekânı **kendileme** şeklini belirlemesi açısından önem arz etmektedir.

1.2. Yerin Kimliği

Kimlik denildiğinde ilk olarak akla; insanları tanımlayan isim, kütük, inanç, ulus ve yaş gibi kategorik özellikler gelecektir. Ancak kimlikler sadece insanlara özgü değildir. Aynı zamanda yerlerin de kendilerine özgü kimlikleri, onları tanımlayan ve ifade eden özellikleri olabilir. Araştırma alanımızı oluşturan İzmir Oyunlar Köyü de kendi içinde özgün bir takım özellikler barındırmaktadır. Bunlar, Oyunlar Köyü'nü ayırt edici kılan ve ona kimlik kazandıran özniteliklerdir. Olimpiyat Köyü olarak da bilinen Oyunlar Köyü kimliğinin en belirgin özelliği, dışa yarı kapalı bir yerleşme olmasıdır. Ayrıca iletişim, güvenlik, özgün mimari, özgün sokak/cadde isimleri, özgün renklendirme, modern kent özellikleri ve ulaşım da göze çarpan diğer öznitelikleridir. Kozmopolit bir kent olan İzmir'de ortaya çıkabilecek her türden problemten muhafaza edilmek üzere tasarlanmış bu yerleşke, üst ve orta gelir grubu kentlileri için son derece ilgi çekicidir. Söz konusu gruptaki insanların güvenlik, ulaşım, modern kent özellikleri, özgün mimari vb. gibi öznitelikleri özümsemeleri ve bireysel ya da kolektif anlam yüklemeleri ise duygusal ya da duygusal kendileme şekillerine bağlı olarak yere bağlılık ve kök salmayı artırabilmektedir.

Sübjektif mekân anlayışında yerin özgün kimliği, kendileme oluşumu ya da şekli açısından önem arz etmektedir. Güvenlik, ulaşım ve modern kent özellikleri kadar yerin yapısal form özelliklerinin de yere kimlik yükleme ve yerden kimlik edinme süreci üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Burada bahsedilen **yer**, herhangi bir konut ya da kamusal-kentsel alan olabilir. Bir başka ifadeyle duygusal ya da duygusal kendileme hareketi; mekânsal tasarım araçları, iç ve dış donatılar ve özgün mimari şekillerinden **dışavurumları** (oluşturduğu intibaa) itibari ile etkilenebilmektedir. Bu durumda konutun ya da kentsel-kamusal alanın dışavurumuna karşı bireyin izlenimi önem kazanmaktadır. Zira insanlar bir duygulanımın dışavurumunu taklit eder etmez aynı duygulanımı benzer şiddette yaşamaya başlayabilir. Söz gelimi boğulmakta olan ve nefes alamayan birinin yüz halini taklit ettiğimizde, çektiği acıyı hissetmeye başlayabiliriz. Burada acı çeken kişinin yüz halini taklit ettiğimiz istem dışı gerçekleşmektedir. Peki, karşımızdaki bir insan değil de mimari şekil, iç-dış donatı ya da tasarım aracı ise bu durumda neyi taklit ediyoruz? Zira bildiğimiz kadarıyla şeylerin duygulanımı yoktur ki bu durumda neyi dışa vuracakları merak konusudur. Wölfflin (2019) bu durumu; nesnelere karşı taklit edilen

mimiklerin aslında bireylerin nesnelere yüklediği insan silueti ile açıklamaktadır. Şöyle ki insanların fiziksel olan her şeyi zihinde canlandırmada -ki bu mekânın zihinsel temsiline tekabül eder- kullandığı biçim, kendi bedeninin örgütlenmesidir. Diğer bir ifadeyle insanlar; kendi bedensel biçimini nesnel bir şekle yansıtıp o şekli elleri, ayakları, önü, arkası ve kafası varmışçasına bedensel bir yaşantı haline getirebilmektedir. Böylece nesnelerin dışavurumu ile insanların algılayıp duygulanımlarına yansıtıktıkları arasında bir benzerlik oluşmaktadır (Wölfflin, 2019, s. 21). Söz gelimi geleneksel Türk evleri, cumbaları itibari ile içten içe güçlü ve dik duran bir erkeğin göğüs yapısına benzetilmektedir. Bu durum, Türk evini gördüğümüzde unu kendi bedenimizle eşleştirmemize sebep olabilmektedir. Aynı bedensel biçimi taklit etmemizde ise nesnenin, mekânın ya da konutun içine saklanan duygulanım, algılayan zihnin içine yansımaktadır. Söz konusu bu dışavurumların üretenler tarafından bilerek nesnelere, yerlere, konutlara, kamusal alanlara ya da sosyal mekânlara aktarılması ise mekânın araçsallaştırılmasına girmektedir. Ancak bu konu, tez çalışmamız kapsamı dışındadır.

Mimari yapılara yüklenen bedensel biçim ve bu biçimin dışavurumunun insan duygulanımı ile benzerlik göstermesi, insanların bir yeri kendileme şekli ve tarzları itibari ile önem arz etmektedir. Söz gelimi sert kavisli kenarlardan oluşan verevine¹ bir mimari; **renk** olarak kan kırmızıyı ve **ses** hareketi anlamında ise yüksek tremoloyu (sesin titreterek yinelenmesi) yansımaktadır (Wölfflin, 2019, s. 29). Bu, **duygulanım** anlamında gerilimi yüksek düzeye çıkartmaktadır. Bu tarz sert kavisli kenarlara-köşelere sahip bir evde yaşamaya başlayan insanlar yapısal dönüştürmeye dayalı kendileme operasyonuna önem verebilirler. Bu durumda yere kimlik yüklenmiş olacaktır. Başka bir örnek ise yumuşak kavisli kenarlardan oluşan bir mimari şekil üzerinden verilebilir. Wölfflin'e (2019) göre bu tarz bir mimari **renk** olarak açık maviyi ve **ses** hareketi olarak düşük düzeyde tremoloyu yansıtacaktır. Bu, **duygulanım** anlamında gerilim düzeyini düşürmektedir. Bu tarz yumuşak kavisli kenarlara-köşelere sahip bir evde yaşamaya başlayan insanlar ise yapısal müdahaleden ziyade duygusal kendileme operasyonuna önem verebilirler. Bu durumda birey ya da gruplar yerden kimlik edinmiş olacaktır.

¹ **Verevine** herhangi bir nesne ya da desen kenarının sert kavisli olması ve bunun belli bir düzende kendini tekrar etmesi ile oluşan deyim yerindeyse taraça şekildir.

Mekânsal donatı ya da tasarım araçlarının dış görünüşü ve dışavurumu kadar içyapısı da yerin veya nesnenin özgün kimliği ve kendilenebilmesi açısından önem taşımaktadır. Şöyle ki konvansiyonel kalıp sistemi ile inşa edilmiş bir konut duyusal bir kendileme operasyonuna izin verebilir. Zira söz konusu kalıp sisteminde daire içi bölmeleri birbirine bağlayan duvarlar, kolay şekillendirilebilir ya da yok edilebilir yumuşak malzemelerden üretilmiştir. Bu durumda; birey yere kimlik aktarabildiği için yere bağlılığı ve aidiyeti, kimliğini aktarabildiği derece ile doğru orantılı olacaktır. Ancak modern kalıp sistemlerinde ise daire içi bölmeler kolay şekillendirilemeyen ve istenildiğinde yok edilemeyen betonarmeden oluşmaktadır. Betonarme bölmeler, bireye her hangi bir tadilat ya da değişiklik imkânı tanımayacak kadar sert bir yapıdadır. Bu durumda birey, içyapısını görmeden müdahale ettiği duvarlara yeni bir onarım işlemi (dolgu, sıva, saten alçı ve boya gibi işlemler ile duvarı eski haline getirmek) gerçekleştirmeden ortamı sağlıklı bir şekilde kullanamayacaktır. Sonuçta itibari ile bireyin duyusal kendileme operasyonunu betonarme yapı sebebiyle sekteye uğramış olacaktır. Daha açık bir ifadeyle bireyin yere kimliğinden bir şeyler yükleme düşüncesi gerçekleşmeyecektir. Böylece hem beğenilmeyip dönüştürülmesine karar verilen hem de dönüştürülemediği gibi tadilat ve zaman israfına da sebep olan yer, bireyin kendileyemediği için bağlılık ve aidiyet geliştiremediği bir **yere** dönüşebilmektedir. Bu, birey üzerinde yere yabancılaşma etkisi yaratabilmesi açısından dikkat çekicidir.

İnsanlar kendilerini duyup anlayabildiği için diğer insanları da anlayabilmektedirler. Bu durumda mekânsal donatılar insanlara benzer bedensel anlatım organları ve buna benzer özellikler taşıyorsa -ya da üreten tarafından bu özellikler nesneye yüklenmiş ise- donatının dışavurumu ile bireyde oluşturduğu intibaa benzeşebilmektedir. Bu durumda bireyin mekânsal donatı ile kurduğu ilişki; öznel deneyim şekilleri, akıl yürütme tarzları, kültür ve dünya görüşü bağlamında özgün anlamlar kazanmış olur. Zira üretici tek de olsa çıkan anlamlar bireyin mekânsal deneyimlerine ve hayat görüşüne göre farklılık gösterebilir. Ancak o yerde oluşturulmak istenen anlama göre tasarlanmış mekânlar, bu tarz öznel farklılıkların bilincinde profesyonelce üretilmektedir. Bu bağlamda yapılandırılmış-üretilmiş yer ve sosyal mekânların kendilerine yüklenen özgün kimlik dışavurumları, algılayan ve zihninde bir imgelem oluşturan birey ya da grupların kimlik edinme ya da kimlik yükleme şeklinde

gerçekleşebilecek kendileme süreçleri üzerinde belirleyici olabilmektedir. Kendileme sürecinin sağlıklı bir şekilde işlemesi ise yer ile duygusal ya da pragmatist bağ kurma ile gerçekleşebilmektedir.

1.3. Kendileme

Kendileme; kelime anlamı olarak kendine mâl etme, benimseme, kendi için anlamlı kılma, sahiplenme ve kendisinin sayma gibi bağlamlara tekabül etmektedir. Gökten'e (1991) göre kendileme; mekâna ve onunla ilişki içindeki insana kimlik kazandırma gibi alt boyutlarının yanı sıra sahip olmak, gönüllülük ve kabul etme gibi temeller üzerine inşa edilmektedir. Sahip olmak daha çok mekâna kimlik kazandırmada, gönüllülük ve kabul etme ise daha çok mekândan kimlik edinme süreçleri ile ilişkilidir. Bu bağlamda mekâna kimlik kazandırmak, sahip olma çerçevesinde mekânı dönüştürme operasyonları ile -bir başka ifadeyle- duygusal dokunuşlarla ilişkilidir. Mekândan kimlik edinme ise gönüllülük ve kabul etme çerçevesinde mekânın zihinsel temsilleri üzerindeki duygusal kabullerle ilişkilidir. Bütün bunlar birlikte düşünüldüğünde kendileme, duygusal ve duygusal olarak iki alt boyutta incelenebilir.

Duygusal kendileme; yapısal dönüştürme eylemini barındırmayan, yaşamsal deneyim ve algı ile harekete geçen ve duygusal ilişkiler üzerine kurulu bir kendileme türüdür. Temelini ise kabul etmek ve gönüllülük oluşturmaktadır (Gökten, 1991, s. 10). Bu bağlamda kendilenecek nesne, konut, kamusal-kentsel sosyal mekân ya da yerlere sahip olunması gerekmemektedir. Bununla birlikte insanlar; nesnelere, yerlere ya da sosyal mekânlara kendilerinden pek çok şey katabilir, bir aşinalık ilişkisi kurabilir ve onlar üzerinde kök salabilirler. Bu durumda yerlerin, konutların ya da nesnelerin özgün kimliği, bireyin kimliği ile bütünleşmektedir. İnsanların kendiliklerini ve kimliklerini şeyler ile tanımlamaya başlaması ise bireylerin bu alan ya da nesnelerden kimlik edindikleri anlamına gelmektedir. Bu durumun en güzel örneklerine kamusal sembol haline gelen Atatürk heykellerinde rastlanılabilir. Heykel karşısındaki birey ya da grupların heykele dokunma haricinde müdahale eylemi içine girme şansı yoktur. Ancak birey ya da grup kültür, milliyet, ideoloji vb. gibi ortak bir geçmişe sahip olduğunu bildiği temsili atası ile aşinalık ilişkisi kurabilir ya da kurtarıcısı olduğuna inandığı atasının silüetine daha derin anlamlar yüklemiş ve duygusal bir ilişki içine girmiş olabilir. Atatürk

heykeli bu durumdan etkilenemez ama birey ya da gruplar hali hazırda bulunan kendiliğine, yeni bütünleştirmeler ile kimlik kazandırmış ve kendini bu kimlikle - Atatürkçülük- tanımlamaya başlamış olabilirler. Bu yanıylay duygusal kendileme bir mekân, yer ya da konutun kendisinde değil daha çok sosyal mekân içindeki herhangi bir objenin anlamında ve onlarla kurulan ilişki tarzında görülebilir (Graumann, 1976).

Duygusal kendileme, bazı olumsuzlukları da beraberinde getirebilmektedir. Şöyle ki yapılandırılmış mekânlar bireylerin-grupların zihninde oluşturulmak istenen anlama göre tasarlanmış olabilir. Bir başka ifadeyle yapılandırılan sosyal mekân; ideolojik, kültürel, ekonomik ya da dinî bir takım düşüncelere hizmet ediyor olabilir. Bu tarz alanları bilinçsizce duygusal anlamda kendileyen ve kimlik edinme sürecine giren birey ya da gruplar farkında olmadan manipüle ediliyor olabilirler. Söz gelimi kapitalizmin yapılandığı mekânlar ya da ortamlar; insanların ihtiyaçlarını karşılamaktan ziyade üretimde verimi artırmak ve tüketim kültürünü yaymak üzere tasarlanmışlardır. Endüstri toplumlarının manipüle edici yapılanmalar ile farkında olmadan ilişkiye girmesi, benimsemesi ya da anlam yüklemesi ise onların moda ve tüketim kültürünü sahiplenmelerine, kimliklerini, söz konusu modern kültür ile tanımlamalarına sebep olabilmektedir. Bu durumda moda ve tüketim kültürü ile kendiliklerini bütünleştirmiş olan bireyler, farkına varmadan mekânda oluşturulmak istenen yapılandırılmış anlamın bir parçası olabilir ve kimlik bütünleşmesi sebebi ile de parçası oldukları anlamın savunucusu olabilirler.

Duyusal kendileme ise; yapısal değiştirme ve dönüştürme eylemlerinin üzerine kuruludur. Temelini ise mekân yer ya da nesne hakkında söz sahibi olmak ve gönüllülük oluşturmaktadır (Gökten, 1991, s. 10). Bu bağlamda kendilenecek nesne, konut, kamusal-kentsel sosyal mekân ya da yerlere sahip ya da hak sahibi olunması gerekmektedir. Bununla birlikte insanlar; söz sahibi ya da hak sahibi oldukları nesnelere, yerlere ya da sosyal mekânlara kendilerinden pek çok şey katabilir, orayı değiştirip-dönüştürebilirler. Bu durumda birey ya da grupların kimliği yerlerin, konutların ya da nesnelerin özgün kimliğinin üzerine işlenmektedir. Şeylerin, birey ya da grupların kendilikleri ve kimlikleri ile tanımlanmaya başlaması ise birey ya da grupların bu alan ya da nesnelere kimlik yükledikleri anlamına gelmektedir. Zira bu nesne ya da yerler artık o birey ya da grupları temsil etmektedirler. Bu durumun en güzel örneklerine ise Türkiye'deki belediyeçilik ve

onların oluşturduğu sosyal mekânlar üzerinde rastlanılabilir. Söz gelimi İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde gençlik merkezlerinin artırılması, köprü altlarının aydınlatılması ve toplu taşımada hem 90 dakika aktarma hem de akşam işçi çıkış saatlerinde yarı yarıya indirim gibi sosyal etkileşimi ve toplumsal birlikteliği artıracak uygulama ve projelere ağırlık verilmesi, hangi parti tarafından yönetildiğini aşikâr kılmaktadır. O sosyal mekân birey ya da bireylerden oluşan bir topluluğun kimliğini temsil etmektedir. Zira İzmir'i yöneten "X" partisinin ideolojisini ve kimliğini kentsel-kamusal alanlara yüklemesi, söz konusu alanların o "X" partisinin kimliği ile tanımlanmasını sağlamaktadır. Bu durumda "X" partisi grubu, hali hazırda bulunan kimliğini kentsel-kamusal mekâna kazandırmış olur. Bu yanıylı duyusal kendileme Gökten'e (1991) göre bir mekân, yer ya da konutun kendisinde ve sosyal mekân içindeki herhangi bir objenin temsil ve tanıtıcı gücünde görülebilir.

Duyusal kendileme de bazı olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Söz gelimi, kültüre, ideolojiye ve dünya görüşüne özgü biçimler ile gerçekleşen kendileme ve mekâna kimlik kazandırma pratikleri, bir uyumu temsil etmelidir. Eğer bu uyum bir şekilde bozulursa ya da engellenirse yaşam stilleriyle yaşanan yer arasındaki denklik bozulur ve bu durum birey ve grupların mahremiyet ihtiyaçlarının karşılanması engellemenin yanında statü sembolleri ve sosyal ilişkilerin doğasını bozabilir (Rapoport, 1980). Bir başka örnek ise konutlara uyum sürecinde yaşanan olumsuzluklardan verilebilir. Konutlar, içinde yaşayanlar tarafından kimlik ve kişilik özelliklerini yansıtacak şekilde dönüştürölmektedirler. Kimlik yüklemenin abartılması ve yerin genel anlam bütünüünün bozulması ise yaşanan mekâna uyum sürecini uzattığı gibi yabancılaşmayı da beraberinde getirebilir. Örneğin genel hatlarıyla işlevi için alınan bir evin, her yeri işleve zarar verecek şekilde tasarım araçları ile donatılırsa kendileme yolu ile yapılan kimlik yükleme operasyonu, evin genel anlam bütünlüğünü bozabilir ve bireyi eve yabancılaştırabilir.

En önemli sorulardan biri ise insanların neden kendileme ihtiyacı hissettiğidir. Gökten'e (1991) göre kendileme sürecinde ben ve diğerleri arasındaki sınırların varlığına duyulan ihtiyaç, temel motivasyon kaynağını oluşturmaktadır. İnsanların diğerleriyle arasındaki sınırları belirtmesi, dünya ya da kentteki yerini diğerlerinden ayırması, bu yolla kimlik ve benliğinin varlığı ve eşsizliğini yaşama ihtiyacı; mekânı, yeri veya herhangi bir nesneyi duyusal ya da duygusal bağlamda kendilemesine sebep olmaktadır.

Bu saptama, benlik kaygısının kendileme yoluyla sosyal ve mekânsal ayrışma üzerindeki etkisini de gözler önüne sermektedir. Bu ve bunun gibi durumlar birey ve gruplar arasındaki mesafeyi açmakta, uzaklaşma isteği değişik kapalı yerleşmelere olan talebi artırmakta ve bununla birlikte gelen sosyo-mekânsal ayrışma; kentsel bütünlüğü bozmanın yanı sıra toplumsal birlikteliği de sekteye uğratmaktadır.

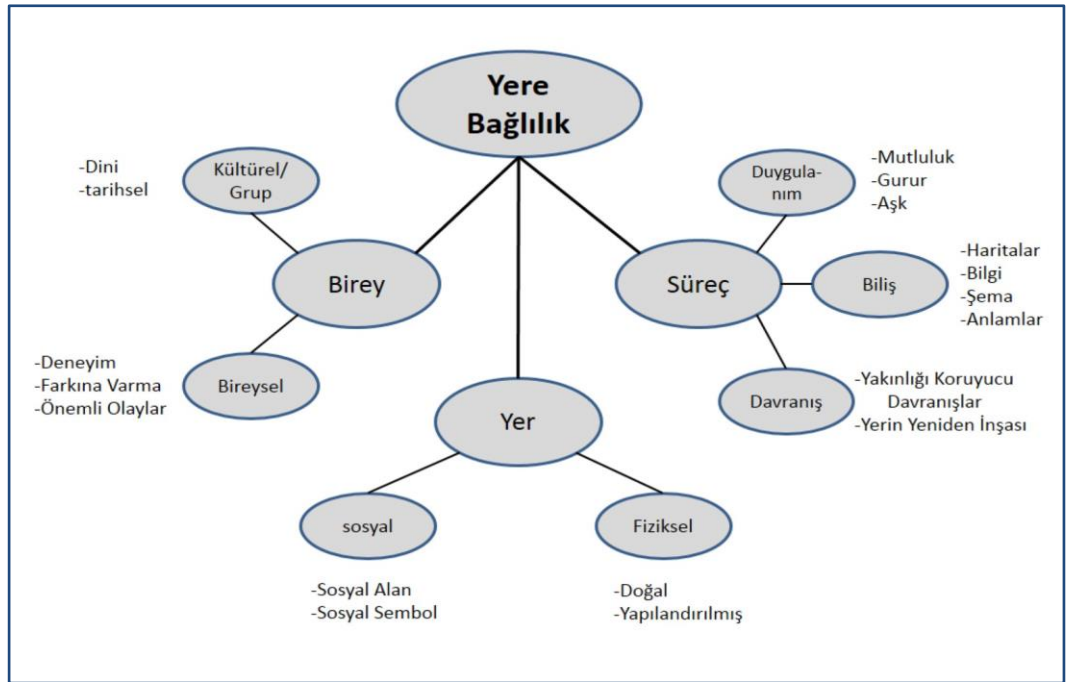
Kendilemeyi anlamak için öncelikli olarak algısal perspektifi ve sübjektifliği yansıtması açısından Fenomonolojik ve Diyalektik Yaklaşım'ı anlamak gerekmektedir. Zira duysal ya da duygusal anlamda kendileme süreci, bu yaklaşımlar ışığında gerçekleşmektedir (Gökten, 1991). Diyalektik Yaklaşım daha önce de bahsedildiği üzere; beşerin kültürel yapısının, dünya görüşünün, akıl yürütme ve karşıtlıklarla başa çıkma tarzının ve kendine özgü metotların bireyin çevre ile kurduğu ilişkide belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir. Fenomenolojik Yaklaşım ise gerçeğin, anlamaların ve şeylerin özünün deneyimlenmesine dayanmaktadır (Kaba ve Südaş, 2019, s. 18). Aynı zamanda bu yaklaşım; insan-çevre ilişkisinde bireyin kültürel yapı ve toplumsal görüşün yanında kendi öznel motivasyon ve gereksinimlerinin duygusal temelli kimlik edinme ve duysal temelli kimlik yükleme süreçlerinde doğrudan etkili olabileceğini vurgulamaktadır (Gökten, 1991). Bu bağlamda kendileme din, kültür ve ideoloji gibi yapılara göre icra ediliyor olabilir. Diğer ihtimalde ise kendileme, o kültürde yaşayan insanların diyalektik karşıtlıklar ile fenomenolojik motivasyonlar aracılığı ile başa çıkma tarzını yansıtıyor olabilir. Diğer bir ifadeyle kendileme, toplumun istek ve gereksinimlerine karşı bireyin istek ve gereksinimlerine göre icra edilebilir. Kendilemenin hem karşıtlıklarla başa çıkma tarzına göre şekillendiği hem de yapısal normlara göre icra edildiği örneklerle herhangi bir cadde üzerinde rastlanılabilir. Söz gelimi aynı caddeye bakan evlerde ön cephelerin toplumun kabul gördüğü tasarım, renk ve donatıları, arka cephenin ise bireyin diyalektik karşıtlıklarla başa çıkma tarzında kendine özgülüğü yansıtan farklı renk, tasarım ve donatıları barındırması dikkat çekicidir. Bu durumda diyalektik süreçler ve fenomenolojik kavrayış, aynı evin ön ve arka bahçe ya da balkonunda dahi bireyin farklı hareket etmesine sebep olabilir.

Kendileme gerek kimlik yükleme gerek ise kimlik edinme biçimi ile yere bağlılık üzerinde etkili olmaktadır. Söz konusu kendileme süreçleri ne kadar sağlıklı işlerse **yere bağlılık** da o kadar sağlam temeller üzerine oturtulabilmektedir. Bu durum ise birey ve

yerin kimliğini bütünleştirerek bireylerin **aidiyet** düzeyinin artmasına ve **yer kimliklerinin** belirginleşmesine sebep olmaktadır.

1.4. Yere Bağlılık

Yere bağlılık kısaca yer ile kurulan pragmatist ve duygusal ilişkiyi temsil etmektedir. Aktif yere bağlılık ve geleneksel yere bağlılık olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aktif yere bağlılık bireyin hareketliliğine (dinamik) bağlı olarak yer ile kurulan pragmatist bağı temsil etmektedir. Geleneksel yere bağlılık ise bireyin durağanlığına (statik) bağlı olarak yer ile kurulan duygusal bağı temsil etmektedir. Yere bağlılık; bağlayan (yer), bağlanan (birey) ve psikolojik süreç olmak üzere birbiri ile ilişkili üç ana boyuttan oluşmaktadır.

Şekil 4: Üç Dilimli Yere Bağlılık Modeli (Scannell ve Gifford, 2010a, s. 2).

Bireysel boyut birey ve grup olmak üzere özneyi yani bağlanana, yer boyutu sosyal ve fiziksel öznitelikleri itibari ile bağlanılan nesneyi yani bağlayana, psikolojik süreç boyutu ise duygulanım, biliş (hatıralar, yer bilgisi ve algı) ve davranışı içermektedir (Şekil 4). Bireysel düzeyde yere bağlılık, kişisel hatıraları -geçmişin izlerini- çağrıştıran yerler ile bu hatıraları anımsayan insanlar arasındaki öznel ilişkiyi içermektedir. Grup düzeyinde yere bağlılık ise, yerin orada yaşayan insanlar için önemli olan ve bütün üyeleri

arasında paylaşılan sembolik anlamıdır ve yerle ilgili sembolik anlamlar, kültüre dayalı deneyimler ya da sosyal-politik-kültürel-tarihsel olaylarla ilişkili olarak ortaya çıkmaktadır (Low, 1992). Fiziksel düzeyde yere bağlılık; yerin hâkimiyet, mahremiyet, güvenlik ve kontrol duygusuna olanak vermesi itibarı ile insanlara mekanik bir bağlılık hissi vermesidir. Sosyal düzeyde yere bağlılık ise insanların fiziksel bağlılığın yanı sıra yaşam alanlarındaki akraba, arkadaş ve komşu gibi kişilere de bağlılık geliştirebilmesidir. Bu durumda bağlılık, yalnızca bir yerin fiziksel özelliklerine değil, yer içindeki diğer insanlarla olan ilişkileri içeren anlam ve deneyimlere karşı da gelişebilmektedir. Duygu düzeyinde yere bağlılık, yerle ilişkili duygusal bağ ifade etmektedir. Bu bağlamda, insan ve yer arasındaki duygusal ilişkiyi sembolize etmek için “yer sevgisi” (topophilia) kavramı kullanılmıştır (Akerlunt, 2013’ten aktaran Kaba, 2017, s. 29). Bilişsel düzeyde yere bağlılık, insanlar için önemli olan yerlerle ilgili hatıralara, bilgiye, inançlara, anlamlara karşılık gelmektedir (Hidalgo, 2013, s. 256). Scannell ve Gifford’a (2010a) göre davranış düzeyinde yere bağlılık ise eylemler aracılığıyla tanımlanmaktadır ve yakınlığı koruyucu davranışları, yerin yeniden inşasını ve benzer yerlere veya aynı yere yeniden yerleşmeyi içermektedir.

Yere bağlılığı etkileyen temel değişkenler arasında Sosyo-demografik, fiziksel ve sosyal faktörler yer almaktadır. Yere ilişkin bağlılığın en dikkat çeken sosyo-demografik değişkenlerinden birisi ikamet süresidir ve genellikle bir yerde daha uzun yaşayan bireylerin o yere daha fazla bağlılık hissettiği bilinmektedir. İkamet uzunluğuna benzer şekilde yere bağlılığı etkileyen diğer bir parametre ise yaştır. Yaş değişkeni bazı araştırmacılar tarafından ikametgâh uzunluğunun etkisi tarafından şekillenen bir değişken olarak görülürken, bazılarına göre ise yere bağlılığı etkileyen pozitif bağımsız değişkenlerden birisidir (Lewicka, 2010). Yaş ve cinsiyet bağlılığın derecesini pozitif etkileyen parametreler olarak bilinmektedir. Örneğin Kaba ve Südaş’ın (2019) İzmir Mavişehir örneğinde ikametgah hareketliliği ve mekânsal doyumu araştırdıkları alan çalışmasında, kadınlar erkeklere ve ileri yaşlılar genç yetişkinlere göre daha fazla yere bağlılık göstermiştir.

Yere bağlılığı pozitif yönde etkileyen bir diğer sosyo-demografik değişken ev sahipliği veya evin mülkiyet durumudur. Mülke sahip olma durumu, bireylerin konut, nesne ya da yeri duygusal anlamda kendileyebilmeleri ve kimlik aktarımı yapabilmeleri

için daha uygun bir zemin oluşturmakta ve bireylerin evlerine ve mahallelerine bağlılık düzeyini artırıcı etki yapmaktadır. Sosyal ekonomik statü, eğitim, topluluğun büyüklüğü gibi parametreler ise yere bağlılık üzerinde bazen pozitif bazen de negatif yönde etki yapabilen diğer sosyo-demografik değişkenlerdir. Lewicka'nın (2011b) Polonya'da gerçekleştirdiği bir araştırma, ileri yaşın geleneksel yere bağlılık üzerinde pozitif, aktif yere bağlılık üzerinde ise negatif bir etkiye sahip olduğunu bulgulamıştır. Yine Lewicka'ya (2011b) göre yüksek eğitim düzeyi; geleneksel yere bağlılık üzerinde negatif, aktif yere bağlılık üzerinde ise pozitif yönde bir etki yaratmaktadır.

Yere bağlılığı etkileyen sosyal parametrelerden en çok üzerinde durulardan birisi de sosyal bağlardır. Sosyal bağlar çeşitli ölçekteki yerleşim alanlarında yere bağlılığı pozitif yönde etkileyebilmektedir. Bağlılığı etkileyen bir diğer önemli sosyal parametre ise güvenlik hissidir. Güvenlik hissi hem bir yerin geçmiş suç hikâyeleri hem de kişinin öznel olarak hissettiği güvenlik hissiyle ilişkilidir (Lewicka, 2010). Güvensizlik hissi veya suç işleme korkusu insanları yaşam alanları olan mahallelerinden uzaklaştırabilmekte ve hatta insanların mahallelerine olan bağlılıklarını sarsabilmektedir (Brown ve diğ, 2003'ten aktaran Kaba ve Südaş, 2019, s. 39). Bu bağlamda, hem ev hem de mahallede düşük düzeyde suç işlenmesi durumunu hisseden bireylerin yere olan bağlılıklarının düzeyi yükselebilmektedir. Yere bağlılık düzeyini etkileyen fiziksel değişkenler ise yerin sahip olduğu rekreasyon alanlarının genişliği, evin tipi ve genişliği, yer içindeki yapıların görünümü ile ilgilidir ve bir yerin bu özelliklere sahip olması, o yerin olumlu algılanmasını sağlamakta ve yere olan bağlılık düzeyinin artmasını beraberinde getirmektedir (Lewicka, 2010).

Yere bağlılığa etkisi hem olumlu hem de olumsuz olması bakımından ilgi çekici bir diğer değişken ise hareketlilik. Sosyal bilimlerde, hareketlilik ve yere bağlılık, birbirini olumsuz olarak etkileyen iki durum olarak görülmekte; hareket düzeyi yüksek olan insanların, düşük düzeyde yere bağlılık geliştirdikleri belirtilmektedir (Gustafson, 2014'ten aktaran Kaba, 2017, s. 32). Bu bağlamda, hareketliliğin bağlılığı negatif yönde etkilediğini öne süren birçok araştırma vardır. Lewicka (2011b), toplumun daha hareketli hale geldikçe bağlılık duygusu olmayan yurttaşların artma eğiliminde olduğunu ileri sürmüştür. Bu bağlamda yere bağlılığın, geleneksel yere bağlılık (durağan) ve aktif yere bağlılık (hareketli) olmak üzere ikiye ayrıldığı bilinmektedir.

Aktif yere bağıllık seyahat hareketliliğine sahip insanların yaşadığı bağıllığı temsil etmekle birlikte en büyük özelliği kök salmayı engellemesidir. Bu sebeple, birçok ülkede kamu görevlileri belli dönemlerde bilinçli olarak görev yeri değişimine tabi tutulmaktadır. Burada amaç, kamu görevlilerinin bulundukları yere bağıllığını azaltarak nüfuz etkisini düşürmektir. Kamu kesimindeki kök salma ve oluşabilecek olası bir kutuplaşma, bu şekilde ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Ancak geleneksel yere bağıllık ise hareketsizliği ve buna bağlı olarak nüfuzu ve kök salmayı artırıcı etki yaratmaktadır. Geleneksel yere bağıllık ve kök salma düzeyinin aşırı artması ve bu durumun yer kimliği ve aidiyet ile bütünleşmesi ise insanların diğer insanlarla aralarına sosyal ve mekânsal setler çekmesine sebep olmaktadır. Çekilen setler; sosyo-mekânsal bağlamda soyut ve somut mesafenin artmasına, insanların birbirlerinden her anlamda uzaklaşmasına ve böylece ayrışmanın-benliğin temsili kapalı yerleşmelere olan talebi artırmaktadır. Sonuçta taleple birlikte sayıları hızla artan kapalı yerleşmeler, kentsel bütünlük ve toplumsal birlikteliğin sekteye uğramasına sebep olmaktadır.

İzmir Oyunlar Köyü kapalı yerleşmesi, bir uğrak destinasyon olmaması, aksine insanların ikamet ettikleri bir yer olması sebebi ile geleneksel yere bağıllığa daha uygundur. Bu durum, Oyunlar Köyü sakinlerinin köye yerleştikleri tarihten bugüne kök salma ve nüfuz etkilerinin devam ettiğini göstermektedir. İkamet süresinin artması, bir yandan aidiyet ve yere bağıllığı artırırken diğer taraftan öteki yerler ve oralarda yaşayan insanlarla araya çıplak gözle görülmeyen sınırların çizilmesine sebep olmaktadır. Kök salma, nüfuz ve aidiyet durumlarının uzun yıllara yayılması ve bu durumun bireylerin kimliği ile bütünleşmesi ise sosyo-mekânsal ayrışmayı temsil eden sınır çizgisini kalınlaştırmaktadır. Yere yüksek düzeyde bağıllık sonucu oluşan sosyo-mekânsal sınır çizgisi, orada yaşayan insanların yer kimliği ve yer bağlamındaki benlikleri üzerinde de ayrışmayı destekleyici etkilerde bulunabilmektedir. Bu durumda söz konusu bağlanan yer insanlar için; güvenlikten sosyal aktivitelere her türlü imkânı barındıran, diğer insanlarla aralarındaki statü farkını ortaya koyan, kamusal kenti sadece bir uğrak destinasyon haline getirecek kadar prestijli olan ve bütün imkanlarını daha dar bir alanda bireyi yormadan ona sunabilen gerçek kentin küçük ve çok kullanışlı bir temsilini (simülasyon) oluşturmaktadır.

1.4.1. Yere Bağlılık Ölçekleri

Yere bağlılığın ölçülmesinde tek boyutlu (Shamai, 1991; Hidalgo ve Hernandez, 2001; Lewicka, 2005) ve çok boyutlu (Jorgensen ve Stedman 2001, 2006; Hernandez ve diğerleri, 2007; Hidalgo, 2013) olmak üzere birçok bağlılık ölçeği geliştirilmiştir.

Shamai'in (1991) yer duygusunu ölçmek için geliştirdiği tek boyutlu ölçek, bu konu üzerine yoğunlaşmış ilk çalışmalardan biridir. Ölçekte; (1) *hiçbir yer duygusuna sahip olmama*, (2) *bir yerde konumlanma bilgisi/yerden haberdar olma*, (3) *yere ait olma*, (4) *yere bağlı olma*, (5) *yerle ilgili kimliklenme*, (6) *yere katılım* ve (7) *yer için kendini feda etme* gibi yedi kategoriden oluşan bağlılığı vurgulayıcı ibareler kullanılmıştır.

Hidalgo ve Hernandez (2001) kişinin yerle ilişkisi kesintiye uğradığında ya da kişi oradan uzaklaştığında yere bağlılığın farkına varıldığını vurgulamak adına, bağlı olduğu yerden uzak ya da yakın olan tüm katılımcılara uygulanabilir tek boyutlu bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçekte en çok dikkat çekici noktası ise “*Buradan ayrılırsam mutsuz olurum*” maddesinin olduğu kısımdır. Bu madde ile katılımcılara bulundukları yerden ayrılma ihtimalleri düşündürülmüş ve bu şekilde bireyin yere olan bağlılığının ortaya çıkacağı varsayılmıştır. Toplamda dokuz maddeden oluşan likert tipi önemsiz=1’den çok önemli=4’e doğru tedrici bir skalada ilerleyen ölçekte yer alan maddeler şunlardır: ev, mahalle ve kente genel bağlılık: *Birlikte yaşadığım insanlar olmadan evim/mahallem/kentimden ayrılırsaydım, üzülürdüm*; ev, mahalle ve kente sosyal bağlılık: *Birlikte yaşadığım insanlar bensiz evim/mahallem/kentimden ayrılırsalardı üzülürdüm*; ev, mahalle ve kente fiziksel bağlılık: *Ben ve birlikte yaşadığım insanlar evden/mahalleden/kentten ayrılırsaydık, üzülürdüm*.

Tek boyutlu başka bir ölçek ise, bu çalışmada da faydalandığımız, Lewicka’nın (2010) 9’u olumlu, 3’ü olumsuz yapıda olmak üzere 12 maddeden oluşan ve “kesinlikle katılmıyorum” dan “kesinlikle katılıyorum” a doğru tedrici bir skalada ilerleyen beşli likert tipi yere bağlılık ölçeğidir. Ölçek (1) *Bu yeri çok iyi tanıyorum*, (2) *Bu yeri eleştiren olduğunda burayı savunurum*, (3) *Bu yerden taşınmayı istemem*, (4) *Bu yerden hoşlanmıyorum*, (5) *Bu yerde kendimi güvende hissediyorum*, (6) *Bu yer ile gurur duyuyorum*, (7) *Bu yer benim bir parçam*, (8) *Bu yer ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*, (9) *Bu yerde olup bitenleri bilmek isterim*, (10) *Bu yeri seve seve terk ederim*,

(11) *Bu yerde olmadığım zaman burayı özlediyorum* ve (12) *Bu yere kök saldığımı hissediyorum* gibi yere bağlılığı temsil edici olumlu ve olumsuz ibarelerden oluşmaktadır.

Jorgensen ve Stedman (2001, 2006) yere bağlılık, yer kimliği ve yer bağımlılığını yer duygusunun boyutları olarak düşünmüş ve buna bağlı olarak üç boyutlu (yere bağlılık, yer kimliği, yer bağımlılığı) yer duygusu ölçeğini geliştirmişlerdir. Ölçek on iki (12) maddeden oluşmaktadır. Yere bağlılık boyutu maddeleri: *“Göl çevresindeyken mutlu hissediyorum”*, yer kimliği boyutu maddeleri: *“Gölün çevresindeki her şey kim olduğumu yansıtıyor”*, yer bağımlılığı boyutu maddeleri ise: *en sevdiğim şeyleri yapmak için en iyi yer göl ve çevresidir*. Maddeler; *“kesinlikle katılmıyorum”* dan *“kesinlikle katılıyorum”* a doğru tedrici geçişe izin veren beşli likert skalası üzerinden katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca ölçeğin güvenilirliğinin düşmemesi için oluşturulmuş *“bilmiyorum”* şeklinde bir ifade de seçenekler arasında yer almaktadır (Kaba, 2017, s. 42).

Hernandez ve diğerleri (2007) yere bağlılık ve yer kimliği arasında yaptıkları ayrıma bağlı olarak iki boyutlu bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek Hernandez, Hidalgo ve Diaz (1998), Hidalgo (2000) ve Hidalgo ve Hernandez’in (2001) ölçeklerindeki maddelerden yararlanılarak hazırlanmış 8’i yere bağlılık, 4’ü yer kimliği olmak üzere toplamda 12 maddeden oluşmaktadır. Kimlik boyutunda yer alan maddeler: *“Bu yer kimliğimin bir parçasıdır”*. Bağlılık boyutunda yer alan maddeler: *“Burası yaşamak için favori yerimdir”*. Maddeler *“1. Kesinlikle katılmıyorum”* dan *“6. kesinlikle katılıyorum”* a doğru tedrici geçişe izin veren altılı likert skalası üzerinden katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde hazırlanmıştır.

Scannell ve Gifford (2010b) yere bağlılığın sosyal ve fiziksel boyutu arasında yaptığı ayrıma göre likert tipi bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek 10’u yere sosyal bağlılığı, 10’u ise yerin fiziksel özelliklerine bağlılığı yansıtan toplamda 20 maddeden oluşmaktadır. Hidalgo (2013) ise yere bağlılığın ölçülmesinde kullanılan daha önce var olan ölçeklerde yer alan maddeleri ve kendisinin eklediği yeni maddeleri sınıflandırmış ve bu maddeleri Scannell ve Gifford’un (2010a, s. 2) birey, yer ve psikolojik süreç olmak üzere üç boyuttan oluşan modeline uyarlamıştır. Hâlihazırda var olan maddelerin genellikle olumlu maddelerden oluştuğunu ve ölçeklerin tepkileri kontrol etmeyi kolaylaştırdığı için hem olumlu hem de olumsuz maddeleri içermesi gerektiğini belirtmiş

ve bu nedenle her maddenin olumsuz halinin de ölçeklerde yer alması gerektiğini vurgulamıştır (Kaba, 2017, s. 43).

Nicel metotların kullanıldığı ilk çalışmalarda; yere bağlılığın ölçülmesinde bir yerde yaşama süresi, mahalle adlandırması, ev sahipliği ve mahalle bağları gibi dolaylı ölçümler kullanılmıştır. Fakat bu ölçümler; yerle ilişkili pozitif bağların bir yerde kalma ve o yerde ev satın alma gibi belirli davranışlara neden olduğu varsayımına dayandıkları ve yerle ilişkili duyguyu derinlemesine anlamada yetersiz kaldıkları için yedek ölçümler olarak kullanılmanın ötesine geçememiştir (Lewicka, 2011a, s. 219). Yere bağlılığın ölçülmesinde Lewicka'nın (2010) haricinde de tek ya da çok boyutlu bütünleştirmeler yapılmış ancak spesifik yere bağlılık ölçümü yapılmamıştır. Lewicka'nın (2010) geliştirdiği ölçek ise ev, mahalle, kent ve bölge gibi ölçeklerde uygulanabilirliğin yanı sıra insan ile yer arasındaki ilişkinin öznel ve özel boyutlarını dolaylı ve doğrudan ölçümler ile gerçekleştirebilmektedir. Dolayısı ile böyle bir ölçek, insan ile yer arasındaki ilişkinin ele alındığı bir çalışmada, bireyin yere bağlılık düzeyinin hangi boyutta olduğu sorunsalına da ışık tutulabilir. Bu sebeplere binaen bireyin yere kök salma düzeyini de araştırdığımız bu çalışmada, Lewicka'nın (2010) tek boyutlu yere bağlılık ölçeği kullanılacaktır.

1.5. Yer/Kent Kimliği ve Aidiyet

Yer/kent kimliği; insanın doğal ve yapılandırılmış çevreyle, fiziksel dünyayla ve başka insanlarla ilişkilerinde tercihleri, beklentileri, duyguları, değerleri ve inançları tarafından belirlenen yerin ve kişinin kimliğini yapısında birleştiren karmaşık örüntülerdir (Proshansky, 1978'den aktaran Gökten, 1991, s. 11). Daha açık bir ifadeyle yer kimliği, nerelisiniz veya nereli hissediyorsunuz gibi sorulara verilen yanıt olarak da tanımlanabilir. Zira bireyin kimliği ile herhangi bir nesne ya da yerin özgün kimliğinin bütünleşmesi ve bilişsel bir örüntüye dönüşmesi, bireyin diline *buralıyım* ya da *buralı hissediyorum* diye yansımaktadır. Bununla birlikte yer/kent kimliğinin güçlü yere bağlılıkların doğal bir sonucu olarak inşa edildiği de düşünülebilir.

Yerle kurulan pragmatist ya da duygusal ilişki, insanların belli bir zaman geçtikten sonra orali hissetmesine ve sorulduğunda oraliyim demelerine sebep olmaktadır. Buna en güzel örneklerden birini; kütüğü İstanbul olmayan ama uzun süredir İstanbul'da yaşayan

ve sorulduğunda İstanbulluyum diyen insanlar oluşturmaktadır. Benzer şekilde, bir alan çalışma örneğinde (Kaba ve Südaş, 2019), Karşıyaka'nın Bostanlı mahallesinde oturan insanlara “İzmir'in merkezi neresidir?” diye sorulduğunda “Karşıyaka” yanıtından çok “Bostanlı” yanıtı alınmıştır. Yine aynı şekilde sorulan soruya Alsancak'ta oturanlar Konak'tan çok Alsancak, Mavişehir'de oturanlar ise Karşıyaka'dan çok Mavişehir cevabını vermektedir. Bu örneklerden anlaşılabileceği üzere bazı yerler ve özgün kimlikleri, kendisiyle kurulan hem duygusal hem de pragmatist bağ sonucu o insanların kimliği ile bütünleşmekte ve yaşamlarının merkezinde yer almaktadır. İzmir Oyunlar Köyü'nün de verilen örneklerle benzer nitelikleri barındırdığı düşünülmektedir. İzmir Oyunlar Köyü Türkiye'de, bağlı bulunduğu ilçe olan Balçova'dan daha fazla bilinmektedir. Dolayısıyla aynı soru sorulduğunda Oyunlar Köyü demeleri onlar için hem duygusal hem de mantıksal olarak daha doğru olabilir.

Kendileme süreçlerini devinime geçiren benlik (Gökten, 1991), insanoğlunun biricikliğinin göstergesi olarak bilinmektedir. Benliğin dile yansıması bireysel anlamda *ben* ve *diğerleri*, kolektif anlamda *biz* ve *onlar* ve yer anlamında ise *burası* ve *orasıdır*. Yer bağlamında benlik, göç eden insanların gittikleri şehirde açtıkları dayanışma derneklerinden okunabilmektedir. Örneğin Bornova'daki Makedonya Kültürünü Yaşatma ve Dayanışma Derneği hem kolektif hem de yer anlamında bir benlik ve duygusal kendileme göstergesidir. Bornova'ya gelen bir Makedon turist derneği görünce aklından geçecek ilk cümleye bakacak olursak “bizimkiler burada” diyeceği az çok tahmin edilebilir. Söz gelimi yabancı bir şehirde yani İzmir'de gezen bu turistin “onlar ve orası” ifadeleri birden bire “bizimkiler burada” ya dönüşmüş olacaktır. Bunun sonucunda bir bağlılık hissetmeye başlayan bireye, kendi ülkesinde Türkiye ile ilgili sorular sorduğunda ilk Bornova'yı anlatabilir. Dolayısıyla yerin özgün karakteri ve kimliği bireyi etkilemiş, birey tepki olarak o yeri duygusal olarak kendilemeye başlamış, bunun sonucunda oluşan yere bağlılık; bireyin benliğine yansımıştır. Bu durumda Bornova'ya gezmeye gelen Makedon bireyin kimliği, o yerin özgün kimliği ve karakteri ile bütünleşmeye başlamıştır. Yerin karakteri ve özgün kimliğinin ilgi çekmesi ile başlayan duygusal kendileme ve aidiyet hissetme, bireyin İzmir üzerindeki duygusal ya da pragmatist bağlılığına yansımış ve hatta o insanın zihinsel temsilinde Bornova artık ‘orası’ değil ‘burası’ olmaya başlamıştır. Bir başka ifadeyle aynı bireye *bundan sonra*

İzmir’de yaşayacak olsan neresinde yaşamak isterdin? ya da İzmir’in neresinden olmak isterdin? gibi birkaç soru yöneltirse hiç şüphesiz anlam yüklediği ve kendi kimliğine daha yakın hissettiği Bornova’yı diğer ilçelerden önde tutacaktır. Sonuç olarak yerin özgün kimliğine bağlı duygusal kendileme ve yere bağlılık silsile ve iç içe geçmeleri yer üzerinde pratiğe dönüştüğünde; o yerin özgün kimliği ile bireyin kimliği bütünleşmeye başlar ve bu bütünleşme aidiyet kavramını ortaya çıkartır. Birey tarafından yere atfedilen aidiyet ise bireyin kendini tanımlarken kullandığı bir alt kategorik özniteliğe dönüşür. Böylece bireyin yer kimliği örüntüsü oluşmuş olur.

Yer kimliği ve aidiyet, kendileme ve yere bağlılık sonucunda oluşmaktadır. Bu bağlamda söz konusu kavramlar ayrışmanın doğrudan ya da dolaylı olarak içinde yer alabilmektedir. Yani ‘burası’ ve ‘buralıyım’ kavramları, öteki olan ‘orası’ ve ‘oralı’ kavramlarını oluşturmaktadır. Bu, bireyleri farkında olmadan sosyal ve mekânsal ayrışmaya götüren soyut ama anlamlı ve bir o kadarda gerçek bilişsel iç içe geçme ve ardalanmaların sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.5.1. Yer/Kent Kimliği Ölçekleri

Yer kimliğinin ölçülmesinde genellikle çok boyutlu ölçekler kullanılmaktadır. Bunların en bilinenleri ise Jorgensen ve Stedman (2001, 2006), Hernandez ve diğerleri (2007) ve Lalli’nin (1992) geliştirdiği ölçeklerdir.

Jorgensen ve Stedman (2001, 2006) yere bağlılık, yer kimliği ve yer bağımlılığını yer duygusunun boyutları olarak düşünmüş ve buna bağlı olarak üç boyutlu (yere bağlılık, yer kimliği, yer bağımlılığı) yer duygusu ölçeğini geliştirmişlerdir. Ölçek on iki (12) maddeden oluşmaktadır. Yere bağlılık boyutu maddeleri: “*Göl çevresindeyken mutlu hissediyorum*”, yer kimliği boyutu maddeleri: “*Gölün çevresindeki her şey kim olduğumu yansıtıyor*”, yer bağımlılığı boyutu maddeleri ise: *en sevdiğim şeyleri yapmak için en iyi yer göl ve çevresidir*”. Maddeler; “*kesinlikle katılmıyorum*” dan “*kesinlikle katılıyorum*” a doğru tedrici geçişe izin veren beşli likert skalası üzerinden katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca ölçeğin güvenilirliğinin düşmemesi için oluşturulmuş “*bilmiyorum*” şeklinde bir ifade de seçenekler arasında yer almaktadır (Kaba, 2017, s. 42).

Hernandez ve diğerleri (2007) yere bağlılık ve yer kimliği arasında yaptıkları ayrıma bağlı olarak iki boyutlu bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek Hernandez, Hidalgo ve Diaz (1998), Hidalgo (2000) ve Hidalgo ve Hernandez'in (2001) ölçeklerindeki maddelerden yararlanılarak hazırlanmış 8'i yere bağlılık, 4'ü yer kimliği olmak üzere toplamda 12 maddeden oluşmaktadır (Kaba, 2017, s. 42). Kimlik boyutunda yer alan maddeler: “*Bu yer kimliğimin bir parçasıdır*”. Bağlılık boyutunda yer alan maddeler: “*Burası yaşamak için favori yerimdir*”. Maddeler “1. Kesinlikle katılmıyorum” dan “6. kesinlikle katılıyorum” a doğru tedrici geçişe izin veren altılı likert skalası üzerinden katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde hazırlanmıştır.

Lalli (1992) Almanya'nın Heidelberg şehrinde yaptığı bir araştırmada, birey kimliği ile kentin özgün karakteri arasındaki bütünleşmenin boyutunu ortaya koyabilecek çok boyutlu kent kimliği ölçeğini geliştirmiştir. 20 maddeden oluşan ölçek, “kesinlikle katılmıyorum” dan “kesinlikle katılıyorum” a doğru tedrici geçişe izin veren beşli likert skalası üzerinden katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde tasarlanmıştır. Ölçeğin karşılaştırma, bağlılık, geçmiş, aşinalık ve gelecek olmak üzere beş farklı alt ölçeği bulunmaktadır (Karakuş, 2014, s. 96). Karşılaştırma alt ölçeği; bireylerin kendi yaşadığı kent ile diğer kentler arasında karşılaştırma yapmasını ve kentin bireyler tarafından algılanan özgün karakteristik özelliklerini içermektedir. Örneğin *diğer şehirlerle kıyaslandığında, Heidelberg birçok avantaja sahiptir*. Bağlılık alt ölçeği; bireylerin yaşadığı kent içerisinde evde olma, kök salmış olma ya da ait olma duygusunu ifade etmektedir (Kaba, 2017, s. 42). Örneğin *kendimi Heidelbergli olarak görüyorum*. Geçmiş alt ölçeği; bireyin kendi geçmişi ile kent geçmişi arasında kurduğu ilişkiyi temsil etmektedir. Örneğin *Heidelberg'e içten bir bağlılık hissediyorum çünkü burasıyla ilgili pek çok anım var*. Aşinalık alt ölçeği; bireyin rutin deneyimleri ile kentsel-kamusal mekânın kesişmesini kapsamaktadır. Örneğin *Heidelberg günlük yaşantımda çok önemli bir yer tutar*. Gelecek alt ölçeği ise kişisel gelecek için kentin algılanan önemi ve kentte kalma isteğini yansıtmaktadır (Karakuş, 2014, s. 97). Örneğin *kesinlikle Heidelberg'de kalmak isterim*.

Geliştirilen ölçeklerin bazıları, kendi içinde bir takım çelişkileri de barındırmaktadır. Söz gelimi Jorgensen ve Stedman'in (2001, 2006) yere bağlılık, yer kimliği ve yer bağımlılığını yer duygusunun boyutları olarak düşündüğü ve buna bağlı

olarak geliştirdiği üç boyutlu yer duygusu ölçeği; bu duruma örnek teşkil etmektedir. Ölçeğin yer kimliği boyutunda yer alan *Gölün çevresindeki her şey kim olduğumu yansıtıyor* maddesi dikkate alındığında duyusal ve duygusal kendilemenin iç içe geçtiği hatta birbirine karıştığı aşıkârdır. Zira bu madde, kamusal bir sosyal mekân olan gölün duyusal kendilemeye maruz kaldığını vurgulamaktadır. Ancak duyusal kendileme, daha önce de bahsedildiği üzere hak sahibi ya da mal sahibi olmadan yapılamamaktadır. Bu durumda göl sadece duygusal olarak kendilenebilir ki bunun sonunda birey kendisini o mekân ile tanımlamaya başlar. Başka bir ifadeyle mekân bireyin değil birey mekânın karakterini yansıtır. Dolayısıyla duyusal anlamda kendileyemeyeceğimiz kamusal mekânlar kim olduğumuzu yansıtamaz çünkü kimlik yükleyemeyiz. Sadece duygusal kendileme yoluyla kamusal mekândan kimlik edinebiliriz ki bu durumda biz o mekânı ve karakterini yansıtmış oluruz.

Yer/kent Kimliğinin ölçülmesinde Lalli (1992) istisnasının haricinde genellikle yere bağlılıkla entegre olmuş çok boyutlu ölçekler geliştirilmiştir. Hernandez ve diğerleri (2007) ve Jorgensen ve Stedman (2001, 2006) tarafından geliştirilen söz konusu ölçekler, hem yere bağlılık hem de yer/kent kimliği araştırmalarında bütünleşik şekilde kullanılabilir. Lalli'nin (1992) Yer Kimliği Ölçeği ise diğerleri gibi çok boyutlu olmasının yanında alt ölçek boyutları ile birlikte spesifik olarak yer/kent kimliğinin ölçümüne odaklanabilmektedir. Söz konusu yer/kent kimliği ölçeği, yere bağlılık ile ilgili sadece genel bilgi vermektedir (Karakuş, 2014, s. 97). Parçalardan bütüne gitmenin daha yalın, anlaşılır ve kullanışlı olabileceğini düşündüğümüz bu çalışmada bahsedilen sebeplere binaen Lalli'nin (1992) yer/kent kimliği ölçeği kullanılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAPALI YERLEŞMELER VE SOSYO-MEKÂNSAL AYRIŞMA

2.1. Kapalı Yerleşmelerin Tanımı, Türleri ve Öznitelikleri

Kapalı yerleşmeler, otonom ve erişimi kontrollü yerleşmeler olarak tanımlanabilir. Büyük ölçekli bir bakış açısıyla kapalı yerleşmeler kişiye özel olanaklara, özel caddelere, özel park ve havuzlara sahip yerleşmelerdir (Burke ve Sebaly, 2001). Genellikle kamusal alanların özelleştirilmesi ile oluşturulmuşlardır (Blakely ve Synder, 1997; Töre ve Som, 2009; Cihan, 2015). Daha önce de bahsedildiği üzere bazen “refah adacıkları” bazen “kurtarılmış adacıklar” bazen “dışa kapalı yerleşmeler” bazen de “korunaklı yerleşmeler” olarak adlandırılmaktadırlar (Yıldırım, 2016, s. 13). İsimlendirilmesinde doğrudan etkisi bulunan ve ayrışmanın somut nesnesi olan duvarlar, bahsi geçen kontrollü erişimin mekanik bir parçası olduğu kadar kapalı yerleşmelerin mekânsal tezahürünün de en önemli göstergesidir. Diğer bir ifadeyle birey ya da grupların bilişsel dünyalarına göre farklı anlam kazanabilen mutlak ve/veya sosyal mekânda duvar ya da çit gibi bir mekanik teçhizat yoksa kapalı yerleşmeden de bahsetmek mümkün görünmemektedir. Kapalı yerleşme duvarları, otomobillerin kaportalarına benzetilebilir. Zira kaportalar da duvarlar gibi tek başlarına bir anlam ifade etmezler. Ancak içerde sürücü olduğunda onun konfor alanını oluştururlar ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı erişim kontrolünü sağlarlar. Özetle kapalı yerleşmeyi kapalı yerleşme yapan temel donatıların, içindekiler için koruma kalkanı görevini üstlenen duvar, çit veya dikenli teller olduğu söylenebilir.

Kapalı yerleşmeler, dünyada farklı zamanlarda (*zaman ve mekânın birbirinden farklı düşünülememesi sebebi ile kapalı yerleşmelerin ortaya çıkış zamanlarına ‘‘Dünya’da, Türkiye’de ve İzmir’de Kapalı Yerleşmeler’’ başlıkları altında ortaya çıkış mekânları ile birlikte değinilecektir*) çeşitli form ve fonksiyonlarda ortaya çıkmışlardır. Zira kapalı yerleşmeler, sadece konut işlevi ile ön plana çıkmamıştır. Bunun yanında kapalı yerleşmeler eğitim, tarım, kolluk ve askeri, teknoloji (teknopol ve teknopark) ve sanayi (organize sanayi bölgeleri) gibi fonksiyonları ile de ön plana çıkmaktadırlar. Kapalı yerleşmelerin yapısal tasarımları genellikle fonksiyonlarına göre şekillenmektedir. Söz gelimi askeri işleve sahip kapalı yerleşmeler cumhuriyet dönemi

ve sonrasında neoklasik mimariden günümüzde modern mimariye evrilirken sanayi işlevine sahip kapalı yerleşmeler, herhangi bir mimari biçimi baz almadan iç donatıların üretim mekanizmasına göre tasarlandıkları göze çarpmaktadır. Ancak farklı işleve sahip kapalı yerleşmelerde, benzer yapısal tasarımlara rastlanılabilir. Örneğin Bornova Anadolu Lisesi ile Antalya İl Jandarma Komutanlığı kapalı yerleşmelerinde, hem bina yapısal tasarımı hem de çevre düzenlemesi anlamında birbirlerine benzeyen modern mimari tercih edilmiştir. Hatta aynı fonksiyona sahip kapalı yerleşmelerde farklı mimari tarzlara da rastlamak mümkündür. Örneğin İzmir Mavişehir’de bulunan kapalı yerleşmeler kübik şekilde bir tasarım formuna sahipken yine İzmir’in Balçova ilçesine bağlı olan Oyunlar Köyü’nde ise verevine tasarım formu hakîmdir.

Kapalı yerleşmeler; Blakely ve Synder (1997) tarafından yaşam tarzı toplulukları (*lifestyle communities*), prestij toplulukları (*prestige communities*) ve güvenlik bölgesi toplulukları (*security zone communities*) olmak üzere üç farklı tipe ayrılmıştır. Yaşam tarzı toplulukları, güvenlik ile birlikte toplumun belli bir kesimine kültürel, boş zaman ve rekreatif aktiviteleri deneyimleme olanağı sunmaktadır. Prestij toplulukları, güvenliğin yanı sıra sakinlerine saygın, özel, imtiyaz sahibi ve herhangi birinden üstün tutulma gibi hisleri yaşatmaktadır. Güvenlik bölgesi toplulukları ise alt gelir grupları tarafından kullanılmakta olan kamusal alanların yerel yönetim tarafından kurumsal ya da özel işletmelere devredilmesi sonucu etrafının duvar ya da çitlerle çevrilerek güvenli hale getirilmesiyle oluşturulmaktadır.

Kapalı yerleşmeler görüntü itibari ile basit bir yapıyı andırabilir. Ancak ortaya çıkış sebepleri ve bu sebeplerin iç dinamikleri açısından komplikasyon barındırdıkları görülmektedir. Günümüzde metropol kentlerin kendi doğal nüfus artışlarına göre planlanmış alt ve üst yapıları, göç sonrası yaşanan yığılmayı kaldıramamaktadır. Yığılma şiddetinin artması, sadece dezavantajlı grupların değil aynı zamanda avantajlı grupların da toplumun temel ihtiyaçlarını karşılayan alt yapısal ve toplumun yaşam tarzının inşa edildiği üst yapısal hizmetlere ulaşımını zorlaştırmıştır. Dolayısıyla hem maddi hem de sosyal anlamda avantajı elinde bulunduran gruplar, çareyi, kendilerine göre tasarlanmış ve alt-üst yapısal özelliklere sahip mutlak mekânlara rağbet göstermekte aramışlardır. Yeni küresel-kapitalist dünyada yaşanan bu durum, zamanla gruplar arasındaki sosyal mesafeyi artırmış ve ayrışma ortaya çıkmıştır. Bu durumun mekânsal sonucu ise ortak

kamusal alanların tehdit edilmesi ve bu alanların kent dokusundan koparılarak yerlerine banliyöleşmenin bir parçası olan kapalı yerleşmelerin inşa edilmesidir. Bu coğrafi perspektifin haricinde, diğer disiplinlerin de kapalı yerleşmelerin ortaya çıkışı ile ilgili çeşitli görüşleri vardır.

Töre ve Som'a (2009, s. 121) göre kapalı yerleşmeler; doğal afet, suç ve haksız fiillere karşı güvende hissetme, küreselleşmenin ortaya çıkardığı yeni yaşam biçimlerini karşılama ve elit tabakanın kendini özel hissetmesi gibi sebeplere istinaden ortaya çıkmıştır. 1980 sonrası benimsenen neo-liberal politikalar, refah devletinin aşamalı olarak çözülmesi ve toplum içinde gelir eşitsizliğine bağlı hiyerarşik bir düzeni doğurmuştur (Özgür, 2006, s. 79). Yazara göre bu durum, alt ve üst gelir grupları arasında bir uçurum oluşturmuş, toplumun sosyal yapısını parçalamış ve bu durumun mekânsal görüngüsü olarak kapalı yerleşmeler kendini göstermiştir. Bu savı destekleyen Borsdorf, Hildalgo ve Vidal-Koppmann'a (2016, s. 18) göre neo-liberal ekonomi ve küreselleşme sürecinde, sermayenin mekân ve sosyal gruplar arasındaki eşitsiz paylaşımı; üst gelir grubunun sivrilmesine, alt gelir grubundaki yoksulluğun büyümesine ve soylulaştırma hızının artmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu durum sonucunda; toplum içinde huzursuzluk artmış, güvenlik kaygısı banliyöleşmeyi tetiklemiş, üst gelir grubunun talebini karşılamak üzere dışa kapalı lüks villalar inşa edilmiştir. Özetle güvenlik kaygısı başta olmak üzere göç sonrası metropol kentlerin taşıma kapasitesinin üstüne çıkması, neo-liberal ekonomi politikaları, küreselleşmenin ortaya çıkardığı yeni yaşam biçimleri ve orta-üst sınıf kentlileri, gelir eşitsizliğinin yarattığı toplumsal katmanlaşma ve soylulaştırma kapalı yerleşmelerin meydana çıkmasının temel sebeplerini oluşturmaktadır.

Kapalı yerleşmelerin ortaya çıkış sebepleri kadar gelişim sürecini hızlandıran dinamiklerde hayati öneme sahiptir. Bu dinamiklerin en önemlisi kapalı yerleşmelere olan taleptir. Diğer dinamikler ise talep oluşumunu tetikleyen unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Kaba ve Südaş'a (2019) göre kapalı yerleşmelerin sunmuş olduğu profesyonel hizmetler, güvenlik ve benzer sosyo-ekonomik özelliklere sahip homojen gruplarla birlikte yaşama imkânı; kapalı yerleşmelerin tercih edilmesine ve talebin artmasına sebep olmaktadır. Benzer şekilde küreselleşmenin devinime geçirdiği sosyo-mekânsal değişim ve dönüşümler; toplumdaki üst/orta ile orta gelir grubunun genişlemesine ve doğal olarak kapalı/korunaklı yerleşmelere olan ihtiyaç ve talebin

artmasına sebep olmuştur (Akalin, 2016). Yazara göre İnşaat şirketlerinin “ayrıcalıklı yaşam alanı” ve “ideal yaşam alanı” gibi talepleri memnuniyetle karşılaması sonucu mekânsal ayrışmayı temsil eden kapalı yerleşmelerin gelişimi, farklı ve hızlı bir ivme kazanmıştır. Gönüler’e (2015) göre toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi ile birlikte kadınlar; bilgi ve becerilerini aracı olarak kullanabilen, yaşadıkları mekâna müdahale edebilen ve eşitlikçi bir aile yapısı beklentisi içinde olan bir dönüşüm yaşamışlardır. Bu dönüşüm sonrası kadınlar; statünün göstergesi olan, sosyo-mekânsal anlamda ayrılmış ve ayrıca suç ve haksız fiillere karşı güvenli olan kapalı yerleşmelere yönelmişlerdir (Gönüler, 2015, s. 4). Bir başka ifadeyle kadının yaşadığı toplumsal rol değişim ve dönüşümü, bu tarz yerleşmelere olan ihtiyaç ve talebi artırmıştır. Söz konusu bu dinamik ve onu tetikleyen unsurlar, kurumsal ve özel şirketlerin “yaşam alanı” üretimindeki ekonomik inisiyatiflerini belirleyerek kapalı yerleşmelerin gelişim sürecini hızlandırmıştır.

Kapalı yerleşmeler, belli kesimden bireyleri mıknatıs misali kendine çeken ortak öznitelikleri bünyesinde barındırmaktadırlar. Kapalı yerleşmelerde ikamet eden sakinlerin demografik özellikleri, sosyo-ekonomik statüleri ve kültürel özelliklerinin kendi içinde bir homojenlik göstermesi söz konusu ortak özniteliklerden bazılarıdır (Kaba, 2017, s. 63). Genellikle suç ve haksız fiillere karşı güvenlik ihtiyacının bir sonucu olarak ortaya çıkan kapalı yerleşmeler; kamuya açık olmayan, erişimi kontrollü, kendi güvenlik sistemlerine sahip ve yine kendi özel yönetimi tarafından otonom şekilde idare edilen yerleşmelerdir. Ayrıca, ağırlıklı olarak toplumun ekonomik açıdan orta-üst ve üst sınıflarına hitap etmektedir. Dolayısıyla ulaşım, iletişim, güvenlik ve üst yapı organizasyonları gibi modern bir kentin özelliklerini taşıyan bu yerleşmeler, orta-üst ve orta gelir grupları tarafından tercih edilmekte ve bu gruplara yönelik üretilmektedir. Statünün göstergesi ve tüketimin nesnesi olmaları (Gönüler, 2015, s. 2), profesyonel hizmet sunmaları kamusal alanların özelleştirilmesi ile oluşturulmaları (Töre ve Som, 2009, s. 122), çekirdek aileye müsait yapılandırılmış çevre ve bina-daire formlarını içermeleri ve gelişmiş günlük hayatı idame olanaklarına sahip olmaları ise diğer ortak özniteliklerini oluşturmaktadır.

Kapalı yerleşmeleri diğer yerleşmelerden ayıran ortak fiziksel özellikler arasında; duvarlarla veya tellerle çevrili olmaları, gelişmiş alt yapı özelliklerine sahip olmaları,

kendine özel gelişmiş güvenlik sistemlerinin bulunması, kendi içinde kapalı-açık yüzme havuzları, güzellik merkezleri, spor tesisleri, alışveriş merkezleri ve rekreasyon alanları yer almaktadır (Kaba, 2017, s. 63). Mekânsal, sosyal ve altyapısal öznitelikleri bakımından benzerlik gösteren kapalı yerleşmeler kendi içerisinde; mimari şekilleri, büyüklükleri, erişim kontrolleri (kapalı ve yarı açık yerleşmeler), fonksiyon türleri (güvenlik bölgesi, yaşam tarzı ve prestij toplulukları) ve sakinlerinin sahip oldukları yaşam tarzı ve sosyo-kültürel özellikleri bakımından da farklılık sergilemektedir.

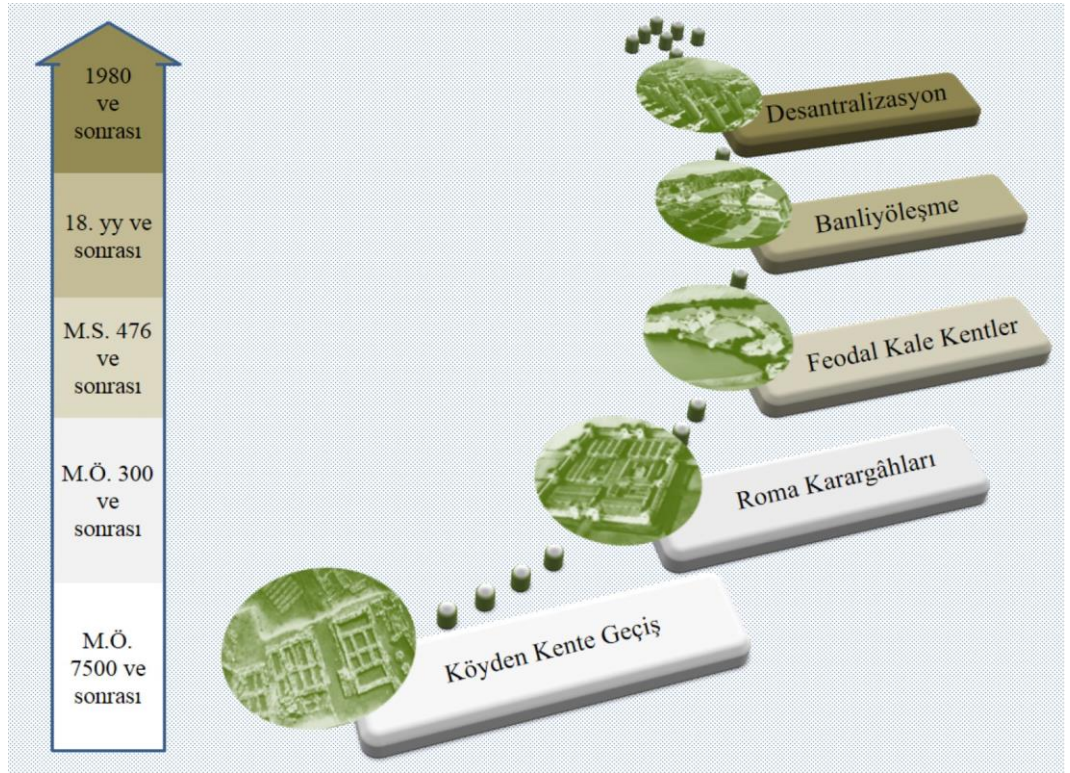
Alt ve üst yapı özelliklerini bünyesinde barındıran kapalı yerleşmeler, bir yandan onları kullanan bireylerin hayatlarını kolaylaştırırken diğer yandan birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. Kapalı yerleşmelerde günlük hayatı idame olanaklarının gelişmesi, kente olan bağımlılığı azalttığı gibi toplumsal etkileşimi de sekteye uğratmaktadır. Yaşanan bu içe kapanma sorunu, özel ya da kurumsal yüklenici firmalar tarafın ekonomik çıkar amaçlı kullanılmış ve bu durum kapalı yerleşmelerin sayılarına pozitif yönde yansımıştır. Bütün bunlara kapalı yerleşmelerin kent çeperi yerine kent içi kamusal alanlara inşa edilmesi de eklenince kentlerin hem toplumsal hem de mekanik manzarası olumsuz etkilenmekte ve kentsel bütünlük bozulabilmektedir.

2.2. Dünya’da Kapalı Yerleşmeler

Günümüz manasıyla kapalı yerleşmeler, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmıştır. Ancak bugünkü halini alması, tarih sahnesi üzerinde gezdiği muhtelif yollarda ekonomik, siyasi ve kültürel olgular ışığında evrilmesi sonucu olmuştur. Bu evrimi neolitik çağla başlatıp Roma dönemi askeri karargâhları, Roma sonrası feodal kale kentler, 18. yüzyıl sonrası banliyöleşme ve 20. yüzyıl sonu uydu kentleşme ile devam ettirip nihayet bugünkü kapalı yerleşmeler ile mevcut pozisyonuna getirebiliriz.

Köyden kente geçiş, M.Ö. 7500 ile M.Ö. 300 yılları arasını kapsamaktadır. Bu döneme tarihlenen birçok yerleşme mevcuttur. Söz konusu yerleşmelerin en bilinenlerinden biri olan Çayönü Höyüğü, kentleşmeye geçişin Anadolu’daki ilk örneklerinden birini oluşturmaktadır. Bugünkü kapalı yerleşmelere benzeyen ve askeri amaçla inşa edilen Roma askeri karargâhları ise M.Ö 300 ile M.S. 476 yılları arasında yayılım göstermiştir. Roma İmparatorluğu yıkıldıktan sonra merkezi otoritenin zayıflaması üzerine ortaya çıkan feodal kale kentler, M.S. 476 ile 18. yy. arasında

Avrupa'nın birçok yerinde dağılış göstermiştir. 18. yüzyıl Dünya'da coğrafi keşiflerin sonuç vermeye başladığı ve ticaretin geliştiği dönemdir. Söz konusu bu duruma 20. yüzyıl başlarında sanayi devriminin hızlı ilerleyişi eklenince nüfusu artan kentlerden uzaklaşma eğilimi artmış ve banliyöleşme hız kazanmıştır. 1980 sonrası ise neo-liberal ekonomi ve küreselleşme çağı bünyesinde kent dokusu üzerinde çeşitli desantralizasyonların uygulandığı dönemdir (Şekil 5).

Şekil 5: Güvenlik kaygısı temelinde ortaya çıkan kapalı yerleşmelerin değişim ve gelişim diyagramı.

Kapalı yerleşme evriminin başlangıcı, neolitik çağda başlayan özel mülkiyete dayandırılabilir. Bu kavram bizi 11 bin yıl öncesine, tarım devrimine götürmektedir. Neolitik çağda ekilen tohumla belli bir dönem ilgilenme ve sonrasında üretilen mahsulü depolama ihtiyacının hem sedanter yerleşmelerin hem de özel mülkiyetin ortaya çıkmasına sebep olduğu bilinmektedir. Bugün olduğu gibi söz konusu dönemde de coğrafi farklılıklar nedeniyle toprak verimliliği, bir ortamdan diğerine farklılık gösterebilmekteydi ki bu, toprak sahiplerinin ürün stoklarında coğrafi ortamlar arası eşitsizliğe sebep olabilmekteydi. Yaşanan eşitsizlik ve ekonomik ayrışmanın varıl grupları, kendilerini ve mallarını koruma ihtiyacına yöneltmesi olağan bir durumdur. Bu

olgu mekânsal tezahürünü, yine bugüne benzer şekilde özel mülklerin etrafında yer alan ve o dönem temsili duvarların kalınlaşması ve çoğalması ile gösterdiği görülmektedir. Bu hikâyenin bugünden farkı ise çok daha sade ve anlaşılabilir olmasıdır.

Kaynak: Anadolu Ajansı (15.10.2019)

Kaynak: Gazete Duvar (15.10.2019).

Foto 2 ve 3: Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde yer alan ve M.Ö. 7500 ile 2000 arası döneme tarihlenen Çayönü Höyüğü, kentleşmeye geçişin ilk örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Gazeteci yazar Ahmet Sümbül, Güneydoğu Ekspres Gazetesi'nde yayımlanan demecinde (**Foto 4**) Çayönü'nün sadece neolitik çağdaki ilk köy yerleşmelerinden biri olmadığını ayrıca söz konusu yerleşmenin kenti köyden ayırıştıran birçok özelliğe sahip olduğunu da dile getirmiştir. Sümbül'e göre gerek mimari gerek nüfus yoğunluğu gerek ise de üretim merkezi olma gibi özellikleri bünyesinde barındıran Çayönü Höyüğü; ekonomik, kültürel, sosyal ve hayati kaynaklar gibi beklentileri karşılayabilmesi ile Neolitik Çağ insanı için diğer yerleşim yerlerine kıyasla ayrıcalıklı bir yaşam alanı oluşturmaktadır. Bu özellikler, bir coğrafyanın veya yerleşkenin yaşanılabilir olması için başlıca unsurları oluşturmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, daha yeni yerleşik yaşam koşullarını yerine getirmeye çalışan neolitik çağ insanı için Çayönü gibi yaşam

kaynaklarını barındıran ve yapılaşmanın yeterli olduğu bir yerleşkede yaşamak ayrıcalıklı bir durumdur (Özdemir, 2017, s. 249).

Ahmet Sümbül

Binlerce yıllık tarihe ev sahipliği yapmış olan Çayönü, köylerin kent olma aşamasındaki rolü ile bölgede ön plana çıkmış ve buluntularıyla mimari literatüre yön verebilme potansiyeline sahip bir noktadır. Kentlerin köylerden ayrıştıran etkenler bakımından yani yerleşim yerinin boyutları ve nüfus yoğunluğu, tam gün çalışan uzman işgücü, ana malın merkezi olarak toplanması, anıtsal kamu yapıları, sınıf toplumu, betimsel sanat, uzak mesafeli ticaret ve organizasyon noktasında Neolitik çağda önemini korumuş.

Çayönü, yaşam kaynaklarına en yakın yapılaşma örneği

Bir coğrafyanın veya yerleşim alanının yaşanılabilir olması için başlıca unsurlara ihtiyaç vardır. Bunlar; kişilerin ekonomik, kültürel, sosyal ve diğer beklentilerin karşılanabilir olması, yaşam alanlarının tatmin etmesi ve hayati kaynaklarının yeterli olmasıdır. Bu bağlamda değerlendirilirse daha yeni yerleşik yaşam koşullarını yerine getirmeye çalışan neolitik insanı için Çayönü gibi yaşam kaynaklarına yakın ve yapılaşmanın yeterli olduğu bir alanda yaşamak ayrıcalık olsa gerektir. Tüm faktörler göz önüne alındığında yaşanabilir bir yerleşim alanı oluşturmak ayrı bir meziyet gerektirir. Çayönü yerleşim alanındaki mimari, dini ve sosyal yapılaşmayı net bir şekilde görmek mümkün.

Foto 4: Ahmet Sümbül'ün Çayönü Höyüğü ile ilgili demecini konu edinen 5 Haziran 2018 tarihli e-gazete kupürü, günümüz kapalı yerleşmelerinin evrimsel temeli konusunda araştırmamıza ışık tutmaktadır (Diyarbakır Güneydoğu Ekspres Haber, 15.10.2019).

Bugünkü kapalı yerleşme formunu andıran ilk yerleşkelerin, Romalılar tarafından yaklaşık M.Ö. 300'lerde İngiltere'de askeri karargâh fonksiyonunda inşa edildiği ileri sürülmektedir (Yıldırım, 2016, s. 26). Roma askeri karargâhlarının, ülke toprağının genişlemesi ve buna istinaden güvenlik ihlallerinin artması sebebi ile en uç sınırlara inşa edildiği bilinmektedir. Yarısi ülke toprağının dışına sarkacak şekilde karargâhın etrafını kuşatan duvarlar, dışarıdan gelecek saldırılara karşı koruma amaçlıdır. Karargâhta giriş ve çıkışlar bugünkü kapalı yerleşmelerin aksine tek değil çift kapı ile sağlanmaktadır. Kapıların biri ülke toprağı içine diğeri ise dışına açılmaktadır. Rütbesiz asker ve komutanların ikamet ettiği Roma Askeri Karargâhları (*Castrum Romanum*), Roma İmparatorluğu'nun 476 yılında Cermen Kavimleri'nin (bugünkü Almanya, Avusturya, Bohemya ve Polonya'nın batısında yaşayan halklar) saldırıları sonucu yıkılmasıyla son bulmuştur.

Şekil 6: Roma Askeri Karargâhı (Castrum Romanum) çift kapılı ve 1/3'lük kısmı ülke toprakları dışına sarkan görünümü, nispeten bugünkü kapalı yerleşmeleri andırmaktadır (Yıldırım, 2016, s. 27).

Roma İmparatorluğu'nun yıkılması, Avrupa'da merkeziyetçi yönetimi sonlandırmış ve derebeyleri tarafından yönetilen sayısız feodal kentin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu dönemde Avrupa'nın iç kesimleri sürekli yağış alan ve tarıma elverişli olmayan arazilere sahiptir. Bu sebeple nüfus daha çok Akdeniz havzasında yoğunlaşmıştır. Ancak dönemin en büyük icatlarından kara saban ve üzeninin ortaya çıkması, Avrupa'nın iç kesimlerinde derebeylerinin kendi ekonomilerini yaratmalarını ve bulundukları bölgede göç açısından bir çekicilik oluşturmasını sağlamıştır. Roma'nın yıkılışı sonucu azat edilen birçok serf söz konusu alanlara göç etmiş, derebeylikler bu durumu avantaja çevirerek Avrupa'da güç kazanmıştır. Ekonomik anlamda güç kazanması ve nüfusun artması, ticaretin devam ettiği derebeylik pazarlarında güvenliğin sekteye uğramasına sebep olmuştur. Güvenliğin sağlanması için asker, yönetici ve ruhban sınıfın pazar yerinde daimi ikamete davet edilmesi; sonucu değiştirmemiştir. Son çare olarak kentin etrafını saran güçlü duvarlar inşa edilmiş ve giriş çıkışlar kontrol edilmeye başlanmıştır. Derebeyleri güçlendikçe ve nüfuz etkileri arttıkça duvarlarda kalınlaşmıştır.

Çoğunlukla yüksek tepelerde, dışa kapalı ve tek bir kapıdan girip çıkılan ve kendi halkı dışındaki insanları kontrol ederek içeri alan feodal kale kentler, mimari tarzlarını bir tarafa bıraktığımızda bugünkü kapalı yerleşmelere benzemektedir.

Foto 5: İngiltere'nin Maidstone kentinde 1119 tarihinde mimar Robert de Crèvecœur tarafından inşa edilen Leeds Kalesi, o dönemki işlevi ve görünümü ile fiziksel açıdan günümüz kapalı yerleşmelerine bir hayli benzemektedir (leeds-castle, 10.10.2019)

Derebeylik döneminde ateşli silahların harp ortamında kullanılmaya başlaması sonun başlangıcı olmuştur. 1389'da ilk kez 1. Kosova Savaşı'nda kullanılmaya başlanan top mermileri, zaman ilerledikçe daha da geliştirilip döneminin en güçlü feodal kale kentlerinden biri olan Konstantinopolis'in (*İstanbul*) de yıkılmasına sebep olmuştur. Bu durum, Avrupa'da yıkılmaz denilen kale kentlere karşı güven duygusunu azaltmıştır. Bunlara ek olarak zanaatkârlığın ve manifaktür tarzı üretimin gelişmesi, ticareti canlandırmış ve derebeylerinin elinde karın tokluğuna çalışan serflerin yeni ekonomik eğilimleri takip etmelerine sebep olmuştur. Akabinde yaşanan coğrafi keşifler ile anamal birikimi artmış, merkantilizm sanayi devrimine farklı ve hızlı bir ivme kazandırmıştır. Bu fenomenler, ekonomide ortaya çıkacak çeşitliliğin de habercisi olmuştur. Ekonominin çeşitlenmesi, kentlere olan göçleri artırmış, kalabalıklaşan kozmopolit kentlerde güvenlik kaygısı ortaya çıkmış ve orta/orta-üst gelir grubu üyeleri huzursuzluk ortamını terk etmek

zorunda kalmıştır. Bu duruma istinaden ilk başlarda geçici kır yerleşmeleri olarak kullanılan sayfiye evleri, 18. Yüzyılda İngiltere’de ortaya çıkan kent ortamından uzaklaşma eğilimi ile birlikte daimi yerleşmelere dönüşmüş (Fishman 1989’dan aktaran Sipahi, 2011, s. 86) ve banliyöleşmenin ilk adımını oluşturmuştur. Yeni sedanter yerleşim biçimi; yoğun nüfus, merkezde yükselen arazi fiyatları ve yatırımcıların kentleri çevreleyen kır arazilerine yönlendirilmesi gibi sebepler ile 19. Yüzyıl’ın ortasından itibaren diğer sanayi kentlerinde de hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Ebenezer Howard’ın Geleceğin Bahçe Kentleri (*Garden Cities of Tomorrow*) olarak adlandırdığı yörekent planlaması, 20. Yüzyıl’ın başında İngiltere’de uygulanmaya başlanmış ve hızla kıta Avrupası ve Amerika’da yeni bir yaşam ve yerleşim tarzı olarak yaygınlaşmıştır (Sipahi, 2011, s. 87). Yörekentler; varsıl kesimin kent kalabalığı, düzensiz yerleşme, gürültü ve hava kirliliği gibi olumsuzluklardan uzaklaşıp daha optimum yaşam koşulları için tercih ettiği planlı, doğayla iç içe ve alt-üstyapı hizmetleri ile hayatı idame olanaklarına sahip yerleşmeler olarak bilinmektedir.

Foto 6 ve 7: ABD’nin Kaliforniya Eyaletine bağlı San Jose’de bulunan bir yörekentin (banliyö) uzaktan (soldaki) ve yakından (sağdaki) görünümü (Kaynak: tr.wikipedia.org).

Coğrafi keşifler sonrası ve sanayi devrimi öncesi sayfiye evleri şeklinde kendini gösteren kapalı yerleşmelerin 18. yüzyılda kentlerde yoğunluğun artması sonucu daimi yerleşmelere dönüşerek banliyöleşmeyi devinime geçirdiği bilinmektedir. Bu durum, sanayi devrimi ve getirdiği ekonomik çeşitliliğin tabii bir sonucu olarak görülmektedir. Özellikle 20. yüzyıl başlarında farklı bir seviyeye ulaşan ekonomik çeşitlilik ve ulaşım-erişim imkânları; banliyölerin merkezileşmesine, nüfusunun artmasına ve banliyölerde

kentleşme hızının farklı bir ivme kazanmasına sebep olmuştur. 1960'lı yıllara gelindiğinde banliyöler; tıpkı merkezi kentler gibi kozmopolitleşmeye başlamış, güvenlik kaygıları artmış ve bugün bilinen şekliyle kapalı yerleşmeler az katlı formuyla ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda iklimiyle emeklileri kendine çeken Kaliforniya, Texas ve Arizona bilinen kapalı yerleşmelerin ilk örneklerini oluşturmuştur (Kaba ve Südaş, 2019, s. 64). ABD'de 1960 sonrasında kitlesel ölçekli ilk kapalı yerleşmeler; emekli siteleri biçiminde ortaya çıkmış ve 1970'li yıllarda tatil yerlerine, orta sınıf banliyölerine ve diğer bölgelere yayılmıştır (Çabuklu, 2010).

1970 sonrası benimsenen neo-liberal politikalar ve küreselleşmenin hız kazanması; zengin-fakir ayrımını derinleştirmiş ve yeni orta/orta-üst sınıf kentlilerini ortaya çıkarmıştır (Borsdorf ve diğerleri, 2016, s. 18). Bu yeni sınıfın konut ihtiyacı da diğer gruplardan farklı olarak kendi kendine yetebilen ve alt-üstyapı hizmetlerini bünyesinde barındıran kapalı yerleşmeler olmuştur (Akalin, 2016, s. 924). Söz konusu durumlara bir de sosyalist yönetimlerin yıkılışı eklenince, devletin ekonomiye müdahil olduğu Doğu Avrupa ülkeleri ve diğer bölgelerde de liberalizm ve küreselleşme farklı boyutlar kazanarak kapalı yerleşmelerin daha geniş bir alana yayılmasına sebep olmuştur (Kaba, 2017, s. 66). Dolayısı ile kapalı yerleşme olgusu yalnızca Amerika ile sınırlı kalmamış, 1980'li yıllardan sonra Dünya'nın muhtelif bölgelerine yayılmıştır.

Kapalı yerleşmeler 1980'li yıllardan sonra oluşum ve gelişim farklılıkları ile birlikte; Çin, Yeni Zelanda, Avustralya, Güney Afrika, Endonezya, Almanya, Fransa, Doğu Avrupa ülkeleri, Mısır, Lübnan ve İspanya'da yayılmaya başlamıştır (Tanülkü, 2009). İspanya ve Amerika'da güvenlik kaygısı (Tanülkü, 2009) sebebiyle oluşturulan kapalı yerleşmeler, Avustralya'da ise yüksek yaşam kalitesi sunma (Barkul ve Ayten, 2012) gibi ihtiyaçlara istinaden inşa edilmektedir. Ayrıca Latin Amerika'da etnik yapıya çözüm getirme (Mahgoup ve Khalfani, 2012'den aktaran Kaba, 2017), Asya ve Afrika'da etnik çatışmalar ve yüksek suç oranları (Gülümser, 2005) ve Arap dünyasında ise zengin ve muhafazakâr kesimin ihtiyaç duyduğu mahremiyet ve kimlik (Geniş, 2009) gibi kaygılar sebebiyle oluşup gelişmişlerdir.

1980'li yıllarda ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklemlenmesi ve benimsenen neo-liberal politikalar, bölgeler arasındaki gelir eşitsizliğini artırmış ve merkezi iş alanı özelliği taşıyan kentlerde nüfus hızla artmaya başlamıştır. Söz konusu

artış gecekondulaşma ve çarpık kentleşmeyi tetiklemiş, kent ile banliyöler arasındaki mutlak mesafe kapanmış ve kentsel gelişim aksı banliyölere eklenmiştir. Konut, rekreasyon, sağlık, eğitim, sanayi, turizm, hizmet ve ticaretin aynı kentsel mutlak mekânda işlev kazanması, kentlerin sürdürülebilirlik ve yaşanabilirliğini olumsuz yönde etkilemiştir. Metropol kentlerde ortaya çıkan bu problem, yerel ve merkezi yönetim tarafından desantralizasyon ile çözülmeye çalışılmıştır. 1980’li yıllarda kentin taşıma kapasitesini artırmak ve yükünü azaltmak adına yapılmaya başlanan desantralizasyonlar, kent çeperlerinde oluşturulan uydu kentleri meydana getirmiştir. Bu durumun mekâna yansması ise bazen toplu konutlar bazen kentsel dönüşüm bazen de çalışmamızın konusunu oluşturan kapalı yerleşmeler olmuştur. Türkiye’de bu durumun en güzel örneklerine Bahçeşehir (İstanbul), Batıkent (Ankara) ve Mavişehir’de (İzmir) rastlanabilmektedir.

Foto 8: İzmir Karşıyaka’da konumlanan ve 1994 yılında inşa edilen “Mavişehir”, 1980 sonrası konut desantralizasyonu ile kurulan uydu kentlere dikkat çekici bir örnek teşkil etmektedir (Flickr.com, 15.10.2019).

Önceleri banliyölerde az katlı olarak inşa edilen kapalı yerleşmeler, 1980 sonrası başlayan desantralizasyonlar ile özellikle 1980’li yıllardan sonra kent çeperlerine uydu kent olarak çok katlı ve az katlı formlarıyla inşa edilmeye başlamıştır. Bugün gelinen noktada kapalı yerleşmeler; kent çeperlerinde yer kalmaması ve yeni orta sınıf kentlilerin merkezi iş alanına yakın konut talepleri doğrultusunda kentsel mekânın herhangi bir yerine az ya da çok katlı olarak konumlanabilmektedir.

2.3. Türkiye’de Kapalı Yerleşmeler

Türkiye’de kapalı yerleşmelerin ortaya çıkışı genel olarak 1980’li yıllara dayanmaktadır (Tanülkü, 2012, s. 129; Yıldırım, 2016, s. 41; Akalın, 2016, s. 935; Sipahi, 2011, s. 263). 19. yüzyıl itibari ile banliyölerin giderek gelişmesi ve merkezileşmesi, göç almasına ve daha karmaşık bir yapıya bürünmesine sebep olmuştur. Merkezileşen, ana kent ile bütünleşmeye başlayan ve nüfusu artan banliyölerde yaşanan karmaşa ve kozmopolite başta güvenlik olmak üzere birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Söz konusu sorunlara istinaden bilinen anlamıyla kapalı yerleşmeler, Dünya’da ortaya çıktığı 1960’lı yıllardan sonra 20-25 yıl gecikmeyle başta İstanbul olmak üzere Ankara ve İzmir banliyölerinin çeperlerinde kendini göstermiştir. Kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal bir fenomen olarak ortaya çıkışı ise Türkiye’deki birçok yerel yönetim tarafından bilinir-duyulur hale gelmesi sonucu 20. yüzyılın son çeyreğinde mümkün olmuştur. 1990’lı yıllarda sadece İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde gözlemlenebilen kapalı yerleşmeler, ilerleyen yıllarda Anadolu’nun Bursa, Antalya, Mersin ve Konya gibi diğer büyük kentlerinde de görülmeye başlamıştır (Kaba, 2017, s. 66-67). Bugün, sadece büyük şehirlerde rastlanılabilen bir olgu olmanın ötesinde Türkiye’nin büyük küçük fark etmeksizin hemen hemen her kentinde kapalı yerleşmelere rastlanılabilmektedir.

Kapalı yerleşmelerin Türkiye’de ortaya çıkışı ve gelişimi üzerinde küresel ve iç dinamikler birlikte etkili olmuştur. 1950’li yıllarda başlayan kırdan kente göç, en önemli iç dinamik olarak görülmektedir. Söz konusu yıllarda başlayan nüfus akışı, hem konut hem de alt yapı ve üst yapı hizmetleri bağlamında kentlerin kendi taşıma kapasitelerinin üstüne çıkmasına sebep olmuştur. Kentin taşıma kapasitesinde yaşanan zorlanma; mekânsal tezahürünü gecekondulaşma ve çarpık kentleşme, sosyal tezahürünü ise toplumun kendi içinde varsıl-yoksul olarak katmanlaşması ve giderek daha heterojen bir

hal almasıyla göstermiştir. 1970’li yıllarda ulus ekonomisinin neo-liberal ekonomiye eklemelenmesi (Göğüş, 2014), toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi (Gönüler, 2015, s. 5) ve küreselleşme politikalarının ekonomik ve toplumsal dönüşüm üzerindeki belirleyici etkisi, orta ve orta-üst gelir grubu katmanının (*tabakasının*) ortaya çıkmasına (Borsdorf ve diğerleri, 2016, s. 18) ve genişlemesine sebep olmuştur. Cinsiyet rollerinin değişmesi ile kadınlar da bilgi ve becerilerini mekâna yansıtabilen kendi ayakları üstünde durabilen bireyler olarak orta sınıf kentlilerine eklemelenmiş ve söz konusu gelir grubunu alt ve üst gelir gruplarından çok daha kalabalık hale getirmiştir. Küresel ve iç dinamiklerin karşılıklı etkileşimi ile oluşan sosyal tabakalaşma ve mekânsal karmaşa, güvensizlik ortamını ve buna mutabık yeni yönelimleri beraberinde getirmiştir. Söz konusu yönelimlerin sosyo-mekânsal bağlamda en dikkat çekici olanı ise yeni orta sınıf kentlileri olarak adlandırılan ve giderek genişleyen grubun kapalı yerleşme olarak bilinen ve genellikle kent çeperinde yer alan konutlara ilgi göstermesidir. Ayrıca bu yönelim sonucu oluşan merkezi iş alanına yakın güvenli konut talebi, kapalı yerleşme sayısının her geçen gün artmasına ve sadece kent çeperlerinde değil kentin hemen hemen her yerinde karşımıza çıkmasına sebep olmaktadır.

Orta sınıf kentlilerinin kapalı yerleşmelere yönelmesinde etkili olan diğer bir neden ise küreselleşmeye paralel hareket eden tüketim kültürünün yarattığı *moda* olarak görülmektedir (Kaba ve Südaş, 2019, s. 67). 20. yüzyıl başlarında fordist² üretimin artmasıyla başlayan seri üretim ve ürün stoku, ürettiğinin tamamını tüketmek zorunda kalan birey ve grupları ortaya çıkarmıştır (Kırılmaz ve Ayparçası, 2016, s. 47). Bu dönüşüm; hep daha fazla harcama ve ihtiyaç fazlası ürün kullanmayı teşvik eden ve ürünlerin-malların değer kazandığı yeni bir iktisadi kültür düzenini -tüketim kültürünü- devinime geçirmiştir. Tüketim kültürü; tüketicilerin yenilik ve statü arama, başkalarıyla aralarında fark yaratma gibi maksatlarla ürün ve hizmetleri tutkuyla arzuladıkları, peşine düştükleri, elde etmeye çalıştıkları bir kültüre karşılık gelmektedir (Belk, 1998’den aktaran Akyol-Altun, 2008, s. 74). Akyol-Altun’un (2008) ifadesi ile tüketim kültürü, küresel ekonomik düzenin amaçlarıyla yakından ilişkili olan ve birey düzeyine inen

² **Fordist üretim:** üretim bandının otomasyon kullanımı, ürün standartlaştırması ve kitlesel seri üretimi amaçlayan; öncülüğünü Henry Ford’dun yaptığı üretim sistemidir.

mesajlarla kitlelerin yönlendirildiği bir olgudur. Mevzu bahis harcama kültürü konutları, tüketim nesnesine dönüştürmenin yanı sıra sahip olabilen ile olamayanı ayırtıran statü göstergesine de dönüştürmüştür (Gönüler, 2015, s. 2). Kapalı yerleşmelerin birey ve grup düzeyine inen mesajlarla yeni tüketim kültürü içinde *tüketim* nesnesi ve *statü göstergesi* olarak yerini alması, söz konusu yerleşmelerin kent içinde bir *moda* haline gelmesine sebep olmuştur. Yeni moda algısı; konutun barınma ve güvenlik ihtiyacıyla paralel olan somut anlamını reel çağrışımların ötesinde saygınlık, statü, batılı yaşam tarzı ve ayrıcalıklı olma isteği gibi soyut anlamlar ile değiştirmiş, söz konusu yeni anlamlar ile yeni konut ihtiyacını bütünleştirmiş ve kapalı yerleşmelere olan talebi arttırmıştır (Kaba, 2017, s. 67). Türkiye’de kapalı yerleşme reklamlarının güvenlikten ziyade prestij teması ile işlenmesi ve konutun potansiyel müşteri olan orta-üst ve orta gelir grubuna yönelik ayrıcalığı simgeleyen sloganlarla pazarlanması (Kurtuluş, 2011, s. 20), Türkiye’deki kapalı yerleşme gelişiminde yeni tüketim kültürünün getirdiği moda algısı ve konutun yeni soyut anlamlarının somut anlamlarından daha fazla etkili olduğunu göstermektedir. Kurtuluş’un (2011) ifadesi ile bu durumun sebebi; Türkiye’deki kapalı yerleşmelerin şehrin yeni seçkinleri arasına girmeyi sağlayan post-modern yaşam tarzını benimseyen yeni orta sınıf kentlilerinin sınıf içi bölünmelerle uzaklaştıkları geleneksel orta sınıftan farklılıklarını sosyo-mekânsal bağlamda temsil etmesidir. Aslında bu, konut arzının talebi şekillendirme üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Söz gelimi “*eğer insanlar prestij sahibi seçkinler arasına girmek istiyorsa X blokları, Y sitesi ya da Z rezidanslarından birinde oturmak zorunda*” algısı, reklam ve pazarlama stratejileri yoluyla oluşturulmakta ve talebin konut arzına göre şekillenmesine sebep olmaktadır.

Liberal ve dışa açık ekonomiyi savunan kapitalizmin ürünü *yeni tüketim kültürü* ve post-modern yaşam tarzları, 1980’li yıllardan sonra başta bilişim ve ulaşım teknolojileri aracılığı ile hızla küreselleşmeye başlamış ve gelişmekte olan diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de kendisini gösterme imkânı bulmuştur. 1980 sonrası kent çeperlerinde görülmeye başlayan kapalı yerleşmeler temel olarak yeni tüketim kültürü çerçevesinde; gelir dağılımı profili, yeni seçkin tabakanın oluşması, bu tabakanın statü ve kimlik arayışları, ayrıcalıklı yaşam alanı isteği, kentten kaçış, kentsel-kamusal alan kısıtlılığı, yatırım ve rant amaçlı yapay talep yaratma gibi nedenlerle ilk olarak İstanbul’da ortaya çıktığı söylenebilir (Akalin, 2016, s. 938). Söz konusu tarih sonrası

kapalı yerleşmeler; reklam, medya ve inşaat firmalarının “idealinizdeki ev”, “İdealinizdeki yaşam” ve “kaliteli yaşam” söylemleri ile tüketiciye sunulmuş ve hâlihazır konut arzına olan talebin artması ile İstanbul’u müteakip Ankara, İzmir ve Bursa gibi diğer büyük kentlerde de yayılmıştır (Kaba ve Südaş, 2019, s. 68).

Kapalı yerleşmelerin Türkiye’de en fazla yoğunluk gösterdiği kent İstanbul’dur. Kemer Country, Acarkent, Beykoz Konakları, Alkent ve Bahçeşehir İstanbul’daki kapalı yerleşmelerin ilk ve spesifik örneklerini oluşturmaktadır. 2000’li yıllarda ilk kapalı yerleşme örnekleri üzerine yapılan çalışmalarda; Kemer Country ve Alkent kapalı yerleşmelerinin düzenli, hijyenik, seküler Amerikalılaşmış, güvenli ve şehrin sosyo-kültürel kirinden arıtılmış bir yaşam sözü verilerek oluşturulduğu vurgulanmaktadır (Aydın, 2012’den aktaran Akalın, 2016, s. 939). İstanbul’da kapalı yerleşmelerin önde gelen diğer örnekleri arasında Mashattan, Ataşehir, Corridor ve Göktürk-Kemerburgaz gibi yerleşkeler bulunmaktadır ve bunların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Foto 9: 1986 yılında İstanbul’un Eyüpsultan ilçesinde inşa edilen Kemer Country Evleri, Türkiye’nin modern anlamda ilk kapalı yerleşmelerinden birini oluşturmaktadır (Emlak Gündemi, 22.10.2019).

Ankara’da kapalı yerleşmelerin spesifik örneklerini Dikmen Vadisi, Bilkent Evleri, Angora, Portakal Çiçeği Vadisi, SİNPAŞ, Altın Oran ve Mesa gibi yerleşkeler oluşturmaktadır (Barkul ve Ayten, 2012). Bursa ise İstanbul’a fiziksel ve sosyo-ekonomik yakınlığı nedeniyle, Türkiye’deki kapalı yerleşmelerin ortaya ilk çıktığı kentlerden

birisidir (Tümer ve Dostoğlu, 2008, s. 65). Yazarlara göre (2008) 1980’li yıllarda özel bir girişimci olan Ali Akman’ın yaptığı Akman-1 sitesi kapalı yerleşmelerin Bursa’daki ilk örneğini oluşturmuş, 1985’lerden sonra bu tip müstakil konut yerleşmelerinin hızla artmış ve 1995’lerden itibaren ise, çok katlı bloklardan oluşan kapalı yerleşmeler inşa edilmeye başlamıştır. Ülkenin mevzu bahis büyük kentlerine paralel şekilde İzmir’de de “Kapalılık”, “Güvenlik” ve “Ayrışma” kavramları lüks konut tanımının içine dâhil olmaya başlamıştır (Bal ve Akyol-Altun, 2016, s. 69). Bu bağlamda İzmir’deki kapalı yerleşmelerin ilk örneğini idari olarak Karşıyaka ilçesine bağlı olan Mavişehir oluşturmaktadır (Kaba ve Südaş, 2019, s. 69). Kapalı yerleşmeler Mavişehir’in yanı sıra merkezde Narlıdere’de yoğunlaşmış, Bayraklı ise yeni kent merkezi planı çerçevesinde son dönemdeki güncel konut projelerinin çekim merkezi haline gelmiştir (Bal ve Akyol-Altun 2016, s. 69). Oyunlar Köyü, Folkart Narlıdere, Folkart Bayraklı, Folkart Mavişehir, Soyak Mavişehir, İzka Port İzmir, Siena Garden, Park Balçova ve Park Yaşam Mavişehir gibi yerleşkeler kapalı yerleşmelerin İzmir’deki diğer örneklerini teşkil etmektedir.

2.4. İzmir’de Kapalı Yerleşmeler

İzmir’de kapalı yerleşmelerin ortaya çıkışı, Türkiye’ye paralel olarak 1980’li yılların ikinci yarısına dayanmaktadır. Dünya’da kapalı yerleşmelerin ortaya çıkış tarihi (1960’lı yıllar, Amerika) dikkate alındığında İzmir’in de tıpkı Türkiye gibi bu süreci 20-25 yıl gecikmeli yaşadığı görülmektedir. Ancak Dünya, Türkiye ve İzmir’in ilk kapalı yerleşme mekânları; ortaya çıktıkları yer bağlamında banliyöleşme gibi ortak bir olgu üzerinde kesişmektedir. İzmir’de banliyöleşme; 19. yüzyılın ikinci yarısında merkezi iş alanı olan Konak ve çevresinde kentin kalabalıklaşması ve alt yapısal sorunların yaşanması sebebiyle gayrimüslim tüccarların Buca, Karşıyaka ve Bornova’da sayfiye evleri inşa etmesi ile başlamıştır (Beyru, 2011’den aktaran Alpaslan, 2012, s. 31). Merkezi iş alanında (Konak) yaşanan karmaşa, güvenlik sorunu ve sayfiye evlerinin bulunduğu alanlara ulaşımın iyileştirilmesi; Bornova, Karşıyaka ve Buca’nın daimi yerleşim alanı olarak kullanılmasını ve dolayısıyla banliyöleşmesini mümkün kılmıştır.

1900’lü yıllarda giderek merkezi iş alanı özelliklerini bünyesinde barındırmaya başlayan -merkezileşen- banliyölerin 20. yüzyıl ortalarından itibaren başlayan kırdan kente göçten payını almaya başlaması; bu yıllardan sonra Konak merkezi iş alanının

yaşadığı alt yapı, güvenlik, kalabalıklaşma, gecekondulaşma ve çarpık kentleşme gibi sorunları yaşamasına sebep olmuştur. 1970’li yıllara gelindiğinde banliyölerde yaşanan nüfus artışı, gecekondulaşma ve güvenlik zafiyeti, üst gelir grubuna ait müstakil az katlı konutların -sayfiye evlerinin- çevrelerinde güvenlik önlemleri almalarına ve konutların etrafını içeri girilemez hale getirmelerine sebep olmuştur. Bu, İzmir’de kapalı yerleşmelerin ilk örnekleri gibi görünse de aslında bugün bilinen anlamıyla duvarlar ardında türdeş grupların mekânı parselleyerek ortak yaşamını değil daha çok müstakil içe dönük bireysel yaşamı temsil etmektedir. Bildiğimiz anlamıyla kapalı yerleşmeler, 1990’lı yıllarda yine bu banliyö alanlarının çeperinde benzer gelir grupları ve yine benzer diyalektik süreçleri yaşayan bireylerin toplu konutlarda ve az katlı villa sitelerinde ortak alanları belli tüzeler eşliğinde kullanmasıyla mümkün olacaktır.

1980’li yıllarda İzmir kent merkezi, yap-sat üretimlerle yoğunluğu artacak şekilde çok katlı olarak yeniden yapılanırken çeper, artan sanayi alanları çevresindeki gecekonduyla dolmuştur (Akyol-Altun, 2011, s. 26). Böylece İzmir kenti, banliyö aksları doğrultusunda büyümeye ve çepere yayılmaya başlarken banliyöler de kendi içinde genişleyerek kent merkezi ile bütünleşme eğilimine girmiştir. Söz konusu yıllarda banliyölerin kent ile bütünleşmesi; İzmir’in metropol kente dönüşmesine, gecekondulaşma ve çarpık kentleşme alanlarının bütünleşen banliyö ile merkezi kent arasında kalmasına ve kentsel manzaranın bozulmasının yanında toplumsal etkileşimi de iç içe geçmiş karmaşık ilişkilere mahkum bırakmıştır. “*Şöyle ki Bornova’dan yola çıkıp İzmir kent merkezine ulaşmak istediğinizde; öncelikle elit sayılabilecek bir tabakanın kullandığı görsel sükseye sahip konutların önünden geçiyorsunuz. Daha sonra Basmane, Halkapınar ve Kemer üzerinden geçerken daha yoksul bir tabakanın oturduğu görsel süksesı düşük konutların önünden geçiyorsunuz ki bu arada toplumun tasvip etmediği işlerin yapıldığını bildiğiniz ve yürümekten görsel manzarası itibari ile de oldukça çekindiğiniz bir ‘yerdir’ burası. Alsancak kısmına geldiğinizde ise konutlar ve onları kullanan kitle tekrar değişerek korkularınızı merkezi kente geçiş eşiğinde bırakır ve rahat bir nefes alırsınız. Mekânın zihninizdeki temsili ve onun davranışınıza yansımaları 6-7 km’lik bir mesafede sürekli değişir. Ya ikilemlerin hayatınızda ve bilişsel dünyanızda kapladığı yer? Böyle bir ortamda birey olarak kitlelerle ne kadar sağlıklı iletişim kurabilirsiniz!’*” Böylece hızla her yönde saçaklanarak büyüyen İzmir, bütüncül planlama

alışmalarına rağmen kontrolsüz gelişerek kendi taşıma kapasitesinin üstüne çıkmıştır. Yaşanan kapasite zorlaması yerel yönetimleri, 1980’li yıllardan sonra gecekonduların önlemek ve kitlesel üretimle konut açığını kapatmak amacıyla bütünleşen kent çeperinde bulunan kamu arazileri üzerinde büyük ve küçük ölçekli konut projelerini hayata geçirmeye itmiştir (Akyol-Altun, 2008, s. 78). Yazara göre yerel yönetimlerin verdiği yetki ile Ege-Koop, TOKİ, Oyak ve Emlak Bankası gibi taşeron ve özel kooperatifler; Egekent, Bor-Koop, Buca-Koop, ığlı-Koop, EVKA ve İzkonut’lar gibi projeleri hayata geirilmışlerdir. Ancak bu desantralizasyon projeleri; bilinen kapalı yerleşmeler kimliğinden uzak, aynı konut tipolojisinin sürekli tekrar edildiği, ayrıcalıklı ve prestijli bir yaşam vadetmeyen ve alt gelir grubu için inşa edilen dışa açık yerleşmelerdir.

İzmir’de uygulanan konut desantralizasyonu projeleri kenti; soğuk, yüksek yapılarla çevrili, betonlaşmış ve kentsel-kamusal alan kullanılabilirliği düşük bir duruma getirmiştir (Akyol-Altun, 2008, s. 78). Bu durum küresel ekonomi politikaları ve yeni tüketim kültürünün ortaya çıkması ile daha da içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Ayrıca; Liberal ve dışa açık ekonomiyi savunan kapitalizmin ürünü *yeni tüketim kültürü* ve *post-modern yaşam tarzları*, 1980’li yıllardan sonra başta bilişim ve ulaşım teknolojileri aracılığı ile hızla küreselleşmeye başlamış ve gelişmekte olan diğer metropol kentlerde olduğu gibi İzmir’de de kendisini gösterme imkânı bulmuştur. İ ve dış etmenlerin karşılıklı etkileşimi ile oluşan sosyal tabakalaşma ve mekânsal karmaşa, *yeni orta sınıf kentlileri* için güvensizlik ortamını ve buna mutabık yeni yönelimleri beraberinde getirmiştir. Söz konusu yönelimlerin en dikkat çekici olanları ise yeni orta sınıf kentlileri olarak adlandırılan ve giderek genişleyen grubun statü ve kimlik arayışı, ayrıcalıklı yaşam alanı isteği, kent kamusal alanından uzaklaşma isteği ve prestijli yaşam alanı gibi sosyo-mekânsal ayrışmayı işaret eden ibareler olmuştur (Kaba ve Südaş, 2019, s. 67). Bütün bunlara bir de metropol yaşantısı eklenince kentten kaçış isteği, kent dışındaki yakın çevrelerde yeni desantrilizasyonlar ile orta ve orta-st gelir grubuna yönelik konut sitelerinin oluşturulmasına sebep olmuştur (Akyol-Altun, 2008).

1990 sonrasına denk gelen dönemde; yeni tüketim kültürü, post modern yaşam tarzı, yeni seçkin tabakanın oluşması, yeni orta sınıf kentlilerinin statü ve kimlik arayışları, ayrıcalıklı yaşam alanı isteği, kentten kaçış, yatırım ve rant amaçlı yapay talep

yaratma gibi tüketim mekanizmalarının İzmir’de de İşlemeye başlamasıyla Balçova, Karşıyaka, Güzelbahçe, Urla ve Bornova gibi kent çeperlerini ya da kırsal alanlarını kapsayan bir lüks konut stoku oluşmuştur (Akyol-Altun, 2008, s. 78). Genellikle özel sektör temelli üst gelir grubunun kırsal alanda müstakil villaları ya da lüks konut sitelerini tercih ettiği bilinmektedir. Bunlara Urla İtokent, Urla Casaba Evleri, Binevler, Sefaköy Villaları, Egeli Evleri, Sıraselviler, Olivepark, Seyrek-Villa Kent, Doğapark Villaları, Bella Jardin ve O’live Park örnek olarak verilebilir. Kentli yaşam biçimini talep eden yeni orta sınıf kentlilerinin kent çeperlerinde çok katlı toplu konut uygulamalarını ya da bunların parçası olarak geliştirilen villaları seçtiği görülmektedir. Bunlara ise Mavişehir, Karya Evleri, Narlıdere Folkart Evleri, Albayrak Mavişehir, Censar Denizkızı Evleri, Karşıyaka Yüksek Vadi Evleri örnek olarak verilebilir.

2000’li yıllara gelindiğinde kentte, özel sektörün yanı sıra devlet kurumlarının da kapalı yerleşme üretiminde rol almaya başladığı görülmektedir. Aydın otobanının tünellerle Menemen doğrultusunda Çiğli’ye bağlanması, Mavişehir’deki kapalı yerleşme yoğunluğunun yanı sıra bu tarz konut yerleşmelerinin çevreyolu kuzeyindeki dağların ardında arızalı ancak bir o kadar da manzaralı vadilerde de inşa edilmesine sebep olmuştur. Benzer bir gelişim ise Narlıdere’de; yüzme havuzu ve tenis kortu gibi lüks iç donatılara sahip, kendi bünyesinde rekreasyon alanları barındıran, otopark ve özel güvenlik sistemleri gibi alt yapısal hizmetleri olan ve bu imkanların belli tüzeler doğrultusunda ortak kullanımını mümkün kılan az katlı ve nispeten yayvan bloklardan oluşan apartman ya da apartman toplulukları daha üst gelir grubuna yönelik inşa edilmesi ile yaşanmıştır (Bal ve Akyol-Altun, 2016, s. 69). Bu örneklerle paralel bir gelişme ise kent merkezinde, Alsancak’ta ve Bayraklı bölgesinde gerçekleştirilen “rezidans” tipi yüksek katlı gökdelenlerle yaşanmış ve bu doğrultuda ülkenin diğer büyük kentlerine paralel şekilde İzmir’de de önceki dönemden farklı olarak “kapalılık”, “güvenlik” ve “ayrışma” kavramlarının lüks konut tanımının içine dahil olmaya başladığı görülmektedir. (Akyol Altun, 2010’dan aktaran Bal ve Akyol-Altun, 2016). Bu doğrultuda kent çeperinde az katlı, kent merkezinde ise çok katlı olarak gelişen lüks konutlar ağırlıklı kapalı yerleşme şeklinde üretilmekte ve “güvenlik” konusu ülkenin diğer büyük kentlerinde olduğu gibi İzmir’de de gittikçe artan oranda konut pazarında yer edinmektedir. Kapalı yerleşmelerin; kent çeperinde Urla ve Seferihisar, merkezde

Mavişehir ve Narlıdere’de yoğunlaştığı bilinmektedir. Bayraklı ise kent merkezi olma yolunda gösterdiği ivme münasebeti ile yeni kapalı yerleşme projelerini kendi üzerine çekmektedir.

Foto 10: Merkezi iş alanına yakın güvenli ve prestijli konut talebi sonucu 2014 yılında inşa edilen Folkart Bayraklı, kapalı yerleşmelerin sadece kent çeperi ile sınırlı kalmayıp kent merkezinde de her hangi bir yerde karşımıza çıkabileceğini göstermektedir (Rezervebest, 26.10.2019).

Özetle 1980’li yıllarda ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklenmesi ve benimsenen neo-liberal politikalar, bölgeler arasındaki gelir eşitsizliğini artırmış ve merkezi iş alanı özelliği taşıyan İzmir’de nüfus hızla artmaya başlamıştır. Bu, gecekondulaşma ve çarpık kentleşmeyi tetiklemiş, kent ile banliyöler arasındaki mutlak mesafe kapanmış ve kentsel gelişim aksı banliyölere eklenmiştir. Konut, rekreasyon, sağlık, eğitim, sanayi, turizm, hizmet ve ticaretin aynı kentsel mutlak mekânda işlev kazanması, kentlerin sürdürülebilirlik ve yaşanabilirliğini olumsuz yönde etkilemiştir. İzmir metropol kentinde ortaya çıkan bu problemlere bir de kapitalizm ürünü tüketim kültürü ve post-modern yaşam tarzları eklenince, yerel ve merkezi yönetimler sorunları desantralizasyon ile çözmeye çalışılmıştır. 1990’li yıllarda kentin taşıma kapasitesini artırmak ve yükünü azaltmak adına İzmir’de yapılmaya başlanan desantralizasyonlar, kent çeperlerinde oluşturulan uydu kentleri meydana getirmiştir. İzmir’de

desantralizasyon ile üretilen kapalı yerleşmelerin en güzel örneklerini Mavişehir, Narlıdere Folkart ve araştırmamıza konu olan İzmir Oyunlar Köyü oluşturmaktadır.

2.5. Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü

2.5.1. Sosyo-Mekânsal Ayrışma

Kentsel çevrede, kent sakinleri arasında farklılaşan sosyal gruplaşmalar ve bunun mekâna yansıma biçimleri literatürde “*sosyal ve mekânsal ayrışma*” terimi ile karşılık bulmaktadır (Karadağ ve Aksak, 2018, s. 289). Temelde sosyal kavramı, birey ya da gruplar arasındaki birincil etkileşim ve iletişimi temsil etmektedir. Birincil etkileşim ya da iletişimde siyasi, ekonomik, etnik, eğitim, kültürel vb. gibi nedenlere bağlı olarak meydana gelebilecek aksaklıklar -ki bu sosyal mesafenin artması anlamına gelmektedir- birey ya da gruplar arasında hem mutlak (gerçek) mekânsal mesafenin hem de sübjektif (öznel olarak algılanan) mekânsal mesafenin artmasına sebep olabilir. Bu durum, farklı bir şekilde de meydana gelebilir. Söz gelimi birey ya da gruplar arasındaki mutlak ve sübjektif mesafenin artması, etkileşimlerinin sekteye uğramasına ve sosyal mesafenin artmasına sebep olabilir. Yaşanan kısır döngüler, birbirini tetikleme gücüne sahip sosyal ve mekânsal ayrışmayı çoğu kez birlikte açıklanan kavramlar haline getirmiştir (Özgür, 2006, s. 80).

Sosyal ayrışma; birey ya da grupların ekonomik, kültürel ve etnik farklılıklar sonucu mekânsal anlamda ayrışması olarak tanımlamaktadır (Andersen, 2003’ten aktaran Özgür, 2006, s. 80). Burada karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Gruplar arasında sosyal mesafenin artması mekânsal mesafeyi artırmakta, artan mekânsal mesafe de sağlıklı birincil iletişimi ve duygusal bağları ortadan kaldırarak sosyal ayrışmayı beraberinde getirebilmektedir. Bu anlamda, sosyal ve mekânsal ayrışmanın birbirini beslediği söylenebilir. Dolayısıyla sosyal ve mekânsal ayrışma, birbirlerinin aynısı olmamakla birlikte birbirlerini devinime geçirebilmektedir.

İnsanların sosyal ilişkiler geliştirmeleri ve bunun mekânsal yansımalarının çok uzun bir tarihi vardır. Bu tarihsel süreçte tarım devrimi ve özel mülkiyetin ortaya çıkışı, feodal kale kentler dönemi ve 1980 sonrası küreselleşme ve neo-liberal ekonomi dönemi sosyo-mekânsal ayrışma açısından dikkat çekicidir.

Tarımsal üretime ve dolayısıyla yerleşik hayata geçme ve mülkiyet ilişkilerinin ortaya çıkması, insanların alanlarını (*territoriality*) birbirlerinden ayırmalarını da beraberinde getirmiştir. Bir başka ifadeyle özel mülkiyetin ortaya çıkışı, ortak kullanım alanları ile mülk araziler arasına bir set çekilmesine sebep olmuştur. Diamond'a 1997 göre yeryüzündeki grup ya da bireyler arasındaki gelir eşitsizliğinin sebebi, coğrafi farklılıklardır. Söz konusu bu farklılıklar; bazı grup ya da bireylerin diğerlerinden daha fazla zenginleşmesini ve varlıklı olanların kendilerini ve mallarını koruma ihtiyacını yani güvenlik kaygısını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaca karşılamak için alınan güvenlik tedbirleri ile örülen duvarlar, sosyal birliktelik ve toplumsal bütünlük için de tehlike arz etmiştir. O dönemlerde henüz bir isme sahip olmayan bu durum, bugün sosyo-mekânsal ayrışma olarak adlandırılmaktadır.

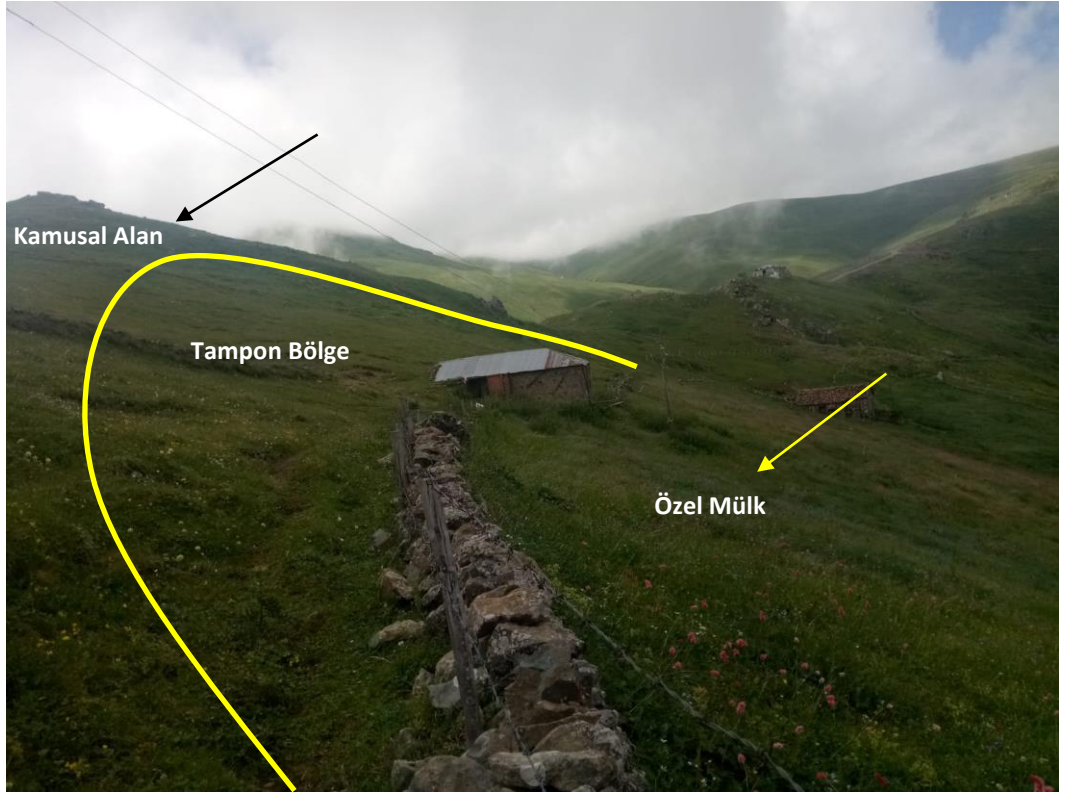

Foto 11: Kamusal alan ve özel mülkün dikenli tel ve taş duvarı ile ayrışması (temsili mekânsal ayrışma).

Feodal dönem, kale kentleri ile sosyo-mekânsal ayrışma için dikkat çekici örnekler sunmaktadır. Orta çağda ilk başlarda alışveriş için toplanılan pazar yerleri, bir grup tüccarın sosyo-ekonomik düzeyini artırmasıyla sonuçlanmıştır. Tüccar ve diğer sınıflara mensup insanlar arasında yaşanan ekonomik ve sosyal ayrışma; merkezi iş

alanını temsil eden pazar yerinde, farklı gruplar için bir arada yaşamayı zorlaştırmış ve güvenlik ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu durum sonrasında tüccarlar, huzuru ve güvenliği sağlayabilmek adına asker sınıfın bu alana dâhil edilmesine karar vermiştir. Asker sınıfın sükûneti sağlamadaki başarısızlığı üzerine tüccarlar, başka bir yola başvurarak ruhban ve yönetici sınıfın pazar yerine getirilmesine karar vermiştir. Pazar yerinde bir türlü rayına oturmayan düzen, ancak kentin etrafını surlarla kapatarak ve giriş-çıkışları kontrol ederek sağlanmıştır. Burjuva bu sayede kendini daha huzurlu, güven içinde ve ayrıcalıklı hissetmiştir. O dönemin kale kentleri, kentsel bütünlük ve toplumsal birlikteliğin ötesinde bir görüntüye sahiptir ki bu da bugün sosyo-mekânsal ayrışma olarak adlandırılan olgudur.

Sosyo-mekânsal ayrışma, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin kentlerinde özellikle neo-liberal dönemin ardından artarak, farklı düzeylerde ortaya çıkan bir olgu olmuştur (Karadağ ve Aksak, 2018, s. 289). 1980 sonrası küreselleşme ve neo-liberal politikaların ekonomik ve toplumsal dönüşüm üzerindeki belirleyici etkisi, orta ve orta-üst gelir grubunun ortaya çıkmasına ve genişlemesine sebep olmuştur (Borsdorf ve diğerleri, 2016, s. 18). Söz konusu orta ve orta-üst gelir grubu kentlileri; ayrıcalıklı yaşam alanlarını oluşturan, statünün göstergesi olan, suç ve haksız fiillere karşı güvenli ve sosyo-mekânsal anlamda ayrılmış kapalı yerleşmelere olan talebi artırmıştır (Gönüler, 2015, s. 4). Ayrıca 1980 sonrası ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklemlenmesi sonucu oluşan ekonomik, toplumsal ve mekânsal dönüşümler de sosyo-mekânsal ayrışmayı tetiklemektedir. Göğüş'e (2014) göre yaşanan dönüşümler sonucunda; sosyo-mekânsal ayrışmayı azaltmada kullanılabilecek kamusal mekânlar hem küresel sermayeye hizmet etmekte hem de yeni orta sınıf kentlilerine göre inşa edilmektedir. Bu, yeniden yapılanmaya uyum sağlayamayan dezavantajlı grupların kenti kendilemesini engellerken aynı zamanda kamusal mekânların kamusallığını azaltmakta ve sosyo-mekânsal ayrışma çizgisini kalınlaştırmaktadır. Çakırer'e (2006) göre ise bu dönüşümler, sosyal ve mekânsal alanda parçalanma, ayrımlaşma ve hızla gelişen sosyo-ekonomik kutuplaşmaya sebep olmaktadır. Bu durum; sosyal eşitsizliklerin artmasını, sosyal parçalanmayı ve toplulukların belli gruplar tarafından kabul görürken diğer gruplar tarafından dışlanan ikili yapıya sahip olmasını da beraberinde getirmiştir.

Tarım devrimi ve özel mülkiyetin ortaya çıkışı ile emekleyen, feodal kale kentler döneminde ayakta durmayı öğrenen ve yürümeye başlayan ve 1980 sonrası küreselleşme ve neo-liberal ekonomi döneminde koşan, sürekli evirilen ve büyüyen gelişen sosyo-mekânsal ayrışma; hep aramızda olmasına rağmen henüz 21. yüzyılda dikkat çekmeyi başarmıştır. Keza insan ile çevre arasındaki ilişkiyi anlamada kantitatif devrim karşıtı çalışmalar; özellikle coğrafya ve psikoloji disiplinleri tarafından 1960'lı yıllardan itibaren yapılmaya başlansa da sosyo-mekânsal ayrışma ve kapalı yerleşmeleri konu edinen araştırmalar, 2000'li yıllardan sonra artış eğilimi göstermiştir.

2.5.2. Kapalı Yerleşmelerin Rolü

Kapalı yerleşmeler, çoğu ülke örneğinde olduğu gibi kent yönetiminin yanı sıra otonom bir idareye sahip olma eğilimindedir. Bu özerklik, kapalı alan içindeki topluluk yaşamının kurallarını koymayı ve ortak mülkiyeti bireysel anlaşmalar ile parsellemeyi de beraberinde getirmektedir. Duvarlar içindeki özelleştirilmiş arazi aynı zamanda özgün bir özel mülkiyet tipi oluşturmakta ve bu ortak özel mülke, ortaklar dışındakilerin girişi ancak izne tabii olarak mümkün olmaktadır (Kurtuluş, 2011, s. 20). Diğer bir ifadeyle sosyo-mekânsal ayrışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan kapalı yerleşmelerin temel amacı, belirli ayrılmış alanlara dışardan erişimi sınırlandırmak ve yasaklamaktır (Karadağ ve Aksak, 2018, s. 296). Ancak modern ulus devlette bu mekânsal özerklik ve özel yasalar, hukuki olarak kentin yönetsel yasaları ve ulusal yasalara üstün olamayacağı için daha çok gönüllü bir kabul biçiminde işlemektedir (Kurtuluş, 2011, s. 20). Gönüllü kabullerle oluşan iç tüzeler ise bir yandan kentsel/kamusal yaşam alanına dair aidiyet duygusunu aşındırırken diğer yandan da kentteki türdeş olmayan kültürel ve ekonomik yapıları ötekileştirerek sosyal dışlamayı meydana getirmektedir. Bir başka ifadeyle kapalı yerleşme ortamı, her türden öz niteliği ile kent evreninin küçük bir simülâsyonunu teşkil etmektedir. Bu, kapalı yerleşmelerde yaşayan bireylerde kentsel-kamusal ortama yönelik öteki algısını oluşturabilmektedir. Ayrıca söz konusu simülâsyon, bireylerin yer kimliklerinde de ikilem ve değişimleri de meydana getirebilmektedir. Dolayısıyla bireylerin aidiyetlerinde yaşanan dönüşüm, onları “*dışardakilerden*” hem sosyal hem de mekânsal bağlamda uzaklaştırabilmektedir.

Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıkların çevre ile doğrudan ilişkili olduğunu savunan Goix'e (2005, s. 2) göre etnik tampon bölgelere kurulan kapalı yerleşmeler, yapılandırılmış bir dışlamayı vurgulamaktadır. Şöyle ki kapalı yerleşmeleri kentsel yaşam alanından ayıran duvar ve dikenli teller, mekânı donatı ve tasarım araçları yoluyla dışlayıcı biçimde şekillendirebilmektedir. Önceleri kentlerin çevresinde yer almasına karşın, günümüzde kentsel yaşam alanı içerisinde beklenmedik yerlerde inşa edilebilmekte olan kapalı yerleşmeler, dışlayıcı şekilleri ile birlikte alt gelir mahallelerinden sosyo-mekânsal bağlamda farklı bir görünüm sergilemektedir. Görünümleri, güvenlik sistemleri ve duvarlarıyla çevresinden ayrılan ve başka türlü bir görünüm sergileyen kapalı yerleşmeler, fizyonomik öz nitelikleri aracılığıyla "içerdeki" ve "dışarıdaki" ayrımını derinleştirmektedir (Geniş, 2009). Ayrıca çevresindeki kentsel ortamdan farklı bir dünyaya açılan kapalı yerleşmeler; mekânsal bağlamda "burası" ve "orası", bireysel bağlamda "ben" ve "diğerleri" ve kolektif bağlamda "biz" ve "onlar" gibi ayrışma ibarelerinin sık duyulmasına sebep olmaktadır. Bu durum; söz gelimi "burada" ve "orada" yaşayanlar arasında mekânsal ve sosyal mesafenin artması, toplumsal etkileşimin zayıflaması ve kentsel bütünlüğün bozulması sonucunu doğurabilmektedir.

Kapalı yerleşme sakinleri, günlük hayatın gereksinimlerini yerleşme içinde ana kent, ilçe ya da mahalleden bağımsız olarak karşılayabilmektedir. Okul, hastane, alışveriş merkezi vb. gibi alt yapı hizmetlerinin yanı sıra komşuluk ilişkilerini canlandırmak ve topluluk bilinci oluşturmak amacıyla düzenlenen sosyal organizasyon vb. gibi üst yapı hizmetleri; birçok kapalı yerleşme tarafından sakinlerine sunulmaktadır (Kaba, 2017, s. 64). Ancak söz konusu üst ve alt yapısal donatılar sadece kapalı yerleşme sakinleri tarafından kullanılabilmekte ve kamunun erişimine kapalıdır (Blakely ve Synder, 1998: 53'den aktaran Güven ve Kar, 2013, s. 10). Söz konusu bu durum; toplumsal etkileşimi sekteye uğratma, kapalı yerleşmeyi çevresinden bağımsız yaşam alanı haline getirme, sosyo-mekânsal izolasyon ve kendi içinde homojen bir sosyal yapı gösterme durumlarını ortaya çıkarmaktadır (Töre ve Som, 2009, s. 122). Dolayısıyla alt ve üst yapı özelliklerini bünyesinde barındıran kapalı yerleşmeler, bir yandan onları kullanan bireylerin hayatlarını kolaylaştırırken diğer yandan sosyo-mekânsal anlamda bir içe kapanma ve ayrışma sorunu yaratmaktadır.

Kamusal alanlar; toplumun farklı kesimlerinden bireylerin bir araya gelmesini, iletişim kurmasını ve etkileşimde bulunmasını sağlayan sosyal mekânlardır. Sosyal izolasyonu azaltmanın yanı sıra kentlilik bilincinin gelişmesine de katkıda bulunurlar. Kamusal yaşam alanlarının sürdürülebilirliği, kent halkının söz konusu alanlara ulaşabilmesi ve kullanabilmesiyle mümkündür. Kapalı yerleşmelerin kendi çevrelerindeki yarattığı sosyal ve mekânsal sorunları ele alan Özdemir ve Doğrusoy'a (2016, s. 360) göre kapalı yerleşmeler, etraflarındaki kamusal alanların erişilebilirlik ve kullanılabilirliğini tehdit ederek insan-çevre ilişkileri açısından kayda değer açmazlara sebep olmuştur. Burada kastedilen kapalı yerleşmelerin hâlihazırda kamusal alanlara inşa edilmesinden ziyade inşa sonrası etki alanını büyütmesidir. Şöyle ki kapalı yerleşme duvarları ve güvenlik sistemleri sokaklara, caddelere ve sosyal etkileşimin kamusal simgesi parklara hâkim konumdadır ve bireylerin kamusal-kentsel alandaki zihinsel ve fiziksel hareket özgürlüğünü sınırlandırmaktadır. Söz konusu kamusal-kentsel alanda mobil olan ya da parkta oturan bireyler, hâkim duvar ve kamera sebebi ile sürekli sosyal kontrol-denetim algısına kapılmakta ve iletişim-etkileşim anlamında güvensiz hissetmektedir (Özdemir ve Doğrusoy, 2016, s. 362). Doğal yada yapılandırılmış çevre öz niteliklerinin sosyal ilişkilere etkisi düşünüldüğünde bu durum, kapalı yerleşme etrafında geçirimsiz bir yaşam halesi oluşturmaktadır. İçerden olanlar (kapalı yerleşme sakinleri) bu hale içinde sağlıklı iletişim kurabilirken dışardan olanlar (kent sakinleri) sokak ve güvenli duvarlar arasına sıkıştıkları bu ortamda iletişim ve etkileşim kurmakta zorlanmaktadır. Dolayısıyla kapalı yerleşme etrafında geçirimli-gözenekli olması gereken tampon bölgeler, fizyonomik özellikleri itibari ile kent sakinlerinin bu alana girmesini engellemekte ve kapalı yerleşme sakinleri ile kurulabilecek herhangi bir etkileşimi de zorlaştırmaktadır. Kapalı yerleşmeler; oluşturdukları geçirimsiz ve gözeneksiz yaşam halleri ile kamusal alanların kullanımını azaltma, niteliğini düşürme, kentsel bütünlüğü bozma ve toplumsal sürdürülebilir etkileşimi yıpratma noktasında sosyo-mekânsal ayrışma çizgisini kalınlaştırabilmektedir.

Toplumsal ilişkilerin yaşandığı kamusal ortamların sosyallik işlevi, etrafındaki fiziksel çevre özellikleri kadar kendi iç donatılarından da etkilenmektedir. Şöyle ki kentsel ortamın kamusal inşasında kullanılan tasarım araçları ve iç donatıların toplumun tamamına değil de sadece belli bir kesimine hitap etmesi, diğer kesimlerin söz konusu

kamusal ortamlara erişimini kısıtlayabilir. Göğüş'e (2014) göre ulus ekonomilerinin küresel ekonomiye eklemlenmesi ile oluşan ekonomik, toplumsal ve mekânsal dönüşümler; sosyo-mekânsal ayrışmayı azaltmada kullanılabilecek kentsel-kamusal mekânların hem küresel sermayeye hem de yeni orta ve orta-üst sınıf kentlilerine (kapalı yerleşme sakinleri) hizmet etmek üzere tasarlanmasına ve/veya özelleştirilmesine sebep olmuştur. Söz konusu yapılanma ve yeniden yapılanma, avantajlı ve dezavantajlı gruplar arasında bir uçurum yaratmış ve bu duruma uyum sağlayamayan dezavantajlı grupların kenti kendilemelerini engellemiştir. Bu durumun sebebi ise ortak kamusal alanların tehdit edilmesi ve bu alanların kent dokusundan koparılarak “şehirlerin ortak yaşam alanı olma” özelliğinin zayıflamasıdır. Doğrudan kamusal alanın özelleştirilmesi ile oluşturulan kapalı yerleşmeler; daha da ileri giderek kentin ortak kullanım alanlarının giderek yok olmasına, toplumun avantajlı ve dezavantajlı olarak ayrışmasına ve toplumsal etkileşim ve kentsel bütünlüğe zarar vererek kentin sosyal ve mekânsal manzarasının bozulmasına sebep olmaktadır (Yıldırım, 2016, s. 121).

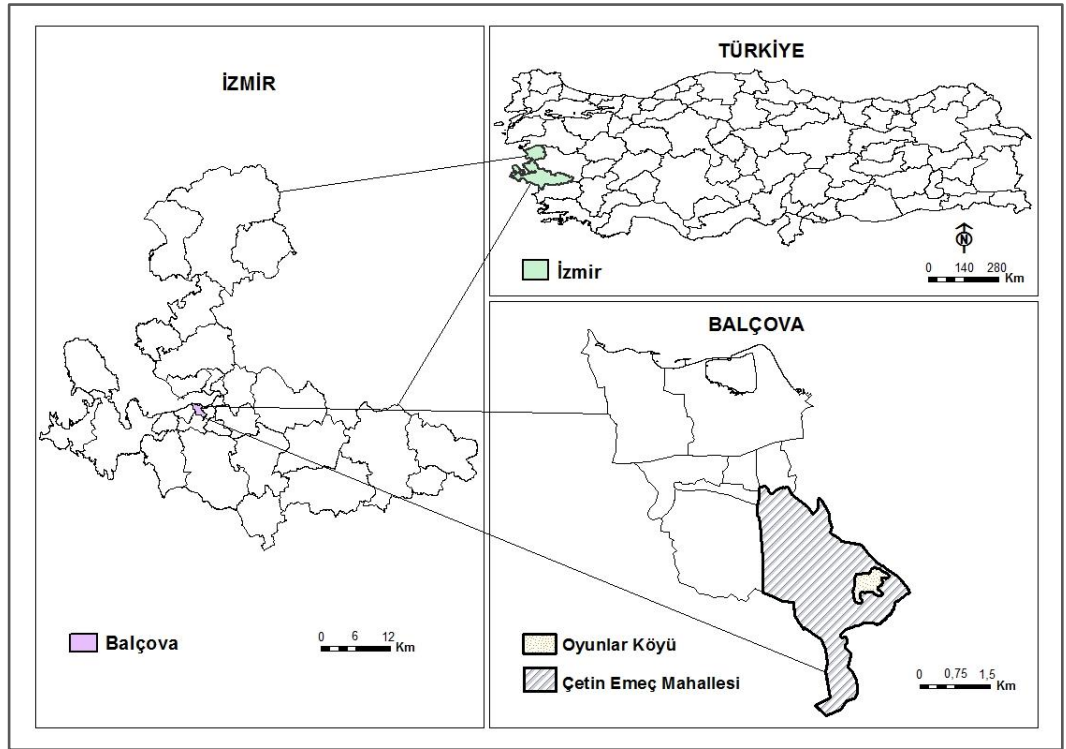
Kapalı yerleşmeler; fiziksel öz nitelikleri itibari ile *içerdeki* ve *dışardaki* algısını derinleştirme, yapılandırılmış dışlamayı temsil etme ve günlük hayatı idame olanakları ile çevresinden bağımsız yaşam alanı haline gelme noktasında toplumsal birlikteliğe ve kentsel bütünlüğe zarar vermektedir. Ayrıca kapalı yerleşmeler; güvenlik duvarları ile çevreye hâkim olarak kamusal mekânda sosyal denetimin artırılmasına ve geçirimsiz-gözeneksiz yaşam hâleleri oluşturarak kentsel-kamusal alanların kapalı yerleşme sakinlerine hizmet sunacak şekilde yapılandırılması ve özelleştirilmesine sebep olarak sosyo-mekânsal ayrışmaya doğrudan ve dolaylı etkide bulunabilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANI VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Alanı: Balçova İlçesi ve İzmir Oyunlar Köyü

Bu bölümün ilk kısmında, İzmir'in Oyunlar Köyü yarı kapalı yerleşmesini içinde barındıran ilçesi Balçova'nın doğal coğrafi özelliklerine değinilmiştir. İkinci kısımda, Balçova'nın beşeri coğrafi özellikleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü kısımda; Balçova'nın Çetin Emeç Mahallesi'nde bulunan ve Olimpiyat Köyü olarak da bilinen Oyunlar Köyü'nün kısa tarihçesi, mimari şekil seçiminde rol oynayan etmenleri ve lokasyon tercihinin gerekçeleri açıklanmıştır. Üçüncü kısmı izleyen son paragrafta ise İzmir Oyunlar Köyü'nün araştırma alanı olarak seçilme nedenleri üzerinde tartışılmıştır.

Şekil 7: İzmir, Balçova ve Oyunlar Köyü'nün konumu.

3.1.1. Doğal Coğrafi Özellikler

İzmir Kent merkezi Konak'ın 8 km güneybatısında yer alan Balçova, Anadolu Yarımadası'nda yaşanan tektonik hareketlerle oluşan ve doğu-batı yönünde uzanan Boz Dağlar'ın bir uzantısı olan Teke Dağı'nın (1017 m) kuzeye bakan yamaç eteğinde yer

güneyde Teke Dağı zirvesi arasında kalan arızalı topografya, güney-kuzey yönlü relief (arızalı topografya) enerjisi yüksek akarsular tarafından yarılmış ve derin “V” şekilli çentik vadiler ortaya çıkmıştır (Koçman, 1996, s. 100). Söz konusu çentik vadiler; Ilıca Deresi, Hacıahmet Deresi ve onların kolları tarafından oluşturulmuştur. Bu akarsuların taşıdığı alüvyonlar, yamaç eteklerinde birikinti konilerini meydana getirmiştir.

Dede Dağı’nın kuzeydoğu eteğinde Hacıahmet Deresi’nin oluşturduğu koni, kuzeybatı eteğinde ise Ilıca Deresi’nin oluşturduğu koni yer almaktadır. Konilerde biriken malzemenin zamanla artması ve yayılması, konilerin birleşmesine ve birikinti yelpazelerinin meydana gelmesine sebep olmuştur. Zira ilk kuruluş yeri Hacıahmet Deresinin oluşturduğu koni olan Balçova yerleşmesi, konilerin birleşip birikinti yelpazesini oluşturması ile bu yönde de gelişim gösterebilmiştir. Aynı akarsular tarafından taşınan alüvyon malzeme, kuzeyde körfez çizgisine kadar verimli alüvyon ovayı (Balçova Ovası) meydana getirmiştir (Koçman, 1996, s. 99). Bu sebeple Balçova, topografyanın izin verdiği ölçüde kuzeyde körfez çizgisine, batıda ise Yenikale’ye kadar gelişim göstermiştir.

Balçova, morfolojik açıdan relief (arızalı topografya) ve ova (arızasız topografya) olmak üzere iki farklı yüzey şekline sahiptir (Gümüş, 1996, s. 91). Topografya, kuzey-güney yönünde körfez çizgisinden başlayarak Korutürk Mahallesi’ne kadar arızasız bir görünüm sergilemektedir. Güneye doğru devam edildiğinde; bugün Uğur Camii’ nin bulunduğu tepeyi hafif bir dış bükey bombe ile aşan yüzey çizgisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi’ni geçtikten sonra ani bir yükselimle 432 metre yükseltideki Dede Dağı’nın zirvesine ulaşır. Söz konusu zirvenin güney etekleri Balçova’nın güneybatı sınırını oluşturmaktadır.

Limon Tepe’yi bugünkü Cennet çeşme Mahallesi’nin olduğu alandan güney-kuzey yönlü yaran ve bir çentik vadi oluşturan akarsuyun kaynak kısmı ise Balçova’nın güneydoğu sınırını oluşturmaktadır. Balçova’nın kuzey kesimi doğu-batı yönünde deyim yerinde ise dalgayı anımsatan hafif engebelerle Bornova Ovası’na birleşmektedir. Güney kesimi ise özellikle Dede Dağı ve Oyunlar Köyü’nün de bağlı olduğu ve yükseltisi fazla olan morfolojik anlamıyla Limon Tepe arasında derinlik boyutu yüksek engebeler oluşturmaktadır. Özetle Balçova; kuzeyde engebessiz ve ova özelliği taşıyan bir alana,

güneyde ise farklı boyutlarda dağ ve vadilerden oluşan bir morfolojiye sahiptir (Gümüş, 1996, s. 91).

Balçova'nın iklim verileri incelendiğinde; aylık ortalama sıcaklık değerlerinin en soğuk ay olan Ocak'ta 8,7 °C ve en sıcak ay olan Temmuz 28 °C olduğu, yıllık ortalama sıcaklık değerinin ise 17,9 °C olduğu görülür (Meteoroloji Genel Müdürlüğü). Bu veriler ışığında Balçova'nın da Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü diğer istasyonlardan (merkezlerden) bir farkının olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Akdeniz İklimi, dinamik kökenli basınç merkezleri ve orta enlem depresyonlarının kontrolü altındadır. Yaz aylarında kuzeye hareket eden Tropikler Arası Karşılaşma Zonu, Azor Dinamik Yüksek Basınç Merkezi'nin de kuzeye hareket etmesine sebep olur. Kuzeyde 30-40 enlemlerine kadar etkisini gösterebilen ve Alçalıcı hava hareketlerine sebep olan bu basınç merkezi, ülkemizin batı kesiminde Güney Güneydoğu yönlü rüzgârların oluşmasına sebep olur. Taşıdığı alçalıcı kuru hava kütlesi, havanın açık ve bulutsuz olmasına sebep olur. İzmir'de yer alan Balçova da bu kuru-alçalıcı hava kütesinden etkilenmekte ve yaz aylarını bulutsuz-yağışsız geçirmektedir.

Kış aylarında ise Tropikler Arası Karşılaşma Zonu güneye hareket eder ve onu takip eden Azor Dinamik Yüksek Basıncı'nın yerini, kuzeyden güneye hareket eden Polar Cephe alır. 30-40 enlemlerine kadar inen Polar Cephe, orta enlem depresyonlarının oluşmasına sebep olur. Akdeniz üzerinde oluşan ve dünyanın dönüş yönüne göre batıdan doğuya hareket eden söz konusu depresyonlar, ulaştıkları istasyona bol miktarda yağış bırakır. Özellikle dağlık engebeli alanlarda depresyonun oyalanma süresi artmakta ve bu durum yağışın miktarına pozitif yönde yansımaktadır. Ege ve Akdeniz bölgesinde bazen yağışların günlerce sürmesinin sebebini de söz konusu oyalanma oluşturmaktadır. Dağlık alanlara güzel bir örnek oluşturan Balçova'da, yağış miktarı yukarıda ki sebeplere bağlı olarak yıllık ortalama 700 mm civarında seyretmektedir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü).

Akdeniz İkliminin doğal bitki örtüsünü ortalama 400-500 metrelere kadar maki ve garigler oluşturmaktadır. Bu yükseltilerden sonra kızılçam ormanlarına geçilmektedir. Ancak İzmir'de yaşanan tahripler, yangınlar ve kentleşme; kızılçam ormanlarını ortadan kaldırmış onların yerini garig ve makiler almıştır (Koçman, 1996, s. 105). Yaz aylarında esen Güney Güneydoğu yönlü kuru rüzgâr da kızılçam ormanlarının yerine gelmesini engellemiştir. Ancak bu durum, Balçova'da farklı bir tezahür göstermiştir. Söz konusu

rüzgâr yönü vejetasyonu (bitki örtüsü) olumlu etkilemiştir. Yazın Güney Güneydoğu yönlü esen kuru rüzgâr, İzmir Körfezi üzerinden topladığı nemi Dede Dağı ve Ilıca Tepe'nin yamaçlarına taşımıştır. Aldığı yağış miktarı açısından diğer ilçelerden pek de farkı olmayan Balçova, bünyesinde barındırdığı körfez nemi ve kentleşmesinin geç başlaması gibi sebeplere bağlı olarak yeşil dokusunu hala korumaktadır. Balçova'nın sırtını dayadığı Dede Dağı, 150 metreden 350 metreye kadar maki vejetasyonuna bu seviyeden zirveye kadar ise Kızılçamlara ev sahipliği yapmaktadır (Koçman, 1996, s. 106).

3.1.2. Beşeri Coğrafi Özellikler

Balçova, İzmir il sınırları içinde Konak kent merkezinin batı güneybatısında ve İzmir Körfezi'nin güneyinde yer alan eski bir yerleşmedir. Tarihi M.Ö. 1200 yıllarına dayanan Balçova, korsanlardan kaçan Narlıdereli sakinler tarafından kurulmuştur (Balçova Belediyesi, 16.07.2019). O dönemde, kaplıcaların varlığı bu alanı cazibeli hale getirmiştir. Şifalı suların Romalı askerlerin yaralarına iyi gelmesi, Agememnon Kaplıcaları etrafında tesislerin ve köylerin kurulmasına sebep olmuştur (Balçova Belediyesi, 16.07.2019). Narlıdere de bu köy yerleşmelerinin batı yönünde en uzakta kalanıdır. Narlıdere'den kaçıp bugünkü Balçova'nın temellerini atan sakinlerin, kurdukları köye Ayesefer ismini verdikleri bilinmektedir (Çolak, 1996, s. 11).

1400'lü yıllarda Osmanlı hâkimiyetine giren köy, arazisinin büyük bir kısmının balçık olması sebebiyle “balçık içeren yer” anlamında yarı Türkçe yarı Arapça bir tamlama olan “Balçık Havi” ismini almıştır (Baykara, 1996, s. 3). Bugün Türkçe bir isme sahip olan Balçova'nın adı, Balçık-Havi' den tıpkı Bornova (Birunabad, Burun-ova, Burnova, Bornova) örneğinde olduğu gibi kısaltılarak bugünkü (Balçık Havi, Balçık-ova, Balçova) haline gelmiştir (Baykara, 1996, s. 1). Balçova'nın eskiden yüksek miktarda bal üretilen bir yer olması sebebiyle “Ballı Ova-Balı Çok Ova” isimlerinden türeyerek bugünkü Balçova adını aldığı fikri de oldukça yaygındır (Çolak, 1996, s. 7; Aksoy, 1996, s. 4).

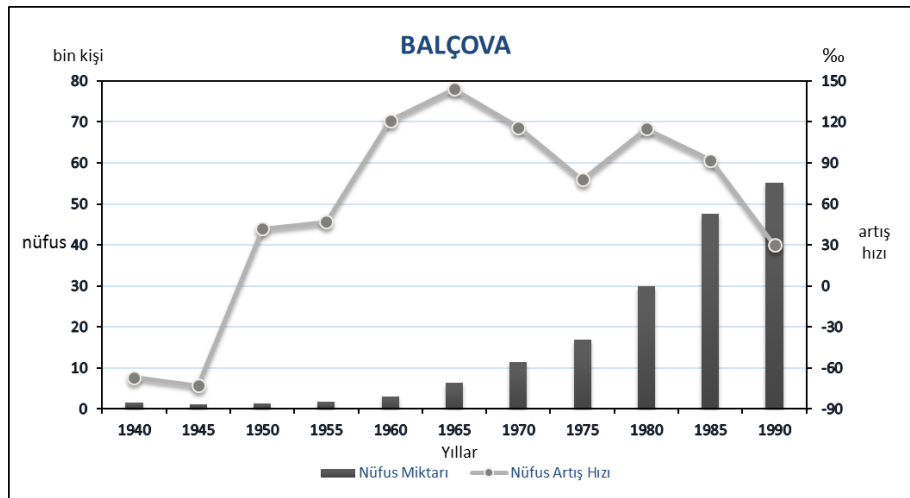
Şekil 9: Balçova ve Oyunlar Köyünün İzmir Körfezi Ölçeğinde Konumu.

19. yy 'ın son çeyreğinde denizin iyice gerilemesi sonucu balçık olan arazi kuzeye doğru genişlemiş ve sıtma hastalığında artışlara sebep olmuştur (Bora, 1996, s. 5). Bora'ya (1996) göre dönemin İzmir valisi Halil Rıfat Paşa, bu durumun üzerine 1884 yılında bataklığı kurutma emrini vermiş ve bataklık alan kurutulmuştur. Bahsi geçen tarihten sonra Balçova'nın kentsel gelişim aksı kuzey yönüne doğru da yayılma imkânı bulmuştur.

Balçova, kurulduğu milat yıllarından 1963 yılına kadar statü anlamında köy özelliğini korumuştur (Koçman, 1996, s. 98; Mutluer, 1996, s. 119). 1963 yılında merkez ilçeye bağlı belediye statüsü kazanan Balçova, 1992 yerel seçimleri itibari ile ilçe statüsüne kavuşmuştur. 1963 yılında belediye statüsü verilmesindeki temel dayanak, 1960 yılından sonra İzmir'e yapılan göçlerin artması sonucu Balçova nüfusunun 5000'in üzerine çıkması olmuştur (Işık, 1996, s. 110).

1950'li yıllarda başlayan kırdan kente göç, Türkiye'nin başta İstanbul olmak üzere Ankara ve İzmir kentlerini de etkilemiştir (Mutlu, 2007, s. 25). Burada önemli olan, İzmir'e gelen göçün ilçelere nasıl dağıldığıdır. Kente gelen göçün öncelikli olarak idari yapılanma, sağlık, eğitim, kanalizasyon, telekomünikasyon, finans vb. gibi alt yapı özellikleri gelişmiş ilçeleri seçeceğini düşünmek olağandır. Balçova; göç aldığı ve

nüfusunu 3114'ten 6387'ye çıkardığı bir başka ifadeyle ikiye katladığı 1960-1965 yılları arasında, bu sayılan özelliklerin birçoğunu yerine getirebilecek durumda değildir. Zira sağlık ihtiyacını karşılayan İzmir Tıp Fakültesi 1978, Yüksek eğitim ihtiyacını karşılayan Dokuz Eylül Üniversitesi ise 1982 yılında kurulmuştur. Ayrıca ekonomi merkezi olarak; limanı bünyesinde barındırması sebebi ile Osmanlı döneminde olduğu gibi (Alpaslan, 2012, s. 26) bugün de merkez konumdaki Konak ilçesi kullanılmaktadır. Bu durumda Balçova'nın İzmir'e gelen göçten pay alabilmesi için başka özellikleri barındırıyor olması gerekir. İzmir'in diğer ilçelerine göre yeşil dokusunun henüz bozulmamış olması, büyük kente (İzmir'e) yakın olmasının yanında tarım yapılabilecek alanları da bünyesinde barındırıyor olması ve kaplıca gibi sağlık turizmi için önem arz eden bir çekiciliğe sahip olması söz konusu dönemde Balçova'ya gelen göçü açıklayıcı niteliktedir. Ayrıca 1963 yılında belediyenin kurulması ve planlı gelişme döneminin başlaması, Balçova'nın çekici faktörler üzerindeki çeşitliliğini artırmıştır (Işık, 1996). Yazara 'a (1996) göre Balçova'ya gelen göçün % 50'sini Ege illeri, % 11-15'ini İç ve Doğu Anadolu illeri, % 4-5'ini ise Karadeniz ve Akdeniz illeri oluşturmaktadır. Göçün geliş kaynakları dikkate alındığında; İzmir çevresi, Karadeniz ve Akdeniz illerinden gelenlerin ağırlıklı olarak geldikleri yere benzer doğal coğrafi özellikleri taşıması sebebi ile Balçova'yı seçtikleri düşünülmektedir. Benzer bir tablo da İç Anadolu'dan gelenler için oluşturulabilir. Balçova'nın İzmir'e en yakın tarım alanlarına sahip olması, o dönemde İç Anadolu gibi başlıca geçim kaynağını tarımın oluşturduğu bölge insanları için çekici bir faktör oluşturmuştur.

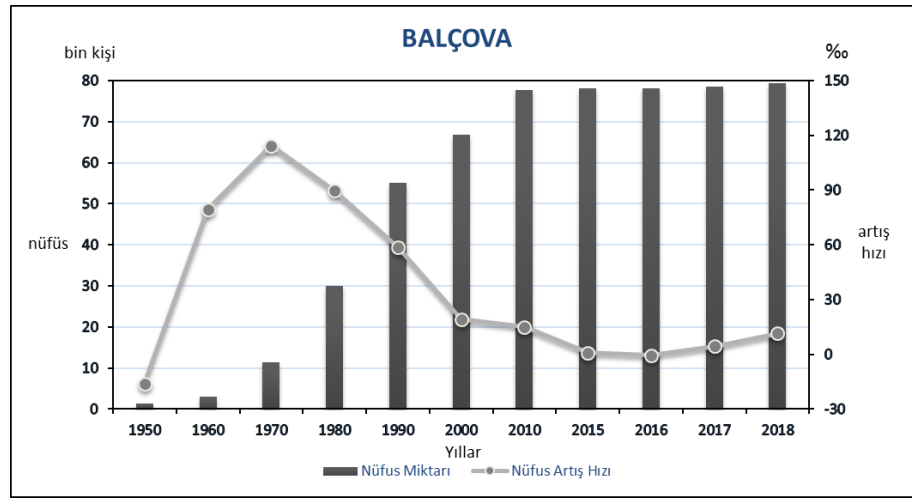

Şekil 10: 1940-1990 yılları arası Balçova nüfus miktarı ve artış hızı (grafik, Işık'tan (1996) alınan verilerle oluşturulmuştur).

Balçova nüfusu 1970’de 11432’ye, 1975’de 16946’ya ve 1980’de 30030’a yükselirken özellikle 1970-1975 döneminde %78 olan nüfus artış hızı 1975-1980 döneminde %115 gibi hatırı sayılır bir artış göstermiştir (**Şekil 10**). Işık’a (1996) göre bu artışın sebebi 1960’tan sonra İzmir’e gelen göç sayısının artması ve 1963 yılında Balçova’nın belediye statüsü kazanmasıdır. Bir başka ifadeyle Balçova’nın söz konusu dönemde göç almasının sebebi; 1950 sonrası başlayan kır-kent göçünden payını alması ve nüfusunun 5000’in üzerine çıkmasına mutabık belediye başlığı altında yeni bir idari yapılanma sisteminin içine girmesidir. Belediye statüsü kazanması; ulaşım, eğitim, sağlık, kanalizasyon, telekomünikasyon vb. gibi alt yapısal özelliklere ve toplumun yaşam tarzının inşa edildiği manevi, siyasi, hukuki, felsefi vb. gibi sosyal organizasyonlara yani üst yapısal özelliklere merkezi idareden ayrılacak ödeneklerin artmasına sebep olmuştur. Ödeneklerin artması, tabiri caiz ise planlı gelişmenin anahtarı olarak nitelendirilebilir. Işık’a (1996) göre planlı gelişmenin ilk göstergelerinden biri kooperatifleşme olmuştur. Kooperatifleşme tezahürünü bugünkü Onur ve Korutürk Mahallelerinin kesiştiği alanda 1972 yılında başlayan İş Bankası Evleri ile göstermiştir. Bu, kentsel gelişmenin belli bir ivme kazanmasına sebep olmuştur (Işık, 1996, s. 114). İleri yönde değişim anlamını taşıyan bu durumun tahmin edilebilir yansımaları, göç almasının nedenini açıklar niteliktedir.

1985 yılında 47500’e çıkan Balçova nüfusu 1990’da 55127’ye yükselirken 1980-1985 yılları arasında % 92 olan nüfus artış hızı 1985-1990 yılları arasında %30’a düşmüştür (**Şekil 10**). Çoğunluğu orta ve üst gelir grubundan oluşan ve eğitim seviyesi yüksek olan toplumlarda toplam doğurganlık hızının diğer bir ifadeyle bir kadının doğurgan olduğu dönemde dünyaya getirebileceği ortalama çocuk sayısının düşük olduğu herkesin malumudur. Bu, nüfus artış hızlarına da yansımaktadır. Balçova’da genellikle orta gelir grubu insanların yaşaması (Mutluer, 1996, s. 133) ve nüfusun % 59,8’inin zorunlu olmayan ortaokul, lise ve üniversite mezunu olması (Işık, 1996, s. 117) 1980-1990 döneminde nüfus artış hızının düşük olmasını açıklama eğilimindedir. Tabii olarak bu dönemde göç alıp almadığı sorgulanabilir. Zira Balçova’nın Eğitim ve Sağlık gibi önemli alt yapısal fonksiyonlarını yerine getiren Dokuz Eylül Üniversitesi 1982 yılında kurulmuş ve göç açısından önemli bir çekicilik oluşturmuştur. Nitekim söz konusu 10 yıllık dönemde meydana gelen 25097 kişilik mutlak nüfus artışında, Üniversitenin payı

azımsanamaz niteliktedir. Işık'a (1996) göre üniversitenin nüfusu artırıcı etkisine rağmen nüfus artış hızının düşmesinin sebebi, kentsel gelişme alanlarının sınırlı olmasıdır. Bir başka ifadeyle tarihinin en yüksek 10 yıllık mutlak nüfus artışını yaşamasına rağmen artış hızının düşmesi kentsel gelişimin doğal sınırlarına ulaşmış olmasıdır. Gerçekten de güneyde Ilıca Tepesi ve Dede Dağı, kuzeyde ise Bahçelerarası ve İnciraltı mahalleleri gibi yerleşime kapalı tarım alanlarının varlığı, kentsel gelişim için bir engel teşkil etmektedir. Bahsi geçen dönemde hem kentsel gelişim alanlarının sınırlı olması hem nüfusun eğitim düzeyinin yüksek olması hem de nüfusun orta gelir grubu içinde yer alması, nüfus artış hızını düşürücü etkenler olarak dikkat çekmektedir.

Şekil 11: 1950-2018 yılları arası Balçova nüfus miktarı ve artış hızı (TÜİK, 2018).

Daha önce belirtilen sebeplere bağlı olarak 1980'de düşmeye başlayan nüfus artış hızı 2016 yılına kadar bu düşüşünü devam ettirmiştir. Öyle ki 2016 yılında nüfus artış hızı, % -0,4 gibi nüfusun azaldığını gösteren rakamlara düşmüştür (Şekil 11). Ancak nüfus artış hızının göz yanıltıcı etkisinden de söz etmek gerekir. Şekil 11 dikkate alındığında 1990'a kadar artış hızının çok yüksek olduğu görülmektedir. Çünkü bu dönemde nüfus miktarı az, nüfusun kendini ikiye katlama süresi kısa ve kentsel gelişime açık alanlarda doyma yaşanmamıştır. 1990'dan sonra ise keskin bir düşüş yaşayan nüfus artış hızı 2015 yılından sonra % 0 dolaylarında seyretmiştir. Nüfus arttıkça ikiye katlanma süresinin uzaması ve kentsel yerleşim alanlarında yaşanan doyma (Işık, 1996), artış hızının % 0 'da seyretmesine sebep olmuştur. Kısaca Balçova nüfusunun 2015'ten sonra doğal sınırlarına ulaştığı söylenebilir. Işık'a (1996) göre yerleşim alanlarında

yaşanan doyumluk ve ardından gelen nüfus artış hızı düşüklüğü, Bahçelerarası ve İnciraltı Mahallelerinin kentsel yerleşmeye açılmasıyla son bulacaktır. Ancak 2016 yılı itibariyle böyle bir durum yaşanmamış ve nüfus artış hızı negatif(-) değerler göstermiştir. Bahsi geçen yılda nüfus artışında yaşanan -35 kişilik azalmaya rağmen Balçova nüfusu, yerleşim alanları sınırlı bir ilçeye göre 78086 kişilik nüfusuyla oldukça yüksek sayılabilecek bir nüfus miktarına sahiptir (**Şekil 11**). Zira 28,9 km² 'lik yüzölçümüne sahip ilçenin aritmetik nüfus yoğunluğu, 2016 yılı itibari ile her 1 km² 'lik birim alana yaklaşık 2702 kişidir. Bu rakam İnciraltı, Bahçelerarası ve Teleferik Mahallelerinin nispeten yerleşime kapalı olmalarına rağmen gerçekleşmiştir. Aynı yılda İzmir aritmetik nüfus yoğunluğu, km² 'ye yaklaşık 575 kişidir. Bu durumda Balçova, bağlı bulunduğu ilden nüfusu ve yüzölçümü farklı olmakla birlikte çok daha fazla nüfus yoğunluğuna sahiptir.

2017 ve 2018 yılları, nüfus miktarı ve artış hızı açısından yeniden yükselişin başladığını göstermektedir (**Şekil 11**). 2017 yılında % 4,5 olan nüfus artış hızı, 2018 yılında % 11,6 'ya yükselirken nüfus miktarı ise 79357 'ye ulaşmıştır. Bu artışın sebebi düşünüldüğünde ilk olarak akla Suriyeli göçü gelebilir. Ancak Balçova'da Geçici Koruma Kanunu kapsamında yaklaşık 60 Suriyeli yaşamaktadır (Çamur, 2017, s. 121). Ayrıca söz konusu kanun kapsamında dış göç alımları 2011 yılında başlamıştır (İl Göç İdaresi, 23.07.2019). Balçova'daki nüfus hareketlenmesi ise 2017 yılında başlamıştır (**Şekil 11**). Bu bilgiler ışığında bir değerlendirme yapılacak olursa; Suriyeli göçmenlerin Balçova'nın mevzuubahis nüfus artış hızını etkileme ihtimali düşük görülmektedir.

Foto 12: Balçova Korutürk Mahallesi'nde bulunan ve Yapımı Temmuz 2015'te tamamlanan Balçova Modern Evleri (Güncel Proje Bilgileri, 25.07.2019).

Foto 13: Balçova Çetin Emeç Mahallesinde yer alan ve İnşaatı 2005 yılında tamamlanan Oyunlar Köyü (Google Görseller, 25.07.2019).

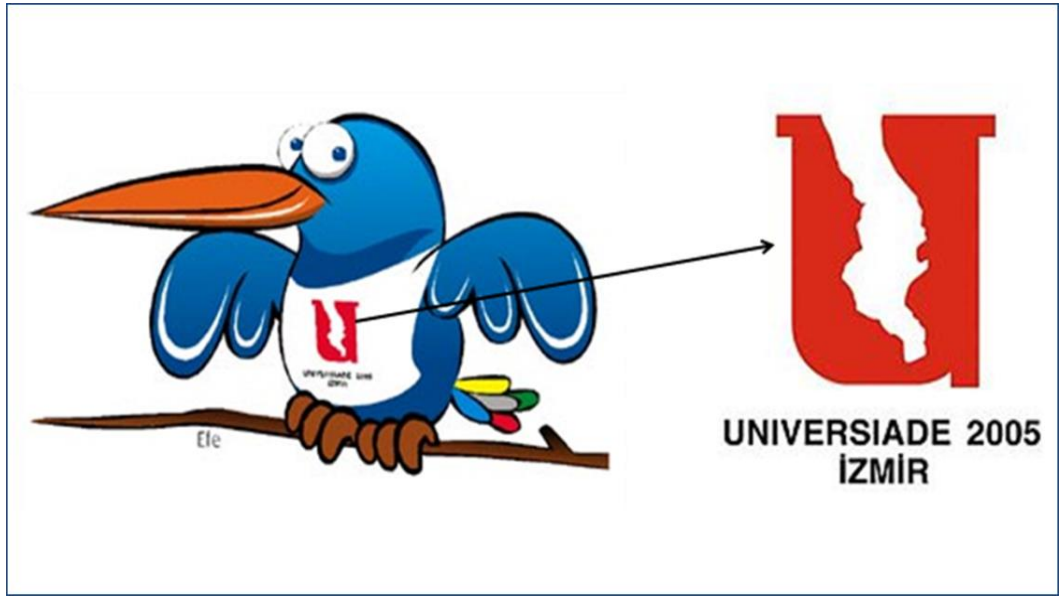
1990'dan sonra yaşanan nüfus artış hızı düşüklüğünün ağırlıklı sebebi kentleşmeye açık alanların sınırlı olmasıydı. Söz konusu alanların 2017 yılı itibari ile de sınırlı olduğu düşünülürse; bu dönemde yaşanan nüfus artış hızını toplu konutlarla açıklamak daha realist bir bakış açısı olacaktır. Zira Balçova'da teslimat tarihi ortalama 2015-2016 yıllarına dayanan çok sayıda toplu konut projesi hayata geçirilmiştir. Balçova Modern, Balçova Korupark Residence, Park Balçova ve Balçova Yaşam Park bunlardan bazılarıdır. Ağırlıklı olarak Korutürk mahallesinde konumlanan projelere Balçova'nın İnciraltı ve Bahçelerarası Mahalleleri haricinde hemen hemen her mahallesinde rastlamak mümkündür. Araştırma alanını oluşturan İzmir Oyunlar Köyü de her ne kadar Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunlarına katılan sporcuların konut ihtiyacını karşılamak için inşa edilse de olimpiyatlar bittikten sonra kamuya açılıp konut olarak satışa sunulmuştur. İzmir Oyunlar Köyü, yaklaşık 2500 kişilik nüfusuyla kentsel gelişim alanları sınırlı Balçova'ya deyim yerindeyse nefes aldırılmaktadır.

3.1.3. İzmir Oyunlar Köyü

11 Mayıs 1999'da İzmir, Manisa, Aydın illerinde birincisi düzenlenen Türkiye Üniversiteler Spor Oyunları sırasında, dönemin Federasyon Başkanı 23. Universiade 2005'in İzmir'de yapılması teklifini Ahmet Piriştina'ya iletmiştir (EGİAD Yarın, 2005, s. 30). Dönemin İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina'nın gösterdiği olumlu yaklaşım sonucunda, 1999 yılında incelemelerde bulunmak üzere bir kurul Palma'da düzenlenen oyunlara gönderilmiştir (Nalçakan, 2009, s. 82). Alınan olumlu görüş neticesinde 25 Kasım 1999 tarihinde FISU'ya (Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu) başvuruda bulunulmasına müteakip 23. Üniversite Yaz Oyunları kapsamında inceleme yapmak üzere FISU'nun Süpervizyon Komitesi 2000 yılının Ocak ayında İzmir'e gelmiştir (EGİAD Yarın, 2005, s. 30). Adaylık dosyası, 14 Temmuz 2000 tarihinde Çin'in Pekin kentinde FISU'nun onayına sunulmuş ve 23. Üniversite Yaz Oyunlarının İzmir'de yapılmasına karar verilmiştir.

23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları; 131 ülkeden 5 bin 348 sporcu, 2 bin 853 yönetici, bin 283 hakem ve 450 spor teknik görevlisinin katılımı ile 11-21 Ağustos 2005 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleştirilmiştir (Nalçakan, 2009, s. 81). Uluslararası Üniversiteler yaz oyunları, Olimpiyat oyunlarından sonra dünyanın en büyük spor

organizasyonları arasında yer almaktadır. Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı en büyük spor organizasyonlarından biri olan Oyunlar, 10'u zorunlu ve 4'ü seçmeli olmak üzere 14 spor dalında İzmir'de gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Yaz Oyunları'nın yapıldığı spor tesisleri İzmir, Manisa ve Aydın kentlerinde yer almaktadır. Spor etkinlikleri, antrenmanlar için 29 ve müsabakalar için 30 olmak üzere toplam 59 spor tesisinde gerçekleştirilmiştir. Kullanılan bu spor tesislerinden üçü Manisa, biri Aydın ili Kuşadası ilçesinde, geri kalan 55 tesisin tümü İzmir merkezde yer almaktadır (Nalçakan, 2009, s. 81).

Şekil 12: 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları İzmir'in maskotu (solda) ve amblemi (sağda) (Ntv, 20.07.2020).

23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları'nın maskotluğunu İzmir Kuş Cenneti sakinlerinden olan ve Latince adını Halcyon Smyrnensis'den alan İzmir Yalı Çapkını yapmaktadır (EGİAD Yarın, 2005, s. 30). Maskotun adı, Ege kültürel sembollerinden "Efe" olarak belirlenmiştir. Türkiye'de ilk defa gerçekleştirilecek bu büyük spor organizasyonu, ilham kaynağını Ege Denizi'nin mavi renginden aldığı için slogan "Dünya Ege Mavisi'nde Buluşuyor" olarak tayin edilmiştir. Kuşun üzerinde ana renklerin hepsine yer verilmiştir. Göç ettiği her yere 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları 2005 İzmir'de yaşanan tüm renkli anıları götüreceğine inanılması sebebi ile bu şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca Yaz Oyunları'nda kullanılan Yalı Çapkını figürü, İzmir Oyunlar Köyü ile özdeşleştiği için İnşaatın bittiği 2005 yılından günümüze söz konusu köyün sembolü olarak kullanılmaktadır. 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları'nın

amblemi, İzmir Körfezi'nin kuş bakışı görünümünden esinlenerek aynı zamanda Universiade'nin (Dünya Üniversite Oyunları) baş harfine uyumlu olması sebebi ile bu şekilde (**Şekil 12, sağda**) oluşturulmuştur. Ambblemin düzgün dış çizgileri Universiade'nin düzenini, iç kısmındaki yumuşak dalgalar ise bir araya gelen kültürlerin ahengini vurguladığı bilinmektedir.

23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları'na katılacak sporcuların barınma ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanan Olimpiyat Köyü Projesi, Ocak 2002'de İzmir Büyükşehir Belediyesi (İBB) aracılığı ile ihaleye çıkarılmıştır. İhaleyi, o dönemin parasıyla 38 trilyon 232 milyar Türk Lirası -şimdiki 38 milyon 232 bin Türk Lirası- ile en düşük teklifi veren Doğu İnşaat grubu kazanmış ve Oyunlar Köyü için yüklenici firma olmaya hak kazanmıştır. Oyunlar Köyü konut inşaatı, Temmuz 2003'teki temel atma töreni ile başlamış ve Ocak 2005'te tamamlanmıştır (İBB, 31.07.2019).

Foto 14: Verevine tasarımıyla dikkat çeken İzmir Oyunlar Köyü konutları (Has Proje, 31.07.2019).

Yüklenici firma olarak Olimpiyat Köyü Projesi'ni hayata geçiren Doğu İnşaat Grubu, konut tiplerini verevine şekilde icra etmiştir. Bu şekilde inşa edilmesinde topografya etkisinin yüksek olduğu, bir başka ifadeyle mimarın topografyaya göre tasarlandığı düşünülebilir. Ancak yamaç eğimi yüksek olan yerlerde verevine olmayan konut tiplerine rastlanılabildiği gibi yamaç eğiminin düşük olduğu yerlerde de verevine

konut tiplerine rastlanılabilmektedir. Yapılan araştırmada, söz konusu konutların neden bu şekilde tasarlandığı ve Limontepe-Uzundere mevkiinin neden tercih edildiği ile ilgili net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat dünyadaki olimpiyat köyü örnekleri ve dönemin İBB Başkanı Ahmet Piriştina'nın Yeni Asır Gazetesi'ne verdiği demeç (**Foto 18**), konu hakkında yorum yapılabilmesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca Ahmet Piriştina'dan sonra İBB Başkanı olan Aziz Kocaoğlu'nun 2007, 2011 ve 2018 yıllarında Uzundere (Oyunlar Köyü'nün 1,5 km güneyi) kentsel dönüşümü hakkındaki beyanatları dikkate alındığında, yapılacak yorumun netleştireceği düşünülmektedir.

Foto 15: Eğitim derecesi yüksek bir araziye verevine inşa edilen 1988 yapımı Seul Olimpiyat Evleri'nin bugünkü görünümü (Google Görseller, 02.08.2019)

Foto 16: Eğitim derecesi düşük bir araziye verevine inşa edilen 1976 yapımı Montreal Olimpiyat Evleri'nin bugünkü görünümü (Google Görseller, 02.08.2019).

Foto 17: Eğitim derecesi düşük bir araziye kübik şekilde inşa edilen 2016 yapımı Rio Olimpiyat Evleri'nden bir görünüm (Google Görseller, 02.08.2019).

İlk olarak topografik yer seçimi ile mimari şekil tercihi arasındaki öncelik sıralamasının nasıl yapıldığı ve neden verevine mimarının tercih edildiği gibi sorular cevaplanmaya çalışılacaktır. Öncelik sıralaması, topografik yer seçimi açısından önem arz etmektedir. Dünyadaki olimpiyat köyleri incelendiğinde eğim derecesi düşük bir araziye verevine inşa edilmiş Münih, Montreal (**Foto 16**) ve Roma gibi olimpiyat köyü örneklerine rastlanmaktadır. Bosna ve Seul (**Foto 15**) gibi olimpiyat köyleri ise eğim derecesi yüksek bir araziye verevine şekilde inşa edilmiştir. Eğimi düşük bir araziye inşa edilen Londra ve Rio (**Foto 17**) Olimpiyat Köyleri'nde ise kübik mimarının tercih edildiği görülmektedir. Buradan hareketle olimpiyat köylerinin önceden belirlenmiş ve sürekli aynı şekilde uygulanan bir mimariye sahip olmadıkları, aksine bu tarz konutların ev sahibi ülkenin kendi inisiyatifleri doğrultusunda tasarlandığı ve topografyanın olimpiyat köyleri için esas belirleyici olmadığı fikri daha çok öne çıkmaktadır. Daha önce olimpiyatlara ev sahipliği yapan ülkelerin topografyaya bakılmaksızın yaptıkları mimari tercih farklılıkları, bu savı destekler niteliktedir. Dolayısıyla İzmir Oyunlar Köyü için topografik yer seçimi kararı alınmadan önce Dünya'daki olimpiyat köyleri de incelenerek verevine mimari inisiyatifinin alındığı düşünülmektedir. Zira maliyet açısından 934 konut gibi büyük bir proje için havza özelliği taşıyan yüksek eğimli bir alandan ziyade düşük eğimli bir alanın seçilme ihtimali daha yüksektir. Yani öncelik; topografik yer seçimine verilseydi, seçilen alan, bugünkü İzmir Oyunlar köyü alanının aksine daha düz ve engebesiz bir alan olurdu. Ki o dönemde İzmir Oyunlar Köyü'nün kurulacağı alanın 1,5-2 km güneyinde, söz konusu düz ve engebesiz alanlar hali hazırda mevcuttur. Bu noktadan hareketle mimari şekil seçiminin topografik yer seçiminden daha önce karara bağlandığı düşüncesi ağır basmaktadır.

Verevine mimari; Dünya'nın dört bir yanında sıklıkla tercih edilen, olimpiyat konsepti ile uyuşan ve stadyum görünümünü andıran özgün bir forma sahiptir. İzmir Oyunlar Köyü için de bu sebeplere istinaden tercih edildiği düşünülmektedir. Bahsi geçen mimari, eğim farkı gözetmeksizin her türden alana uygulanabilir. Ancak eğimin yüksek olduğu alanlarda inşa edilmesinin daha kolay, maliyetinin daha düşük ve kullanılabilirliğinin daha yüksek olduğu da bilinmektedir. Bu durumda öncelikle dünyadan olimpiyat köyü örneklerine bakılarak mimariye karar verildiği ve sonrasında bu özgün mimariyi icra

etmeyi kolaylaştıracak eğim derecesi yüksek bir “mutlak mekân” arandığını düşünmek yanlış olmayacaktır.

Başkan Piriştina, Olimpiyat Köyü sayesinde Uzundere bölgesinin cazibe merkezi haline geleceğini söyledi

ERTAN GÜRCANER (İZMİR / MERKEZ)

2005 yılında İzmir’de gerçekleştirilecek 23. Uluslararası Üniversite Yaz Oyunları için hazırlanan 934 konutluk Olimpiyat Köyü’nün yüzde 32’lik bölümü tamamlandı. 64 bloktan oluşan köyde bütün yapılar kaba inşaat seviyesine geldi. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina, Olimpiyat Köyü sayesinde bölgenin cazibe merkezi haline geleceğini, sosyal tesisler ve oyunlar köyü bloklarının en geç 2005 yılının şubat ayında tamamlanacağını söyledi.

İZSU Genel Müdürlüğü ve Ege Orman Vakfı’nın, erozyon ve su baskınlarını önlemeye yönelik ağaçlandırma çalışmaları sayesinde köyün kurulduğu vadinin 5-6 yıl içinde cennet gibi olacağını belirten Piriştina, "Bu bölge için İzmir’in yeni kent yerleşim alanı diyebiliriz. Çünkü İzmir geneline baktığımızda Kuzey aksında Harmandalı Çiğli Evka’lar var. O nedenle orası dolmuş durumda. Buca’ya baktığımızda durum diğerinden pek farklı sayılmaz. Gaziemir tarafında da Tahtalı Barajı Koruma Havzası var. Toplu konutlar için en müsait alan burası. Köyün merkeze araçla 10 dakika mesafede olması ayrı bir tercih konusu" dedi.

Foto 18: Eski İBB Başkanı Ahmet Piriştina’nın “Oyunlar Köyü ve Uzundere” ile ilgili demecini konu edinen 9 Ocak 2004 tarihli gazete kupürü (Yeni Asır Gazetesi, 30.07.2019).

Cevaplanması gereken ikinci soru ise Oyunlar Köyü için Limontepe-Uzundere lokasyonunun neden tercih edildiğidir. Ahmet Piriştina’nın 2004 yılında Yeni Asır Gazetesi’ne verdiği demeç dikkate alındığında, İzmir’in kentsel gelişim aksının kuzeyden güneye kaydırılmaya çalışıldığı dikkat çekmektedir. Bahsi geçen demeçte Ahmet Piriştina; kuzeyde Harmandalı ve Çiğli’nin kentsel taşıma kapasitesinin üstüne çıkması sebebiyle kentleşme aksının güneye kayması gerektiğini alenen beyan etmiştir. Piriştina’ya göre Buca’nın durumu da Çiğli ve Harmandalı’ndan farklı değildir. Bir başka ifadeyle Buca ve İzmir’in kuzey aksı kentleşme anlamında doğal sınırlarına ulaşmıştır. Bu sebeplere istinaden Oyunlar Köyü için kente yakın ve taşıma kapasitesi yüksek başka bir mevkii aranmıştır. Göreceli lokasyon avantajını barındıran ve 934 konutluk projeyi

kaldırabilecek-taşıyabilecek bir mutlak mekân arayan Ahmet Piriştina, Konak saat kulesine yaklaşık 6,5 km ve Fahrettin Altay Meydanı'na yaklaşık 3 km'lik göreceli lokasyonu ile Uzundere-Limontepe mevkiini uygun görmüştür. Zira İzmir'e daha yakın, yapısal olarak müsait durumda bulunan ve kentsel gelişime açık başka bir arazinin olmayışı, Oyunlar Köyü'nün neden Uzundere-Limontepe mevkiine inşa edildiğini açıklamaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kadifekale'deki vatandaşların taşınacağı Uzundere'de, midye üretimi için özel steril havuzlar, sterilizasyon ünitesi ve 21 adet midye satış reyonu yapacak. Evlerini taşıyacakları insanlara, yaptıkları işi devam ettirecek ve geçimlerini sağlayacak formülü de üretip koymak zorunda olduklarını söyleyen Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, "Ben size bu evi yaptım, gelin burada

oturun' demekle iş çözülüyor. Önemli olan, o insanların hayatlarını nasıl idame ettirecekleridir. Bu yöndeki çabalarımızla Türkiye'ye örnek olmak istiyoruz" dedi.

Kent Dönüşüm projesi kapsamında Kadifekale'de heyelan bölgesinde yaşayan vatandaşların daha konforlu, modern ve sağlam binalarda yaşamaları amacıyla Büyükşehir Belediyesi ve Konak Belediyesi'nin TOKİ ile yaptığı Uzundere konutları, sosyal donatı alanlarıyla da Türkiye'ye örnek gösterilecek. 58 hektar alan üzerinde 3080 konutun inşa edildiği Uzundere'deki kentsel dönüşüm alanının "en renkli motifi" ise hiç kuşkusuz steril midye tesisi olacak. Kadifekale'de yaşayan vatandaşların çoğunun midye işi ile ilgilendiği göz önünde bulundurularak hazırlanan midye tesisi, 6337 metrekaarelik alan üzerinde yapılacak. 21 adet satış reyonunun da bulunacağı tesiste, midyeler özel steril havuzlarda korunarak, özel olarak işlenecek ve satışa sunulacak. Tek katlı olarak projelendirilen midye tesisinde, midyelerin havuzlara alınması sırasında da, tüm işlemlerin tamamlanmasının ardından da sterilizasyon uygulaması yapılacak.

Foto 19: Eski İBB Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun "Uzundere Kentsel Dönüşümü" demecini konuşturan 17 Temmuz 2007 tarihli e-haber kopyası (Arkitera, 03.08.2019).

Uzundere-Limontepe mevki, sadece yeni kentsel gelişim aksı değil aynı zamanda İzmir içerisinde kentsel dönüşüme açılan Kadifekale gibi çarpık kentleşmiş gecekondu mahallelerinin desantralizasyonu için de yeni bir adres olmuştur. Bu durumda Oyunlar Köyü konutları hem olimpiyatlar için yurtdışından gelen sporcuların konaklama alanı hem yeni kentsel gelişim aksı hem de konut desantralizasyonunu bünyesinde barındırması gibi fonksiyonlarıyla İzmir'in kentsel yükünü hafifletmektedir.

Ahmet Piriştina'nın söylemlerinde, İzmir'in yeni cazibe merkezinin Uzundere-Limontepe mevkiî olacağı fikri açıkça belirtilmiştir. Nitekim ilk etapta Oyunlar Köyü'nün Limontepe mevkiine inşa edilmesi, alınan kararın arkasında durulduğunu göstermektedir. Ahmet Piriştina'dan sonra İBB Başkanı olan Aziz Kocaoğlu da Uzundere'nin yeni cazibe merkezi olması konusunda ısrarlı olmuştur. Zira Uzundere'de hayat bulan rekreasyon alanı ve toplu konut projeleri bunu ispatlar niteliktedir. Ayrıca Aziz Kocaoğlu'nun “kentsel dönüşüm değil sosyal dönüşüm” sloganıyla Kadifekale'den taşınacak sakinler için Uzundere'de midye üretim tesisleri açması ise Uzundere-Limontepe mevkiine verilen önemi açıklamaktadır. Ahmet Piriştina ve Aziz Kocaoğlu'nun Uzundere-Limontepe mevkiinde hayat bulan projeleri, İzmir Oyunlar Köyü'nün neden bu lûkasyona inşa edildiğini gözler önüne sermektedir.

2005 yılında 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları'na katılan sporcuların oyunlar süresince barınma ihtiyacını karşılamak için İzmir'de inşa edilen Oyunlar Köyü, Limontepe mevkiinde, Balçova İlçesi Çetin Emeç Mahallesi sınırları içinde yer alan yaklaşık olarak 350.000 metrekarelik alan üzerinde kuruludur. A-B-C-D-E-F tipindeki farklı planlarda ve büyüklükte 64 blok ve 934 daireden oluşan konutlar, 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları bittikten sonra İzmir Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde konut olarak yeni sahipleriyle buluşmuştur.

İzmir Oyunlar Köyü; modern bir kentin neredeyse bütün özelliklerini bünyesinde barındırması, verevine şeklinde özgün bir mimariye sahip olması, ulaşım ve iletişim imkanlarına optimum düzeyde elverişli olması, kendine özgü bir sosyal-finansal-yönetmel idareye sahip olması ve bu idarecileri -çift dereceli seçim de olsa- demokratik bir yolla seçmesi, güvenlik açısından dışa yarı kapalı bir yerleşme olması gibi kapalı yerleşmeleri büyük ölçüde temsil eden özelliklere sahiptir. İzmir Oyunlar Köyü, tüm bu öz nitelikleri ile otonom bir yapıyı temsil etmektedir. Bu sebeple, **Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü: İzmir Oyunlar Köyü Örneği** başlıklı tezimizin araştırma alanını oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

Bu çalışma, sistematik gözlem ve nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir alan araştırmasına dayanmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın ilk aşamasında etüt yapılması düşünülen İzmir Oyunlar Köyü alanına gözlem amacıyla keşif ziyaretleri yapılmıştır. İdari olarak İzmir'in Balçova ilçesine bağlı Çetin Emeç Mahallesi'nde bulunan **yarı kapalı** yerleşme hakkındaki temel bilgilere, Köy'ün otonom yönetimi tarafından kurulan internet sitesi aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu sayede sitenin kuruluş tarihi, konut sayısı ve konut tipleri hakkında bilgi toplanmıştır. Etüt alanında yapılan direk gözlemler ile sitenin yarı kapalı olması gibi **erişilebilirlik**, kübik apartman bloğu ve verevine bloklardan oluşması gibi **konut tipolojisi** ve yaklaşık olarak barındırdığı **kişi sayısı** gibi ön bilgilere ulaşılmıştır. Araştırma alanına yapılan düzenli ziyaret ve gözlemler ile sosyal ve fiziksel çevrenin -doğal görünen ağaçlar dahi belli bir hizaya dizilerek yapılandırılmış- öz nitelikleri ve site sakinlerinin yaşam tarzları anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu çerçevede, özellikle katılımcı gözlem yolu izlenerek site sakinleriyle rekreasyon alanında (koşu, kort tenisi, köpek gezdirme ve mangal) ve farkındalık merkezinde (folklor, tekvando ve pilates) düzenlenen sosyal aktivitelere katılarak zaman geçirilmiş ve sohbet edilmiştir. Hatta site yerel yönetiminin yılda bir kez düzenlediği yönetim kurulu seçimine bizzat katılıp kent içindeki özerkliklerini nasıl icra ettiklerine dahi şahit olunmuştur. Ayrıca site memuru, sekreteri ve kapıcıları ile de sohbet edilmiş, onların gözünden de araştırma alanı ve site sakinleri hakkında bilgi toplanmıştır.

Araştırmanın amacı ve araştırma soruları çerçevesinde geliştirilen 27 bölümden oluşan bir anket formu aracılığıyla site sakinlerinden bilgi toplanmıştır. **Ek'de yer alan anket formunun ilk sayfası**; katılımcıların yaşadıkları ortama ne tarz anlamlar attettiklerini, yaşam çevrelerine (ev-site-Balçova-İzmir ölçeğinde) bağlılık düzeylerini, Oyunlar Köyü "yer" ve İzmir "kent" kimlikleri ve evlerini tercih sebeplerini anlamaya yönelik **açık uçlu, kapalı uçlu ve likert tipi** sorulardan oluşmaktadır. Söz konusu **formun ikinci sayfası ise**; katılımcıların Oyunlar Köyü'nü tercih sebeplerini, mekânsal hareketliliklerini, evin mimari özelliklerinin ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt verdiğini, evlerini kendileme sürecinde ne tarz değişiklere başvurdıklarını ve sosyo-demografik özelliklerini anlamaya yönelik **açık uçlu, kapalı uçlu ve likert tipi** sorulardan oluşmaktadır.

Anket formu, sosyo-mekânsal ayrışma, ikametgâh hareketliliği, kent kimliği, yere bağlılık, kapalı yerleşme ve mekânsal doyum alan yazınında yer alan (Lalli, 1992; Lewicka, 2010; Sipahi, 2011, Südaş, 2016; Kaba ve Südaş, 2019; Güven ve Kar, 2013; Gökten, 1991) çalışmaların incelenmesi ile oluşturulmuştur. Anket formunun alt kategorileri aşağıdaki gibidir:

a. Yere Bağlılık Ölçeği

İzmir Oyunlar Köyü sakinlerinin evlerine, Oyunlar Köyü'ne, Balçova'ya ve İzmir'e hangi boyutta ve ne düzeyde bağlı olduklarını anlamak amacıyla Lewicka'nın (2010) "Yere Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 9'u olumlu 3'ü olumsuz yapıda olmak üzere 12 maddeden oluşan ve "kesinlikle katılmıyorum" dan "kesinlikle katılıyorum" a doğru tedrici bir skalada ilerleyen beşli likert biçimindedir. Ölçekte yer alan maddeler şunlardır:

1. *Burayı çok iyi tanıyorum*
2. *Burayı eleştiren olduğunda burayı savunurum*
3. *Buradan taşınmayı istemem*
4. *Buradan hoşlanmıyorum*
5. *Burada kendimi güvende hissediyorum*
6. *Burası ile gurur duyuyorum*
7. *Burası benim bir parçam*
8. *Burası ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*
9. *Burada olup bitenleri bilmek isterim*
10. *Burayı seve seve terk ederim*
11. *Burada olmadığım zaman burayı özliyorum*
12. *Buraya kök saldığımı hissediyorum*

Sorularda yer alan "burayı", "buradan", "Burada" "Burası" ve "buraya" parametreleri her bir soru için **ev, Oyunlar Köyü, Balçova ve İzmir** sütunları altında katılımcıların değerlendirmesine sunulacak şekilde tasarlanmıştır. Araştırmada ölçekten elde edilen Cronbach alfa değerleri; ev için 0.91, Oyunlar Köyü için 0.89, Balçova için 0.91 ve İzmir için 0.91'lik güvenilirlik düzeyindedir.

b. Oyunlar Köyü'ne atfedilen anlam ile ilgili sorular

Bu bölüm, **dışa kapalılık**, **güvende hissetme**, **hoşnutsuzluk**, **benlik ve ayrıcalıklı hissetme** ve **topluluk duygusu** gibi olguları çağrıştıran 5 maddeden oluşmaktadır. Sorular “kesinlikle katılmıyorum” dan “kesinlikle katılıyorum” a doğru tedrici bir skalada ilerleyen beşli likert biçiminde katılımcıların değerlendirmesine sunulmuştur. Dışa kapalılığı temsilen “*Oyunlar Köyü'ne girişler biraz daha kontrollü olsa daha iyi olurdu*” sorusu yöneltilmiştir. Hoşnutsuzluk ibaresi olarak “*Oyunlar Köyü'nde bazen kendimi mahrumiyet bölgesindeymiş gibi hissediyorum*” sorusu yöneltilmiştir. Güvende hissetme ibaresi olarak “*Oyunlar Köyü çocuk yetiştirmek için ideal bir yerdir*” sorusu yöneltilmiştir. Benlik ve ayrıcalıklı hissetme ibaresi olarak “*Oyunlar Köyü'nün mimari yapısı bu siteye eşsizlik katıyor*” sorusu yöneltilmiştir. Topluluk duygusu ibaresi için de “*Oyunlar Köyü sakinleri, ortak sorunların çözümü için birlikte hareket ederler*” sorusu yöneltilmiştir. Bu 5 farklı tip soru ile katılımcıların yaşadıkları sosyal mekâna söz konusu 5 farklı olgu üzerinden atfettikleri anlamın boyutu ölçülmeye çalışılmıştır.

c. Yer/Kent Kimliği Ölçeği

Anket formunun bu kısmında katılımcıların İzmir kenti ve Oyunlar Köyü ile ilişkilerini ve aidiyet düzeylerini ölçmek için Lalli'nin (1992) “Kent Kimliği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 20 maddeden oluşan, “kesinlikle katılmıyorum” dan “kesinlikle katılıyorum” a doğru tedrici bir yelpazede ilerleyen beşli likert tipi şeklindedir. Söz konusu ölçek hem İzmir hem de Oyunlar Köyü için ayrı ayrı katılımcıların değerlendirmesine sunulmuştur. Ölçeğin karşılaştırma, bağlılık, geçmiş, aşinalık ve gelecek olmak üzere beş farklı alt boyutu bulunmaktadır. **Karşılaştırma boyutu**, katılımcıların İzmir-Oyunlar Köyü ve diğer kent ve yerler arasında karşılaştırma yapmasına imkân tanımaktadır. **Bağlılık boyutu** ise katılımcıların kent içerisinde kendini evinde gibi hissetme ve aidiyet duygularını yansıtan ibarelerden oluşmaktadır. Bir diğer boyut olan **geçmiş boyutu**, katılımcıların kendi geçmişi ile İzmir-Oyunlar Köyü geçmişi arasındaki ilişkiyi yansıtmaktadır. **Aşinalık boyutu**, katılımcıların kent ve köy içindeki rutin deneyimlerinin yansımalarını kapsarken **Gelecek boyutu** ise gelecekte de İzmir'de-Oyunlar Köyü'nde yaşama isteklerini ön plana çıkarmaktadır.

Tablo 1: Kent kimliği ölçeği maddeleri ve alt boyutları (Lalli, 1992’den uyarlayan Göregenli, 2005).

YER/KENT KİMLİĞİ ÖLÇEĞİ
KAŞILAŞTIRMA
Burası diğer yerlerde yaşayanlar tarafından prestijli, saygın bir yer olarak görülür Diğer yerler ile kıyaslandığında burası pek çok avantaja sahiptir Burası turistlere tavsiye edilebilecek bir yerdir Burası diğer yerlerin özendiği, imrendiği özelliklere sahiptir
BAĞLILIK
Burayı memleketim olarak görüyorum Kendimi buralı olarak görüyorum Burada kendimi evimdeymiş gibi hissediyorum Burası benim bir parçam
GEÇMİŞ
Buradaki pek çok şey bana geçmişi hatırlatıyor Başka bir yerde yaşayabileceğimi sanmıyorum; eğer yaşarsam kendimle ilgili pek çok şeyden vazgeçmek zorunda kalacağım Buraya içten bir bağlılık hissediyorum çünkü burayla ilgili pek çok anım var Burayı o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım
AŞİNALIK
Burayı her dolaştığımda kendimi buraya ait hissedirim Burası bana gerçekten çok tanıdık geliyor Burayı her gün çok yoğun duygularla yaşıyorum Burası günlük yaşamımda çok önemli bir yer tutar
GELECEK
Kesinlikle burada kalmak isterim Buranın geleceğini merak ediyorum, nasıl bir yer olacağını görmek istiyorum Burası benim gelecekle ilgili planlarımda çok önemli bir yer tutar Kişisel geleceğimde buranın çok önemli bir yeri var

Sorularda yer alan “burayı”, “burada” “burası”, “buralı” ve “yer” gibi değişkenler **Oyunlar Köyü** ve **İzmir** için ayrı ayrı dönüştürülmüş şekilliyle (“İzmir benim bir parçam”, “Oyunlar Köyü benim bir parçam” vb.) katılımcıların değerlendirmesine sunulmuştur. Lalli’nin (1992) kent kimliği ölçeğini Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik taramaları Türkiye’de ilk kez Göregenli’nin (2005) İzmir’de gerçekleştirdiği alan araştırması kapsamında yapılmıştır (Karakuş, 2014). Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.93’tür. Kent kimliği ölçeği aynı zamanda Karakuş ve Göregenli (2008) ve Karakuş’un (2014) İzmir’de gerçekleştirdikleri saha çalışmalarında da kullanılmıştır (Kaba, 2017, s. 95). Elde edilen Cronbach alfa değerleri yaklaşık 0,95 düzeyindedir. Tüm bunların yanı sıra aynı ölçek, Kaba ve Südaş’ın (2019) İzmir Mavişehir’de mekânsal doyum ve ikametgâh hareketliliği üzerine gerçekleştirdikleri alan çalışmasında da kullanılmıştır. Elde edilen Cronbach alfa değeri diğerlerine benzer

şekilde 0,94'tür. Mevzu bahis bu çalışmada ölçekten elde edilen Cronbach alfa değerleri ise; Oyunlar Köyü için 0.93 ve İzmir için 0,96'lık güvenilirlik düzeyindedir.

d. Evin ve Oyunlar Köyü'nün Tercih Edilme nedenselliğine İlişkin Sorular

Bu bölüm, katılımcıların evlerini ve Oyunlar Köy'ü neden tercih ettiklerini saptamayı amaçlayan “hiç önemi yok” tan “çok önemli” ye doğru tedrici bir yelpazede ilerleyen 2 farklı likert tipi soru grubundan oluşmaktadır. Bu doğrultuda ev tercih sebeplerini belirlemeyi amaçlayan 1. Likert tipi soru grubunda; 14 madde (evin aydınlık olması, Evin bulunduğu kat, evin sağlam ve bakımlı olması vb.) yer almaktadır. Oyunlar Köyü tercihiyle ilgili 2. Likert tipi soru grubunda ise 23 madde (Oyunlar Köyü'nün olumlu bir imaja sahip olması, Güvenlik önlemleri ile korunuyor olması, sakinlerinin gelir ve eğitim düzeyi bakımından benzer olması vb.) yer almaktadır.

e. Mekânsal Hareketlilik Tablosu

Bu bölüm, katılımcıların gerçekleştirdikleri çeşitli faaliyetler ve eylemler üzerinden nasıl bir mekânsal hareketlilik ortaya çıkardıklarını saptamayı amaçlayan tablo şeklinde bir soru grubundan oluşmaktadır. Tablo içerisinde katılımcılara eğlence, alışveriş, çalışma, tatil, kültürel organizasyonlara katılım, spor vb. gibi faaliyetlerini nerelerde gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Katılımcıların mekânsal hareketliliği, frekans (tekrarlama sıklığı) analizine tabi tutularak haritalanmıştır.

f. Evi Kendilemeye İlişkin Sorular

Bu bölümde, katılımcılara çoğunluğu mekâna kimlik yükleme ile ilişkili, önlerinde onay kutucukları olan ve 3'ü tadilat (zaruri), 11'i dekorasyon (estetik) amaçlı eylemleri yansıtan *diğer* seçeneği ile birlikte 14 maddelik bir soru grubu yöneltilmiştir. Soru grubu, katılımcıların yaşadıkları mekâna -evlerine- ne tarz duyuşsal kendileme operasyonları yaptıklarını saptamayı amaçlamaktadır. Soru grubu, aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Duyuşsal kendileme operasyonlarına ilişkin eylem maddeleri.

☐	FAYANSLARI DEĞİŞTİRDİM	☐	ASMA TAVAN YAPTIRDIM
☐	PARKELERİ DEĞİŞTİRDİM	☐	AVİZELERİ DEĞİŞTİRDİM
☐	DUVAR KÂĞIDI KAPLATTIM	☐	MUTFAK/BANYO DOLABINI DEĞİŞTİRDİM
☐	KARTONPİYER YAPTIRDIM	☐	TERASA PERGOLA YAPTIRDIM
☐	SALONA GÖMME TAVAN YAPTIRDIM	☐	GİRİŞİ KAPATARAK ANTREYE DÖNÜŞTÜRDÜM
☐	BOYA YAPTIRDIM	☐	TV ARKASI DUVAR DEKORASYONU YAPTIRDIM
☐	SALON VE MUTFAĞI BİRBİRİNDEN AYIRDIM	☐	DİĞER:

Antre ve pergola ile ilgili olan maddeler tadilata tekabül ederken geri kalan maddelerin hepsi dekorasyona tekabül etmektedir. Burada duyuşsal kendileme için baz alınan maddeler dekorasyon ile ilgili maddelerdir. Çünkü dekorasyon, ihtiyaca yönelik olmaması sebebiyle bireyin özgün kimliğinden örüntüler taşımaya daha fazla müsait olabilmektedir. Yani pergola yaptırmak, yağmurdan ya da güneş radyasyonundan kaçmak için işlevinden dolayı tercih edilebilirken havuz/gömme tavan yaptırmak, işlevselliğın çok ötesinde bireyin estetik algısını yansıtmaması sebebiyle tercih edilmektedir. Zira bireyler bu tarz kalıcı ya da portatif değışiklikleri sadece evlerinde değil iş yeri, okul ve hatta araçlarına dahi uygulayarak söz konusu ortam ya da makineleri kendileyebilmektedirler. 14. Madde olan “diğer” seçeneğini işaretleyen katılımcıların tamamı, tadilat ile ilgili değışiklikler yapmışlardır. Bu sebeple “diğer” seçeneğı, tadilata atıf yapan öteki 3 madde ile birlikte değeriendirilecektir.

g. Ev Mimari Özelliklerinden Memnuniyet ile İlgili Sorular

Bu bölümde, “*eviniz mimari özellikleri ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt veriyor*” sorusu katılımcılara çoktan seçmeli biçimde yöneltiştir. Önlerinde onay kutucuğı bulunan 3 cevap seçeneğı ise katılımcıların ev mimari özelliklerinden memnuniyet düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Seçenekler; “*tamamen yanıt veriyor idealimdeki evde yaşadığımı söyleyebilirim*”, “*büyük ölçüde yanıt veriyor ama evde bazı değışiklikler gerektiğini düşünüyorum*” ve “*pek yanıt verdiğini söyleyemem bu sebeple buradan taşınmayı düşünüyorum*” şeklindedir.

h. Sosyo-Demografik ve Ekonomik Özelliklere İlişkin Sorular

Katılımcıların cinsiyet, doğum yeri, yaş, medeni durumu, çocuk sayısı, hane halkı sayısı, mülkiyet durumu, eğitim durumu, mesleğı, emeklilik durumu, hayatlarının büyük bir bölümünü nerede geçirdikleri, gelir düzeyi, önceki ikametleri ve oranın güvenliikli olup olmadığı, mevcut siteye taşınma yılları hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır.

3.2.1. Araştırma Evreni

Araştırma evrenini, İzmir Balçova ilçesi Çetin Emeç Mahallesi'ne bağlı Oyunlar Köy'ü oluşturmaktadır. Oyunlar Köyü, 2005 yılında 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları'na katılan sporcuların oyunlar süresince barınma ihtiyacını karşılamak için inşa edilmiştir. Oyunlar Köyü, yaklaşık olarak 300.000 metrekarelik alan üzerinde kuruludur (Oyunlarkoyu.com, 30.05.20). A-B-C-D-E-F tipindeki farklı planlarda ve büyüklükte 64 blok ve 934 daireden oluşan konutlar, 23. Uluslararası Üniversiteler Yaz Oyunları bittikten sonra İBB öncülüğünde konut fonksiyonu ile yeni sahipleriyle buluşmuştur (Oyunlarkoyu.com, 30.05.20).

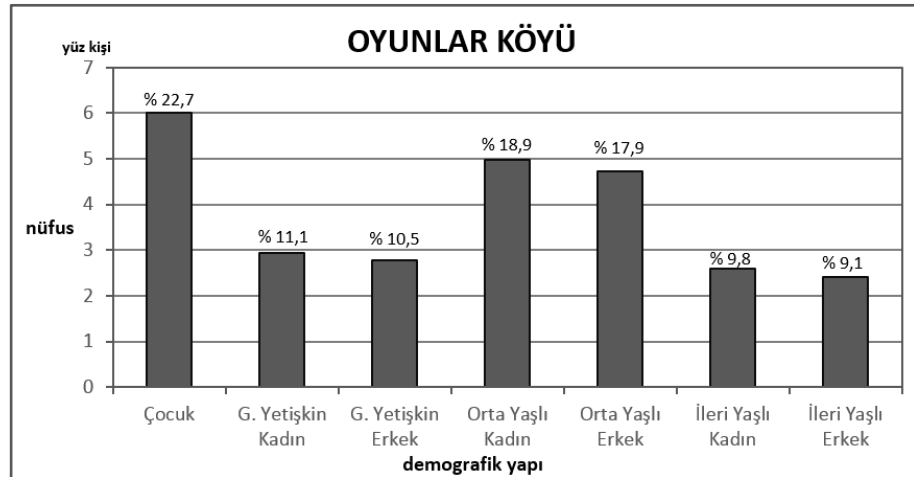
İzmir Oyunlar Köyü; modern bir kentin neredeyse bütün özelliklerini bünyesinde barındırması, verevine şeklinde özgün bir mimariye sahip olması, ulaşım ve iletişim imkanlarına optimum düzeyde elverişli olması, kendine özgü bir sosyal-finansal-yönetmel idareye sahip olması ve bu idarecileri -çift dereceli seçim de olsa- demokratik bir yolla seçmesi, güvenlik açısından **dışa yarı kapalı** bir yerleşme olması gibi kapalı yerleşmeleri büyük ölçüde temsil eden özelliklere sahiptir. İzmir Oyunlar Köyü, tüm bu öz nitelikleri ile otonom bir yapıyı temsil etmektedir. Bu sebeple, **Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Kapalı Yerleşmelerin Rolü: İzmir Oyunlar Köyü Örneği** başlıklı tezimizin araştırma alanını oluşturmaktadır.

Oyunlar Köyü'nün nüfus verilerine, sadece Çetin Emeç Mahallesi'ne bağlı bir site olması ve herhangi bir idari statüde yer almaması sebebi ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veya herhangi bir kurumun web sitesi üzerinden ulaşılamamıştır. Ancak Çetin Emeç Mahallesi Muhtarlığı'nın seçmen kütükleri üzerinden verdiği bilgiler ve sitenin afet yönetimi kayıt listeleri üzerinden elde edilen veriler doğrultusunda yaklaşık nüfus miktarına ulaşılabilmıştir. Bu veriler, 66 daire üzerinden bizzat nüfus sayımı yapılarak 930 dolu daireye oranlanmış ve teyit edilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda cinsiyet ve medeni durum bakımından Oyunlar Köyü nüfusu; 900'ü evli kadın, 900'ü evli erkek, 120'i bekâr kadın, 80'i bekâr erkek, 30'u dul kadın, 10'u dul erkek ve 600'ü çocuk (18 yaş altı) olmak üzere toplam 2640'tır.

Şekil 13: Oyunlar Köyü medeni durum-cinsiyet yapısı ve toplam nüfus içindeki payları (%).

Yaş ve cinsiyet durumu bakımından Oyunlar Köyü Nüfusu; 259 ileri yaşlı (60 ve üstü) kadın, 241 ileri yaşlı erkek, 498 orta yaşlı (40-59 arası) kadın, 472 orta yaşlı erkek, 293 genç yetişkin (18-39 arası) kadın, 277 genç yetişkin erkek ve 600 çocuktan (18 yaş altı) oluşmaktadır.

Şekil 14: Oyunlar Köyü yaş-cinsiyet yapısı ve toplam nüfus içindeki payları (%).

Özetle Oyunlar Köyü nüfusunun % 39,8'i kadın, % 37,5'i erkek, % 22,7'si çocuk; % 18,9'u ileri yaşlı, % 36,7'si orta yaşlı, % 21,6'sı genç yetişkin ve % 22,7'si ise yine çocuklardan oluşmaktadır.

3.2.2. Anket Örneklemi

Araştırmanın örneklemini 110'u kadın ve 100'ü erkek olmak üzere toplam 210 kişiden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde öncelikle olarak **kotalı örnekleme** yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda evrende bulunan toplam nüfus, yaş ve cinsiyet bakımından iki alt gruba ayrılmıştır. Daha sonra araştırma evrenini temsil oranı (% 10 ve üzeri) doğrultusunda her bir kategori ve alt birimleri için anket uygulanması gereken kişi sayıları belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma evreninin nüfusu 2640 olmasına karşın örneklem seçimi için belirlenen asgari yaş sınırı 18 olması nedeni ile bu yaş aralığından küçük olanlar haricindeki 2040 kişi üzerinden örneklem seçimi yapılmıştır. Araştırma evrenini en az % 10 üzerinden temsil eden katılımcı sayıları hem toplam nüfus hem yaş kategorisi alt birimleri hem de cinsiyet kategorisi alt birimleri için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Toplam nüfusu temsilen 210 katılımcıya ulaşılmıştır ki rakam, çocuklar hariç 2040 kişilik araştırma evreninin % 10,3'ünü oluşturmaktadır. Yaş kategorisi alt birimlerini temsilen 51 ileri yaşı (60 ve sonraki yaşlar), 100 orta yaşı (40-59 arası yaşlar) ve 59 genç yetişkin (18-39 arası yaşlar) katılımcıya ulaşılmıştır. 51 ileri yaşı katılımcı 500 kişilik ileri yaş evreninin % 10,2'sini, 100 orta yaşı katılımcı 970 kişilik orta yaş evreninin % 10,3'ünü ve 59 genç yetişkin katılımcı da 570 kişilik genç yetişkin evreninin % 10,4'ünü oluşturmaktadır. Cinsiyet kategorisi alt birimlerini temsilen 100 erkek ve 110 kadın katılımcıya ulaşılmıştır. 110 kadın katılımcı 1050 kişilik kadın evreninin % 10,5'ini ve 100 erkek katılımcı ise 990 kişilik erkek evreninin % 10,1'ini oluşturmaktadır. Böylece toplam nüfus ve tüm alt birimlerde, araştırma evrenini temsil oranı olan %10 barajının üzerine çıkmıştır. Ayrıca katılımcılar, Oyunlar Köyü'nde oturuyor olma şartıyla araştırmaya dâhil edilmiştir.

Tablo 3: Örneklemin yaş ve cinsiyet kategorisi alt birimlerinin araştırma evrenini temsil oranları.

Değişkenler	Gruplar	Örneklem	Evren	Evreni temsil Oranı %
Cinsiyet	Kadın	110	1050	10,5
	Erkek	100	990	10,1
Toplam		210	2040	10,3
Yaş	İleri Yaşlı	51	500	10,2
	Orta Yaşlı	100	970	10,3
	Genç Yetişkin	59	570	10,4
Toplam		210	2040	10,3

Ulaşılması zor bir grup olması sebebi ile örnekleme ulaşmada **kartopu örnekleme** yöntemi de kullanılmıştır. Bu bağlamda belirlenen birkaç katılımcıyla görüşülmüş, daha sonra katılımcıların arkadaş, komşu ve ailelerine yönlendirmeleriyle daha fazla katılımcıya ulaşılmıştır.

3.2.3. Veri Toplama Süreci ve Sınırlılıklar

Araştırmanın nicel verileri; 2019 Aralık ve 2020 Ocak/Şubat/Mart aylarında yüz yüze ve internet üzerinden görüntülü iletişim yolu ile tarafımdan toplanmıştır. Araştırma alanının yarı kapalı (*semiprivate*) bir yerleşme olması yani belediye otobüsü ile giriş yapmanın haricinde kamu kullanımına kapalı olması, örnekleme ulaşma sürecini zorlaştırmıştır. Bu sebeple dört aylık veri toplama aşamasının ilk ayında kartopu örnekleme yöntemi, internetten görüntülü iletişim ile icra edilmeye çalışılmış ve Oyunlar Köyü nüfusu üzerinden oluşturulan kotalar doldurulmaya çalışılmıştır. Ancak Oyunlar Köyü sakinleri aralarındaki ağın birkaç komşu daire ile kısıtlı olması, söz konusu 2019 Aralık ayı sonunda örneklem sayısının 18 ile sınırlı kalması sonucunu doğurmuştur. Bunun üzerine tez danışmanı tarafından Oyunlar Köyü yönetimine resmi evraklarla bir ziyaret gerçekleştirilmiş ve araştırma yapılması için izin istenmiştir. Oyunlar Köyü yöneticilerinin olumlu kararı sonucu internet üzerinden yapılmakta olan görüşmeler seyreltilip yüz yüze yapılan görüşmelere ağırlık verilmiştir. Hatta yerleşme yönetimi tarafından tarafıma araştırmacı kartı dahi çıkartılmıştır. Fakat mevsimin kış olması ve sakinlerin kapılarının çalınmaması konusunda hassasiyet gösterilmesi sebebi ile araştırma süresi dört(4) ay sürmüştür. Sürenin çok uzamaması için Oyunlar Köyü piknik alanı, koşu parkuru, halk oyunları ve tekvando salonu sık sık ziyaret edilmiş faaliyet programları düzenli takip edilmiştir. Hatta yılda bir kez yapılan yönetim kurulu seçimine dahi katılım gösterilmiş, bir gün için yüksek bir sayı olan 25 katılımcıya ulaşılmış ve sürecin daha fazla uzamasının önüne geçilmiştir. Örneklem kotasının zamanında doldurulmasında aslan payını ise 72 katılımcıya ulaşılmasına vesile olan rekreasyon alanına vermek yerinde olacaktır.

Veri toplama sürecinde yaşanan en büyük sorun ise genç yetişkin kotasının doldurulması olmuştur. Bu sebeple son yirmi(20) gün sadece genç yetişkin bireylere ulaşmaya çalışılmıştır. Site yöneticilerinin genç yetişkinler için “*onlar Oyunlar*

Köyü'nde çok fazla gezmiyorlar'' söylemleri üzerine tekvando ve pilates etkinlikleri takip edilmeye başlanmıştır. Ardından bu etkinliklerde tanışılan bireylerin arkadaşlarına ya da komşularına, onlar aracılığı ile ulaşılmıştır. Tüm bu zorlaştırıcı ve kolaylaştırıcı şartlar altında Oyunlar Köyü araştırma evreninin % 10,3'lük bir kesimine yani 210 katılımcıya ulaşılmıştır.

3.2.4. Veri Analizi

Anketlerden elde edilen veriler, SPSS İstatistik Paket Programı aracılığıyla sayısallaştırılmış ve çözümlenmiştir. Sonuçlar; excel tablolar, grafikler, haritalar ve şekillerle deskriptif olarak sunulmuştur. Ayrıca çeşitli değişkenlere göre gruplar arası farklılaşmaları saptamak amacıyla *temel bileşenler faktör analizi, X^2 , tek yönlü varyans analizi ve bağlantısız örneklemeler için t-testi* yapılmıştır.

İlk olarak katılımcıların eve, siteye, ilçeye ve kente bağlılık düzeyini ölçmek için; yere bağlılık ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları hesaplanmıştır. İlaveten toplam puan ortalamalarının farklı gruplar (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, mülkiyet durumu, medeni durum, doğum yeri ve Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi) açısından değişip değişmediğini anlamak için *bağıntısız örneklemeler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır.

Katılımcıların Oyunlar Köyü'ne atfettikleri anlam ve boyutlarını kestirmek amacıyla; **dışa kapalılık, güvende hissetme, hoşnutsuzluk, benlik ve ayrıcalıklı hissetme ve topluluk duygusu** gibi olguları temsil eden 5 farklı tip maddenin her birinden aldıkları puan ortalamaları hesaplanmıştır. İlaveten puan ortalamalarının farklı gruplar (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, mülkiyet durumu, medeni durum, doğum yeri ve Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi) açısından değişip değişmediğini anlamak için *bağıntısız örneklemeler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır. Puan ortalamaları, söz konusu 5 kategori üzerinden grafik ve tablo çizilerek tasvir edilmiştir (**Tablo 18**).

Katılımcıların İzmir ve Oyunlar Köyü'ne aidiyetlerini ölçmek için; yer/kent kimliği ölçeği ve bu ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puan ortalamaları hesaplanmıştır. Ayrıca toplam puan ortalamalarının farklı gruplar (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, mülkiyet durumu, medeni durum, doğum yeri ve Oyunlar Köyü'nde

yaşam süresi) açısından farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için *bağılantısız örneklemeler için t-testi* ve *tek yönlü varyans analizine* başvurulmuştur.

Katılımcıların oturdukları evi neden tercih ettiklerini anlamak amacıyla; evi tercih sebebi olarak yöneltilen 14 maddenin her birinden elde edilen puanların ortalamaları alınmıştır.

Katılımcıların Oyunlar Köyü'nü neden tercih ettiklerini anlamak amacıyla; Oyunlar Köyünü tercih sebebi olarak yöneltilen 23 maddenin her birinden elde edilen puan ortalamaları hesaplanmıştır. Oyunlar Köyü tercihinde rol oynayan etkenlerin gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla; *çekici faktörlere* ilişkin maddelere *Varimaks Rotasyonu* kullanılarak *temel bileşenler faktör analizi* yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen sükûnet, güvenlik-ayrıcılık ve sosyo-mekânsal kolaylık faktörlerinin toplam puan ortalamaları alınmış ve çeşitli gruplar (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, medeni durum, Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi vb.) açısından farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için *bağılantısız örneklemeler için t-testi* ve *tek yönlü varyans analizi* yapılmıştır.

Katılımcıların gerçekleştirdikleri faaliyetlere göre nasıl bir mekânsal hareketlilik ortaya koyduklarını anlamak için uygulanan mekânsal hareketlilik tablosundan elde edilen yanıtlar frekans analizine tabi tutularak haritalanmıştır.

Katılımcıların yaşadıkları mekâna yani evlerine ne tarz duyuşal kendileme operasyonları yaptıklarını saptamak amacıyla; zaruri değişiklik (tadilat) haricinde, dekorasyonu (estetik amaçlı değişiklik) temsil eden 11 maddenin puan ortalamaları hesaplanmış ve deskriptif olarak bir şekilde ifade edilmiştir (**Tablo 11**).

Katılımcıların ev mimari özelliklerinden memnuniyet düzeyini ölçmek amacıyla sorulan çoktan seçmeli soruya verilen cevaplar; frekans analizine tabi tutulmuş, sonuçların mülkiyet durumu ile ilişkisi *ki-kare testi* aracılığıyla karşılaştırılmış ve tablo/grafik şeklinde gösterilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Nicel araştırma bulgularına yer verilen bu bölüm, anket verilerinin SPSS Paket Programı üzerinde analiz edilmesiyle oluşturulmuştur. Frekans ve deskriptif analizlerin yanı sıra *temel bileşenler faktör analizi*, X^2 , *tek yönlü varyans analizi* ve *t-testine* tabi tutulan verilerin bulguları bu bölümde; sözel, excel tablolar, grafikler, şekiller ve haritalarla tasvir edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu bu bölüm; sosyo-ekonomik ve demografik özellikler, ev ile ilgili bulgular, Oyunlar Köyü ile ilgili bulgular, Balçova ilçesi ile ilgili bulgular, İzmir kenti ile ilgili bulgular ve mekânsal hareketlilik olmak üzere 6 alt kategoriden oluşmaktadır.

4.1. Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikler

Bu kısım; yaş ve cinsiyet, doğum yeri, medeni durum ve hane halkı özellikleri, eğitim düzeyi, meslek-çalışma ve emeklilik durumu ve gelir durumu olmak üzere 6 alt kategoriden oluşmaktadır.

4.1.1. Yaş ve Cinsiyet

Örnekleme, Oyunlar Köyü'nde ikamet eden 110 kadın ve 100 erkek olmak üzere toplam 210 katılımcıdan oluşmaktadır. Kadın katılımcılar örneklemin % 52,4'ünü, erkek katılımcılar ise % 47,6'sını oluşturmaktadır. Yaş ortalaması 49'dur. Örneklemin; % 24,3'ünü ileri yaşlı (%11,9 kadın, %12,4 erkek), % 47,6'sını orta yaşlı (% 25,7 kadın, % 21,9 erkek) ve % 28,1'ini ise genç yetişkin (%14,8 kadın, 13,3 erkek) katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 4: Örneklemin yaş-cinsiyet yapısı ve toplam örneklem içindeki payları(%).

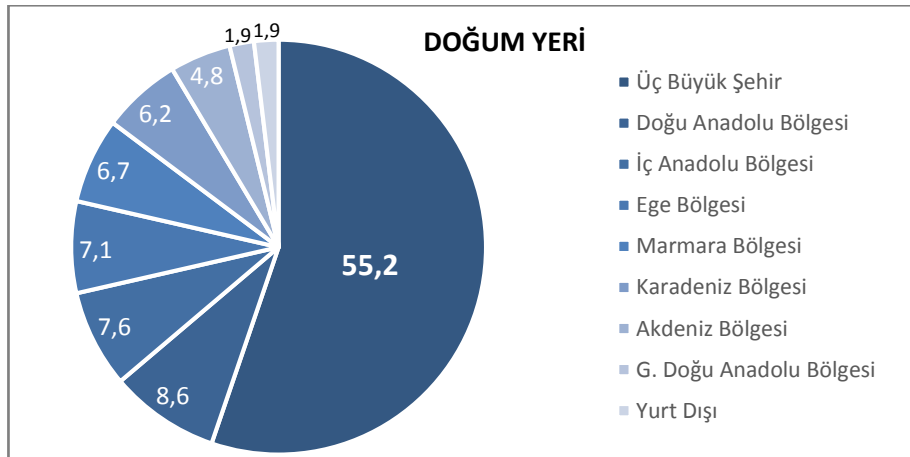
Değişkenler	Gruplar	Frekans	(%)
Cinsiyet	Kadın	110	52,4
	Erkek	100	47,6
Toplam		210	100
Yaş	İleri Yaşlı Kadın	25	11,9
	İleri Yaşlı Erkek	26	12,4
	Orta Yaşlı Kadın	54	25,7
	Orta Yaşlı Erkek	46	21,9
	Genç Yetişkin Kadın	31	14,8
	Genç Yetişkin Erkek	28	13,3
Toplam		210	100

4.1.2. Doğum Yeri

Şekil 15: İllere göre katılımcıların doğum yeri dağılışı (4 katılımcının doğum yeri yurt dışıdır).

Katılımcıların üçte birinden fazlası (% 39,5) İzmir, % 6,2'si İstanbul ve % 9,5'i ise Ankara doğumludur. Bu üç grup birlikte değerlendirildiğinde; katılımcıların % 55,2'sinin üç büyük kentten birinde doğduğu anlaşılmaktadır. Geriye kalan katılımcıların; % 8,6'sı Doğu Anadolu Bölgesi, % 7,6'sı İç Anadolu Bölgesi, % 7,1'i Ege Bölgesi, % 6,7'si Marmara Bölgesi, % 6,2'si Karadeniz Bölgesi, % 4,8'i Akdeniz Bölgesi ve % 1,9'u G. Doğu Anadolu Bölgesi illeri doğumludur. Katılımcıların % 1,9'u yurtdışı doğumludur (Şekil 16).

Şekil 16: Üç büyük şehir, bölgeler ve yurt dışında doğan katılımcıların örneklem içindeki payları(%).

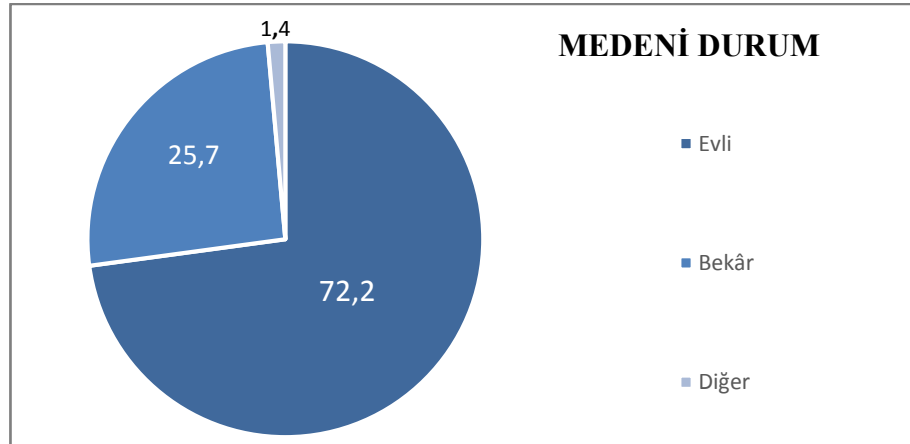
Katılımcıların büyük bir kısmı (% 88,1) hayatının büyük bölümünü İzmir, Ankara ve İstanbul olmak üzere üç büyük şehrin merkezinden birinde geçirmiştir. Geriye kalan katılımcıların % 7,1'i Aydın, Manisa, Adana ve Konya gibi diğer şehir merkezlerinde, % 3,8 bir ilçe merkezinde ve % 1'i de köyde yaşamışlardır.

Tablo 5: Katılımcıların doğum yeri ve hayatlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerler.

Doğum Yeri	3 Büyük Ş. Merkezi	Şehir Merkezi	İlçe Merkezi	Köy	Toplam	Doğum Yeri	3 Büyük Ş. Merkezi	Şehir Merkezi	İlçe Merkezi	Köy	Toplam
İzmir	77	3	2	1	83	Tekirdağ	0	1	1	0	2
Ankara	19	1	0	0	20	Afyon	1	0	0	0	1
İstanbul	11	2	0	0	13	Ağrı	1	0	0	0	1
Manisa	9	0	0	0	9	Bingöl	0	0	1	0	1
Malatya	5	0	0	0	5	Bitlis	1	0	0	0	1
Adana	3	0	1	0	4	Burdur	1	0	0	0	1
Aydın	4	0	0	0	4	Çanakkale	1	0	0	0	1
Balıkesir	2	1	1	0	4	Çorum	1	0	0	0	1
Eskişehir	2	2	0	0	4	Edirne	1	0	0	0	1
Kocaeli	2	1	1	0	4	Erzurum	1	0	0	0	1
Konya	4	0	0	0	4	Gaziantep	1	0	0	0	1
Çankırı	3	0	0	0	3	Mersin	1	0	0	0	1
Diyarbakır	3	0	0	0	3	Kars	1	0	0	0	1
Elazığ	3	0	0	0	3	Kırşehir	1	0	0	0	1
Erzincan	3	0	0	0	3	Maraş	1	0	0	0	1
Rize	2	0	1	0	3	Muğla	1	0	0	0	1
Amasya	1	1	0	0	2	Tunceli	1	0	0	0	1
Antalya	2	0	0	0	2	Zonguldak	0	1	0	0	1
Bursa	2	0	0	0	2	Aksaray	1	0	0	0	1
Samsun	2	0	0	0	2	Kırıkkale	1	0	0	0	1
Sivas	2	0	0	0	2	Ardahan	0	1	0	0	1
Tokat	2	0	0	0	2	Osmaniye	1	0	0	0	1
Trabzon	2	0	0	0	2	Yurt dışı	2	1	0	1	4
						Toplam	185	15	8	2	210

4.1.3. Medeni Durum ve Hane Halkı Özellikleri

Örneklemin % 72,9'u evli, % 25,7'si bekâr bireylerden oluşmaktadır.

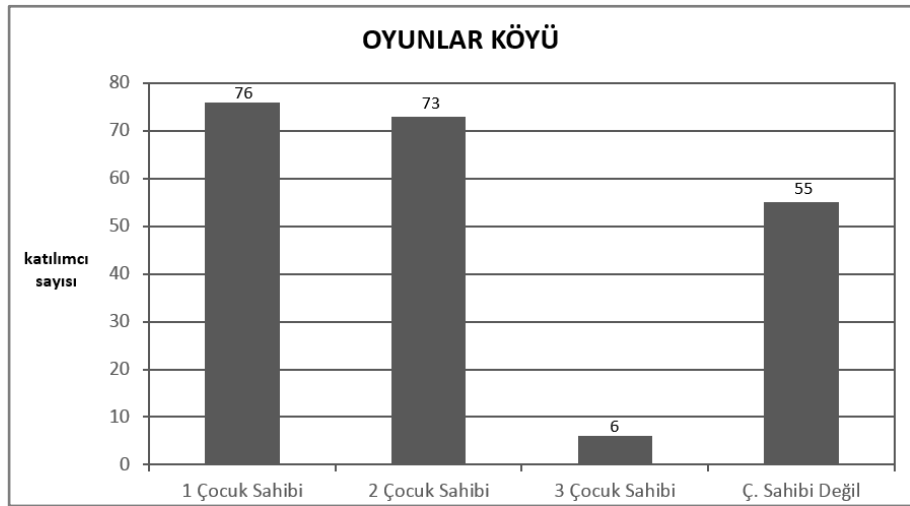
Şekil 17: Örneklemin medeni durumu(%).

Örneklemin ortalama hane halkı büyüklüğü 2,61'dir. Katılımcıların % 1'i 5 kişiden, %19'u 4 kişiden, % 32,9'u 3 kişiden, % 34,3'ü 2 kişiden % 12,9'u ise 1 kişiden oluşan hanelerde yaşamaktadır (**Tablo 6**).

Tablo 6: Örneklemin hane halkı yapısı.

Hanede Yaşayan Kişi sayısı	Frekans	%
1 kişi	27	12,9
2 kişi	72	34,3
3 kişi	69	32,9
4 kişi	40	19,0
5 kişi	2	1,0
Toplam	210	100

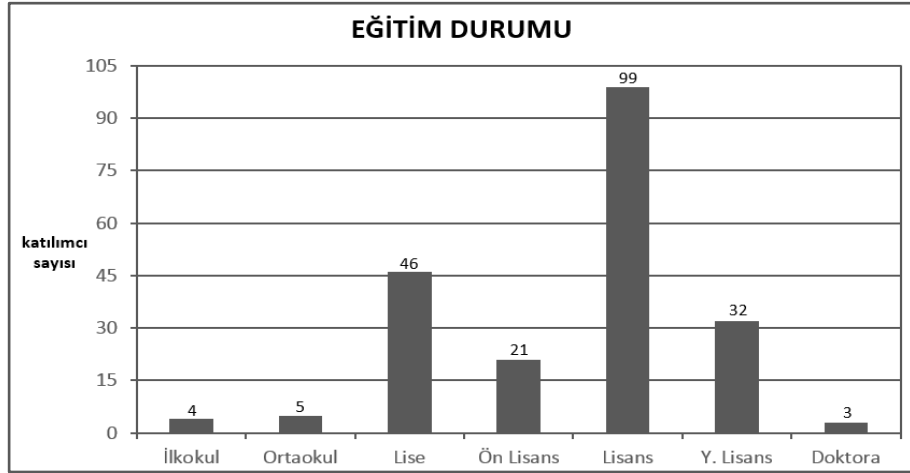
Katılımcıların % 73,8'ü çocuk sahibiyken % 26,2'si çocuk sahibi değildir. Söz konusu katılımcıların % 36,2'si tek, % 34,8'i iki ve % 2,9 gibi az bir bölümü ise 3 çocuk sahibidir (**Şekil 18**).

Şekil 18: Katılımcıların çocuk sahibi olma durumu.

4.1.4. Eğitim Düzeyi

Katılımcıların % 1,4'ü doktora, % 15,2'si yüksek lisans, % 47,1'i lisans ve % 10'u ön lisans eğitimi görmüştür. Toplam ön lisans ve üzeri üniversite eğitimi görenlerin oranı % 73,8'dir. Katılımcıların % 16,6'sı ise lisansüstü eğitim görmüştür. Tüm bunlar dikkate alındığında örneklemin eğitim seviyesinin oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların % 21,9'u lise mezunu, 2,4'ü ortaokul ve % 1,9'luk bir kısmı ise ilkokul mezunudur (**Şekil 19**).

Şekil 19: Örneklemin eğitim durumu.

4.1.5. Meslek, Çalışma ve Emeklilik Durumu

Katılımcıların % 2,4'ü avukat, % 10,5'i eğitimci, % 15,2'si ekonomi meslek grubu çalışanı (iktisat, işletme vb.), % 6,7'i ev hanımı, % 4,3'ü memur ve % 15,2'si mühendistir.

Tablo 7: Örneklemin meslek ve çalışma durumu.

MESLEK DURUMU					
Meslek	Fr.	%	Meslek	Fr.	%
Arkeolog	1	0,5	Halkla İlişkiler Uz.	2	1,0
Avukat	5	2,4	Hava Yolu Personeli	3	1,4
Bilgisayar Yazılımcısı	1	0,5	İnsan Kaynakları Uz.	1	0,5
Deri teknolojisi Uz.	1	0,5	İş Güvenliği Uzmanı	1	0,5
Eczacı	1	0,5	Mülki İdare Amiri	1	0,5
Eğitimci	22	10,5	Kolluk Kuvveti Personeli	8	3,8
Ekonomi Meslekleri	32	15,2	Kontrol Şefi	1	0,5
Ev Hanımı	14	6,7	Kurumsal İletişim Uz.	1	0,5
Filolog	1	0,5	Lojistik Meslek Elemanı	1	0,5
Gastronomist	1	0,5	Memur	9	4,3
Gazeteci	1	0,5	Mimar	2	1,0
Gemi Kaptanı	1	0,5	Mühendis	32	15,2
Grafiker	1	0,5	Müziyen	1	0,5
Gümrük Müşaviri	1	0,5	Oyuncu	1	0,5
			Toplam	210	100
ÇALIŞMA DURUMU					
Meslek	Fr.	%	Meslek	Fr.	%
Ar-ge Uzmanı	1	0,5	İnsan Kaynakları Uz.	1	0,5
Avukat	5	2,4	İş Güvenliği Uz.	1	0,5
Bilgisayar Yazılımcısı	2	1,0	İş Yeri Sahibi	5	2,4
Çalışmayan Emekli	67	31,9	İşsiz	17	8,1
Çiftçi	1	0,5	Gemi Kaptanı	1	0,5
Eczacı	1	0,5	Kolluk Kuvveti Personeli	1	0,5
Eğitimci	15	7,1	Lojistik Meslek Elemanı	1	0,5
Ekonomi Meslekleri	12	5,7	Memur	9	4,3
Ev Hanımı	13	6,2	Mühendis	11	5,2
Gazeteci	1	0,5	Müziyen	1	0,5
Gümrük Müşaviri	1	0,5	Organizatör	1	0,5
			Toplam	210	100

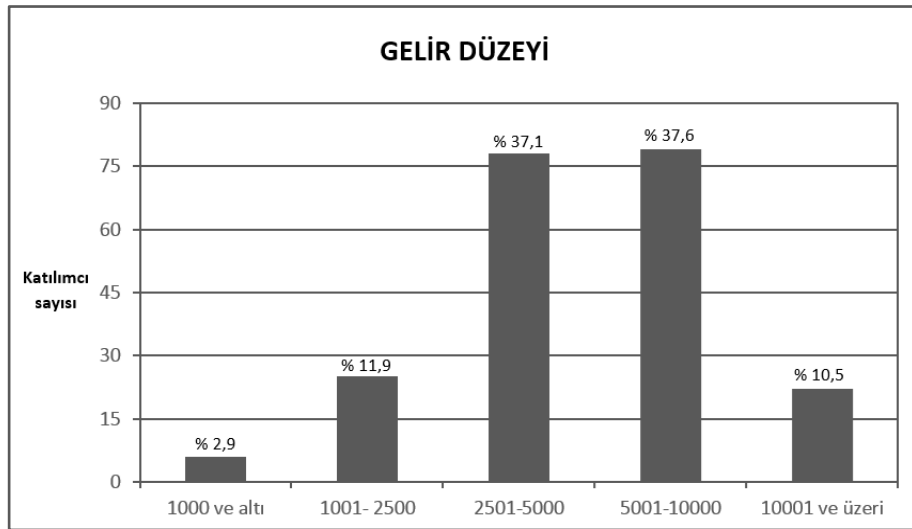
Katılımcıların % 52,4'ü halen çalışmakta iken, % 47,6'sı çalışmamaktadır. Emekli 81 katılımcının % 17,3'ü çalışan durumunda, % 82,7'si ise çalışmayan durumundadır. Emekli olmayan 129 katılımcının % 74,4'ü çalışan durumunda, % 25,6'sı ise çalışmayan durumundadır (**Tablo 8**). Katılımcıların ortalama emeklilik yılı 2007'dir. Ayrıca örneklemin % 38,6'sı emekli, % 61,4'ü ise emekli değildir.

Tablo 8: Örneklemin çalışma ve emeklilik durumu.

Emeklilik Durumu		Çalışma Durumu		Toplam
		Çalışan	Çalışmayan	
Emekli	N	14	67	81
	%	17,3	82,7	100
Emekli Olmayan	N	96	33	129
	%	74,4	25,6	100
Toplam	N	110	100	210
	%	52,4	47,6	100

4.1.6. Gelir Düzeyi

Örneklemin % 37,6'sı 5001-10.000 arası, % 10,5'i ise 10.001 ve üzeri gelir grubunda yer almaktadır. Bu iki grup birlikte değerlendirildiğinde örneklemin neredeyse yarısının (% 48,1) orta-üst ve üst gelir grubuna dâhil katılımcılardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Örneklemin % 37,1'si ise 2.501-5.000 arası geliri ile orta gelir grubu içerisinde yer almıştır. Katılımcıların % 11,9'u 1.001-2.500 arası geliri ile orta-alt gelir grubunda yer alırken % 2,9'u ise 1.000 ve altı geliri ile alt gelir grubunda yer almıştır.

Şekil 20: Katılımcıların gelir düzeyinin örneklem içindeki payı(%).

4.2. Ev ile İlgili Bulgular

Bu kısım; ev tercihinde etkili olan faktörler, evin mülkiyet durumu ve evden memnuniyet, evi kendileme ve çeşitli değişkenlerle ilişkisi ve eve bağlılık ve çeşitli değişkenlerle ilişkisi olmak üzere 4 alt kategoriden oluşmaktadır.

4.2.1. Ev Tercihinde Etkili Olan Faktörler

Katılımcıların ev tercihinde birçok faktör etkili olmuştur. Bu faktörlerin önem derecesi 1(hiç önemli değil) ile 5 (çok önemli) arasındaki bir skalada katılımcılar tarafından puanlanmıştır. Her bir maddenin ortalama puanı hesaplandığında; “*park yeri sorununun bulunmaması (4,72)*” en önemli faktör olarak öne çıkmıştır. En yüksek puan ortalamasına sahip ikinci madde “*terasının/balkonunun/bahçesinin bulunması (4,62)*”, üçüncü madde ise “*kapalı/güvenlikli sitede bulunması (4,54)*” olarak dikkat çekmektedir. Yine her bir maddenin puan ortalaması hesaplandığında; “*evin dairenin küçük olması (2,20)*” en önemsiz faktör olarak öne çıkmıştır. En düşük puan ortalamasına sahip ikinci madde “*evin dairenin büyük olması (3,67)*”, üçüncü madde ise “*bulunduğu kat (3,71)*” olarak dikkat çekmektedir (**Tablo 9**).

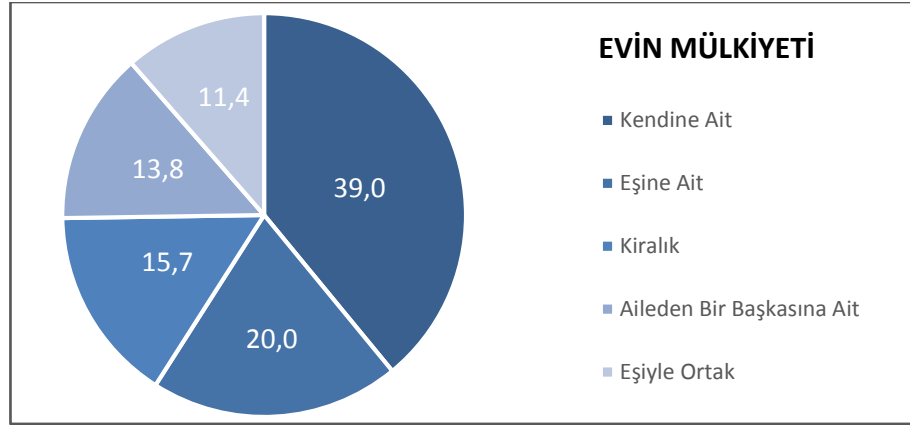
Tablo 9: Katılımcıların ev tercihinde etkili olan faktörlerden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puanlar
Park Yeri Sorunun Bulunmaması*	4,72
Terasının/Balkonunun/Bahçesinin Bulunması*	4,64
Kapalı/Güvenlikli Sitede Bulunması*	4,54
Fiyatının/Kirasının Maddi Gücüne Uygun Olması*	4,51
Evin Aydınlık Olması, Güneş Alması	4,35
Evin Sağlam ve Bakımlı Olması	4,32
Altyapı Yeterliliği (Doğal Gaz, Kablolu TV, İnternet vb.)	4,18
Merkezi Isıtma, Sıcak Su ve Asansör Olanakları	4,01
Site İçi Hizmetlerin Bulunması	4,00
Güzel Bir Manzaraya Sahip Olması	4,00
Oda Sayısı	3,97
Bulunduğu Kat	3,71
Evin/Dairenin Büyük Olması	3,67
Evin/Dairenin Küçük Olması	2,20

* katılımcıların çok önemli olarak değerlendirdiği maddeler

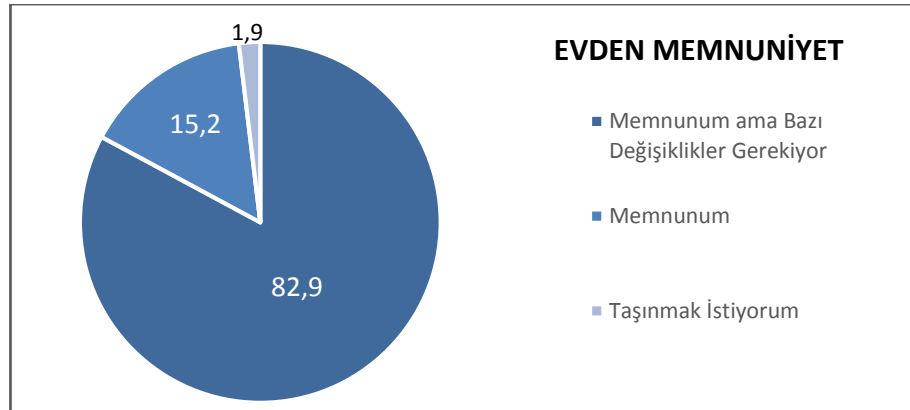
4.2.2. Evin Mülkiyet Durumu ve Evden Memnuniyet

Katılımcıların ev sahipliği durumu incelendiğinde; % 39,0'ının kendine ait, % 20,0'ının eşine ait, % 11,4'ünün eşiyle ortak, %13,8'inin aileden bir başkasına ait, % 15,7'sinin kiralık evlerde oturduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda katılımcıların % 70,5'i kendi evinde, % 29,5'i ise kendine ait olmayan bir evde oturmaktadır (**Şekil 21**).

Şekil 21: Örneklemen ev sahipliği durumu (%).

Yaşanılan evden memnuniyeti ölçmek için hazırlanan çoktan seçmeli soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların; % 82,9'u memnunum ama bazı değişiklikler gerekiyor, % 15,2'si memnunum ve % 1,9'u ise taşınmayı düşünüyorum seçeneğini işaretlemiştir (**Şekil 22**).

Şekil 22: Örneklemen evden memnuniyet durumu

Ev sahibi konumundaki 148 katılımcının % 16,9'u evinden memnun, % 81,8'i memnuna yakın ve % 1,4'u ise taşınmayı düşünmektedir. Ev sahibi olmayan 62 katılımcının ise % 11,3'ü evinden memnun, % 85,5'i memnuna yakın ve % 3,2'si taşınmayı düşünmektedir (**Tablo 10**).

Tablo 10: Örneklemin evden memnuniyet ve mülkiyet durumu.

Mülkiyet Durumu		Evden Memnuniyet			Toplam
		Memnunum	Memnuna Yakınım	Memnun Değilim	
Ev Sahibi	N	25	121	2	148
	%	16,9	81,8	1,4	100
Ev Sahibi Olmayan	N	7	53	2	62
	%	11,3	85,5	3,2	100
Toplam	N	32	174	4	210
	%	15,2	82,9	1,9	100

Uygulanan 2 x 3 ki-kare analizi sonucunda; mülkiyet durumu ile evden memnuniyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, diğer bir ifadeyle evden memnuniyetin mülkiyet durumuna göre değişmediği anlaşılmaktadır [X^2 (2, N=210) = 1.779, p = .411]. Ev sahiplerinin % 81,8'i evinden memnuna yakinken, ev sahibi olmayanların % 85,5'i evinden memnuna yakındır ki bu, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark değildir (**Tablo 10**).

4.2.3. Evi Kendileme

Ev için uygulanan duysal kendileme soru grubunun her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 11**'de gösterilmiştir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “boya yaptırdım (0,75)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “duvar kâğıdı kaplattım ve salona gömme tavan yaptırdım (0,09)” olarak gözükmektedir.

Tablo 11: Katılımcıların ev için uygulanan duysal kendileme soru grubundan aldığı puan ortalamaları (madde puanları 0 ile 1 arasında değer almaktadır).

Maddeler	Ortalama Puan
DEKORASYONA YÖNELİK DEĞİŞİKLİKLER	
Boya yaptırdım*	0,75
Fayansları değiştirdim*	0,61
Mutfak/banyo dolabını değiştirdim*	0,55
Parkeleri değiştirdim*	0,50
Avizeleri değiştirdim	0,49
Kartonpiyer yaptırdım	0,39
Asma tavan yaptırdım	0,19
Tv arkası duvar dekorasyonu yaptırdım	0,12
Salon ve mutfakı birbirinden ayırdım	0,11
Duvar kâğıdı kaplattım	0,09
Salona gömme (havuz) tavan yaptırdım	0,09
TADİLATA YÖNELİK DEĞİŞİKLİKLER	
Terasa pergola yaptırdım	0,38
Girişi kapatarak antreye dönüştürdüm	0,32
Diğer zaruri değişiklikler	0,23

* Puan ortalaması en fazla olan maddeler

Katılımcıların sadece % 13, 8'i duysal kendileme (dekorasyona yönelik değişiklikler) yapmamıştır. Geri kalan % 86,2'si ise en az bir kez duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiştir. Katılımcıların % 16,2'si ise 5 farklı türde duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiştir. Boya yaptırmak (157 kişi), fayansları değiştirmek (128 kişi) ve mutfak/banyo dolabını değiştirmek (115 kişi) duysal kendileme yapılırken en fazla tercih edilen dekorasyon çeşitleri olmuştur. Duvar kâğıdı yaptırmak (19 kişi), Salona gömme (havuz) tavan yaptırmak (19 kişi) ve Salon ve mutfağı birbirinden ayırmak (23 kişi) ise duysal kendileme yapılırken en az tercih edilen dekorasyon çeşitleri olmuştur. Öte yandan; katılımcıların % 36'sı zaruri değişiklik yapmamış, 64' ü ise en az bir kez yapmıştır. Sonuçta 210 kişilik örneklemin 181'i en az bir kez duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiş geri kalan 29'u ise gerçekleştirmemiştir ki bu durum katılımcıların evlerini kendileme düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2.4. Eve Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

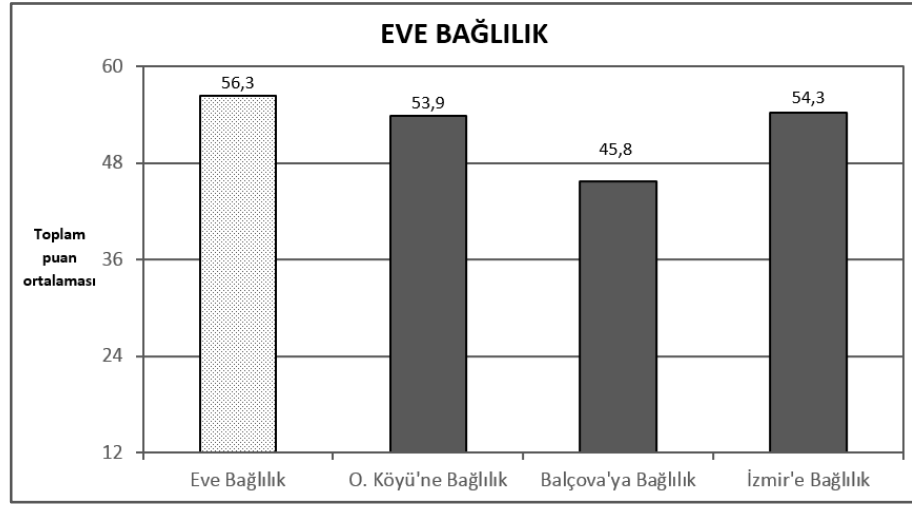
Ev için uygulanan yere bağlılık ölçeğinin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 12**'de gösterilmiştir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*Evimde olup bitenleri bilmek isterim (4,88)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*evimden hoşlanmıyorum (1,12)*” olarak gözükmetedir.

Tablo 12: Katılımcıların ev için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puan
Evimi çok iyi tanıyorum	4,83
Evimi eleştiren olduğunda evimi savunurum	4,58
Evimden taşınmayı istemem	4,61
Evimden hoşlanmıyorum*	1,12
Evimde kendimi güvende hissediyorum	4,85
Evim ile gurur duyuyorum	4,52
Evim benim bir parçam	4,54
Evim ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*	1,30
Evimde olup bitenleri bilmek isterim	4,88
Evimi seve seve terk ederim*	1,21
Evimde olmadığım zaman evimi özlüyorum	4,71
Evime kök saldığımı hissediyorum	4,40

* ölçek toplam puanı hesaplanırken yön çevrimi uygulanan maddeler

Madde yön çevrimleri yapıldıktan sonra ev için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 56,29'dur. 12 soru üzerinden maksimum puanın 60, minimum puanın 12 olduğu ve 54 puan üstünün beşli likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşiğinin üstünde kalması sebebiyle; 56,29'luk bu ortalama, katılımcıların evlerine olan bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. En düşük toplam puan 14, en yüksek toplam puan ise 60'tır.

Şekil 23: Eve bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerlere bağlılık ortalamaları ile karşılaştırılması.

Alınan toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Mülkiyet değişkeni ile **eve bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ile incelenmiş ve **eve bağlılık** faktörü açısından **ev sahibi olan** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(104) = 2.839, p < .05$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=57.0, S=5.36$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=54.5, S=5.99$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 13**'te gösterilmiştir.

*Bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = 0.660, p = .510$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.796, p = .427$] ve **çocuk durumu** [$t(67) = -1.974, p = .052$] değişkenleri ile **eve bağlılık** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Yaş grupları** [$F(2,207) = 1.564, p = .212$] ve **medeni durum** [$t(71) = -1.595, p = .115$] değişkenleri ile **eve bağlılık** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Çocuk sayısı** [$F(2,117) = 1.942, p = .148$] -Welch testi uygulanmıştır- ve **hanede yaşayan kişi sayısı** [$F(3,206) = 0.307, p = .820$] değişkenleri ile **eve bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 0.789, p = .455$], **Çalışma durumu** [$t(208) = -1.149, p = .252$], **Emeklilik durumu** [$t(208) = 1.878, p = .062$] ve **hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği yer** [$t(208) = -0.442, p = .659$] değişkenleri ile **eve bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 0.095, p = .909$], **önceki ikamet** [$t(208) = -0.491, p = .624$], **önceki ikamet statüsü** [$t(208) = -0.358, p = .720$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.296, p = .828$] değişkenleri ile **eve bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 13**).

Tablo 13: Çeşitli değişkenlere göre eve bağlılık toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder).

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örnekleme Bağlılık	56,3	ÇOCUK SAYISI		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Çocuk Sahibi Değil	54,7	Lise ve Altı	56,8
Kadın	56,5	Tek Çocuk Sahibi	56,9	Ön Lisans/Lisans	56,4
Erkek	56,0	İki ve Daha fazla Çocuk Sahibi	56,9	Y. Lisans/Doktora	55,3
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN KİŞİ SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	56,7	Tek Başına Yaşayan	55,6	5000 ve Altı	56,3
İzmir D. Olmayan	56,0	2 Kişi Yaşayan	56,6	5001-10000	56,2
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	56,1	10001 ve Üzeri	56,8
Bekâr	55,0	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	56,6	ÖNCEKİ İKAMET	
Evli	56,8	EN UZUN SÜRE YAŞADIĞI YER		İzmir İçi	56,2
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	56,2	İzmir Dışı	56,7
Çocuğu Olmayan	54,7	Diğer Birimlerden Birinde	56,8	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	56,9	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	56,2
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	57,1	Normal Apartman ve Müstakil	56,4
Ev Sahibi	57,0	40-59	56,5	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	54,5	18-39	55,3	2005-2008	56,4
ÇALIŞMA DURUMU		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	56,9
Çalışan	55,9	Emekli	57,1	2013-2016	55,8
Çalışmayan	56,8	Emekli Değil	55,8	2017 ve Sonrası	56,1

4.3. Oyunlar Köyü ile İlgili Bulgular

Bu kısım; Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörler, Oyunlar Köyü’nde yaşam süresi ve önceki ikamet, Oyunlar Köyü’ne atfedilen anlamlar, Oyunlar Köyü’ne bağlılık ve çeşitli değişkenlerle ilişkisi, Oyunlar Köyü yer kimliği ve alt boyutları, Oyunlar Köyü yer kimliğinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi ve Oyunlar Köyü yer kimliği alt boyutlarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi olmak üzere 7 alt kategoriden oluşmaktadır.

4.3.1. Oyunlar Köyü Tercihinde Etkili olan Faktörler

Katılımcıların Oyunlar Köyü tercihinde birçok faktör etkili olmuştur. Bu faktörlerin önem derecesi 1 (hiç önemli değil) ile 5 (çok önemli) arasındaki bir skalada katılımcılar tarafından puanlanmıştır. Her bir maddenin ortalama puanı hesaplandığında; “*Yoğun Araç Trafikinin Bulunmaması (4,84)*” en önemli faktör olarak öne çıkmıştır. Bu faktör ile birlikte; “*sessiz ve sakin oluşu (4,78)*”, “*kalabalık olmaması (4,77)*”, “*binaların sıkışık olmaması (4,74)*”, “*araç park etme sorununun olmaması (4,74)*”, “*spor ve rekreasyon olanaklarına sahip olması (4,38)*” ve “*cadde, sokak ve kaldırımlarının bakımlı ve estetik olması (4,03)*” gibi sitenin **olumlu fiziksel olanakları** ile ilgili maddeler de katılımcılar tarafından “**çok önemli**” olarak değerlendirilmiştir. “*Burada yaşayanların sakin ve sorunsuz kimseler oluşu (3,86)*”, “*burada yaşayanların gelir ve eğitim düzeyi bakımından benzer olması (3,81)*” ve “*sitenin/semtin prestijli olması ve olumlu bir imajının bulunması (3,78)*” gibi sitenin **homojenliği ve saygınlığı** ile ilgili maddeler, katılımcılar tarafından “**orta-yüksek düzeyde önemli**” olarak değerlendirilmiştir. “*güvenlik önlemleri ile korunuyor olması (4,53)*” gibi güvenlik ile ilgili madde ise katılımcılar tarafından “**çok önemli**” olarak değerlendirilmiştir. Güvenlikle ilgili diğer bir madde olan “*güvenlik kameralarının bulunması (2,68)*” ise sitede güvenlik kamerası bulunmadığı için değerlendirilmeye alınmamıştır. “*eskiden tanıdığım komşularımın olması (2,50)*” ve “*geçmişimden aşına olduğum bir yer olması (2,33)*” gibi **aşinalık** ile ilgili maddeler, katılımcılar tarafından “**orta-düşük düzeyde önemli**” olarak değerlendirilmiştir. “*büyük alış-veriş merkezlerine yakın olması (2,96)*”, “*iş yerime yakın olması (2,47)*”, “*sağlık tesislerine kolay ulaşılabilirliği (2,96)*”, “*okullara kolay erişilebilirliği (2,33)*”, “*akrabalarımın yakınlığı (2,30)*” ve “*arkadaşlarıma yakınlığı (2,29)*” gibi **erişilebilirlik** ile ilgili maddeler, katılımcılar

tarafından “**orta düzeyde önemli**” olarak değerlendirilmiştir. “*mahremiyetimin olması/insanların birbirini gözlememesi (4,30)*” ve “*şehir merkezinden uzak bir konumda yer alması (4,06)*” gibi **bireysellik ve kentsel mekânın dışında kalma** ile ilgili maddeler, katılımcılar tarafından “**orta-yüksek düzeyde önemli**” olarak değerlendirilmiştir (**Tablo 14**).

Tablo 14: Katılımcıların Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puanlar
Yoğun Araç Trafığının Bulunmaması*	4,84
Sessiz ve Sakin Oluşu*	4,78
Kalabalık Olmaması*	4,77
Binaların Sıkışık Olmaması*	4,74
Araç Park Etme Sorununun Olmaması*	4,74
Güvenlik Önlemleri İle Korunuyor Olması*	4,53
Spor ve Rekreasyon Olanaklarına Sahip Olması	4,38
Mahremiyetimin Olması/İnsanların Birbirini Gözlememesi	4,30
Şehir Merkezinden Uzak Bir Konumda Yer Alması	4,06
Cadde, Sokak ve Kaldırımlarının Bakımlı ve Estetik Oluşu	4,03
Burada Yaşayanların Sakin ve Sorunsuz Kimseler Oluşu	3,86
Sakinlerinin Gelir ve Eğitim Düzeyi Bakımından Benzer Olması	3,81
Semt/Sitenin Prestijli Olması/Olumlu Bir İmajının Bulunması	3,78
Büyük Alış-Veriş Merkezlerine Yakın Olması	2,96
Sağlık Tesislerine Kolay Ulaşılabilirliği	2,96
Güvenlik Kameralarının Bulunması	2,68
Eskiden Tanıdığım Komşularımın Olması	2,50
İş Yerime Yakın Olması	2,47
Geçmişimden Aşına Olduğum Bir Yer Olması	2,33
Okullara Kolay Erişilebilirliği	2,33
Akrabalarımın Yakınlığı	2,30
Arkadaşlarıma Yakınlığı	2,29

* katılımcıların çok önemli olarak değerlendirdiği faktörler

Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerin çeşitli gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için *temel bileşenler faktör analizi* uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğu doğrulanmıştır ($KMO = .772 > .60$). Yapısal geçerliliğin kontrolü için yapılan *Barlett testi* ise değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir [$X^2 (N= 210) = 1487.53, p < .001$]. Analiz sonucunda, öz değeri 1’in üzerinde olan ve toplam varyansın % 44,8’ini açıklayan 3 faktör ortaya çıkmıştır. Toplam varyansın % 15,4’ünü açıklayan birinci faktör “**sükûnet**” olarak adlandırılmıştır. İkinci faktör, toplam varyansın % 15,1’ini açıklamaktadır ve “**sosyo-mekânsal kolaylıklar**” olarak adlandırılmıştır. Toplam varyansın % 14,3’ünü açıklayan üçüncü faktör ise “**güvenlik-ayrıcalık**” olarak adlandırılmıştır. Faktör analizinin sonuçları **Tablo 15**’de sunulmuştur.

Tablo 15: Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörler.

	MADDELER	YÜK
1	SÜKÜNET	
	<i>Sessiz ve sakin oluşu</i>	0,688
	<i>Binaların sıkışık olmaması</i>	0,808
	<i>Yoğun araç trafiğinin bulunmaması</i>	0,893
	<i>Kalabalık olmaması</i>	0,807
	<i>Araç park etme sorununun olmaması</i>	0,536
2	SOSYO-MEKÂNSAL KOLAYLIKLAR	
	<i>Eskiden tanıdığım komşularımın olması</i>	0,717
	<i>Büyük alışveriş merkezlerine yakın olması</i>	0,488
	<i>İş yerime yakın olması</i>	0,531
	<i>Sağlık tesislerine kolay ulaşılabilirliği</i>	0,593
	<i>Geçmişimden aşına olduğum bir yer olması</i>	0,653
	<i>Okullara kolay erişilebilirliği</i>	0,599
	<i>Akrabalarımın yakınlığı</i>	0,583
	<i>Arkadaşlarıma yakınlığı</i>	0,692
3	GÜVENLİK-AYRICALIK	
	<i>Cadde, sokak ve kaldırımlarının bakımlı ve estetik oluşu</i>	0,327
	<i>Semtin/sitenin prestijli olması/olumlu bir imajının bulunması</i>	0,539
	<i>Sakinlerinin gelir ve eğitim düzeyi bakımından benzer oluşu</i>	0,585
	<i>Burada yaşayanların sakin ve sorunsuz kimseler oluşu</i>	0,626
	<i>Spor ve rekreasyon olanaklarına sahip olması</i>	0,584
	<i>Mahremiyetimin olması/insanların birbirini gözlememesi</i>	0,656
	<i>Şehir merkezinden uzak bir konumda yer alması</i>	0,414
	<i>Güvenlik önlemleri ile korunuyor olması</i>	0,587

Soru grubuna uygulanan faktör analizi sonucu oluşan üç faktörlerden alınan toplam puan ortalamaları ve soru grubu dışında kalan madde **Tablo 16**'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerden alınan toplam puan ortalamaları.

MADDELER VE FAKTÖRLER	Ortalama Puanlar
SÜKÜNET FAKTÖRÜ TOPLAM PUAN ORTALAMASI	23,87
<i>Sessiz ve sakin oluşu</i>	4,78
<i>Binaların sıkışık olmaması</i>	4,74
<i>Yoğun araç trafiğinin bulunmaması</i>	4,84
<i>Kalabalık olmaması</i>	4,77
<i>Araç park etme sorununun olmaması</i>	4,74
SOSYO-MEKÂNSAL KOLAYLIK FAKTÖRÜ TOPLAM PUAN ORTALAMASI	20,12
<i>Eskiden tanıdığım komşularımın olması</i>	2,50
<i>Büyük alışveriş merkezlerine yakın olması</i>	2,96
<i>İş yerime yakın olması</i>	2,47
<i>Sağlık tesislerine kolay ulaşılabilirliği</i>	2,96
<i>Geçmişimden aşına olduğum bir yer olması</i>	2,33
<i>Okullara kolay erişilebilirliği</i>	2,33
<i>Akrabalarımın yakınlığı</i>	2,30
<i>Arkadaşlarıma yakınlığı</i>	2,29
GÜVENLİK-AYRICALIK FAKTÖRÜ TOPLAM PUAN ORTALAMASI	32,74
<i>Cadde, sokak ve kaldırımlarının bakımlı ve estetik oluşu</i>	4,03
<i>Semtin/sitenin prestijli olması/olumlu bir imajının bulunması</i>	3,78
<i>Sakinlerinin gelir ve eğitim düzeyi bakımından benzer oluşu</i>	3,81
<i>Burada yaşayanların sakin ve sorunsuz kimseler oluşu</i>	3,86
<i>Spor ve rekreasyon olanaklarına sahip olması</i>	4,38
<i>Mahremiyetimin olması/insanların birbirini gözlememesi</i>	4,30
<i>Şehir merkezinden uzak bir konumda yer alması</i>	4,06
<i>Güvenlik önlemleri ile korunuyor olması</i>	4,53
<i>Güvenlik kameralarının bulunması*</i>	2,68

* Temel bileşenler faktör analizi sonucu soru grubu dışında kalan madde

Sükûnet faktöründen alınan toplam puan ortalaması 23,87'dir. 5 soru üzerinden maksimum puanın 25, minimum puanın 5 olduğu ve 22,5 üstünün beşli likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşiğinin üzerinde kalması sebebiyle; katılımcıların yüksek düzeyde Oyunlar Köyü'nü sessizlik ve sakinlik açısından avantajlı bir site olduğu için tercih ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu faktörden alınan en düşük toplam puan 9, en yüksek toplam puan ise 25'tir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde "*Yoğun araç trafiğinin bulunmaması (4,84)*", en düşük puan ortalamasına sahip maddeler ise "*binaların sıkışık olmaması ve araç park etme sorununun olmaması (4,74)*" olarak gözükmektedir.

Sosyo-mekânsal kolaylık faktöründen alınan toplam puan ortalaması 20,12'dir. 8 soru üzerinden maksimum puanın 40, minimum puanın 8 olduğu ve 20 üstünün beşli likert üzerinde orta düzeyde katılıyorum eşiği ile 28 puanlık orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta düzeyde Oyunlar Köyü'nü sosyo-mekânsal açıdan kolaylık sağlayan bir site olduğu için tercih ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu faktörden alınan en düşük toplam puan 8, en yüksek toplam puan ise 40'tır. En yüksek puan ortalamasına sahip madde "*büyük alışveriş merkezlerine yakın olması ve sağlık tesislerine kolay ulaşılabilirliği (2,96)*", en düşük puan ortalamasına sahip madde ise "*arkadaşlarına yakınlığı (2,29)*" olarak gözükmektedir.

Güvenlik-ayrıcılık faktöründen alınan toplam puan ortalaması 32,74'tür. 8 soru üzerinden maksimum puanın 40, minimum puanın 8 olduğu ve 28 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 36 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta-yüksek düzeyde Oyunlar Köyü'nü ayrıcalıklı ve güvenlik bir site olduğu için tercih ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 17, en yüksek toplam puan ise 40'tır. En yüksek puan ortalamasına sahip madde "*güvenlik önlemleri ile korunuyor olması (4,53)*", en düşük puan ortalamasına sahip madde ise "*semtin/sitenin prestijli olması/olumlu bir imajının bulunması (23,78)*" olarak gözükmektedir.

Katılımcıların Oyunlar Köyü'nü tercih etme kararında etkili olan söz konusu faktörlerden aldığı toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Cinsiyet ile **sükûnet faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **kadınlar** ve **erkekler** arasında istatistiksel açıdan **marjinal** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(144) = 1.979, p = .50$]. Kadınların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=24.2, S=1.67$), erkeklerin bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=23.5, S=3.27$) **marjinal** düzeyde daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Yaş grupları ile **güvenlik-ayrıcalık** faktörü toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.806, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=31.2, S=5.35$) orta yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=33.2, S=5.27$) **marjinal** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p = .50$). Ayrıca genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=31.2, S=5.35$) ileri yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=33.7, S=4.85$) da **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). Orta yaşlı katılımcılar ile ileri yaşlı katılımcılar arasında ise **anlamlı** düzeyde bir fark gözlenmemiştir ($p = .871$). Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile **sükûnet faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(60) = -3.071, p < .01$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=24.3, S=1.59$), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=22.6, S=4.04$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

İzmir'e bağlılık ile **güvenlik-ayrıcalık** faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **İzmir'e bağlılığı**

yüksek olanlar ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -3.204, p < .01$]. İzmir’e bağlılığı yüksek olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=33.2, S=5.16$), düşük olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=29.9, S=5.12$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. İzmir’e bağlılık değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**’de gösterilmiştir.

Çocuk sayısı değişkeni ile **sükûnet faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 10.162, p < .001$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 28.961, p = .000$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **sükûnet** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,108) = 5.880, p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; çocuk sahibi olmayanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=22.6, S=4.04$) hem tek çocuk sahibi olanların ($\bar{X}=24.1, S=1.83$) hem de birden fazla çocuğa sahip olanların ortalamasından ($\bar{X}=24.5, S=1.30$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir (p ’ler $< .05$). Tek çocuk sahibi olanlar ile birden fazla çocuğa sahip olanların arasında ise istatistiksel açıdan **anlamlı** bir fark gözlenmemiştir ($p = .390$). Çocuk sayısı değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**’de gösterilmiştir.

Çocuk sayısı değişkeni ile **güvenlik-ayrıcalık faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.346, p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 6.294, p = .002$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,121) = 3.462, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; çocuk sahibi olmayanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=31.5, S=6.01$) birden fazla çocuğa sahip olanların ortalamasından ($\bar{X}=33.8,$

S=4.23) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). Tek çocuk sahibi olanlar ile birden fazla çocuğa sahip olanlar ($p = .253$) ve tek çocuk sahibi olanlar ile çocuk sahibi olmayanlar ($p = .546$) arasında ise istatistiksel açıdan **anlamlı** bir fark gözlenmemiştir. Çocuk sayısı değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Eğitim düzeyi değişkeni ile **sükûnet faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 4.884$, $p < .01$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 13.439$, $p = .000$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **sükûnet** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,80) = 5.671$, $p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; lise ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=24.6$, $S=1.21$) hem ön lisans/lisans düzeyindekilerin ($\bar{X}=23.8$, $S=2.48$) hem de yüksek lisans/doktora düzeyindekilerin ortalamasından ($\bar{X}=22.9$, $S=3.87$) **anlamlı** düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Ön lisans/lisans düzeyindeki katılımcılar ile yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılar arasında ise istatistiksel açıdan **anlamlı** bir fark gözlenmemiştir ($p = .339$). Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Eğitim düzeyi değişkeni ile **güvenlik-ayrıcalık faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.691$, $p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 4.471$, $p = .013$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,92) = 4.550$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; lise ve altı eğitim düzeyindeki

katılımcıların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=34.4$, $S=4.28$), ön lisans/lisans düzeyindeki katılımcıların ortalamasından ($\bar{X}=32.1$, $S=5.72$) **anlamlı** düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). Yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılar ile lise ve altı düzeydeki katılımcılar ($p = .127$) ve yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılar ile ön lisans/lisans düzeyindeki katılımcılar ($p = .916$) arasında ise istatistiksel açıdan **anlamlı** bir fark gözlenmemiştir. Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

İzmir kimliği ile sükûnet faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **İzmir kimliği yüksek olanlar** ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(21) = -2.137$, $p < .05$]. İzmir kimliği yüksek olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=24.1$, $S=2.05$), İzmir kimliği düşük olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=21.8$, $S=5.00$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. İzmir kimliği değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

İzmir kimliği ile güvenlik-ayrıcalık faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü açısından **İzmir kimliği yüksek olanlar** ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -4.602$, $p < .001$]. İzmir kimliği yüksek olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=33.3$, $S=4.94$), İzmir kimliği düşük olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=28.0$, $S=5.80$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. İzmir kimliği değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Gelir düzeyi değişkeni ile **sosyo-mekânsal kolaylık faktörü** toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **sosyo-mekânsal kolaylık** faktörü açısından **farklı gelir düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.227$, $p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 4.378$, $p = .014$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **sosyo-mekânsal kolaylık** faktörü açısından **farklı gelir düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,55) = 3.372$, $p < .05$].

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; 5000 ve altı gelir düzeyindeki katılımcıların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=18.8$, $S=7.74$), 5001-10000 arası gelir düzeyindeki katılımcıların ortalamasından ($\bar{X}=21.6$, $S=7.15$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). 10001 ve üzeri gelir düzeyindeki katılımcılar ile 5001-10000 arası gelir düzeyindeki katılımcılar ($p = .995$) ve yine 10001 ve üzeri gelir düzeyindeki katılımcılar ile 5000 ve altı gelir düzeyindeki katılımcılar ($p = .515$) arasında ise istatistiksel açıdan **anlamlı** bir fark gözlenmemiştir. Gelir düzeyi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Önceki ikamet statüsü ile **sükûnet faktörü** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **sükûnet** faktörü açısından **önceki ikameti güvenli site olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(49) = -2.378$, $p < .05$]. Önceki ikameti güvenli site olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=22.7$, $S=4.12$), önceki ikameti güvenli site olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=24.2$, $S=1.85$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür. Önceki ikamet statüsü değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Bağılantısız örneklemeler için t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Yaş grupları [$F(2,105) = 1.932$, $p = .150$] -*Welch* testi uygulanmıştır-, **medeni durum** [$t(208) = -1.352$, $p = .178$], **İzmir'e Bağlılık** [$t(32) = -1.646$, $p = .110$], **emeklilik durumu** [$t(201) = 1.399$, $p = .163$] ve **gelir** [$F(2,53) = 0.615$, $p = .544$] -*Welch* testi uygulanmıştır- değişkenleri ile **sükûnet faktörü** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 17**).

Cinsiyet [$t(208) = -1.061$, $p = .290$], **yaş grupları** [$F(2,207) = 0.830$, $p = .438$], **medeni durum** [$t(208) = -1.780$, $p = .077$], **çocuk durumu** [$t(208) = 0.123$, $p = .902$], **İzmir'e Bağlılık** [$t(208) = 0.390$, $p = .697$] ve **çocuk sayısı** [$F(2,207) = 0.110$, $p = .896$] değişkenleri ile **sosyo-mekânsal kolaylıklar faktörü** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Ayrıca **eğitim** [$F(2,207) = 1.820$, $p = .165$], **İzmir kimliği**

[t(208) = -0.308, p = .758], **emeklilik durumu** [t(189) = -0.969, p = .334] ve **önceki ikamet statüsü** [t(208) = 0.434, p = .664] değişkenleri ile **sosyo-mekânsal kolaylıklar faktörü** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 17**).

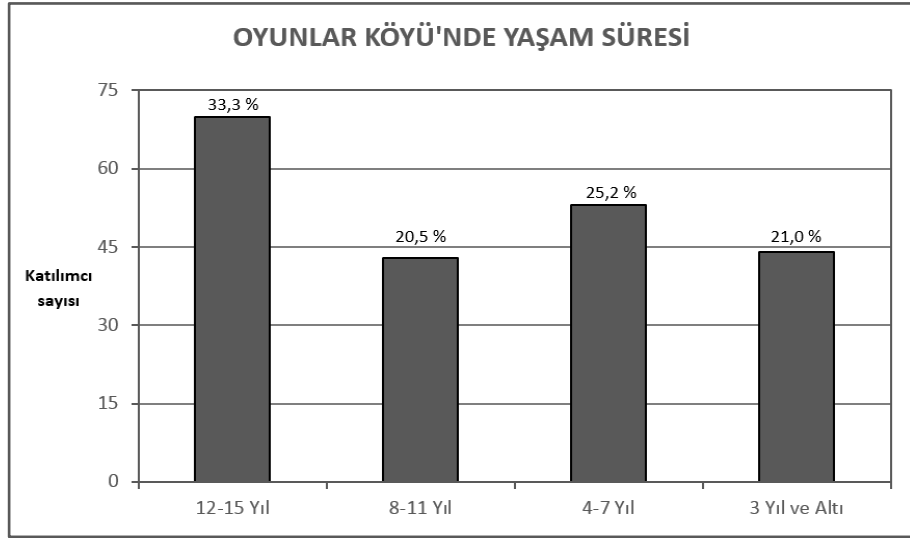
Cinsiyet [t(208) = 1.110, p = .268], **medeni durum** [t(208) = -0.069, p = .945] **çocuk durumu** [t(81) = -1.910, p = .060], **emeklilik durumu** [t(208) = 0.668, p = .505], **gelir** [F(2,207) = 0.216, p = .806] ve **önceki ikamet statüsü** [t(208) = -0.173, p = .863] değişkenleri ile **güvenlik-ayrıcılık faktörü** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 17**).

Tablo 17: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan faktörlerin toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder). İzmir'e bağlılık ve İzmir kimliği değişkenleri; kendi toplam puan ortalamalarından standart sapmalarının çıkartılması ile kritik değerleri üzerinden oluşturulmuştur.

DEĞİŞKENLER	FAKTÖRLER		
	Sükûnet	Sosyo-Mekânsal Kolaylıklar	Güvenlik-Ayrıcılık
TOPLAM ÖRNEKLEM	23,9	20,1	32,7
CİNSİYET			
Kadın	24,2	19,6	33,1
Erkek	23,5	20,7	33,3
YAŞ GRUPLARI			
60 ve üzeri	23,9	19,2	33,7
40-59	24,2	20,0	33,2
18-39	23,3	21,1	31,2
MEDENİ DURUM			
Bekâr	23,5	18,5	32,7
Evli	24,0	20,7	32,8
ÇOCUK DURUMU			
Çocuğu Olmayan	22,6	20,2	31,5
Çocuğu Olan	24,3	20,1	33,2
ÇOCUK SAYISI			
Çocuk Sahibi Değil	22,6	20,2	31,5
Tek Çocuk Sahibi	24,1	19,8	32,6
Birden fazla Çocuk Sahibi	24,5	20,4	33,8
EMEKLİLİK DURUMU			
Emekli	24,2	19,5	33,1
Emekli değıl	23,7	20,5	32,6
GELİR DÜZEYİ			
5000 ve Altı	24,0	18,8	32,6
5001-10000	23,9	21,6	33,1
10001 ve Üzeri	23,1	21,4	32,5
EĞİTİM DURUMU			
Lise ve Altı	24,6	19,8	34,4
Ön Lisans/Lisans	23,8	19,6	32,1
Y. Lisans/Doktora	22,9	22,4	32,5
ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ			
Güvenlikli Site	22,7	20,6	32,6
Normal Apartman ve Müstakil	24,2	20,0	32,8
İZMİR KİMLİĞİ			
Düşük	21,8	19,6	28,0
Yüksek	24,1	20,2	33,3
İZMİR'E BAĞLILIK			
Düşük	22,9	20,7	29,9
Yüksek	24,0	20,0	33,2

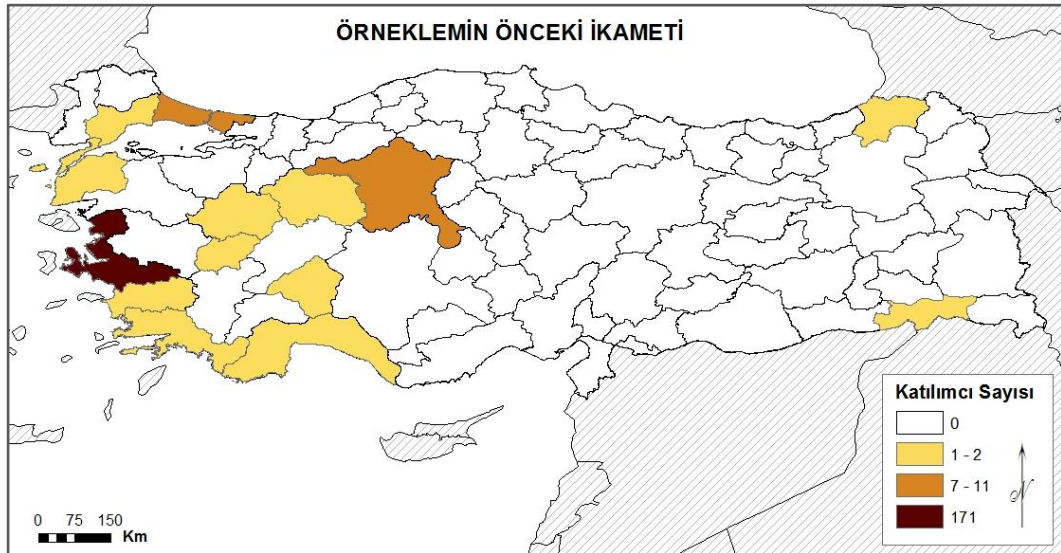
4.3.2. Oyunlar Köyü'nde Yaşam Süresi ve Önceki İkamet

Katılımcıların Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi incelendiğinde; % 33,3'ü 12 ile 15, % 20,5'i 8 ile 11, % 25,2'si 4 ile 7 ve % 21,0'ının ise 3 yıl ve daha az bir süredir söz konusu sitede yaşadığı görülmektedir (**Şekil 24**).

Şekil 24: Katılımcıların Oyunlar Köyü'nde yaşam süresi ve örneklem içindeki payları.

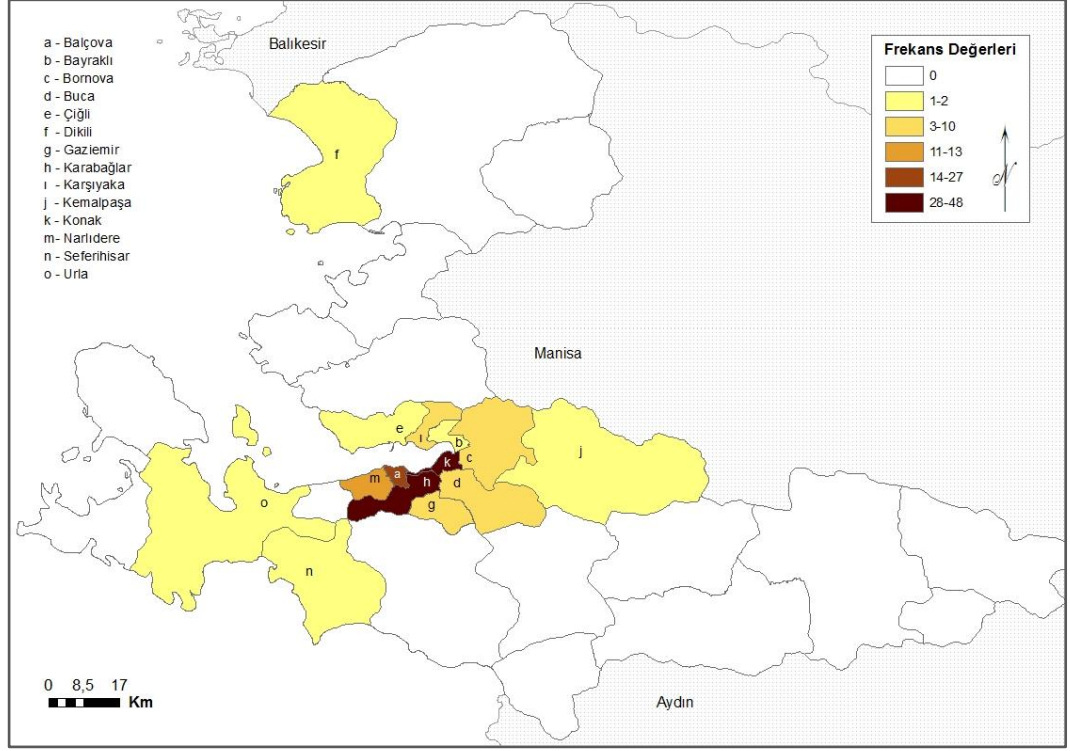
Katılımcıların önceki ikametleri incelendiğinde; % 81,4'ü İzmir, % 15,2'si İzmir dışı iller ve % 3,3'ü ise yurt dışından Oyunlar Köyü'ne taşındığı anlaşılmaktadır.

Şekil 25: Katılımcıların Oyunlar Köyü'nden önceki ikameti (7 kişinin önceki ikameti yurt dışıdır).

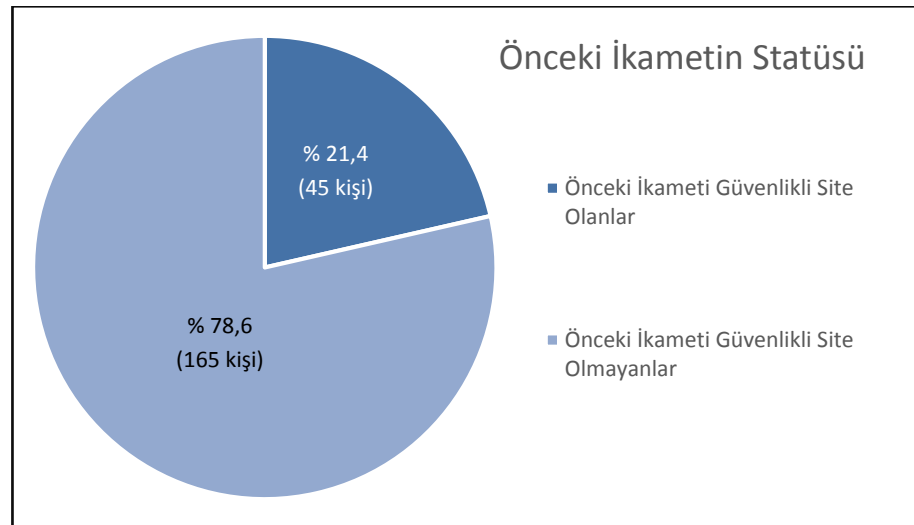
Önceki ikameti İzmir olan 171 katılımcının; % 15,8'i Balçova'dan, % 5,3'ü Bornova ve Gaziemir'den, % 5,8'i Buca'dan, 22,8'i Karabağlar'dan, % 4,7'si

Karşıyaka'dan, % 28,1'i Konak'tan, % 7,6'sı Narlıdere'den, % 1,17'si Seferihisar ve Urla'dan ve % 0,6'sı da Kemalpaşa, Bayraklı, Çiğli ve Dikili'den Oyunlar Köyü'ne gelmiştir (Şekil 26).

Şekil 26: Önceki ikameti İzmir olan katılımcıların Oyunlar Köyü'nden önceki ikametleri.

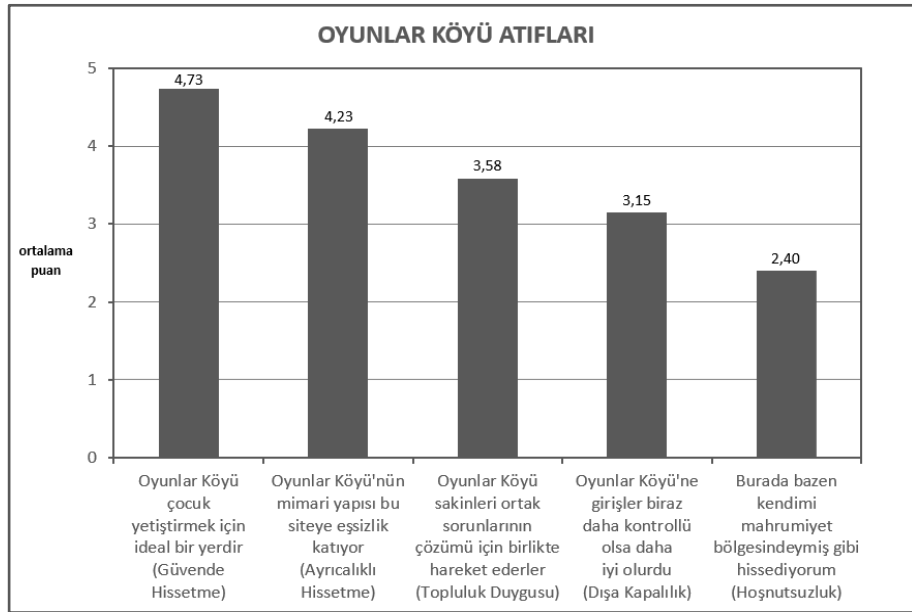
Katılımcıların % 21,4'ünün önceki ikameti güvenli bir site iken % 78,6'sının önceki ikameti ise apartman ya da müstakil evlerden oluşmaktadır (Şekil 27).

Şekil 27: Katılımcıların önceki ikametinin statüsü ve örneklem içindeki payları.

4.3.3. Oyunlar Köyü'ne Atfedilen Anlamlar

Oyunlar Köyü'ne atfedilen anlam ve bu anlamların boyutlarını saptamak için katılımcılara; dışa kapalılık, güvende hissetme, hoşnutsuzluk, benlik ve ayrıcalıklı hissetme ve topluluk duygusu gibi olguları temsil eden 5 maddeden oluşan soru grubu yöneltilmiştir. Söz konusu 5 maddeden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; katılımcıların **güvende hissetme** temsili olarak yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü çocuk yetiştirmek için ideal bir yerdir (4,73)*” **yüksek** düzeyde anlam yükledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların **benlik ve ayrıcalıklı hissetme** temsili olarak yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü'nün mimari yapısı bu siteye eşsizlik katıyor (4,23)*” yüklediği anlamın boyutu ise **orta-yüksek** düzeydedir. Benzer şekilde **topluluk duygusu** temsili olarak yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü sakinleri ortak sorunlarının çözümü için birlikte hareket ederler (3,58)*” yüklenen anlamın boyutu **orta-yüksek** düzeydedir. Katılımcıların **dışa kapalılık** temsili olarak yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü'ne girişler biraz daha kontrollü olsa daha iyi olurdu (3,15)*” yüklediği anlamın boyutu **orta** düzeydedir. Son olarak **hoşnutsuzluk** temsili olarak yöneltilen maddeye ise “*Oyunlar Köyü'nde bazen kendimi mahrumiyet bölgesindeymişim gibi hissediyorum (2,40)*” yüklenen anlamın boyutu **orta-düşük** düzeydedir (Şekil 28).

Şekil 28: Katılımcıların Oyunlar Köyü'ne atfettiği anlamların puan ortalamaları.

Katılımcıların Oyunlar Köyü'ne yüklediği anlam ortalama puanlarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklemeler için t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Mülkiyet değişkeni ile **ayrıcalıklı hissetmeye** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **ayrıcalıklı hissetme** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 2.843, p < .05$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=4.36, S=1.02$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=3.90, S=1.12$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Mülkiyet değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Yaş grupları değişkeni ile **topluluk duygusuna** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **topluluk duygusu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.117, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin aldığı ortalama puanın ($\bar{X}=3.27, S=1.20$) orta yaşlıların aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=3.71, S=1.10$) **anlamlı** derecede daha düşük olduğu gözlemlenmiştir ($p < .05$). İleri yaşlılar ile orta yaşlılar ($p = .972$) ve ileri yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .153$) arasında ise anlamlı derecede fark bulunamamıştır. Yaş grupları değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Eğitim düzeyi değişkeni ile **topluluk duygusuna** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **topluluk duygusu** faktörü açısından farklı **eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 5.076, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; lise ve altı düzeydeki katılımcıların aldığı ortalama puanın ($\bar{X}=3.98, S=1.19$) hem ön lisans/lisans düzeyindekilerin aldığı puan ortalamasından ($\bar{X}=3.44, S=1.09$) hem de yüksek lisans/doktora düzeyindekilerin aldığı puan ortalamasından ($\bar{X}=3.40, S=1.98$) daha

yüksektir (p 'ler $< .05$). Ön lisans/lisans ve yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcıların aldığı puan ortalamaları arasında ise anlamlı derecede fark bulunamamıştır ($p = .979$). Eğitim değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile **dışa kapalılığa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **dışa kapalılık** faktörü açısından **kadın** ve **erkekler** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 2,648$ $p < .05$]. Kadınların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=3.41$, $S=1.52$), erkeklerin bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=2.86$, $S=1.48$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Yaş grupları değişkeni ile **dışa kapalılığa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **dışa kapalılık** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 4.066$, $p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 4.377$, $p = .014$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **dışa kapalılık** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,117) = 4.406$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; ileri yaşlıların aldığı ortalama puanın ($\bar{X}=2.73$, $S=1.55$) genç yetişkinlerin aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=3.54$, $S=1.33$) **anlamlı** derecede daha düşük olduğu gözlemlenmiştir ($p < .05$). Orta yaşlılar ile ileri yaşlılar ($p = .290$) ve orta yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .185$) arasında ise anlamlı derecede bir fark bulunamamıştır. Yaş grupları değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile **hoşnutsuzluğa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **hoşnutsuzluk** faktörü açısından **kadın** ve **erkekler** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 3.291$ $p < .05$]. Kadınların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=2.72$, $S=1.53$), erkeklerin bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=2.05$, $S=1.40$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Mülkiyet değişkeni ile **hoşnutsuzluğa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **hoşnutsuzluk** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ile **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -2,569$ $p < .05$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=2.23$, $S=1.47$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=2.81$, $S=1.52$) **anlamlı** derecede daha düşüktür. Mülkiyet değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Emeklilik değişkeni ile **hoşnutsuzluğa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **hoşnutsuzluk** faktörü açısından **emekli olanlar** ile **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(186) = -2,193$ $p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=2.12$, $S=1.37$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=2.57$, $S=1.56$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür. Emeklilik değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

Emeklilik değişkeni ile **dışa kapalıluğa** atfedilen anlam derecesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **dışa kapalılık** faktörü açısından **emekli olanlar** ile **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -2,252$ $p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=2.85$, $S=1.57$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=3.33$, $S=1.47$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür. Emeklilik değişkenine ilişkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gösterilmiştir.

İzmir'e bağlılık değişkeni ile **ayrıcalıklı hissetmeye** atfedilen anlam derecesi arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **ayrıcalıklı hissetme** faktörü açısından **İzmir'e bağlılığı yüksek olanlar** ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -2.339$, $p < .05$]. İzmir'e bağlılığı yüksek olanların bu faktörden aldığı ortalama puan ($\bar{X}=4.30$, $S=1.06$), düşük olanların bu faktörden aldığı ortalama puandan ($\bar{X}=3.79$,

S=1.21) **anlamli** düzeyde daha yüksektir. İzmir'e baēlılık deēiēkenine iliēkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gsterilmiētir.

İzmir'e baēlılık deēiēkeni ile **topluluk duygusuna** atfedilen anlam derecesi arasında anlamli bir farklılaşma olup olmadığı *baēlantısız örneklemeler iēin t testi* ile incelenmiē ve **topluluk duygusu** faktörü aēısından **İzmir'e baēlılıēı yüksek olanlar** ve **dēk olanlar** arasında istatistiksel aēıdan anlamli bir farklılaşma olduēu gzlenmiētir [$t(208) = -2.847, p < .01$]. İzmir'e baēlılıēı yüksek olanların bu faktörden aldıēı ortalama puan ($\bar{X}=3.66, S=1.08$), dēk olanların bu faktörden aldıēı ortalama puandan ($\bar{X}=3.03, S=1.24$) **anlamli** düzeyde daha yüksektir. İzmir'e baēlılık deēiēkenine iliēkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gsterilmiētir.

İzmir'e kimliēi deēiēkeni ile **topluluk duygusuna** atfedilen anlam derecesi arasında anlamli bir farklılaşma olup olmadığı *baēlantısız örneklemeler iēin t testi* ile incelenmiē ve **topluluk duygusu** faktörü aēısından **İzmir kimliēi yüksek olanlar** ve **dēk olanlar** arasında istatistiksel aēıdan anlamli bir farklılaşma olduēu gzlenmiētir [$t(208) = -2.942, p < .01$]. İzmir kimliēi yüksek olanların bu faktörden aldıēı ortalama puan ($\bar{X}=3.65, S=1.07$), dēk olanların bu faktörden aldıēı ortalama puandan ($\bar{X}=2.90, S=1.34$) **anlamli** düzeyde daha yüksektir. İzmir kimliēi deēiēkenine iliēkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gsterilmiētir.

İzmir'e kimliēi deēiēkeni ile **ayrıcalıklı hissetmeye** atfedilen anlam derecesi arasında anlamli bir farklılaşma olup olmadığı *baēlantısız örneklemeler iēin t testi* ile incelenmiē ve **ayrıcalıklı hissetme** faktörü aēısından **İzmir kimliēi yüksek olanlar** ve **dēk olanlar** arasında istatistiksel aēıdan anlamli bir farklılaşma olduēu gzlenmiētir [$t(22) = -3.186, p < .01$]. İzmir kimliēi yüksek olanların bu faktörden aldıēı ortalama puan ($\bar{X}=4.33, S=1.01$), dēk olanların bu faktörden aldıēı ortalama puandan ($\bar{X}=3.33, S=1.39$) **anlamli** düzeyde daha yüksektir. İzmir kimliēi deēiēkenine iliēkin puan ortalamaları **Tablo 18**'de gsterilmiētir.

Baēlantısız rneklemeler iēin t testi ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenen diēer deēiēkenler aēısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel aēıdan anlamli bir farklılaşmaya rastlanmamıētır;

Cinsiyet [$t(208) = 0.523, p = .601$], **İzmir'e baēlılık** [$t(208) = -1.391, p = .166$], **yaē grupları** [$F(2,106) = 2.107, p = .127$] -*Welch testi* uygulandı- ve **medeni durum**

[F(2,207) = 0.473, p = .624] değişkenleri ile **güvende hissetme** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Mülkiyet** [t(95) = 1.685, p = .095], **gelir** [F(2,207) = 0.658, p = .519], **eğitim** [F(2,74) = 1.071, p = .348] değişkenleri ile **güvende hissetme** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Ayrıca; **Emeklilik durumu** [t(208) = 0.598, p = .550], **İzmir kimliği** [t(21) = -2.071, p = .051] ve **sitede yaşam süresi** [F(3,206) = 0.244, p = .866] değişkenleri ile **güvende hissetme** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 18**).

Cinsiyet [t(208) = 1.122, p = .263], **yaş grupları** [F(2,207) = 1.421, p = .244], ve **medeni durum** [F(2,207) = 0.551, p = .577] değişkenleri ile **ayrıcalıklı hissetme** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir düzeyi** [F(2,207) = 0.134, p = .874] ve **emeklilik durumu** [t(208) = 0.322, p = .748] değişkenleri ile **ayrıcalıklı hissetme** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim durumu** [F(2,207) = 1.447, p = .238] ve **sitede yaşam süresi** [F(3,106) = 1.387, p = .251] -Welch testi uygulandı- değişkenleri ile **ayrıcalıklı hissetme** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 18**).

Cinsiyet [t(208) = 1.185, p = .237], **emeklilik durumu** [t(208) = 1.691, p = .092] ve **medeni durum** [F(2,207) = 1.519, p = .221] değişkenleri ile **topluluk duygusu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Ayrıca; **mülkiyet durumu** [t(208) = 0.771, p = .442], **gelir düzeyi** [F(2,207) = 1.980, p = .141] ve **sitede yaşam süresi** [F(3,206) = 0.909, p = .438] değişkenleri ile **topluluk duygusu** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 18**).

İzmir’e bağlılık [t(40) = -0.469, p = .642], **medeni durum** [F(2,207) = 0.928, p = .397] **mülkiyet durumu** [t(208) = -1.580, p = .116] ve **gelir düzeyi** [F(2,207) = 1.270, p = .283] değişkenleri ile **dışa kapalılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Ayrıca; **eğitim durumu** [F(2,207) = 0.393 p = .676], **İzmir kimliği** [t(26) = -0.701, p = .490] ve **sitede yaşam süresi** [F(3,206) = 0.474, p = .701] değişkenleri ile **dışa kapalılık** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 18**).

İzmir’e bağlılık [t(208) = 1.792, p = .075], **yaş grupları** [F(2,207) = 1.986, p = .140] ve **medeni durum** [F(2,5.313) = 1.875, p = .242] -Welch testi uygulandı- değişkenleri ile **hoşnutsuzluk** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma

gözlenmemiştir. **Gelir düzeyi** [$F(2,207) = 0.090$, $p = .914$], **İzmir kimliği** [$t(208) = 1.318$, $p = .189$], **eğitim durumu** [$F(2,207) = 0.130$, $p = .879$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.438$, $p = .726$] değişkenleri ile **hoşnutsuzluk** arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 18**).

Tablo 18: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyüne atfedilen anlamların ortalama puanları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder). İzmir'e bağlılık ve İzmir kimliği değişkenleri; kendi toplam puan ortalamalarından standart sapmalarının çıkartılması ile kritik değerleri üzerinden oluşturulmuştur.

Değişkenler	Maddeler				
	1 <i>Oyunlar Köyü'ne girişler biraz daha kontrollü olsa daha iyi olurdu (dışa kapalılık)</i>	2 <i>Burada bazen kendimi mahrumiyet bölgesindeymiş gibi hissediyorum (Hoşnutsuzluk)</i>	3 <i>Oyunlar Köyü Çocuk Yetiştirmek için ideal bir yerdir (Güvende Hissetme)</i>	4 <i>Oyunlar Köyü'nün mimari yapısı bu siteye eşsizlik katıyor (Ayrıcalıklı Hissetme)</i>	5 <i>Oyunlar Köyü sakinleri ortak sorunların çözümü için birlikte hareket eder (Topluluk Duygusu)</i>
TOPLAM ÖRNEKLEM	3,15	2,40	4,73	4,23	3,58
CİNSİYET					
Kadın	3,41	2,72	4,75	4,31	3,66
Erkek	2,86	2,05	4,71	4,14	3,48
YAŞ GRUPLARI					
60 ve üzeri	2,73	2,25	4,61	4,14	3,67
40-59	3,13	2,28	4,82	4,36	3,71
18-39	3,54	2,73	4,69	4,08	3,27
İZMİR'E BAĞLILIK					
Düşük	3,03	2,86	4,59	3,79	3,03
Yüksek	3,17	2,33	4,76	4,30	3,66
MEDENİ DURUM					
Bekâr	3,11	2,76	4,69	4,17	3,72
Evli	3,14	2,26	4,75	4,26	3,54
MÜLKİYET DURUMU					
Ev Sahibi	3,04	2,23	4,78	4,36	3,61
Ev Sahibi Olmayan	3,40	2,81	4,61	3,90	3,48
EMEKLİLİK DURUMU					
Emekli	2,85	2,12	4,77	4,26	3,74
Emekli Değil	3,33	2,57	4,71	4,21	3,47
GELİR DURUMU					
5000 ve Altı	3,09	2,44	4,75	4,20	3,69
5001-10000	3,09	2,37	4,75	4,28	3,53
10001 ve Üzeri	3,64	2,32	4,59	4,18	3,18
EĞİTİM DURUMU					
Lise ve Altı	3,22	2,40	4,78	4,44	3,98
Ön Lisans/Lisans	3,18	2,37	4,76	4,18	3,44
Y. Lisans/Doktora	2,94	2,51	4,57	4,09	3,40
SİTEDE YAŞAM SÜRESİ					
2005-2008	3,03	2,44	4,70	4,24	3,70
2009-2012	3,33	2,21	4,79	3,98	3,42
2013-2016	3,25	2,55	4,75	4,23	3,45
2017 ve Sonrası	3,05	2,34	4,70	4,45	3,68
İZMİR KİMLİĞİ					
Düşük	2,95	2,81	4,33	3,33	2,90
Yüksek	3,17	2,35	4,78	4,33	3,65

4.3.4. Oyunlar Köyü'ne Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

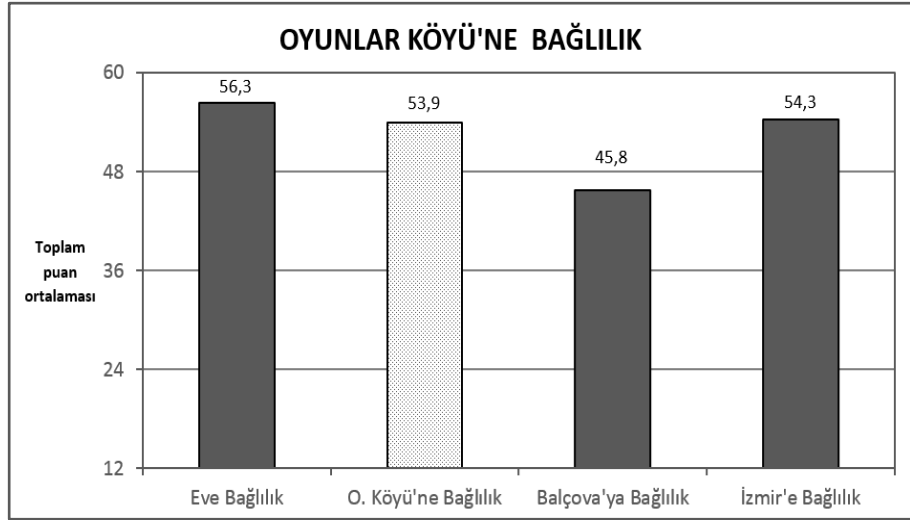
Oyunlar Köyü için uygulanan yere bağlılık ölçeğinin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 19**'da gösterilmiştir. En yüksek puan ortalamasına sahip maddeler; “*Oyunlar Köyü’nde kendimi güvende hissediyorum (4,79)*”, “*Oyunlar Köyü’nde olup bitenleri bilmek isterim (4,74)*” ve “*Oyunlar Köyü’nden taşınmayı istemem (4,60)*” şeklinde sıralanmaktadır. En düşük puan ortalamasına sahip maddeler ise; “*Oyunlar Köyü’nden hoşlanmıyorum (1,23)*”, “*Oyunlar Köyü’nü seve seve terk ederim (1,32)*” ve “*Oyunlar Köyü ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir (1,93)*” olarak sıralanmaktadır.

Tablo 19: Katılımcıların Oyunlar Köyü için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puan
Oyunlar Köyü’nü çok iyi tanıyorum	4,44
Oyunlar Köyü’nü eleştiren olduğunda Oyunlar Köyü’nü savunurum	4,41
Oyunlar Köyü’nden taşınmayı istemem	4,60
Oyunlar Köyü’nden hoşlanmıyorum*	1,23
Oyunlar Köyü’nde kendimi güvende hissediyorum	4,79
Oyunlar Köyü ile gurur duyuyorum	4,38
Oyunlar Köyü benim bir parçam	4,31
Oyunlar Köyü ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*	1,93
Oyunlar Köyü’nde olup bitenleri bilmek isterim	4,74
Oyunlar Köyü’nü seve seve terk ederim*	1,32
Oyunlar Köyü’nde olmadığım zaman Oyunlar Köyü’nü özleyorum	4,51
Oyunlar Köyü’ne kök saldığımı hissediyorum	4,20

* ölçek toplam puanı hesaplanırken yön çevrimi uygulanan maddeler

Madde yön çevrimleri yapıldıktan sonra Oyunlar Köyü için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 53,90’dur. 12 soru üzerinden maksimum puanın 60, minimum puanın 12 olduğu ve 42 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 54 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; 53,90’lık bu ortalama, katılımcıların Oyunlar Köyü’ne olan bağlılığının orta-yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. En düşük toplam puan 16, en yüksek toplam puan ise 60’tır.

Şekil 29: Oyunlar Köyü'ne bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerlere bağlılık ortalamaları ile karşılaştırılması.

Alınan toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Yaş grupları değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 4.140, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=52.0, S=7.00$) ileri yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=55.3, S=5.13$) **anlamlı** derecede daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). Orta yaşlılar ile ileri yaşlılar ($p = .684$) ve orta yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .061$) arasında ise anlamlı ya derecede fark bulunamamıştır. Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20'**de gösterilmiştir.

Medeni Durum değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **evli** ve **bekârlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(77) = -2.153, p < .05$]. Evli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması

($\bar{X}$ =54.6, S=5.56), bekârların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}$ =52.1, S=8.06) **anlamli** derecede daha yüksektir. Medeni durum değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20**'de gösterilmiştir.

Çocuk durumu değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(73) = -2.920$, $p < .01$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}$ =54.8, S=5.53), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}$ =51.4, S=8.00) **anlamli** derecede daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20**'de gösterilmiştir.

Çocuk sayısı değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 5.955$, $p < .01$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 3.182$, $p = .044$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,121) = 4.235$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; çocuk sahibi olmayanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}$ =51.4, S=7.97) hem tek çocuk sahibi olanların ($\bar{X}$ =54.6, S=5.32) hem de iki ve daha fazla çocuğa sahip olanların ortalamasından ($\bar{X}$ =54.8, S=5.75) daha düşük olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Tek çocuk sahibi olanlar ile iki ve daha fazla çocuğa sahip olanların arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = .995$). Çocuk sayısı değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20**'de gösterilmiştir.

Mülkiyet değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **ev sahibi olan** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu

gözlenmiştir [$t(208) = 2.932, p < .01$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=54.7, S=6.10$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=51.9, S=6.75$) **anlamli** derecede daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20**'de gösterilmiştir.

Emeklilik değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** faktörü açısından **emekli olan** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 2.248, p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=55.2, S=5.40$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=53.1, S=6.88$) **anlamli** derecede daha yüksektir. Emeklilik durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 20**'de gösterilmiştir.

*Bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = 0.247, p = .805$] değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Doğum yeri** [$t(208) = 0.217, p = .828$] ve **Hanede yaşayan kişi sayısı** [$F(3,206) = 0.200, p = .897$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 1.457, p = .235$], **Çalışma durumu** [$t(208) = -1.743, p = .083$] ve **hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği yer** [$t(208) = 0.319, p = .750$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 0.473, p = .624$], **önceki ikamet** [$t(208) = -0.379, p = .705$] ve **önceki ikamet statüsü** [$t(208) = -0.542, p = .588$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Son olarak **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.320, p = .811$] değişkeni ile **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 20**).

Tablo 20: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü'ne bağlılık toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder).

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örnekleme Bağlılık	53,9	ÇOCUK SAYISI		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Çocuk Sahibi Değil	51,4	Lise ve Altı	55,2
Kadın	54,0	Tek Çocuk Sahibi	54,6	Ön Lisans/Lisans	53,6
Erkek	53,8	İki ve Daha fazla Çocuk Sahibi	54,8	Y. Lisans/Doktora	53,1
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	54,0	Tek Başına Yaşayan	53,4	5000 ve Altı	53,6
İzmir D. Olmayan	53,8	2 Kişi Yaşayan	54,4	5001-10000	54,0
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	53,8	10001 ve Üzeri	55,1
Bekâr	52,1	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	53,8	ÖNCEKİ İKAMET	
Evli	54,6	EN UZUN SÜRE YAŞADIĞI YER		İzmir İçi	53,8
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	54,0	İzmir Dışı	54,3
Çocuğu Olmayan	51,4	Diğer Birimlerden Birinde	53,5	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	54,8	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	53,4
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	55,3	Normal Apartman ve Müstakil	54,3
Ev Sahibi	54,7	40-59	54,4	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	51,9	18-39	52,0	2005-2008	54,3
ÇALIŞMA DURUMU		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	54,1
Çalışan	53,2	Emekli	55,2	2013-2016	53,2
Çalışmayan	54,7	Emekli Değil	53,1	2017 ve Sonrası	54,0

4.3.5. Oyunlar Köyü Yer Kimliği ve Alt Boyutları

Oyunlar Köyü için uygulanan kent kimliği ölçeğinin toplam puan ortalaması, ölçek alt boyutlarından alınan toplam puan ortalamaları ve ölçeğin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 21**'de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların Oyunlar Köyü ile kurdukları ilişkiyi anlamak ve aidiyet düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan kent/yer kimliği ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 78,12'dir. Yirmi soru üzerinden maksimum puanın 100, minimum puanın 20 olduğu ve 70 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 90 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; 78,12'lik bu ortalama, katılımcıların Oyunlar Köyü'ne olan aidiyetlerinin orta-yüksek düzeyde olduğu göstermektedir. Ölçekten alınan en düşük toplam puan 33, en yüksek toplam puan ise 100'dür. En yüksek puan ortalamasına sahip madde "Oyunlar Köyü'nü yuvam olarak görüyorum (4,49)", en düşük puan ortalamasına sahip madde ise "Oyunlar Köyü turistlere tavsiye edilebilecek bir yerdir (2,55)" olarak gözükmektedir. En yüksek puan ortalamasına sahip alt boyut bağlılık (17,59), en düşük puan ortalamasına sahip alt boyut ise geçmiş (13,77)'tir.

Tablo 21: *Oyunlar Köyü için uygulanan Yer/kent kimliği ölçeği ve ölçeğin alt boyutlarından alınan toplam puan ve madde puanı ortalamaları.*

MADDELER VE ALT BUYUTLAR	Ortalama Puanlar
KAŞILAŞTIRMA BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	15,4
Oyunlar Köyü diğer sitelerde yaşayanlar tarafından prestijli, saygın bir yer olarak görülür	3,99
Diğer siteler ile kıyaslandığında Oyunlar Köyü pek çok avantaja sahiptir	4,40
Oyunlar Köyü turistlere tavsiye edilebilecek bir yerdir	2,55
Oyunlar Köyü diğer sitelerin özendiği, imrendiği özelliklere sahiptir	4,10
BAĞLILIK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	17,59
Oyunlar Köyü'nü yuvam olarak görüyorum	4,49
Kendimi Oyunlar Köylü olarak görüyorum	4,33
Oyunlar Köyü'nde kendimi evimdeymiş gibi hissediyorum	4,46
Oyunlar Köyü benim bir parçam	4,31
GEÇMİŞ BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	13,77
Oyunlar Köyü'ndeki pek çok şey bana geçmişi hatırlatıyor	2,79
Başka bir yerde yaşayabileceğimi sanmıyorum; eğer yaşarsam kendimle ilgili pek çok şeyden vazgeçmek zorunda kalacağım	3,39
Oyunlar Köyü'ne içten bir bağlılık hissediyorum çünkü burayla ilgili pek çok anım var	3,73
Oyunlar Köyü'nü o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım	3,86
AŞINALIK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	15,86
Oyunlar Köyü'nü her dolaştığımda kendimi buraya ait hissedirim	4,16
Oyunlar Köyü bana gerçekten çok tanıdık geliyor	4,10
Oyunlar Köyü'nü her gün çok yoğun duygularla yaşıyorum	3,55
Oyunlar Köyü günlük yaşamımda çok önemli bir yer tutar	4,04
GELECEK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	15,86
Kesinlikle Oyunlar Köyü'nde kalmak isterim	4,12
Oyunlar Köyü'nün geleceğini merak ediyorum, nasıl bir yer olacağını görmek istiyorum	4,30
Oyunlar Köyü benim gelecekle ilgili planlarımda çok önemli bir yer tutar	3,82
Kişisel geleceğimde Oyunlar Köyü'nün çok önemli bir yeri var	3,62
ÖLÇEK TOPLAM PUAN ORTALAMASI	78,12

Karşılaştırma alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 15,4'tür. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 üstünün beşli likert üzerinde orta düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta-yüksek düzeyde Oyunlar Köyü'nü diğer sitelerle göre daha farklı özelliklere sahip ve daha avantajlı bir site olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 7, en yüksek toplam puan ise 20'dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde "*Diğer siteler ile kıyaslandığında Oyunlar Köyü pek çok avantaja sahiptir (4,40)*", en düşük puan ortalamasına sahip madde ise "*Oyunlar Köyü turistlere tavsiye edilebilecek bir yerdir (2,55)*" olarak görülmektedir. En düşük

puanı alan ve ortalamayı düşüren “*Oyunlar Köyü turistlere tavsiye edilebilecek bir yerdir (2,55)*” maddesinin site için uygunsuz bir madde olması da hesaba katılırsa; katılımcıların Oyunlar Köyü’nü diğer sitelerden daha farklı öz niteliklere sahip bir site olarak gördükleri düşünülmektedir.

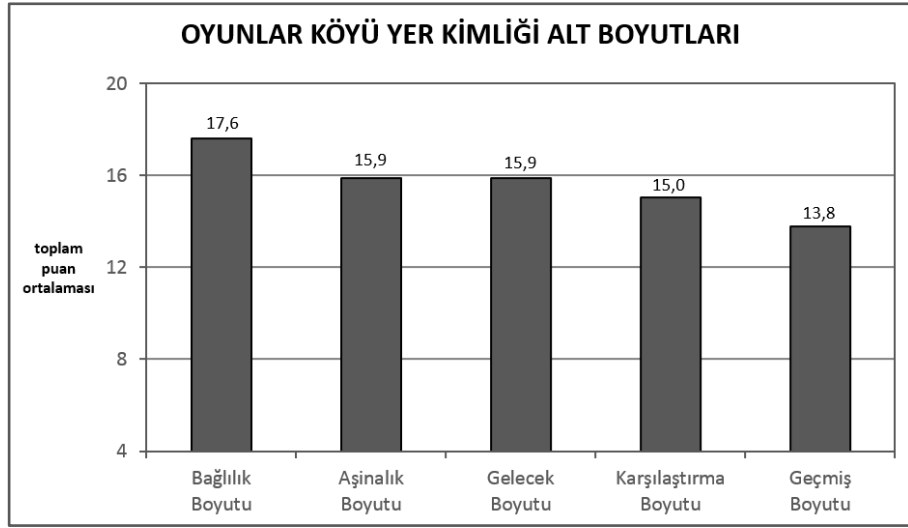
Bağlılık alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,59’dur. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 üstünün beşli likert üzerinde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık kesinlikle katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta-yüksek düzeyde kendilerini Oyunlar Köyü’ne ait hissettikleri ve evde olma duygusunu yaşadıkları görülmektedir. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 5, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*Oyunlar Köyü’nü yuvam olarak görüyorum (4,49)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*Oyunlar Köyü benim bir parçam (4,31)*” olarak gözükmektedir.

Geçmiş alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 13,77’dir. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 10 puan üstünün beşli likert üzerinde orta düzeyde katılıyorum eşiği ile 14 puanlık orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta düzeyde Oyunlar Köyü’nün geçmişi ile kendi geçmişleri arasında ilişki kurdukları görülmektedir. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*Oyunlar Köyü’nü o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım (3,86)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*Oyunlar Köyü’ndeki pek çok şey bana geçmişi hatırlatıyor (2,79)*” olarak gözükmektedir.

Aşinalık alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 15,86’dır. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; orta-yüksek düzeyde Oyunlar Köyü’nün katılımcıların günlük yaşamında önemli bir yeri olduğu ve günlük alışveriş, rekreasyon, halk oyunları ve spor gibi faaliyetler için Oyunlar Köyü’nü kullandıkları anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*Oyunlar Köyü’nü her dolaştığımda kendimi*

buraya ait hissederim (4,16)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “Oyunlar Köyü’nü her gün çok yoğun duygularla yaşarım (3,55)” olarak gözükmektedir.

Gelecek alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 15,86’dır. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; orta-yüksek düzeyde katılımcıların kişisel geleceğinde ve gelecek planlarında Oyunlar Köyü’nün önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “Oyunlar Köyü’nün geleceğini merak ediyorum, nasıl bir yer olacağını görmek istiyorum (4,30)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “Kişisel geleceğimde Oyunlar Köyü’nün çok önemli bir yeri var (3,62)” olarak gözükmektedir.

Şekil 30: Oyunlar Köyü yer kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları.

4.3.6. Oyunlar Köyü Yer Kimliğinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Katılımcıların Oyunlar Köyü için uygulanan yer kimliği ölçeğinden aldığı toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklemeler için t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Yaş grupları ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel

açından **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.561, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=73.9, S=15.95$) orta yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=79.8, S=13.77$) **anlamlı** derecede daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). İleri yaşlılar ile orta yaşlılar ($p = 1.000$) ve ileri yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .085$) arasında ise anlamlı ya da marjinal derecede fark bulunamamıştır. Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 22**'de gösterilmiştir.

Medeni Durum ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **evli** ve **bekârlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -2.177, p < .05$]. Evli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=79.4, S=13.49$), bekârların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=74.6, S=16.40$) daha yüksektir. Medeni durum değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 22**'de gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(82) = -2.896, p < .01$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=80.0, S=13.38$), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=72.9, S=16.17$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 22**'de gösterilmiştir.

Çocuk sayısı değişkeni ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 5.044, p < .01$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 3.730, p = .026$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **farklı çocuk sahipliği durumları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir

farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,125) = 4.210, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; çocuk sahibi olmayanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=72.9, S=16.17$) hem tek çocuk sahibi olanların ($\bar{X}=79.6, S=13.31$) hem de iki ve daha fazla çocuğa sahip olanların ortalamasından ($\bar{X}=80.3, S=13.52$) daha düşük olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Tek çocuk sahibi olanlar ile iki ve daha fazla çocuğa sahip olanların arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = .946$). Çocuk sayısı değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 22**'de gösterilmiştir.

Mülkiyet durumu ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **Oyunlar Köyü yer kimliği** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 3.784, p < .001$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=80.5, S=13.41$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=72.5, S=16.40$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 22**'de gösterilmiştir.

Bağılantısız örneklem için t testi ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = -0.235, p = .815$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.690, p = .491$] ve **hanede yaşayan kişi sayısı** [$F(3,206) = 0.669, p = .572$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 1.357, p = .260$], **çalışma durumu** [$t(208) = -1.647, p = .101$] ve **emeklilik durumu** [$t(208) = 1.754, p = .081$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği yer** [$t(208) = 0.870, p = .385$], **Gelir** [$F(2,207) = 0.412, p = .663$] ve **önceki ikamet** [$t(208) = 1.313, p = .191$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Önceki ikamet statüsü** [$t(208) = -1.347, p = .179$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 1.805, p = .147$] değişkenleri ile **Oyunlar Köyü yer kimliği** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 22**).

Tablo 22: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü yer kimliği toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder).

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örneklemde Kimlik	78,1	ÇOCUK SAYISI		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Çocuk Sahibi Değil	72,9	Lise ve Altı	80,8
Kadın	77,9	Tek Çocuk Sahibi	79,6	Ön Lisans/Lisans	77,3
Erkek	78,4	İki ve Daha fazla Çocuk Sahibi	80,3	Y. Lisans/Doktora	76,5
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	79,0	Tek Başına Yaşayan	78,1	5000 ve Altı	77,4
İzmir D. Olmayan	77,6	2 Kişi Yaşayan	78,1	5001-10000	78,6
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	76,7	10001 ve Üzeri	80,2
Bekâr	74,6	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	80,7	ÖNCEKİ İKAMET	
Evli	79,4	EN UZUN SÜRE YAŞADIĞI YER		İzmir İçi	78,6
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	78,4	İzmir Dışı	75,4
Çocuğu Olmayan	72,9	Diğer Birimlerden Birinde	75,8	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	80,0	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	75,6
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	79,8	Normal Apartman ve Müstakil	78,8
Ev Sahibi	80,5	40-59	79,8	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	72,5	18-39	73,9	2005-2008	81,1
ÇALIŞMA DURUMU		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	76,9
Çalışan	76,6	Emekli	80,3	2013-2016	75,2
Çalışmayan	79,8	Emekli Değil	76,7	2017 ve Sonrası	78,2

4.3.7. Oyunlar Köyü Yer Kimliği Alt Boyutlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Katılımcıların Oyunlar Köyü için uygulanan yer kimliği ölçeğinin alt boyutlarından aldığı toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklem* için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Yaş grupları ile **Oyunlar Köyü yer kimliği geçmiş boyutu** toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.396$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=12,7$, $S=4,22$) orta yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=14.4$, $S=3,82$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$). İleri yaşlılar ile orta yaşlılar ($p = .736$) ve ileri yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .265$) arasında ise **anlamlı** düzeyde fark gözlenmemiştir. Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Yaş grupları ile Oyunlar Köyü yer kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 5.900, p < .01$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 3.425, p = .034$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **aşinalık boyutu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,108) = 4.684, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; genç yetişkinlerin aldığı toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=14.6, S=4.04$) hem orta yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.4, S=3.01$) hem de ileri yaşlıların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.4, S=3.27$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (p 'ler $< .05$). Orta yaşlılar ile ileri yaşlılar arasında ise anlamlı düzeyde bir fark gözlenmemiştir ($p = .999$). Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Medeni durum ile Oyunlar Köyü yer kimliği gelecek boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **gelecek boyutu** faktörü açısından **evli olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(84) = -2.032, p < .05$]. Evli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.2, S=3.32$), evli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=15.0, S=4.17$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Medeni durum değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile Oyunlar Köyü yer kimliği bağlılık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **bağlılık boyutu** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(78) = -2.610, p < .05$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.0, S=2.93$), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.5, S=3.78$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile Oyunlar Köyü yer kimliği geçmiş boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -3.497$, $p < .01$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=14.3$, $S=3.87$), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=12.2$, $S=4.25$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile Oyunlar Köyü yer kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(79) = -2.697$, $p < .01$]. Çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.3$, $S=3.16$), çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=14.7$, $S=4.01$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Mülkiyet ile Oyunlar Köyü yer kimliği bağlılık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **bağlılık boyutu** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 2.989$, $p < .01$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.0$, $S=2.97$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.6$, $S=3.60$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Mülkiyet ile Oyunlar Köyü yer kimliği geçmiş boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem için t testi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 3.380$, $p < .01$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=14.4$, $S=3.95$), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından

($\bar{X}$ =12.3, S=4,03) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Mülkiyet ile Oyunlar Köyü yer kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 3.323$, $p < .01$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}$ =16.4, S=3.20), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}$ =14.7, S=3.80) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Mülkiyet ile Oyunlar Köyü yer kimliği gelecek boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **gelecek boyutu** faktörü açısından **ev sahibi olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 4.097$, $p < .001$]. Ev sahibi olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}$ =16.5, S=3.33), ev sahibi olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}$ =14.3, S=3.82) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Mülkiyet durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Eğitim düzeyi ile Oyunlar Köyü yer kimliği karşılaştırma boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **karşılaştırma boyutu** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 7.393$, $p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; lise ve altı düzeydeki katılımcıların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}$ =16.2, S=2.66) hem ön lisans/lisans düzeyindeki ($\bar{X}$ =14.8, S=2.85) hem de yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılardan ($\bar{X}$ =14.1, S=2.52) **anlamlı** düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .01$). Yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılar ile ön lisans/lisans düzeyindeki katılımcılar arasında ise **anlamlı** düzeyde bir fark gözlenmemiştir ($p = .416$). Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Emeklilik durumu ile **Oyunlar Köyü yer kimliği aşinalık boyutu** toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **emekli olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 2.405$, $p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.6$, $S=3.22$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=15.4$, $S=3.56$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Emeklilik durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Sitede Yaşam Süresi ile **Oyunlar Köyü yer kimliği geçmiş boyutu** toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı yaşam süresi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(3,206) = 4.034$, $p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Tukey* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; sitede 12 yıldan fazla yaşayanların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=15.1$, $S=3.85$) dört-yedi yıl arası yaşayanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=12.7$, $S=4.41$) **anlamlı** düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir ($p < .01$). Sitede 12 yıldan fazla yaşayanlar ile 8-11 yıl arası yaşayanlar ($p = .262$) ve sitede 12 yıldan fazla yaşayanlar ile 3 yıl ve daha az süre yaşayanlar ($p = .087$) arasında anlamlı düzeyde fark gözlenmemiştir. Sitede 8-11 yıl arası yaşayanlar ile 4-7 yıl arası yaşayanlar ($p = .639$) ve sitede 8-11 yıl arası yaşayanlar ile 3 yıl ve daha az süre yaşayanlar ($p = .966$) arasında anlamlı düzeyde fark gözlenmemiştir. Sitede 4-7 yıl arası yaşayanlar ile 3 yıl ve daha az süre yaşayanlar arasında da anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir ($p = .898$). Sitede yaşam süresi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Bağılantısız örneklemeler için t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = 0.257$, $p = .797$] ve **doğum yeri** [$t(208) = 0.270$, $p = .787$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Yaş grupları** [$F(2,207) = 0.171$, $p = .843$] ve **medeni durum** [$t(208) = -1.507$, $p = .133$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel açıdan

anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Çocuk durumu** [$t(208) = -1.408, p = .161$] ve **mülkiyet** [$t(208) = 1.643, p = .102$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Emeklilik durumu** [$t(208) = 1.128, p = .261$], **gelir** [$F(2,207) = 1.095, p = .337$], **önceki ikamet** [$t(208) = 1.869, p = .063$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.132, p = .941$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir (**Tablo 23**).

Cinsiyet [$t(208) = 0.557, p = .578$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.786, p = .433$], **yaş grupları** [$F(2,207) = 2.982, p = .053$] ve **medeni durum** [$t(208) = -1.722, p = .087$] değişkenleri ile **bağlılık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 1.186, p = .307$], **emeklilik** [$t(208) = 1.549, p = .123$] ve **gelir** [$F(2,207) = 0.297, p = .743$] değişkenleri ile **bağlılık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Önceki ikamet** [$t(208) = 0.495, p = .621$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.832, p = .478$] değişkenleri ile **bağlılık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir (**Tablo 23**).

Cinsiyet [$t(208) = -0.876, p = .382$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.518, p = .605$] ve **medeni durum** [$t(84) = -1.483, p = .142$] değişkenleri ile **geçmiş boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 0.225, p = .799$] ve **emeklilik durumu** [$t(208) = 0.818, p = .415$] değişkenleri ile **geçmiş boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 1.321, p = .269$] ve **önceki ikamet** [$t(208) = 1.622, p = .106$] değişkenleri ile **geçmiş boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir (**Tablo 23**).

Cinsiyet [$t(208) = -0.112, p = .911$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.750, p = .454$] ve **medeni durum** [$t(82) = -1.731, p = .087$] değişkenleri ile **aşinalık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 1.542, p = .216$] ve **gelir** [$F(2,207) = 0.581, p = .560$] değişkenleri ile **aşinalık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir. **Önceki ikamet** [$t(208) = 1.416, p = .158$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 2.156, p = .094$] değişkenleri ile **aşinalık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farkliasma gözlenmemiştir (**Tablo 23**).

Cinsiyet [$t(208) = -0.547, p = .585$], **doğum yeri** [$t(208) = 0.542, p = .589$] ve **yaş grupları** [$F(2,207) = 2.095, p = .126$] değişkenleri ile **gelecek boyutu** arasında

istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Çocuk durumu** [$t(80) = -1.857$, $p = .067$] ve **eğitim** [$F(2,207) = 0.399$, $p = .672$] değişkenleri ile **gelecek boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Emeklilik durumu** [$t(208) = 1.522$, $p = .130$], **gelir** [$F(2,207) = 1.718$, $p = .182$], **önceki ikamet** [$t(208) = 0.168$, $p = .866$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 1.459$, $p = .277$] değişkenleri ile **gelecek boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 23**).

Tablo 23: Çeşitli değişkenlere göre Oyunlar Köyü yer kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder).

Değişkenler	Yer/Kent Kimliği Alt Boyutları				
	Karşılaştırma	Bağlılık	Geçmiş	Aşinalık	Gelecek
TOPLAM ÖRNEKLEM	15,0	17,6	13,8	15,9	15,9
CİNSİYET					
Kadın	15,1	17,7	13,5	15,8	15,7
Erkek	15,0	17,5	14,0	15,9	16,0
YAŞ GRUPLARI					
60 ve üzeri	15,2	18,0	13,9	16,4	16,4
40-59	15,1	17,9	14,4	16,4	16,0
18-39	14,9	16,7	12,7	14,6	15,1
DOĞUM YERİ					
İzmir Doğumlu	15,1	17,8	14,0	16,1	16,0
İzmir D. Olmayan	15,0	17,5	13,7	15,7	15,8
MEDENİ DURUM					
Bekâr	14,6	17,0	13,0	15,1	15,0
Evli	15,2	17,8	14,1	16,1	16,2
ÇOCUK DURUMU					
Çocuğu Olmayan	14,6	16,5	12,2	14,7	15,0
Çocuğu Olan	15,2	18,0	14,3	16,3	16,2
MÜLKİYET DURUMU					
Ev Sahibi	15,3	18,0	14,4	16,4	16,5
Ev Sahibi Olmayan	14,6	16,6	12,3	14,7	14,3
EMEKLİLİK DURUMU					
Emekli	15,3	18,0	14,1	16,6	16,3
Emekli değil	14,9	17,3	13,6	15,4	15,6
GELİR DÜZEYİ					
5000 ve Altı	15,3	17,6	13,4	15,6	15,4
5001-10000	14,7	17,4	14,1	16,2	16,2
10001 ve Üzeri	14,8	18,0	14,6	16,1	16,7
EĞİTİM DURUMU					
Lise ve Altı	16,2	18,1	14,1	16,6	15,9
Ön Lisans/Lisans	14,8	17,5	13,7	15,6	15,7
Y. Lisans/Doktora	14,1	17,1	13,5	15,5	16,3
ÖNCEKİ İKAMET					
İzmir İçi	15,2	17,6	14,0	16,0	15,9
İzmir Dışı	14,3	17,4	12,8	15,2	15,8
SİTEDE YAŞAM SÜRESİ					
2005-2008	15,1	18,0	15,4	16,6	16,3
2009-2012	14,8	17,6	13,6	15,4	15,4
2013-2016	15,1	17,1	12,7	15,2	15,2
2017 ve Sonrası	15,2	17,5	13,2	15,9	16,4

4.4. Balçova İlçesi ile İlgili Bulgular

4.4.1. Balçova'ya Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

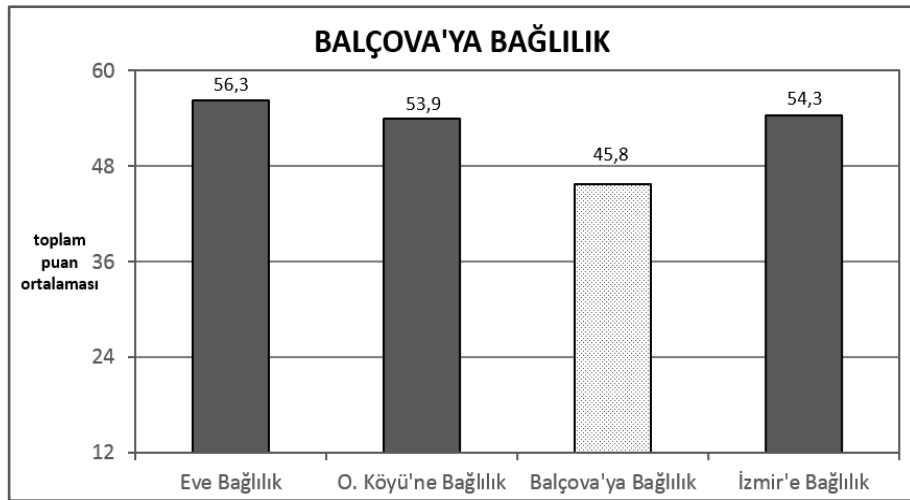
Balçova için uygulanan yere bağlılık ölçeğinin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 24**'te gösterilmiştir. *Balçova'da olup bitenleri bilmek isterim* (4,27) en yüksek, *Balçova'dan hoşlanmıyorum* (1,73) ise en düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 24: Katılımcıların Balçova için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puan
Balçova'yı çok iyi tanıyorum	3,74
Balçova'yı eleştiren olduğunda Balçova'yı savunurum	3,71
Balçova'dan taşınmayı istemem	3,98
Balçova'dan hoşlanmıyorum*	1,73
Balçova'da kendimi güvende hissediyorum	4,09
Balçova ile gurur duyuyorum	3,79
Balçova benim bir parçam	3,54
Balçova ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*	2,74
Balçova'da olup bitenleri bilmek isterim	4,27
Balçova'yı seve seve terk ederim*	2,02
Balçova'da olmadığım zaman Balçova'yı özlediyorum	3,68
Balçova'ya kök saldığımı hissediyorum	3,45

* ölçek toplam puanı hesaplanırken yön çevrimi uygulanan maddeler

Madde yön çevrimleri yapıldıktan sonra yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 45,76'dır. 12 soru üzerinden maksimum puanın 60, minimum puanın 12 olduğu ve 42 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 54 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; 45,8'lik bu ortalama, katılımcıların Balçova'ya olan bağlılıklarının orta-yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. En düşük toplam puan 23, en yüksek toplam puan ise 60'tır.

Şekil 31: Balçova'ya bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerlere bağlılık ortalamaları ile karşılaştırılması.

Alınan toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi *bağılantısız örneklem* için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = -0.771, p = .442$], **doğum yeri** [$t(208) = -1.032, p = .303$], **medeni Durum** [$t(208) = -1.892, p = .060$] ve **yaş grupları** [$F(2,207) = 1.790, p = .170$] değişkenleri ile **Balçova'ya bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Çocuk sayısı** [$F(2,207) = 1.787, p = .170$], **çocuk durumu** [$t(208) = -1.851, p = .066$], **hanede yaşayan kişi sayısı** [$F(3,206) = 0.379, p = .768$] ve **mülkiyet** [$t(208) = 1.703, p = .090$] değişkenleri ile **Balçova'ya bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 0.939, p = .393$], **çalışma durumu** [$t(208) = -1.264, p = .208$], **emeklilik durumu** [$t(208) = 1.879, p = .062$] ve **hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği yer** [$t(208) = -1.233, p = .219$] değişkenleri ile **Balçova'ya bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 1.415, p = .245$], **önceki ikamet** [$t(208) = -1.371, p = .172$], **önceki ikamet statüsü** [$t(208) = 0.371, p = .711$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.459, p = .711$] değişkenleri ile **Balçova'ya bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 25**).

Tablo 25: Çeşitli değişkenlere göre Balçova'ya bağlılık toplam puan ortalamaları.

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örneklemde Bağlılık	45,8	ÇOCUK SAYISI		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Çocuk Sahibi Değil	43,8	Lise ve Altı	44,3
Kadın	45,3	Tek Çocuk Sahibi	46,1	Ön Lisans/Lisans	46,3
Erkek	46,3	İki ve Daha fazla Çocuk Sahibi	46,7	Y. Lisans/Doktora	46,3
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	45,0	Tek Başına Yaşayan	44,1	5000 ve Altı	44,8
İzmir D. Olmayan	46,3	2 Kişi Yaşayan	45,7	5001-10000	46,9
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	46,2	10001 ve Üzeri	46,5
Bekâr	43,8	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	46,2	ÖNCEKİ İKAMET	
Evli	46,5	EN UZUN SÜRE YAŞADIĞI YER		İzmir İçi	45,4
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	45,5	İzmir Dışı	47,5
Çocuğu Olmayan	43,8	Diğer Birimlerden Birinde	47,8	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	46,4	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	46,2
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	47,1	Normal Apartman ve Müstakil	45,6
Ev Sahibi	46,4	40-59	46,1	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	44,1	18-39	44,0	2005-2008	46,2
ÇALIŞMA DURUMU		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	46,7
Çalışan	45,0	Emekli	47,2	2013-2016	45,0
Çalışmayan	46,6	Emekli Değil	44,8	2017 ve Sonrası	45,0

4.5. İzmir Kenti ile İlgili Bulgular

Bu kısım İzmir’e bağlılık ve çeşitli değişkenlerle ilişkisi, İzmir kent kimliği ve alt boyutları, İzmir kent kimliğinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi ve İzmir kent kimliği alt boyutlarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi olmak üzere 4 alt kategoriden oluşmaktadır.

4.5.1. İzmir’e Bağlılık ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

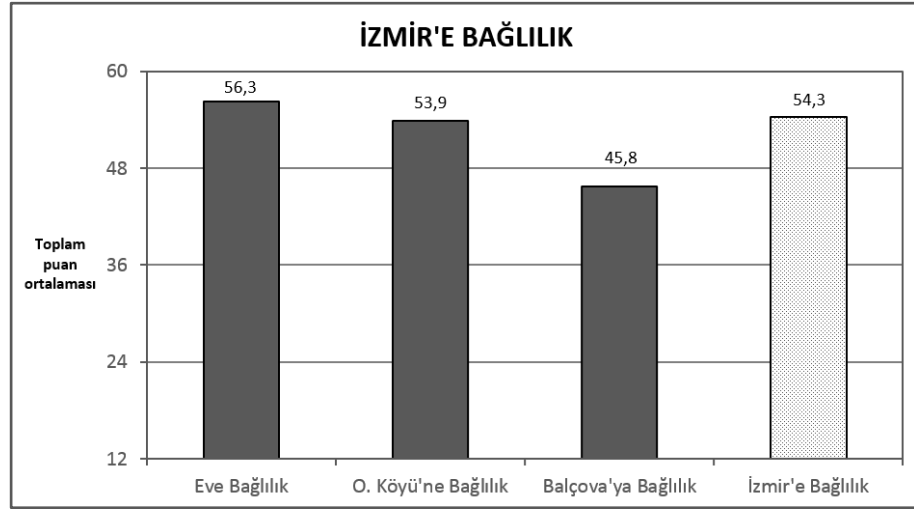
İzmir için uygulanan yere bağlılık ölçeğinin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 26**’da gösterilmiştir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “İzmir’den taşınmayı istemem (4,78)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “İzmir’den hoşlanmıyorum (1,16)” olarak gözükmektedir.

Tablo 26: Katılımcıların İzmir için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden aldığı puan ortalamaları.

Maddeler	Ortalama Puan
İzmir’i çok iyi tanıyorum	4,10
İzmir’i eleştiren olduğunda İzmir’i savunurum	4,49
İzmir’den taşınmayı istemem	4,78
İzmir’den hoşlanmıyorum*	1,16
İzmir’de kendimi güvende hissediyorum	4,50
İzmir ile gurur duyuyorum	4,53
İzmir benim bir parçam	4,55
İzmir ile ilgili konularda söz sahibi değilimdir*	2,11
İzmir olup bitenleri bilmek isterim	4,73
İzmir’i seve seve terk ederim*	1,24
İzmir’de olmadığım zaman İzmir’i özleyorum	4,62
İzmir’e kök saldığımı hissediyorum	4,53

* ölçek toplam puanı hesaplanırken yön çevrimi uygulanan maddeler

Madde yön çevrimleri yapıldıktan sonra İzmir için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 54,30’dur. 12 soru üzerinden maksimum puanın 60, minimum puanın 12 olduğu ve 54 puan üstünün beşli likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşiğinin üstünde kalması sebebiyle; 54,3’lük bu ortalama, katılımcıların İzmir’e olan bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. En düşük toplam puan 14, en yüksek toplam puan ise 60’tır.

Şekil 32: İzmir'e bağlılık toplam puan ortalamasının diğer yerlere bağlılık ortalamaları ile karşılaştırılması.

Alınan toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Doğum yeri değişkeni ile **İzmir'e bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ile incelenmiş ve **İzmir'e bağlılık** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(207) = 2.517, p < .05$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=55.6, S=5.25$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=53.4, S=7.44$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 27'**de gösterilmiştir.

Emeklilik durumu değişkeni ile **İzmir'e bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklem*ler için *t testi* ile incelenmiş ve **İzmir'e bağlılık** faktörü açısından **emekli olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(207) = 2.397, p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=55.6, S=5.03$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=53.5, S=7.52$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Emeklilik durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 27'**de gösterilmiştir.

Oyunlar Köyü'ne Bağlılık değişkeni ile **İzmir'e bağlılık** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **İzmir'e bağlılık** faktörü açısından **siteye bağlılığı yüksek olanlar** ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(31) = -3.647, p < .01$]. Oyunlar Köyü'ne bağlılığı yüksek olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=55.3, S=5.58$), düşük olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=48.4, S=9.84$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Oyunlar Köyü'ne bağlılığa ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 27'**de gösterilmiştir.

Oyunlar Köyü Kimliği ile **İzmir'e bağlılık** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **İzmir'e bağlılık** faktörü açısından **farklı kimlik düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 15.185, p < .001$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 14.774, p = .000$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **İzmir'e bağlılık** faktörü açısından Oyunlar Köyü için **farklı kimlik düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,57) = 13.408, p < .001$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; Oyunlar Köyü kimliği düşük olanların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=49.3, S=10.04$) hem orta düzeyde olanların ($\bar{X}=54.7, S=5.64$) hem de yüksek düzeyde olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=57.8, S=3.65$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Ayrıca; Oyunlar Köyü kimliği orta düzeyde olanların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=54.7, S=5.64$) da yüksek düzeyde olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=57.8, S=3.65$) **anlamlı** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .01$). Oyunlar Köyü kimliği değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 27'**te gösterilmiştir.

Bağılantısız örneklemeler için t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(193) = 1.665, p = .098$], **yaş grupları** [$F(2,207) = 2.716, p = .068$], **medeni durum** [$t(76) = -0.451, p = .653$], **çocuk durumu** [$t(73) = -1.692, p = .095$], **hanede yaşayan kişi sayısı** [$F(3,206) = 1.235, p = .298$] ve **mülkiyet** [$t(208) = 0.020, p$

= .984] değişkenleri ile **İzmir’e bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [F(2,77) = 2.830, p = .065] -Welch testi uygulandı-, **çalışma durumu** [t(208) = -1.827, p = .069], **en uzun süre yaşa nılan yer** [t(208) = -0.834, p = .405] ve **gelir düzeyi** [F(2,207) = 0.010, p = .990] değişkenleri ile **İzmir’e bağlılık** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Önceki ikamet statüsü** [t(208) = -0.516, p = .606] ve **sitede yaşam süresi** [F(3,206) = 0.299, p = .826] değişkenleri ile **İzmir’e bağlılık** arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 27**).

Tablo 27: Çeşitli değişkenlere göre İzmir’e bağlılık toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder). Oyunlar Köyü’ne bağlılık ve Oyunlar Köyü kimliği değişkenleri kendi toplam puan ortalamasından artı-eksi standart sapma ile meydana gelen kritik değerler üzerinden oluşturulmuştur.

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örnekleme Bağlılık	54,3	OYUNLAR KÖYÜ KİMLİĞİ		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Düşük	49,3	Lise ve Altı	55,8
Kadın	55,1	Orta	54,7	Ön Lisans/Lisans	54,3
Erkek	53,5	Yüksek	57,8	Y. Lisans/Doktora	51,9
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	55,6	Tek Başına Yaşayan	55,4	5000 ve Altı	54,3
İzmir D. Olmayan	53,4	2 Kişi Yaşayan	54,8	5001-10000	54,3
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	53,1	10001 ve Üzeri	54,5
Bekâr	53,9	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	54,6	OYUNLAR KÖYÜ’NE BAĞLILIK	
Evli	54,5	EN UZUN SÜRE YAŞANILAN YER		Düşük	48,4
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	54,2	Yüksek	55,3
Çocuğu Olmayan	52,8	Diğer Birimlerden Birinde	55,4	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	54,9	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	53,8
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	55,6	Normal Apartman ve Müstakil	54,4
Ev Sahibi	54,3	40-59	54,6	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	54,3	18-39	52,7	2005-2008	54,6
ÇALIŞMA DURUMU		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	54,4
Çalışan	53,5	Emekli	55,6	2013-2016	53,6
Çalışmayan	55,2	Emekli Değil	53,5	2017 ve Sonrası	54,7

4.5.2. İzmir Kent Kimliği ve Alt Boyutları

İzmir için uygulanan kent kimliği ölçeğinin toplam puan ortalaması, ölçek alt boyutlarından alınan toplam puan ortalamaları ve ölçeğin her bir maddesinden alınan puanların ortalaması **Tablo 28**’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların İzmir ile kurdukları ilişkiyi anlamak ve aidiyet düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan kent/yer kimliği ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 89,68’dir. Yirmi soru üzerinden maksimum puanın 100, minimum puanın 20 olduğu ve 70 puan üstünün beşli likert

üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 90 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; 89,68'lik bu ortalama, katılımcıların İzmir'e olan aidiyetlerinin orta-yüksek düzeyde olduğu göstermektedir. Ölçekten alınan en düşük toplam puan 28, en yüksek toplam puan ise 100'dür. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “İzmir turistlere tavsiye edilebilecek bir şehirdir (4,75)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “İzmir'i o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım (4,17)” olarak gözükmektedir. En yüksek puan ortalamasına sahip alt boyut karşılaştırma (18,71), en düşük puan ortalamasına sahip alt boyut ise geçmiş (17,11)'tir.

Tablo 28: İzmir için uygulanan kent kimliği ölçeği ve ölçeğin alt boyutlarından alınan toplam puan ve madde puanı ortalamaları.

MADDELER VE ALT BUYUTLAR	Ortalama Puanlar
KAŞILAŞTIRMA BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	18,71
İzmir diğer şehirlerde yaşayanlar tarafından prestijli, saygın bir yer olarak görülür	4,59
Diğer şehirlerle kıyaslandığında İzmir pek çok avantaja sahiptir	4,67
İzmir turistlere tavsiye edilebilecek bir şehirdir	4,75
İzmir diğer şehirlerin özendiği, imrendiği özelliklere sahiptir	4,70
BAĞLILIK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	18,38
İzmir'i memleketim olarak görüyorum	4,58
Kendimi İzmirli olarak görüyorum	4,54
İzmir'de kendimi evimdeymiş gibi hissediyorum	4,71
İzmir benim bir parçam	4,55
GEÇMİŞ BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	17,11
İzmir'deki pek çok şey bana geçmişi hatırlatıyor	4,27
Başka bir yerde yaşayabileceğimi sanmıyorum; eğer yaşarsam kendimle ilgili pek çok şeyden vazgeçmek zorunda kalacağım	4,23
İzmir'e içten bir bağlılık hissediyorum çünkü burayla ilgili pek çok anım var	4,44
İzmir'i o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım	4,17
AŞİNALIK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	17,66
İzmir'i her dolaştığımda kendimi buraya ait hissedirim	4,45
İzmir'i bana gerçekten çok tanıdık geliyor	4,45
İzmir'i her gün çok yoğun duygularla yaşarım	4,21
İzmir günlük yaşamımda çok önemli bir yer tutar	4,55
GELECEK BOYUTU TOPLAM PUAN ORTALAMASI	17,81
Kesinlikle İzmir'de kalmak isterim	4,45
İzmir'in geleceğini merak ediyorum, nasıl bir yer olacağını görmek istiyorum	4,63
İzmir benim gelecekle ilgili planlarımda çok önemli bir yer tutar	4,36
Kişisel geleceğimde İzmir'in çok önemli bir yeri var	4,37
ÖLÇEK TOPLAM PUAN ORTALAMASI	89,68

Karşılaştırma alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 18,71'dir. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 18 puan üstünün beşli

likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşiği üstünde kalması sebebiyle; katılımcıların yüksek düzeyde İzmir’i Türkiye’nin diğer şehirlerine göre daha farklı özelliklere sahip ve daha avantajlı bir kent olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 7, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*İzmir turistlere tavsiye edilebilecek bir şehirdir (4,75)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*İzmir diğer şehirlerde yaşayanlar tarafından prestijli, saygın bir yer olarak görülür (4,59)*” olarak gözükmektedir.

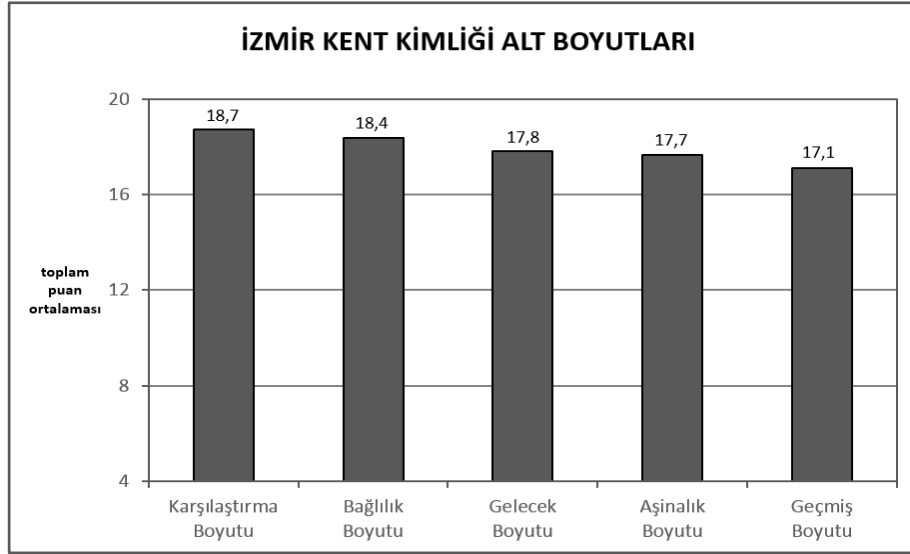
Bağlılık alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 18,38’dir. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 18 puan üstünün beşli likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşiği üstünde kalması sebebiyle; katılımcıların yüksek düzeyde kendilerini İzmir’e ait hissettikleri ve evde olma duygusunu yaşadıkları görülmektedir. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*İzmir’de kendimi evimdeymiş gibi hissediyorum (4,71)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*Kendimi İzmirli olarak görüyorum (4,54)*” olarak gözükmektedir.

Geçmiş alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,11’dir. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; katılımcıların orta-yüksek düzeyde İzmir’in geçmişi ile kendi geçmişleri arasında ilişki kurdukları görülmektedir. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “*İzmir’e içten bir bağlılık hissediyorum çünkü burayla ilgili pek çok anım var (4,44)*”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “*İzmir’i o kadar iyi tanıyorum ki çok eski bir fotoğrafını bile görsem tanırım (4,17)*” olarak gözükmektedir.

Aşinalık alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,66’dır. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; orta-yüksek düzeyde İzmir’in katılımcıların günlük yaşamında önemli bir yeri olduğu ve alışveriş, rekreasyon, gezme ve spor gibi faaliyetler için İzmir’i kullandıkları anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına

sahip madde “İzmir günlük yaşamımda çok önemli bir yer tutar (4,55)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “İzmir’i her gün çok yoğun duygularla yaşıyorum (4,21)” olarak gözükmemektedir.

Gelecek alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,81’dir. 4 soru üzerinden maksimum puanın 20, minimum puanın 4 olduğu ve 14 puan üstünün beşli likert üzerinde orta-yüksek düzeyde katılıyorum eşiği ile 18 puanlık yüksek düzeyde katılıyorum eşiği arasında kalması sebebiyle; orta-yüksek düzeyde katılımcıların kişisel geleceğinde ve gelecek planlarında İzmir’in önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu alt boyuttan alınan en düşük toplam puan 4, en yüksek toplam puan ise 20’dir. En yüksek puan ortalamasına sahip madde “İzmir’in geleceğini merak ediyorum, nasıl bir yer olacağını görmek istiyorum (4,63)”, en düşük puan ortalamasına sahip madde ise “İzmir benim gelecekle ilgili planlarımda çok önemli bir yer tutar (4,36)” olarak gözükmemektedir.

Şekil 33: İzmir kent kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları.

4.5.3. İzmir Kent Kimliğinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Katılımcıların İzmir için uygulanan kent kimliği ölçeğinden aldığı toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklemeler için t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Doğum yeri ile İzmir kent kimliği ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve

olmayanlar arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(197) = 5.079$, $p < .001$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=94.6$, $S=7.78$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=86.4$, $S=15.41$) **anlamlı** derecede daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'da gösterilmiştir.

Yaş grupları ile **İzmir kent kimliği** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma **olmadığı** gözlenmiştir [$F(2,207) = 2.927$, $p = .056$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 4.003$, $p = .020$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma **olduğu** gözlenmiştir [$F(2,120) = 3.173$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; ileri yaşlıların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=92.7$, $S=9.21$), genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=86.5$, $S=16.54$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir ($p < .05$). Orta yaşlılar ile ileri yaşlılar ($p = .311$) ve orta yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .362$) arasında ise anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir. Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'da gösterilmiştir.

Hanede yaşayan kişi sayısı ile **İzmir kent kimliği** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **farklı hane büyüklükleri** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma **olmadığı** gözlenmiştir [$F(3,206) = 2.347$, $p = .074$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(3,206) = 2.811$, $p = .040$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **farklı hane büyüklükleri** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma **olduğu** gözlenmiştir [$F(3,89) = 2.786$, $p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=86.6$, $S=14.60$), **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=92.5$, $S=7.97$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür

($p < .05$). **Tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **iki** kişi yaşayanlar ($p = .756$), **tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **üç** kişi yaşayanlar ($p = .228$) ve **tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **dört** ve daha fazla kişi yaşayanlar ($p = .999$) arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir. **İki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .579$) ve **iki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .550$) arasında da anlamlı düzeyde fark gözlenmemiştir. Hanede yaşayan kişi sayısı değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'da gösterilmiştir.

Emeklilik ile **İzmir kent kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **emekli olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(207) = 2.028$, $p < .05$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=91.9$, $S=10.15$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=88.3$, $S=15.15$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Emeklilik değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'da gösterilmiştir.

Önceki ikamet ile **İzmir kent kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **önceki ikameti İzmir olanlar** ve **olmayanlar** arasında **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(49) = 2.983$, $p < .01$]. Önceki ikameti İzmir olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=91.2$, $S=12.37$), önceki ikameti İzmir olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=83.0$, $S=16.26$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Önceki ikamet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'da gösterilmiştir.

Oyunlar Köyü'ne Bağlılık değişkeni ile **İzmir kimliği** ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **İzmir kimliği** faktörü açısından **siteye bağlılığı yüksek olanlar** ve **düşük olanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(31) = -2.892$, $p < .01$]. Oyunlar Köyü'ne bağlılığı yüksek olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=91.2$, $S=11.67$), düşük olanların bu faktörden aldığı toplam

puan ortalamasından ($\bar{X}=80.3$, $S=19.61$) **anlamli** derecede daha yüksektir. Oyunlar Köyü'ne bağlılık değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'de gösterilmiştir.

Oyunlar Köyü Kimliği ile **İzmir kent kimliği** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **İzmir kent kimliği** faktörü açısından **farklı kimlik düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 13.842$, $p < .001$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 20.091$, $p = .000$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **İzmir kent kimliği** faktörü açısından Oyunlar Köyü için **farklı kimlik düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,50) = 7.545$, $p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* oklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Test sonucunda; Oyunlar Köyü kimliği düşük olanların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=79.6$, $S=21.01$) hem orta düzeyde olanların ($\bar{X}=90.8$, $S=10.66$) hem de yüksek düzeyde olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=95.4$, $S=10.14$) **anlamli** düzeyde daha düşük olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Oyunlar Köyü kimliği orta düzeyde olan katılımcılar ile yüksek düzeyde olan katılımcılar arasında ise **anlamli** düzeyde fark gözlenmemiştir ($p = .080$). Oyunlar Köyü kimliği değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 29**'te gösterilmiştir.

Bağlantısız rneklemeler için t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Cinsiyet [$t(208) = 1.793$, $p = .074$] ve **medeni durum** [$t(208) = 0.383$, $p = .702$] değişkenleri ile **İzmir kent kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma gözlenmemiştir. **ocuk durumu** [$t(208) = -1.375$, $p = .171$] ve **mülkiyet** [$t(208) = -0.280$, $p = .780$] değişkenleri ile **İzmir kent kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,207) = 2.913$, $p = .057$] ve **hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği yer** [$t(43) = 0.403$, $p = .689$] değişkenleri ile **İzmir kent kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 0.078$, $p = .925$], **nceki ikametinin statüsü** [$t(208) = -1.376$, $p = .170$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.350$, $p = .789$] değişkenleri ile **İzmir kent kimliği** arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 29**).

Tablo 29: Çeşitli değişkenlere göre İzmir kent kimliği toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder). Oyunlar Köyü'ne bağlılık ve Oyunlar Köyü kimliği değişkenleri kendi toplam puan ortalamasından artı-eksi standart sapma ile meydana gelen kritik değerler üzerinden oluşturulmuştur.

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$	DEĞİŞKENLER	$\bar{X}$
Toplam Örneklemde Kimlik	89,7	OYUNLAR KÖYÜ KİMLİĞİ		EĞİTİM DURUMU	
CİNSİYET		Düşük	79,6	Lise ve Altı	93,0
Kadın	91,3	Orta	90,8	Ön Lisans/Lisans	89,2
Erkek	87,9	Yüksek	95,4	Y. Lisans/Doktora	86,2
DOĞUM YERİ		HANEDE YAŞAYAN SAYISI		GELİR DURUMU	
İzmir Doğumlu	94,6	Tek Başına Yaşayan	92,9	5000 ve Altı	89,5
İzmir D. Olmayan	86,4	2 Kişi Yaşayan	89,7	5001-10000	90,1
MEDENİ DURUM		3 Kişi Yaşayan	86,6	10001 ve Üzeri	89,0
Bekâr	90,3	4 ve Daha Fazla Kişi Yaşayan	92,5	ÖNCEKİ İKAMET	
Evli	89,5	EN UZUN SÜRE YAŞADIĞI YER		İzmir İçi	91,2
ÇOCUK DURUMU		Üç büyük İl Merkezinden Birinde	89,8	İzmir Dışı	83,0
Çocuğu Olmayan	87,5	Diğer Birimlerden Birinde	89,0	ÖNCEKİ İKAMETİN STATÜSÜ	
Çocuğu Olan	90,4	YAŞ GRUPLARI		Güvenlikli Site	87,2
MÜLKİYET DURUMU		60 ve üzeri	92,7	Normal Apartman ve Müstakil	90,4
Ev Sahibi	89,5	40-59	90,0	SİTEDE YAŞAM SÜRESİ	
Ev Sahibi Olmayan	90,1	18-39	86,5	2005-2008	90,7
OYUNLAR KÖYÜ'NE BAĞLILIK		EMEKLİLİK DURUMU		2009-2012	90,0
Düşük	80,3	Emekli	91,9	2013-2016	88,2
Yüksek	91,2	Emekli Değil	88,3	2017 ve Sonrası	89,5

4.5.4. İzmir Kent Kimliği Alt Boyutlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Katılımcıların İzmir için uygulanan kent kimliği ölçeğinin alt boyutlarından aldığı toplam puan ortalamalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisi, *bağılantısız örneklemeler için t testi* ve *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Cinsiyet ile İzmir kent kimliği karşılaştırma boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **karşılaştırma boyutu** faktörü açısından **kadınlar** ve **erkekler** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(173) = 2.256$, $p < .05$]. Kadınların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=19.1$, $S=1.85$), erkeklerin bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=18.3$, $S=2.69$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Cinsiyet ile İzmir kent kimliği gelecek boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **gelecek boyutu** faktörü açısından **kadınlar** ve **erkekler**

arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(192) = 2.208$, $p < .05$]. Kadınların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.3$, $S=2.84$), erkeklerin bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=17.3$, $S=3.47$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Doğum yeri ile İzmir kent kimliği bağlılık boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **bağıllık boyutu** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(167) = 5.008$, $p < .001$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=19.5$, $S=1.26$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=17.7$, $S=3.69$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Doğum yeri ile İzmir kent kimliği geçmiş boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(187) = 6.931$, $p < .001$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.7$, $S=1.70$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.1$, $S=3.82$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Doğum yeri ile İzmir kent kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(201) = 4.733$, $p < .001$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.8$, $S=1.96$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.9$, $S=3.69$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Doğum yeri ile İzmir kent kimliği gelecek boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler*

için t testi ile incelenmiş ve **gelecek boyutu** faktörü açısından **İzmir doğumlu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = 3.637, p < .001$]. İzmir doğumlu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.7, S=2.33$), İzmir doğumlu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=17.2, S=3.53$) **anlamli** düzeyde daha yüksektir. Doğum yeri değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Yaş grupları ile **İzmir kent kimliği gelecek boyutu** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **gelecek boyutu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 3.351, p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 7.214, p = .001$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **gelecek boyutu** faktörü açısından **farklı yaş grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,119) = 3.896, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; ileri yaşlıların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.6, S=2.03$), genç yetişkinlerin toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=17.1, S=4.05$) **anlamli** düzeyde daha yüksektir ($p < .05$). Orta yaşlılar ile ileri yaşlılar ($p = .164$) ve orta yaşlılar ile genç yetişkinler ($p = .390$) arasında ise **anlamli** düzeyde farklılık gözlenmemiştir. Yaş grupları değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Çocuk durumu ile **İzmir kent kimliği geçmiş boyutu** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan **anlamli** farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **çocuğu olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(208) = -2.005, p < .05$]. Çocuğu olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.3, S=3.83$), çocuğu olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=17.4, S=3.22$) **anlamli** düzeyde daha düşüktür. Çocuk durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Hanede büyüklüğü ile **İzmir kent kimliği geçmiş boyutu** toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan **anlamli** bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı hane**

büyüklikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(3,206) = 2.750, p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(3,206) = 2.850, p = .038$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı hane büyüklükleri** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(3,90) = 3.591, p < .05$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.4, S=3.58$), **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=18.1, S=2.27$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür ($p < .05$). **Tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **iki** kişi yaşayanlar ($p = .616$), **tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **üç** kişi yaşayanlar ($p = .244$) ve **tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **dört** ve daha fazla kişi yaşayanlar ($p = .992$) arasında **anlamlı** düzeyde farklılık gözlenmemiştir. **İki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .826$) ve **iki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .162$) arasında da **anlamlı** düzeyde fark gözlenmemiştir. Hane büyüklüğü değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Hanede büyüklüğü ile İzmir kent kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **farklı hane büyüklükleri** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(3,206) = 3.308, p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(3,206) = 4.455, p = .005$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **aşinalık boyutu** faktörü açısından **farklı hane büyüklükleri** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(3,90) = 4.451, p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalaması ($\bar{X}=16.8, S=3.55$), **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanların toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=18.6, S=1.73$) **anlamlı** düzeyde daha düşüktür ($p < .01$). **Tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **iki** kişi yaşayanlar ($p = .703$), **tek** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **üç** kişi yaşayanlar ($p = .137$) ve **tek**

kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile hanede **dört** ve daha fazla kişi yaşayanlar ($p = .997$) arasında **anlamlı** düzeyde farklılık gözlenmemiştir. **İki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **üç** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .490$) ve **iki** kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ile **dört** ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar ($p = .244$) arasında da **anlamlı** düzeyde fark gözlenmemiştir. Hane büyüklüğü değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Eğitim düzeyi ile İzmir kent kimliği geçmiş boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı *tek yönlü varyans analizi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$F(2,207) = 4.286, p < .05$]. Fakat varyansların homojenliği düşük [$F(2,207) = 5.277, p = .006$] çıktığı için *Welch* testi uygulanmıştır. Yürütülen *Welch* testi sonucunda; **geçmiş boyutu** faktörü açısından **farklı eğitim düzeyi grupları** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu durumu değişmemiştir [$F(2,82) = 5.306, p < .01$]. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için *Games-Howell* çoklu karşılaştırma testine başvurulmuştur. Buna göre; lise ve altı düzeydeki katılımcıların toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=18.2, S=2.49$) hem ön lisans/lisans düzeyindeki ($\bar{X}=16.9, S=3.46$) hem de yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılardan ($\bar{X}=16.2, S=4.13$) **anlamlı** düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir (p 'ler $< .05$). Yüksek lisans/doktora düzeyindeki katılımcılar ile ön lisans/lisans düzeyindeki katılımcılar arasında ise **anlamlı** düzeyde bir fark gözlenmemiştir ($p = .604$). Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Emeklilik durumu ile İzmir kent kimliği karşılaştırma boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **karşılaştırma boyutu** faktörü açısından **emekli olanlar** ve **olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(206) = 2.979, p < .01$]. Emekli olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=19.2, S=1.51$), emekli olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=18.4, S=2.64$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Emeklilik durumu değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Önceki ikamet ile İzmir kent kimliği bağlılık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **bağıllık boyutu** faktörü açısından **önceki ikameti İzmir olan ve olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(47) = 2.901, p < .01$]. Önceki ikameti İzmir olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.7, S=2.78$), önceki ikameti İzmir olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=16.8, S=3.91$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Önceki ikamet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Önceki ikamet ile İzmir kent kimliği geçmiş boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **geçmiş boyutu** faktörü açısından **önceki ikameti İzmir olan ve olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(48) = 3.382, p < .01$]. Önceki ikameti İzmir olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=17.6, S=3.07$), önceki ikameti İzmir olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=15.2, S=4.14$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Önceki ikamet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Önceki ikamet ile İzmir kent kimliği aşinalık boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı *bağılantısız örneklemeler için t testi* ile incelenmiş ve **aşinalık boyutu** faktörü açısından **önceki ikameti İzmir olan ve olmayanlar** arasında istatistiksel açıdan **anlamlı** bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir [$t(46) = 3.180, p < .01$]. Önceki ikameti İzmir olanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalaması ($\bar{X}=18.1, S=2.80$), önceki ikameti İzmir olmayanların bu faktörden aldığı toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=15.8, S=4.30$) **anlamlı** düzeyde daha yüksektir. Önceki ikamet değişkenine ilişkin toplam puan ortalamaları **Tablo 30**'da gösterilmiştir.

Bağılantısız örneklemeler için t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenen diğer değişkenler açısından herhangi bir faktör üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır;

Doğum yeri [$t(208) = 1.231, p = .220$], **yaş grupları** [$F(2,126) = 3.073, p = .050$] -*Welch testi uygulanmıştır*- **medeni durum** [$t(208) = 0.239, p = .812$], **çocuk durumu** [$t(74) = -1.279, p = .205$], **hanede büyüklüğü** [$F(3,206) = 0.957, p = .414$] ve **eğitim** [$F(2,207) = 2.749, p = .066$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel

açından anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Gelir** [$F(2,207) = 0.207, p = .813$], **önceki ikamet** [$t(208) = 0.820, p = .413$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.807, p = .491$] değişkenleri ile **karşılaştırma boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 30**).

Cinsiyet [$t(208) = 1.526, p = .129$], **yaş grupları** [$F(2,121) = 1.785, p = .172$] - *Welch* testi uygulanmıştır-, **medeni durum** [$t(208) = 0.454, p = .643$], **çocuk durumu** [$t(208) = -0.757, p = .450$], **hanede büyüklüğü** [$F(3,89) = 2.444, p = .069$] -*Welch* testi uygulanmıştır- ve **emeklilik durumu** [$t(205) = 1.344, p = .180$] değişkenleri ile **bağlılık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Eğitim** [$F(2,80) = 2.359, p = .101$] -*Welch* testi uygulanmıştır-, **gelir** [$F(2,207) = 0.020, p = .980$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.951, p = .417$] değişkenleri ile **bağlılık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 30**).

Cinsiyet [$t(208) = 0.867, p = .387$], **yaş grupları** [$F(2,207) = 1.854, p = .159$], **medeni durum** [$t(208) = 0.749, p = .455$], **emeklilik durumu** [$t(208) = 1.279, p = .202$], **gelir** [$F(2,69) = 0.873, p = .422$] -*Welch* testi uygulanmıştır ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.706, p = .549$] değişkenleri ile **geçmiş boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 30**).

Cinsiyet [$t(208) = 1.287, p = .199$], **yaş grupları** [$F(2,116) = 2.728, p = .070$] - *Welch* testi uygulanmıştır-, **medeni durum** [$t(208) = 0.252, p = .852$], **çocuk durumu** [$t(208) = -1.181, p = .239$] ve **eğitim** [$F(2,207) = 2.468, p = .087$] değişkenleri ile **aşinalık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Emeklilik durumu** [$t(207) = 1.736, p = .084$], **gelir** [$F(2,207) = 0.103, p = .902$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.449, p = .818$] değişkenleri ile **aşinalık boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 30**).

Medeni durum [$t(208) = -0.055, p = .956$], **çocuk durumu** [$t(208) = -0.665, p = .507$], **hanede büyüklüğü** [$F(3,206) = 2.103, p = .101$] ve **eğitim** [$F(2,207) = 0.495, p = .610$] değişkenleri ile **gelecek boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. **Emeklilik durumu** [$t(205) = 1.899, p = .059$], **gelir** [$F(2,207) = 0.503, p = .605$], **önceki ikamet** [$t(48) = 1.978, p = .054$] ve **sitede yaşam süresi** [$F(3,206) = 0.419, p = .739$] değişkenleri ile **gelecek boyutu** arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir (**Tablo 30**).

Tablo 30: Çeşitli değişkenlere göre İzmir kent kimliği alt boyutlarının toplam puan ortalamaları (koyu renkli değerler, aralarında farklılaşma saptanan grupları işaret eder).

Değişkenler	Yer/Kent Kimliği Alt Boyutları				
	Karşılaştırma	Bağılılık	Geçmiş	Aşinalık	Gelecek
<i>TOPLAM ÖRNEKLEM</i>	18,7	18,4	17,1	17,7	17,8
<i>CİNSİYET</i>					
Kadın	19,1	18,7	17,3	17,9	18,3
Erkek	18,3	18,0	16,9	17,4	17,3
<i>YAŞ GRUPLARI</i>					
60 ve üzeri	19,2	18,9	17,7	18,3	18,6
40-59	18,7	18,5	17,2	17,8	17,9
18-39	18,3	17,8	16,4	16,9	17,1
<i>DOĞUM YERİ</i>					
İzmir Doğumlu	19,0	19,5	18,7	18,8	18,7
İzmir D. Olmayan	18,6	17,7	16,1	16,9	17,2
<i>MEDENİ DURUM</i>					
Bekâr	18,8	18,5	17,4	17,8	17,8
Evli	18,7	18,3	17,0	17,6	17,8
<i>ÇOCUK DURUMU</i>					
Çocuğu Olmayan	18,3	18,1	16,3	17,2	17,6
Çocuğu Olan	18,9	18,5	17,4	17,8	17,9
<i>EMEKLİLİK DURUMU</i>					
Emekli	19,2	18,7	17,5	18,1	18,3
Emekli değil	18,4	18,2	16,9	17,4	17,5
<i>GELİR DÜZEYİ</i>					
5000 ve Altı	18,7	18,4	16,8	17,7	17,8
5001-10000	18,8	18,3	17,4	17,7	18,0
10001 ve Üzeri	18,4	18,5	17,6	17,4	17,2
<i>EĞİTİM DURUMU</i>					
Lise ve Altı	19,3	19,0	18,2	18,4	18,1
Ön Lisans/Lisans	18,6	18,4	16,9	17,5	17,8
Y. Lisans/Doktora	18,2	17,5	16,2	16,9	17,5
<i>HANE BÜYÜKLÜĞÜ</i>					
Tek Başına Yaşayan	19,3	18,9	17,9	18,4	18,4
2 Kişi Yaşayan	18,8	18,3	16,9	17,7	18,1
3 Kişi Yaşayan	18,5	17,9	16,4	16,8	17,0
4 ve Üzeri Kişi Yaşayan	18,5	19,1	18,1	18,6	18,2
<i>ÖNCEKİ İKAMET</i>					
İzmir İçi	18,8	18,7	17,6	18,1	18,1
İzmir Dışı	18,4	16,8	15,2	15,8	16,7
<i>SİTEDE YAŞAM SÜRESİ</i>					
2005-2008	18,6	18,6	17,4	17,9	18,1
2009-2012	18,4	18,7	17,4	17,7	17,8
2013-2016	18,8	17,8	16,9	17,3	17,5
2017 ve Sonrası	19,1	18,4	16,6	17,7	17,7

4.6. Mekânsal Hareketlilik

Katılımcıların gerçekleştirdikleri eğlence, dinlenme, çalışma vb. gibi faaliyetlere göre nasıl bir mekânsal hareketlilik ortaya çıkardıklarını anlamak için; bu faaliyetleri nerede gerçekleştirdikleri sorulmuş ve verilen cevaplar doğrultusunda haritalar oluşturulmuştur (**Tablo 31**). Sonuçlar; eğlence, dinlenme, aile buluşmaları ve arkadaş buluşmaları gibi **sosyal faaliyetler** için katılımcıların büyük bir kısmının (% 77,4) Balçova'yı tercih ettiğini göstermektedir. 210 katılımcı üzerinden eğlence faaliyeti için

140 kişi, dinlenme faaliyeti için 190 kişi, aile buluşmaları için 177 kişi ve arkadaş buluşmaları içinse 143 kişi Balçova'yı tercih etmiştir. Bu veriler, Oyunlar Köyü'nün sosyalleşme halesinin çok geniş olmadığını ön plâna çıkarmaktadır (**Şekil 34-35-36**).

Katılımcıların büyük çoğunluğu (% 83,8) gıda vb. gibi **günlük alışveriş** ve kıyafet vb. gibi **diğer alışveriş faaliyetlerini** Balçova'da gerçekleştirmektedir. Katılımcıların % 9,6'sı Konak, % 8,8'i Karabağlar ve % 6,4'ü ise Gaziemir gibi mutlak mesafesi Balçova'ya yakın ilçelerden alışverişlerini gerçekleştirmektedir. Katılımcıların çoğunluğu (% 75,8) **spor faaliyetlerini** Balçova'da gerçekleştirmektedir. Katılımcıların % 6,7'si Konak ve % 2,4'ü ise Narlıdere gibi Balçova'ya yakın ilçelerde spor faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Katılımcıların 15,2'si Konak, % 13,3'ü Balçova ve % 4,8'i ise Karabağlar'da **çalışma faaliyetlerini** sürdürmektedir. Diğer faaliyetlere benzer şekilde yığılmanın Balçova'ya yakın ilçeler üzerinde olduğu görülmektedir (**Tablo 31**).

Katılımcıların % 60'ı **hafta sonu tatilini** Balçova'da geçirmektedir. Katılımcıların % 12,4'ü Urla, % 11,9'u Çeşme ve % 9'u Konak'ta hafta sonu tatillerini geçirmektedir. Katılımcıların yarıya yakını (% 49,5) **yıllık tatil faaliyetlerini** İzmir ve yakın çevresinde gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Çeşme (37 kişi), Balçova (30 kişi) ve Aydın (15 kişi) en fazla tercih edilen yerlerdir. Ayrıca katılımcıların % 12,4'ü Antalya'yı, % 11,9'u yurt dışını ve % 4,3'ü ise İstanbul'u yıllık tatil için tercih etmiştir (**Tablo 31**).

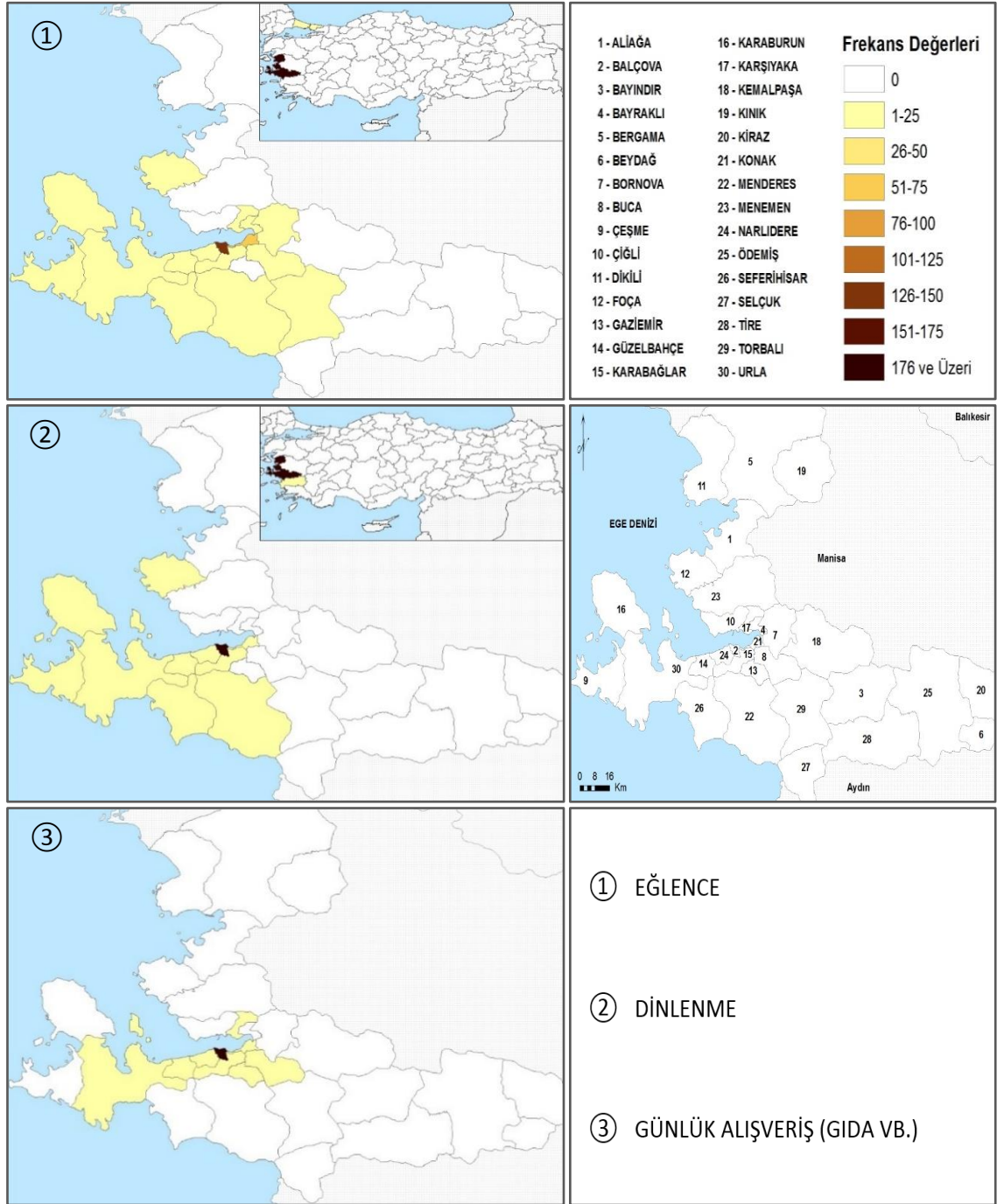
Katılımcıların yarıdan biraz fazlası (% 50,5) **kültür-sanat faaliyetlerini** Konak'ta gerçekleştirmektedir. Katılımcıların % 32,4'ü Balçova ve % 2,4'ü ise Karşıyaka'da kültür-sanat faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası (% 55,2) **sağlık hizmeti** için Balçova'yı tercih etmektedir. Katılımcıların % 22,4'ü Konak, % 12,4'ü Narlıdere ve % 8,1'i ise Karabağlar'ı sağlık hizmeti için tercih etmektedir (**Tablo 31**).

Oyunlar Köyü sakinleri, eğlence, sağlık, dinlenme, günlük ve diğer alışverişler, hafta sonu tatili, spor, aile ve arkadaş buluşmaları gibi faaliyetlerini ağırlıklı olarak Balçova sınırları içinde gerçekleştirmektedir. Bu dokuz faaliyet içinde eğlence, sağlık, arkadaş buluşmaları ve hafta sonu tatili; ağırlıklı olarak Balçova'da gerçekleştirilse de mekânsal hareketliliği diğerlerine göre daha yüksektir. Kültür-sanat ve çalışma gibi faaliyetlerde ise Konak, Balçova, Narlıdere, Karabağlar ve Karşıyaka gibi ilçeler ağırlıklı olarak tercih edilmektedir. Yıllık tatil faaliyetine katılımda Muğla, Antalya, Aydın,

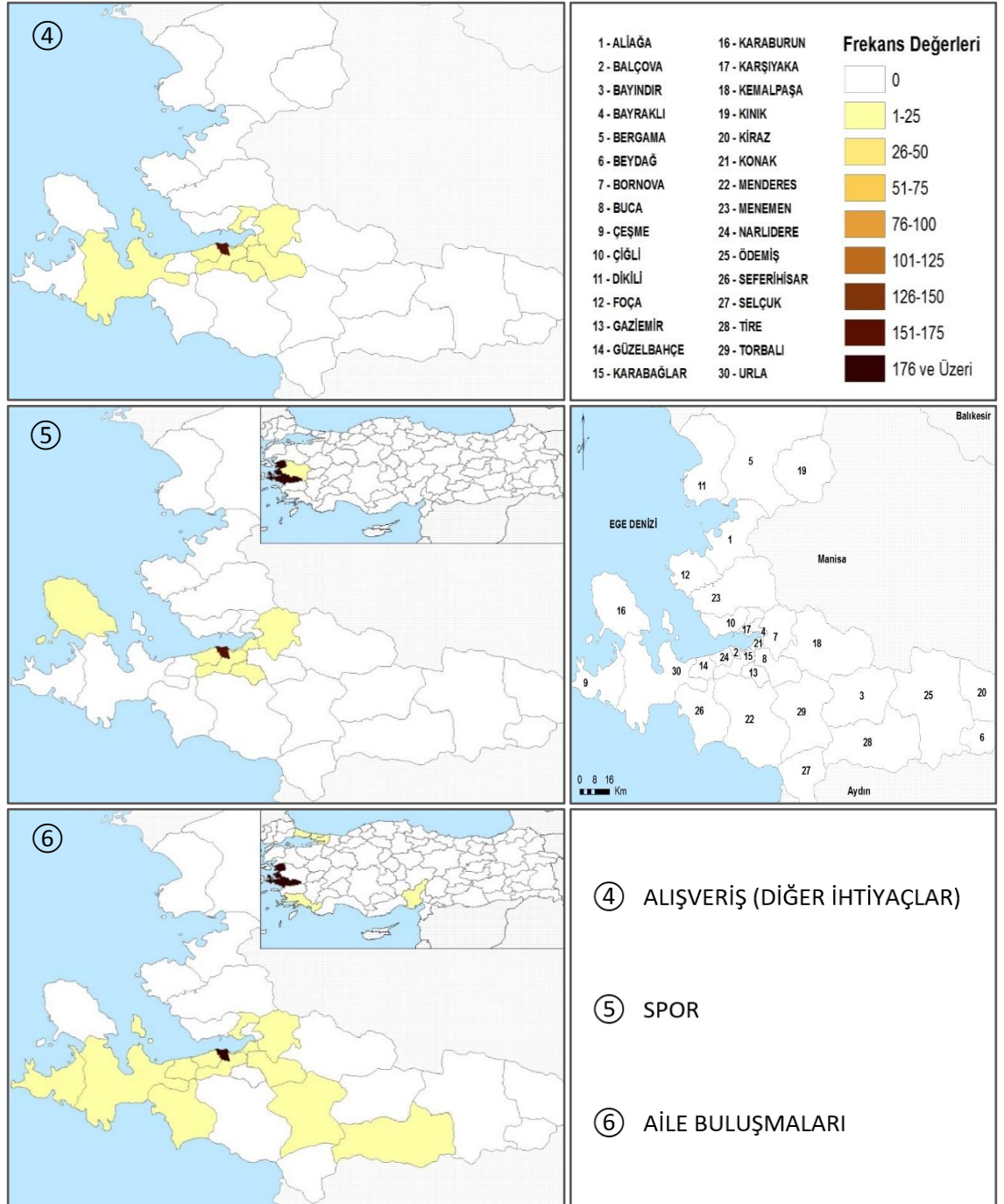
Konya, İstanbul, Ankara gibi iller ve yurt dışı ile birlikte Çeşme de ağırlıklı olarak tercih edilmektedir. Diğer bir ifadeyle mekânsal hareketlilik; sağlık, kültür-sanat, çalışma, hafta sonu tatili ve yıllık tatil üzerinde daha geniş alanlarda yayılım gösterirken sosyal aktiviteler, alışveriş ve spor gibi faaliyetler üzerinde daha çok Balçova ile sınırlı kalmıştır. Ayrıca Balçova, en az tercih edildiği yıllık tatil ve çalışma faaliyetlerinde dahi 210 katılımcı üzerinden 28 kişinin altına düşmemiştir (**Tablo 31**). Özetle Oyunlar Köyü sakinlerinin mekânsal hareketliliği, Balçova ve yakınındaki ilçe sınırları içinde yayılım göstermiştir.

Tablo 31: Katılımcıların çeşitli faaliyetleri gerçekleştirdiği yerler ve örneklem (210) içindeki payları.

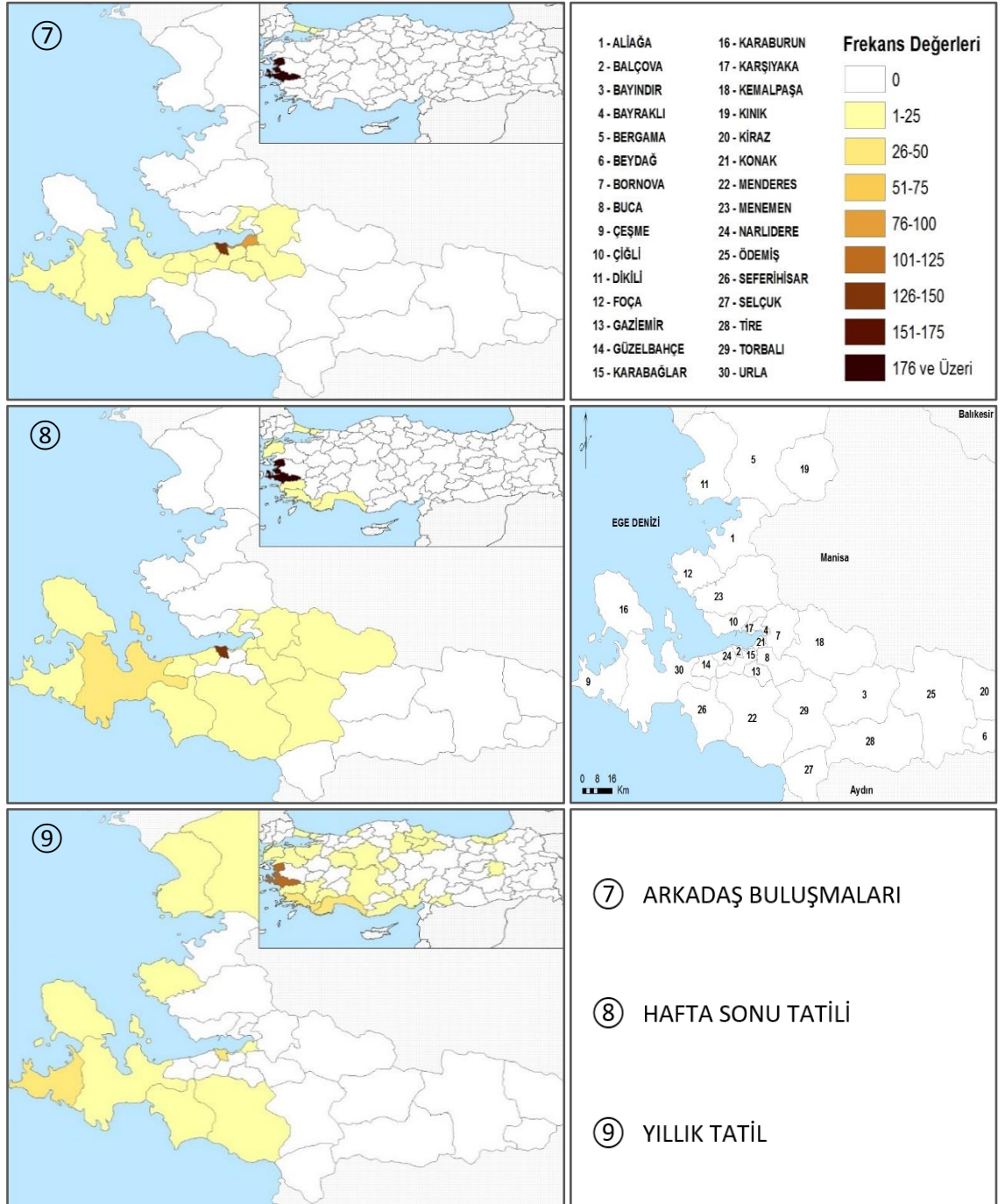
EĞLENCE						DİNLENME					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Ev/O. Köyü	86	41,0	Bornova	7	3,3	İstanbul	1	0,5	Ev/O. Köyü	184	87,6
Konak	67	32,0	Güzelbahçe	5	2,4	Karaburun	1	0,5	Aydın	2	1,0
Balçova	54	25,7	Narlıdere	4	1,9	Menderes	1	0,5	Foça	1	0,5
Karşıyaka	13	6,2	Karabağlar	2	1,0	Seferihisar	1	0,5	Karaburun	2	1,0
Faaliyet yok	11	5,2	Buca	1	0,5	Torbalı	1	0,5	Güzelbahçe	1	0,5
Urla	7	3,3	Bayraklı	1	0,5				Konak	2	1,0
Çeşme	7	3,3	Foça	1	0,5				Seferihisar	1	0,5
GÜNLÜK ALIŞVERİŞ (GIDA VB.)						ALIŞVERİŞ (DİĞER İHTİYAÇLAR)					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Balçova	161	76,7	Gazimir	9	4,3	Güzelbahçe	1	0,5	Balçova	167	79,5
Karabağlar	20	9,5	Narlıdere	5	2,4	Karşıyaka	1	0,5	Konak	23	11,0
Konak	17	8,1	Buca	2	1,0	Urla	1	0,5	Ev (internet)	8	3,8
Ev/O. Köyü	16	7,6	Faaliyet yok	2	1,0				Narlıdere	5	2,4
SPOR						AİLE BULUŞMALARI					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Ev/O. Köyü	129	61,4	Narlıdere	5	2,4	Karaburun	1	0,5	Buca	3	1,4
Faaliyet yok	33	15,7	Karabağlar	4	1,9	Manisa	1	0,5	Muğla	1	0,5
Balçova	31	14,4	Bornova	3	1,4				Bornova	1	0,5
Konak	14	6,7	Gazimir	1	0,5				Kocaeli	1	0,5
ARKADAŞ BULUŞMALARI						HAFTA SONU TATİLİ					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Ev/O. Köyü	114	54,3	Narlıdere	6	2,9	Karabağlar	3	1,4	Ev/O. Köyü	113	53,8
Konak	76	36,1	Faaliyet yok	5	2,4	Buca	2	1,0	Seferihisar	7	3,3
Balçova	29	13,8	Urla	5	2,4	Çeşme	2	1,0	İstanbul	2	1,0
Karşıyaka	12	5,7	Güzelbahçe	4	1,9	İstanbul	2	1,0	Muğla	2	1,0
Bornova	6	2,9	Gazimir	3	1,4				Antalya	1	0,5
YILLIK TATİL						ÇALIŞMA					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Muğla	47	22,4	Urla	5	2,4	Burdur	2	1,0	Faaliyet yok	100	47,6
Çeşme	37	17,6	Dikili	4	1,5	Konya	2	1,0	Konak	32	15,2
Ev/O. Köyü	30	14,3	Çanakkale	3	1,4	Samsun	1	0,5	Balçova	17	8,1
Antalya	26	12,4	Rize	3	1,4	Çorum	1	0,5	Ev/O. Köyü	11	5,2
Yurt dışı	25	11,9	Balıkesir	3	1,4	Bergama	1	0,5	Buca	10	4,8
Aydın	15	7,1	Trabzon	2	1,0	Bingöl	1	0,5	Karabağlar	10	4,8
Menderes	9	4,3	Adana	2	1,0	Foça	1	0,5	Bornova	7	3,3
İstanbul	9	4,3	Bursa	2	1,0	Konak	1	0,5			
Faaliyet yok	7	3,3	Denizli	2	1,0	Mersin	1	0,5	SAĞLIK HİZMETİ		
Seferihisar	7	3,3	Eskişehir	2	1,0	Zonguldak	1	0,5	YER	F	%
Karaburun	6	2,9	Tokat	2	1,0	Kırşehir	1	0,5	Balçova	116	55,2
Ankara	6	2,9	Amasya	2	1,0	Gaziantep	1	0,5	Konak	47	22,4
KÜLTÜR-SANAT FAALİYETLERİ						HAFTA SONU TATİLİ					
YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%	YER	F	%
Konak	106	50,5	Ev/O. Köyü	12	5,7	Bornova	4	1,5	Faaliyet yok	6	2,9
Balçova	56	26,7	Karabağlar	11	5,2	Gazimir	1	0,5	Narlıdere	26	12,4
Faaliyet yok	49	23,3	Narlıdere	8	3,8	Urla	1	0,5	Karabağlar	17	8,1
Karşıyaka	13	6,2	İstanbul	5	2,4				Bornova	13	6,2
									Güzelbahçe	1	0,5
									Buca	7	3,3
									Urla	1	0,5

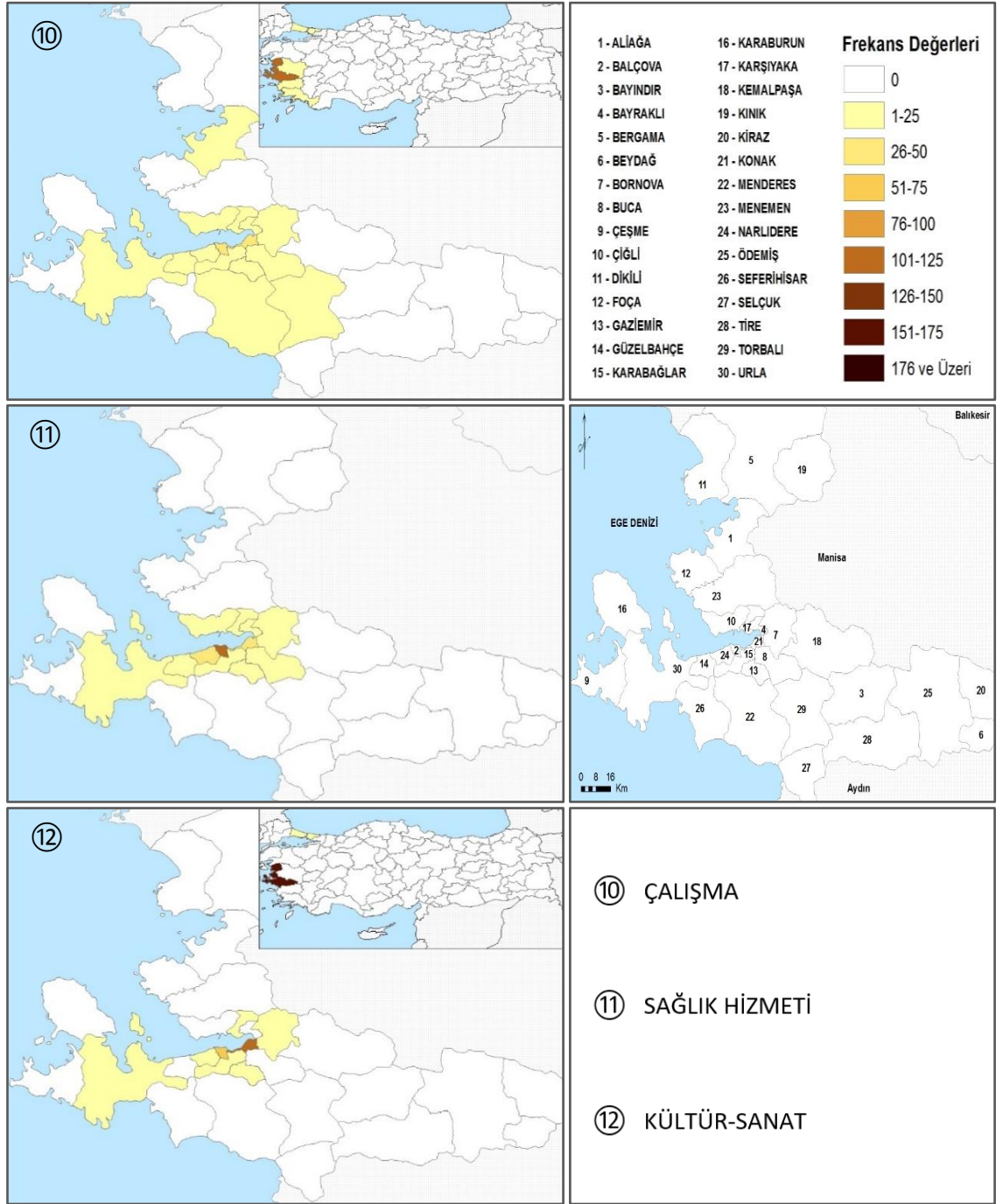
Şekil 34: Katılımcıların eğlence, dinlenme ve günlük alışveriş faaliyetlerini gerçekleştirdiği yerler.

Şekil 35: Katılımcıların alışveriş (diğer ihtiyaçlar), spor ve aile buluşmalarını gerçekleştirdiği yerler.

Şekil 36: Katılımcıların arkadaş buluşmaları, hafta sonu tatili ve yıllık tatillerini geçirdiği yerler.

Şekil 37: Katılımcıların çalışma, sağlık hizmeti ve kültür-sanat faaliyetlerini gerçekleştirdiği yerler.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Kentler, tarihsel süreçte olduğu gibi günümüzde de ekonomik, siyasi ve toplumsal olayların etkileri ile sürekli değişen-dönüşen mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle küreselleşme ve neo-liberal ekonomi politikaları ile artan ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, hızlı nüfus artışının kent içindeki güvensizliği artırması ve sosyal ve ekonomik gruplar arasındaki kutuplaşmanın artması; insanları birbirinden kopuk yaşam biçimlerini benimsemek zorunda bırakmıştır. Söz konusu kopuş, mekânsal tezahürünü banliyöleşmenin bir parçası olan kapalı yerleşmeler ile göstermiştir. Kapalı yerleşmeler; güvenlikten sosyal aktivitelere her türden imkânı barındıran, insanların diğerleri ile arasındaki statü farkını ortaya koyan, kamusal kenti sadece bir uğrak destinasyon haline getirecek kadar prestijli olan ve bütün imkanlarını kentten daha dar bir alanda bireyi yormadan ona sunabilen gerçek kentin küçük ve kullanışlı bir simülasyonunu oluşturmaktadır. Statünün göstergesi ve tüketimin nesnesi olmaları (Gönüler, 2015, s. 2), profesyonel hizmet sunmaları, çekirdek aile için yapılandırılmış çevre-bina-daire formlarını içermeleri ve gelişmiş günlük hayatı idame olanaklarına sahip olmaları ise ortak özelliklerini oluşturmaktadır.

Cihan'a (2015) göre orta-üst ve üst gelir gruplarına özel olarak oluşturulan ve kentleri keskin sınırlarla parçalara ayıran kapalı yerleşmeler; kent içinde oluşturduğu sınırlar ile insanlar arasındaki sosyal ve ekonomik ayrışmayı somutlaştırmaktadır. Temel amacı, belirli ayrılmış alanlara dışardan erişimi sınırlandırmak ve yasaklamak olan kapalı yerleşmeler (Karadağ ve Aksak, 2018, s. 296), sadece belirli insanların girişi ile sınırlandırılarak, kamusal nitelikli mekânların özelleştirilmesine neden olmaktadır (Cihan, 2015; Töre ve Som, 2009, s. 122). Temel amaçları, ortak özellikleri ve mekân üzerine etkilerinin dikkat çekmesi; kapalı yerleşmeleri özellikle Beşeri Coğrafya, Mimarlık ve Çevre Psikolojisi disiplinleri tarafından sıklıkla araştırılan bir konu haline getirmiştir. Bu yerleşmelerde yaşayan bireylerin kapalı yerleşme ve kentsel-kamusal mekânla nasıl bir ilişki içinde olduğu, bu yerleşim alanlarını neden tercih ettikleri ve hangi grupların bu yerleşmelere yöneldiği; cevabı en çok merak edilen sorulardan sadece birkaç tanesini oluşturmaktadır.

İnsanlar; yaşadıkları yerlerle bireysel ya da kolektif bir ilişki kurmakta, onlara anlamlar yüklemekte, bu anlamlarla bağlantılı olarak o yerlere bağlanmakta ve bir “yer

kimliği’’ inşa etmektedirler (Göregenli, 2010, s. 183). Yer/kent kimliği; insanın doğal ve yapılandırılmış çevreyle, fiziksel dünyayla ve başka insanlarla ilişkilerinde tercihleri, beklentileri, duyguları, değerleri ve inançları tarafından belirlenen yerin ve kişinin kimliğini yapısında birleştiren karmaşık örüntülerdir (Proshansky, 1978’e atfen Gökten, 1991, s. 11). Daha basit bir ifadeyle yer kimliği, nerelisiniz veya nereli hissediyorsunuz gibi sorulara verilen yanıt olarak da tanımlanabilir. Zira bireyin kimliği ile herhangi bir nesne ya da yerin özgün kimliğinin bütünleşmesi ve bilişsel bir örüntüye dönüşmesi, bireyin diline *buralıyım* ya da *buralı hissediyorum* diye yansıtmaktadır. Bununla birlikte yer/kent kimliğinin güçlü yere bağlılıkların doğal bir sonucu olarak inşa edildiği de düşünülebilir.

Kapalı yerleşmelerin sosyo-mekânsal ayrışma üzerindeki rolünü konu edinen bu çalışmada, İzmir Oyunlar Köyü yarı kapalı yerleşmesi örneğinde insan-çevre ilişkileri; farklı coğrafi ölçeklerdeki mekân birimlerinde “yerin kimliği”, “kendileme”, “yere bağlılık”, “yer/kent kimliği” ve “aidiyet” gibi bu ilişkinin şekillenışı üzerinde etkili olan kavramlar çerçevesinde incelenmiştir. *Yerin özgün kimliği*, kişinin bu yeri *kendileme* şekli, bireyin *yere bağlılığı* ve *yer kimliği* iç içe geçmiş kavramlardır ve bu ilişkisellik sosyal yaşamın mekânsal boyutlarının sınırını çizmektedir. Bu bağlamda; Oyunlar Köyü sakinlerinin sosyo-demografik özellikleri, bu yerleşmeyi neden tercih ettikleri, mekânsal hareketlilikleri, ikamet çevresi ve evleriyle ilişkileri ve buradan duydukları memnuniyet düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca yaşadıkları kapalı yerleşme ve kente olan bağlılık ve aidiyetleri, yer kimliği ve yere bağlılık kavramları çerçevesinde araştırılmıştır.

Kapalı yerleşmeler; güvenlik önlemleri ile korunan ve kendi sakinleri dışındakilerin girişini ancak izne tabii olarak mümkün kılan (Kurtuluş, 2011, s. 20), alt ve üst yapı organizasyonları gibi modern bir kentin özelliklerini taşıyan ve çeşitli homojen grupların bir arada yaşadığı yerleşmelerdir. İzmir Oyunlar Köyü de yarı kapalı bir yerleşme olmasına karşın kapalı yerleşmelerin birçok özelliğini taşımaktadır. Sosyo-ekonomik ve demografik bulgular incelendiğinde; Oyunlar köyü sakinlerinin bu açıdan homojen bir görüntü sergiledikleri söylenebilir. Oyunlar Köyü sakinleri; sosyo-ekonomik yönden ağırlıklı olarak orta ve orta-üst gelir olarak nitelendirilebilecek gruplar içinde yer almakta ve avukat, öğretmen, mühendis, tüccar, yönetici, memur ve ekonomist gibi orta ve orta-üst düzeyde gelir sağlayabilecek meslekleri icra etmektedir. Ayrıca Oyunlar Köyü

sakinlerinin % 31,9'u çalışmayan emeklilerden oluşmaktadır. Ev sahipliği durumunun sosyo-ekonomik statüyü gösteren bir belirtke olarak değerlendirildiğinde; Oyunlar Köyü sakinlerinin büyük bir bölümünün (% 70,5) kendi evinde ikamet ettiği durumu dikkat çekicidir. Eğitim düzeyi için değerlendirildiğinde; Oyunlar Köyü sakinlerinin “eğitim düzeyi yüksek” bir grubu temsil etmektedir. Yüzde (%) 73,8'i yükseköğrenim (ön lisans, lisans ve lisansüstü) görmüştür. Ortalama 2,6 olan hane halkı büyüklüğü, İzmir (3,1) ve Türkiye (3,6) ortalamalarının altındadır. Oyunlar Köyü sakinlerinin yarıdan fazlası (% 55,2) İzmir başta olmak üzere Ankara ve İstanbul gibi üç büyükşehirden birinde doğmuş ve büyük çoğunluğu (% 88,1) hayatının çoğunu bu şehir merkezlerinden birinde geçirmiştir. Söz gelimi Kaba ve Südaş'ın İzmir Mavişehir örneğinde insan-mekân ilişkileri çerçevesinde ikametgâh hareketliliğini inceledikleri alan araştırması bulguları ile Oyunlar Köyü sakinlerinin sosyo-demografik özellikleri benzerlik göstermektedir. Mavişehir ile diğer bir benzerliği ise yakın çevrelerindeki insanları kendilerine çekmiş olmalarıdır (**Şekil 26**).

İnsanlarda olduğu gibi yerlerin ve mimari yapıların da onları tanımlayan ve ifade eden özgün kimlikleri vardır. Bu kimlikler yapılandırılmış mekânlarda, üreticileri tarafından bizzat kendi kimliklerinin temsil edilmesi üzere yüklenmişlerdir (Wölfflin, 2019). Bu anlamda ilk olarak, Oyunlar Köyü ve içindeki konutların hangi özelliklerinden dolayı tercih edildiği ve bu yerleşme ile ilgili hangi atıfların sakinler tarafından daha önemli olarak değerlendirildiği konusu aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Oyunlar Köyü'nün yerleşim yeri olarak tercih edilmesinde etkili olan çekici faktörlere ilişkin bulgular incelendiğinde, en önemli olarak değerlendirilen çekici faktörün *yoğun araç trafiğinin bulunmaması* (5 puan üzerinden 4,84) olduğu gözlenmiştir. Bu maddenin yanı sıra *sessiz ve sakin oluşu* (4,78), *kalabalık olmaması* (4,77), *binaların sıkışık olmaması* (4,74), *araç park etme sorununun olmaması* (4,74) ve *güvenlik önlemleri ile korunuyor olması* (4,53); Oyunlar Köyü sakinleri tarafından en önemli olarak değerlendirilen maddeler olmuştur. *Geçmişimden aşına olduğum bir yer olması* (2,33), *okullara kolay erişilebilirliği* (2,33), *akrabalarımın yakınlığı* (2,30) ve *arkadaşlarıma yakınlığı* (2,29) gibi maddeler ise Kaba ve Südaş (2019) ve Güremen'in (2016) çalışmalarında olduğu gibi konut yeri seçiminde en düşük çekici faktörleri oluşturmuştur.

Oyunlar Köyü'nün tercih edilmesinde etkili olan çekici özellikleri içeren 22 maddeye uygulanan *temel bileşenler faktör analizinden* elde edilen bulgular, başlıca çekiciliklerin **sükûnet**, **sosyo-mekânsal kolaylıklar** ve **güvenlik-ayrıcalık** olduğunu göstermektedir. Toplam puan ortalamaları dikkate alındığında **sükûnet** faktörü *yüksek* düzeyde, **sosyo-mekânsal kolaylıklar** faktörü *orta* düzeyde ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörü ise *orta-yüksek* düzeyde sakinlerin Oyunlar Köyü'nü tercih sebebini oluşturmaktadır (**Tablo 16**). Kapalı yerleşmeler; Blakely ve Synder (1997) tarafından yaşam tarzı toplulukları (*lifestyle communities*), prestij toplulukları (*prestige communities*) ve güvenlik bölgesi toplulukları (*security zone communities*) olmak üzere üç farklı tipe ayrılmıştır. Yaşam tarzı toplulukları, güvenlik ile birlikte toplumun belli bir kesimine kültürel, boş zaman ve rekreatif aktiviteleri deneyimleme olanağı sunmaktadır. Prestij toplulukları, güvenliğin yanı sıra sakinlerine saygın, özel, imtiyaz sahibi ve herhangi birinden üstün tutulma gibi hisleri yaşatmaktadır. Güvenlik bölgesi toplulukları ise alt gelir grupları tarafından kullanılmakta olan kamusal alanların yerel yönetim tarafından kurumsal ya da özel işletmelere devredilmesi sonucu etrafının duvar ya da çitlerle çevrilerek güvenli hale getirilmesiyle oluşturulmaktadır. Bu durumda; hem **sükûnetin** Oyunlar Köyü'nün tercih edilmesindeki en önemli faktör hem de sosyo-demografik bulgular göz önüne alındığında Oyunlar Köyü sakinlerinin yaşam tarzı toplulukları olduğu söylenebilir. Bu anlamda, Kaba ve Südaş'ın (2019) Mavişehir örneği üzerindeki bulguları dikkate alındığında; Oyunlar Köyü sakinleri ile Mavişehirli sakinler yaşam tarzı toplulukları olmaları açısından benzerlik göstermektedir.

Oyunlar Köyü'nü tercih sebepleri ile Oyunlar Köyü atıflarına verilen önem derecesi, ayrışma belirtileri açısından benzerlik göstermektedir. Bu sebeple, ayrı ayrı bulgularına değinildikten sonra beraber değerlendirileceklerdir.

Sipahi'ye (2011) göre insanların kapalı yerleşmeleri tercih sebepleri ile ayrıcalıklı hissetme, güvende hissetme ve sakinlik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Benzer faktörlerin kapalı yerleşmelerin tercihi üzerinde etkili olduğu, ilgili literatürden (Akalin, 2016; Akyol-Altun, 2012; Töre ve Som, 2009; Özgür, 2006; Kaba ve Südaş, 2019; Gönüler, 2011) bilinmektedir. Katılımcıların Oyunlar Köyü'nü tercih etme kararında etkili olan **sükûnet**, **sosyo-mekânsal kolaylıklar** ve **güvenlik-ayrıcalık** faktörlerinin; cinsiyet, çocuk durumu, yaş, çocuk sayısı, gelir düzeyi, eğitim durumu, önceki ikamet

statüsü, İzmir kimliği ve İzmir'e bağlılık değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Cinsiyet** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınlar (24,2), erkeklere (23,5) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **Yaş** değişkeni açısından **güvenlik-ayrıcalık** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Genç yetişkinler (31,2), orta yaşlı (33,2) ve ileri yaşlılara (33,7) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha az önemsemiştir. İleri yaşlılar ise en fazla önemseyenler olmuştur.

- **Çocuk durumu** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (24,3), çocuğu olmayanlara (22,6) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **Çocuk sayısı** değişkeni açısından **güvenlik-ayrıcalık** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Birden fazla çocuğu olanlar (33,8), çocuk sahibi olmayanlara (31,5) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir. **Çocuk sayısı** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne de atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuk sahibi olmayanlar (22,6), tek çocuğu olanlar (24,1) ve birden fazla çocuğu olanlara (24,5) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha az önemsemiştir. En fazla önemseyenler ise birden fazla çocuğu olanlardır.

- **Gelir düzeyi** değişkeni açısından **sosyo-mekânsal kolaylıklar** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Orta-üst gelir grubunda yer alanlar (21,6), Orta ve alt gelir grubunda yer alanlara (18,8), kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **Eğitim** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lisansüstü eğitim alanlar (22,9), ön lisans/lisans eğitimi alanlara (23,8) ve lise ve altı eğitim alanlara (24,6) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha az önemsemiştir. **Eğitim** değişkeni açısından **güvenlik-ayrıcalık** faktörüne de atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lise ve altı eğitim alanlar (34,4), ön lisans/lisans eğitimi alanlara (32,1) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **Önceki ikamet statüsü** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Önceki ikameti normal apartman ya da müstakil alanlar (24,2), güvenli site alanlara (22,7) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **İzmir kimliği** değişkeni açısından **sükûnet** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir kimliği yüksek olanlar (24,1), düşük alanlara (21,8) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir. **İzmir kimliği** değişkeni açısından **güvenlik-ayrıcılık** faktörüne de atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir kimliği yüksek olanlar (33,3), düşük alanlara (28,0) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

- **İzmir bağlılık** değişkeni açısından **güvenlik-ayrıcılık** faktörüne atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir'e bağlılığı yüksek olanlar (33,2), düşük alanlara (29,9) kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün bu özelliğini daha fazla önemsemiştir.

Oyunlar Köyü'ne atfedilen anlam ve bu anlamların boyutlarını saptamak için katılımcılara; dışa kapalılık, güvende hissetme, hoşnutsuzluk, benlik ve ayrıcalıklı hissetme ve topluluk duygusu gibi olguları temsil eden 5 maddeden oluşan soru grubu yöneltilmiştir. Söz konusu 5 maddeden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; katılımcıların **güvende hissetmeyi** temsilen yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü çocuk yetiştirmek için ideal bir yerdir (4,73)*” **yüksek** düzeyde anlam yükledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların **ayrıcalıklı hissetmeyi** temsilen yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü'nün mimari yapısı bu siteye eşsizlik karıyor (4,23)*” yüklediği anlamın boyutu ise **orta-yüksek** düzeydedir. Benzer şekilde **topluluk duygusunu** temsilen yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü sakinleri ortak sorunlarının çözümü için birlikte hareket ederler (3,58)*” yüklenen anlamın boyutu **orta-yüksek** düzeydedir. Katılımcıların **dışa kapalılığı** temsilen yöneltilen maddeye “*Oyunlar Köyü'ne girişler biraz daha kontrollü olsa daha iyi olurdu (3,15)*” yüklediği anlamın boyutu **orta** düzeydedir. Son olarak **hoşnutsuzluğu** temsilen yöneltilen maddeye ise “*Oyunlar Köyü'nde bazen kendimi mahrumiyet bölgesindeymişim gibi hissediyorum (2,40)*” yüklenen anlamın boyutu **orta-düşük** düzeydedir (Şekil 28; Tablo 18). Katılımcıların

Oyunlar Köyü atıflarına verdiği önem derecesi; cinsiyet, mülkiyet, yaş, emeklilik, eğitim durumu, İzmir kimliği ve İzmir'e bağlılık değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Cinsiyet** değişkeni açısından **dışa kapalılığı** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınlar (3,41), erkeklere (2,86) kıyasla Oyunlar Köyü'nün dışa kapalılık atfını daha fazla önemsemiştir. Yine **Cinsiyet** değişkeni açısından **hoşnutsuzluğu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınlar (2,72), erkeklere (2,05) kıyasla Oyunlar Köyü'nün hoşnutsuzluk atfını daha fazla önemsemiştir.

- **Yaş** değişkeni açısından **dışa kapalılığı** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Genç yetişkinler (3,54), ileri yaşlılara (2,73) kıyasla Oyunlar Köyü'nün dışa kapalılık atfını daha fazla önemsemiştir. Yine **Yaş** değişkeni açısından **topluluk duygusunu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Genç yetişkinler (3,27), orta yaşlılara (3,71) kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını daha az önemsemiştir.

- **Mülkiyet** değişkeni açısından **hoşnutsuzluğu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (2,23), olmayanlara (2,81) kıyasla Oyunlar Köyü'nün hoşnutsuzluk atfını daha az önemsemiştir. Yine **Mülkiyet** değişkeni açısından **ayrıcalıklı hissetmeyi** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (4,36), olmayanlara (3,90) kıyasla Oyunlar Köyü'nün ayrıcalıklı hissetme atfını daha fazla önemsemiştir.

- **Emeklilik** değişkeni açısından **dışa kapalılığı** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar (2,85), olmayanlara (3,33) kıyasla Oyunlar Köyü'nün dışa kapalılık atfını daha az önemsemiştir. Yine **Emeklilik** değişkeni açısından **hoşnutsuzluğu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar (2,12), olmayanlara (2,57) kıyasla Oyunlar Köyü'nün hoşnutsuzluk atfını daha az önemsemiştir.

- **Eğitim** değişkeni açısından **topluluk duygusunu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lise ve altı eğitim görenler (3,98), ön lisans/lisans eğitimi gören (3,44) ve lisansüstü eğitim görenlere (3,40) kıyasla Oyunlar

Köyü'nün topluluk duygusu atfını daha fazla önemsemiştir. En az önemseyen ise lisansüstü eğitim alanlar olmuştur.

- **İzmir'e bağlılık** değişkeni açısından **topluluk duygusunu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir'e bağlılığı yüksek olanlar (3,66), düşük olanlara (3,03) kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını daha fazla önemsemiştir. Yine **İzmir'e bağlılık** değişkeni açısından **ayrıcalıklı hissetme** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir'e bağlılığı yüksek olanlar (4,30), düşük olanlara (3,79) kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını daha fazla önemsemiştir.

- **İzmir kimliği** değişkeni açısından **topluluk duygusunu** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir kimliği yüksek olanlar (3,65), düşük olanlara (2,90) kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını daha fazla önemsemiştir. Yine **İzmir kimliği** değişkeni açısından **ayrıcalıklı hissetme** temsil eden maddeye verilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir kimliği yüksek olanlar (4,33), düşük olanlara (3,33) kıyasla Oyunlar Köyü'nün ayrıcalıklı hissetme atfını daha fazla önemsemiştir.

Oyunlar Köyü tercihinde etkili olan çekici faktörlerin ve Oyunlar Köyü'ne atfedilen önem derecesinin cinsiyet, çocuk durumu, yaş, çocuk sayısı, gelir düzeyi, eğitim durumu, mülkiyet durumu, önceki ikamet statüsü, İzmir kimliği ve İzmir'e bağlılık değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermesi; gruplar arası farklılıkların taşınma süreci ve yüklenilen anlam üzerindeki belirleyiciliğini yansıtmaktadır. Bu, sürecin okunmasını kolaylaştırmaktadır.

Önceki ikamet statüsü dikkate alındığında; önceki ikameti kapalı yerleşme olmayanlar, Oyunlar Köyü'nün sükûnet faktörü özelliğini diğerlerine göre daha fazla önemsemişlerdir. Metropollerin kalabalıklaşması, 1980 sonrası yeniden yapılanmaya uyum sağlayamayan dezavantajlı grupların kenti kendilemesinin engellenmesi, kamusal mekânların kamusalının azalması ve her geçen gün artan bunalım; kentsel alanlardan daha sakin alanlara kaçışa sebep olabilmektedir (Göğüş, 2014). Ayrıca kapalı yerleşmelerde yaşamayı tercih edenlerin en önemli beklentilerinden birinin de kentin karmaşası ve kalabalığından uzak olma ve sakinlik olduğu (Sipahi, 2011, s. 144) düşünüldüğünde bu sonucun beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Cinsiyet bulguları değerlendirildiğinde, kadınların Oyunlar Köyü'nün sükûnet faktörü özelliğini erkeklere göre daha fazla önemseydiği görülmektedir. Aynı zamanda kadınlar, erkeklere kıyasla Oyunlar Köyü'nün dışa kapalılık atfını da daha fazla önemsemiştir. Gönüler'e (2015) göre toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi ile birlikte kadınlar; bilgi ve becerilerini araç olarak kullanabilen, yaşadıkları mekâna müdahale edebilen ve eşitlikçi bir aile yapısı beklentisi içinde olan bir dönüşüm yaşamışlardır. Bu dönüşüm sonrası kadınlar; statünün göstergesi olan, sakin, ayrıcalıklı ve ayrıca suç ve haksız fiillere karşı güvenli kapalı yerleşmelere yönelmişlerdir. Bu anlamda kadınların kentten uzaklaşma eğilimleri, Gönüler'in (2015) Ümraniye (İstanbul) örneğindeki çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Yaş bulguları değerlendirildiğinde, genç yetişkinler, ileri yaşlılara kıyasla Oyunlar Köyü'nün dışa kapalılık atfını da daha fazla önemsemiştir. Aynı zamanda genç yetişkinler, orta yaşlılara ve ileri yaşlılara kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını ise daha az önemsemiştir. Fakat aynı genç yetişkinler, orta yaşlı ve ileri yaşlılara kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün güvenlik-ayrıcalık özelliğini daha az önemsemiştir. Buradan hareketle gençlerin dışa kapalılık ve topluluk duygusu üzerinde yaşlılara göre daha fazla ayrışma belirtileri gösterdiği, ileri yaşlıların ise güvenlik-ayrıcalık faktörü üzerinde gençlere göre daha fazla ayrışma belirtisi gösterdiği söylenilebilir.

Eğitim bulguları değerlendirildiğinde, lise ve altı eğitim görenler, ön lisans/lisans eğitimi gören ve lisansüstü eğitimi görenlere kıyasla Oyunlar Köyü'nün topluluk duygusu atfını da daha fazla önemsemiştir. Aynı zamanda lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlar, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanlara kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün sükûnet faktörü özelliğini daha fazla önemsemişlerdir. Ayrıca lise ve altı eğitim alanlar, ön lisans/lisans eğitimi alanlara, kıyasla taşınma kararında Oyunlar Köyü'nün güvenlik-ayrıcalık özelliğini daha fazla önemsemiştir. Buradan hareketle lise ve altı eğitim görenlerin güvenlik-ayrıcalık ve sükûnet faktörü üzerinde ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim alanlara göre daha fazla ayrışma belirtileri gösterdiği, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim alanların ise topluluk duygusu üzerinde lise ve altı eğitim alanlara göre daha fazla ayrışma belirtisi gösterdiği söylenilebilir. Fahey ve Fanning'e (2010) göre kozmopolit nüfus fonuna sahip ve yeni gelenler ile halkın eğitimsiz ve eğitilmiş

olmak üzere iç içe yaşadığı bir kentte, sosyo-mekânsal ayrışma artış gösterebilir. Bu anlamda Oyunlar Köyü'nde eğitim bakımından yaşanan durum; Fahey ve Fanning'in (2010) Dublin örneğinde yaptığı çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Çocuk Durumu değişkenine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, bir ya da daha fazla çocuğu olanların, çocuğu olmayanlara kıyasla Oyunlar Köyü'nün güvenlik-ayrıcalık ve sükûnet faktörleri özelliğini daha fazla önemsedikleri anlaşılmaktadır. Buradan hareketle Çocuk sahibi olanların güvenlik-ayrıcalık ve sükûnet faktörleri üzerinde çocuk sahibi olmayanlara göre daha fazla ayrışma belirtileri gösterdiği söylenilebilir. Kapalı yerleşmenin güvenlik endişesiyle tercih edilmesine dayanan bu sonuç, literatürdeki birçok çalışma (Akyol-Altun, 2010; Yıldırım, 2016; Sipahi, 2011; Güven ve Kar, 2013; Özgür, 2006; Geniş, 2006; Töre ve Som, 2009; Kaba ve Südaş, 2019) ile benzerlik göstermektedir.

Kapalı yerleşmeler ile ilgili çalışmalarda genel anlamda beklenti, kendini dışarıdan ayırma niyeti ve ayrıcalıklı hissetme arzusu yüksek olan grupların kent kimliği ve kente bağlılığının düşük olması yönündedir. Ancak söz konusu bu çalışmada bulgular, bu durumun aksini göstermektedir. **Kente bağlılığı** ve **kent kimliği** yüksek olan gruplar düşük olanlara göre ayrıcalık-güvenlik faktörünü daha fazla önemsemişlerdir. Bu durum, bazı konu ile ilgili yerel çalışmalar (Akyol-Altun, 2012; Südaş, 2019; Akyol-Altun, 2008; Yıldırım, 2016; Kaba, 2017) ile de benzerlik göstermektedir. Kapalı yerleşmelere yönelmiş olmak, İzmir kent kimliği ve aidiyetinin doğrudan zayıflamış olduğunu göstermeyebilir, ancak kent kimliğinin bazı alt boyutlarında ve bazı gruplar arasında yaşanan zayıflamaları temsil edebilir.

Kendilerine özgü kimlikleri ölçüsünde evler de kent ya da mahalleler gibi kendi taleplerini yaratabilir. Bu anlamda Oyunlar Köyü sakinlerinin ev yeri seçimi kadar ev seçimi de önemlidir. Ev tercihinde etkili olan bulgular dikkate alındığında; Oyunlar Köyü sakinlerinin *park yeri sorununun bulunmaması* (4,72), *terasının/balkonunun/bahçesinin bulunması* (4,64), *kapalı/güvenlikli sitede bulunması* (4,54) ve *fiyatının/kirasının maddi gücüne uygun olması* (4,51) gibi maddelere en fazla önemi atfettiği anlaşılmaktadır. Sosyo-mekânsal ayrışma açısından “*kapalı/güvenlikli sitede bulunması*” maddesi dikkat çekicidir. Bu madde, “*fiyatının/kirasının maddi gücüne uygun olması*” maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde; Oyunlar Köyü sakinlerinin hem ekonomik olabilecek hem

de güvende hissettirecek ayrıca kentten ve kamusal alandan ayrı bir yerde yaşamak istedikleri anlaşılmaktadır. Yerin böylesi özgün bir kimliğe sahip olması, katılımcıların kendileme düzeylerini de etkileyebilmektedir.

İnsanın doğa üzerindeki egemenliğinin göstergesi olan yapılandırılmış çevreler oluşturma süreci, günümüzde hiç kimsenin içinde yaşamaktan hoşnut olmadığı evler, mahalleler ve hatta kentlerin oluşmasına sebep olmuştur (Göregenli, 2010). Bunun en büyük sebeplerinden biri de modern tasarımların insan ihtiyaçlarını karşılamadaki eksikliğidir. Tasarımcıların, kullanıcıların sosyal ihtiyaç olarak dikkate aldıkları donatı ya da tasarım araçlarının temini için çaba harcamamaları da bu durumun devam etmesine sebep olmaktadır (Gold, 1980). Bu durum, Oyunlar Köyü sakinlerinin evlerine yaptıkları duysal kendileme ve tadilat amaçlı dönüştürmelerle örtüşmektedir. Şöyle ki katılımcıların sadece % 13, 8'i duysal kendileme (dekorasyona yönelik değişiklikler) yapmamıştır. Geri kalan % 86,2'si ise en az bir kez sosyal ihtiyaçları için duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiştir. Katılımcıların % 16,2'si ise 5 farklı türde duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiştir. Sonuçta 210 kişilik örneklemin 181'i sosyal ihtiyaçları için en az bir kez duysal kendileme operasyonu gerçekleştirmiş geri kalan 29'u ise gerçekleştirmemiştir ki bu durum katılımcıların evlerini kendileme düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir (**Tablo 11**).

Bir yerin kendilenmesi; eninde sonunda bireyin o yer ile ilişki kurmasına, anlam atfetmesine ve bağlılığının artmasına sebep olabilmektedir. Oyunlar Köyü sakinlerinin evlerine bağlılıklarını ölçmek için uygulanan yere bağlılık ölçeği sonuçları oldukça yüksek sonuçlar vermiştir ve bu anlamda kendileme sonuçları ile örtüşmektedir. Ev için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 56,29'dur. 12 soru üzerinden maksimum puanın 60, minimum puanın 12 olduğu ve 54 puan üstünün beşli likert üzerinde yüksek düzeyde katılıyorum eşliğinin üstünde kalması sebebiyle; 56,29'luk bu ortalama, katılımcıların evlerine olan bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Eve bağlılık ile ilgili bulgular dikkate alındığında; Oyunlar Köyü sakinlerinin *evimde olup bitenleri bilmek isterim* (4,88), *evimi çok iyi tanıyorum* (4,83) ve *evimde kendimi güvende hissediyorum* (4,54) gibi maddelere en fazla önemi atfettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca mülkiyet değişkeni açısından; ev sahi olanların (57,0), ev sahibi

olmayanlara (54,5) kıyasla daha fazla eve bağlılık gösterdikleri de çeşitli analiz yöntemleri ile kanıtlanmıştır.

Oyunlar Köyü'ne bağlılık ve İzmir'e bağlılığa verilen önem derecesi, ayrışma açısından karşılaştırılabilir olmaları sebebi ile ayrı ayrı bulgularına değinildikten sonra birlikte değerlendirileceklerdir.

Yer ve mekân, insanın yoğun deneyimlerine sahne olan ve herkes için ayrı anlamlar taşıyan bireyin yaşamını doğrudan etkileyen ve biçimlendiren fiziksel birimlerdir (Lalli, 1992). Bu, bu alandaki psikolojik çalışmaların oda ya da ev gibi mikro-mekânsal ölçeklerden kent ya da bölge gibi makro-mekânsal ölçeklere kadar geniş bir skalada gerçekleştirilebileceği anlamına gelmektedir (Göregenli, 2010). Söz konusu insanla yer ve mekân arasındaki bu ilişkiyi ifade etmek için kullanılan kavramlardan birisi de yere bağlılıktır (Lewicka, 2010). Kapalı yerleşmeler de mahalleye bağlılık üzerine yapılan çalışmalarda, bu yerleşmelerin bağlılığı artırdığı (Kaba ve Südaş, 2019; Bengisu, 2014, Sipahi, 2011; Göğüş; 2014) ya da azalttığı (Çabuklu, 2010) yönünde iki karşıt görüş vardır. Bu araştırmada ise Oyunlar Köyü için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 53,90'dur. Bu ortalama, katılımcıların Oyunlar Köyü'ne olan bağlılığının orta-yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (**Şekil 29**). Dolayısı ile kapalı yerleşmeler -bu araştırma özelinde- bir yere bağlılık hissi oluşturabilmektedirler. Bu anlamda araştırma; Kaba ve Südaş (2019), Bengisu (2014), Sipahi (2011) ve Göğüş'ün (2014) kapalı yerleşmelerin yere bağlılık duygusu oluşturabileceğini belirten literatürdeki çalışmaları desteklemektedir. Yerin sahip olduğu yeşil alanların genişliği, evin tipi ve genişliği ve mimari yapıların görünümü ile ilgili fiziksel değişkenler; yerin olumlu algılanmasını ve yere olan bağlılığı artırabilmektedir (Lewicka, 2010). Bu anlamda Oyunlar köyü sakinlerinin buraya olan bağlılıklarının orta-yüksek düzeyde olmasında; yerleşmenin rekreasyon alanlarına, havuza, eşsiz mimari özelliklere ve evlerin farklı büyüklükte opsiyonlara ve teras özelliklerine sahip olması etkili olabilir. Zira Oyunlar Köyü sakinlerine evi ve siteyi tercih sebebi olarak yöneltile *sessiz ve sakin oluşu* (5 üzerinden 4,78), *binaların sıkışık olmaması* (4,74), *evin aydınlık olması/güneş alması* (4,35) ve *terasının/balkonunun/bahçesinin bulunması* (4,64) gibi sorulara atfedilen önem; bu fikri destekler niteliktedir. Katılımcıların Oyunlar Köyü'ne bağlılığı; medeni durum,

çocuk durumu, mülkiyet, yaş ve emeklilik değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Medeni durum** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü'ne** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Evli olanlar (54,6), bekâr olanlara (52,1) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Çocuk durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü'ne** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (54,8), çocuğu olmayanlara (51,4) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü'ne** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (54,7), ev sahibi olmayanlara (51,9) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Yaş** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü'ne** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İleri yaşlılar (55,3), genç yetişkinlere (52,0) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Emeklilik** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü'ne** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekliler (55,2), emekli olmayanlar (53,1) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

İzmir için uygulanan yere bağlılık ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 54,30'dur. Bu ortalama, katılımcıların İzmir'e olan bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (**Şekil 32**). Bu anlamda kente olan bağlılığın, İzmir ölçeğinde yapılan diğer çalışmalara (Akyol-Altun, 2012; Akyol-Altun, 2008; Özdemir ve Doğrusoy, Kaba ve Südaş, 2019) benzer şekilde kapalı yerleşmeye olan bağlılıktan yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların İzmir'e bağlılığı; doğum yeri, emeklilik durumu, Oyunlar Köyü'ne bağlılık ve Oyunlar Köyü kimliği değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Doğum yeri** değişkeni açısından **İzmir'e** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (55,6), İzmir doğumlu olmayanlara (53,4) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Emeklilik** değişkeni açısından **İzmir'e** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar (55,6), olmayanlara (53,5) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** değişkeni açısından **İzmir'e** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oyunlar Köyü'ne bağlılığı yüksek olanlar (55,3), düşük olanlara (55,3) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

- **Oyunlar Köyü kimliği** değişkeni açısından **İzmir'e** bağlılığa atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oyunlar Köyü kimliği yüksek olanlar (57,8), orta düzeyde olanlar (54,7) ve düşük düzeyde olanlara (49,3) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık göstermişlerdir.

İzmir ve Oyunlar Köyü için ayrı ayrı uygulanan yere bağlılık ölçeği sonuçları; doğum yeri, emeklilik durumu, Oyunlar Köyü'ne bağlılık, Oyunlar Köyü kimliği, medeni durum, çocuk durumu, mülkiyet ve yaş değişkenleri açısından gruplar arası anlamlı farklılık göstermektedir. Fakat bu sonuçları sosyo-mekânsal ayrışma açısından karşılaştırmak için değişkenlerin iki coğrafi birimde de uygulanan ölçek üzerinde anlamlı farklılık göstermesi gerekmektedir. Karşılaştırılabilir olma şartını karşılayan değişkenler Oyunlar Köyü'ne bağlılık, Oyunlar Köyü kimliği ve emeklilik durumudur. Doğum yeri, medeni durum, çocuk durumu, mülkiyet ve yaş değişkenleri ise iki mekânsal birimin sadece birinde anlamlı farklılık gösterdiği için karşılaştırmaya uygun değildir.

Emeklilik değişkeni dikkate alındığında; emekli olanların hem Oyunlar Köyü'ne hem de İzmir'e olan bağlılıkları, emekli olmayanlara göre daha yüksektir. Bu anlamda emeklilik değişkeni için iki ölçek sonucu karşılaştırıldığında; bir ayrışmadan bahsetmek söz konusu değildir. **Oyunlar Köyü'ne bağlılık** ve **Oyunlar Köyü kimliği** değişkenleri dikkate alındığında; Oyunlar Köyü'ne bağlılığı ve Oyunlar Köyü kimliği yüksek olanların İzmir'e bağlılığı yüksek, düşük olanların ise İzmir'e olan bağlılığı düşüktür. Bu durum, Oyunlar Köyü'ne bağlılık ve Oyunlar Köyü kimliği değişkenleri için İzmir kentinden kopuş ya da ayrışma belirtisinin olmadığını göstermektedir. İzmir yerelinde yapılan diğer çalışmalar (Akyol-Altun, 2012; Akyol-Altun, 2008; Akyol-Altun, 2011, Özdemir ve Doğrusoy, Kaba ve Südaş, 2019) kapalı yerleşme ya da kapalı yerleşmelerin bulunduğu mahallelere olan bağlılık yüksek olmasına karşın, İzmir kentine duyulan bağlılıktan daha düşük olduğunu doğrulamaktadır. Bu durumda araştırma, bahsedilen çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Akyol-Altun (2011); İzmir kent çeperindeki kapalı yerleşmelerde sosyal donanım, tesisler ve mekânsal örgütlenme gibi ekonomi temelli açılımların daha kısıtlı olduğunu,

bu yerleşmelerin tamamen kendine yeterli yaşam alanı oluşturabilecek işlevselliği barındırmadıkları için dışa bağımlı olduğunu, bu nedenle İzmir'deki kapalı yerleşmelerin halâ çeşitli bağlamlarda kentle güçlü ilişkiler kurmakta olduğunu belirtmiştir. Araştırma, bu anlamda Akyol-Altun'un (2011) çalışması ile kısmen benzerlik göstermektedir. Şöyle ki Oyunlar Köyü, sakinlerine kültür-sanat, çalışma, yıllık tatil, sağlık hizmeti, eğlence, alışveriş (diğer ihtiyaçlar) gibi aktivite ya da faaliyetleri sağlayabilecek durumda değildir. Bu sebeple katılımcılar; yıllık tatil, kültür-sanat ve çalışma faaliyetlerini gerçekleştirmek için ağırlıklı olarak İzmir kentini veya diğer kentleri kullanmak zorunda kalmışlardır. Fakat site içinde erişim imkânı olmayan sağlık hizmeti ve alışveriş (diğer ihtiyaçlar) ise ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü'nün bağlı bulunduğu ilçe olan Balçova'da gerçekleştirilmiştir. Yine site içinde erişim imkânı olmayan eğlence faaliyeti ise ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü'nde gerçekleştirilmiştir. Hem site içinde hem de site dışında erişim imkânı olan dinlenme, arkadaş ve aile buluşmaları, spor ve hafta sonu tatili gibi faaliyetlerde ise yine ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü tercih edilmiştir (**Tablo 31**). Bu bağlamda düşünüldüğünde ise Oyunlar Köyü sakinlerinin bir içe kapanma yaşadıkları bulgular üzerinden okunabilmektedir. Araştırma, mekânsal hareketlilik bulguları itibariyle Kaba'nın (2017) Mavişehir örneğindeki çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

İzmir kimliği ve Oyunlar Köyü kimliğine verilen önem derecesi, ayrışma açısından karşılaştırılabilir olmaları sebebi ile ayrı ayrı bulgularına değinildikten sonra birlikte değerlendirileceklerdir.

İnsanlar, içinde yaşadıkları mekânla, tıpkı diğer nesneler ile kurdukları tipte bir ilişki kurmakta, onlara bağlanmakta ve kimliklerini onlar ile inşa etmektedirler (Göregenli, 2010, s. 183). Bu bağlamda, katılımcıların İzmir ile kurdukları ilişkiyi anlamak ve aidiyet düzeylerini ölçmek amacıyla kent/yer kimliği ölçeği kullanılmıştır. Uygulanan söz konusu ölçekten alınan toplam puan ortalaması 89,68'dir. Bu ortalama, katılımcıların İzmir'e olan aidiyetlerinin ve İzmir'i kimliklerinin önemli bir parçası olarak görme düzeylerinin orta-yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu anlamda kente olan aidiyetin, İzmir ölçeğinde yapılan diğer çalışmalara (Akyol-Altun, 2012; Akyol-Altun, 2008; Özdemir ve Doğrusoy, 2016; Kaba ve Südaş, 2019) benzer şekilde kapalı yerleşmeye olan bağlılıktan yüksek olduğu görülmektedir. Akyol-Altun'a (2011, s. 29-30) göre bu durumun sebebi, İzmir'in kentsel-kamusal alanlarında halâ tatminkâr

toplumsal ilişkilere olanak veren, trafik ve ulaşım problemlerinin görece az olduğu, kentlinin suça ilişkin paranoya geliştirmesini engelleyen ve sosyal sınıflar açısından birlikte yaşamaya imkân veren sosyo-mekânsal bir yapıya sahip olmasıdır. **Karşılaştırma** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 18,71'dir. Bu sonuç, katılımcıların yüksek düzeyde İzmir'i Türkiye'nin diğer şehirlerine göre daha farklı özelliklere sahip ve daha avantajlı bir kent olarak gördüklerini göstermektedir. **Bağlılık** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 18,38'dur. Bu sonuç, katılımcıların yüksek düzeyde kendilerini İzmir'e ait hissettikleri ve evde olma duygusunu yaşadıklarını göstermektedir. **Geçmiş** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,11'dir. Bu sonuç, katılımcıların orta-yüksek düzeyde İzmir'in geçmişi ile kendi geçmişleri arasında ilişki kurduklarını göstermektedir. **Aşinalık** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,66'dır. Bu sonuç orta-yüksek düzeyde İzmir'in katılımcıların günlük yaşamında önemli bir yeri olduğunu ve alışveriş, rekreasyon, gezme ve spor gibi faaliyetler için İzmir'i kullandıklarını göstermektedir. **Gelecek** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,81'dir. Bu sonuç, İzmir'in katılımcıların kişisel geleceğinde ve gelecek planlarında orta-yüksek düzeyde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir (**Tablo 28**). Katılımcıların İzmir kimliği ve bu kimliğin alt boyutları; cinsiyet, çocuk durumu, eğitim, doğum yeri, Oyunlar Köyü'ne bağlılık, Oyunlar Köyü Kimliği, hane büyüklüğü, yaş, önceki ikamet ve emeklilik durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Doğum yeri** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (94,6), olmayanlara (86,4) kıyasla İzmir'e daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Doğum yeri** değişkeni açısından **İzmir kimliği bağlılık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (19,5), olmayanlara (17,7) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık duymaktadırlar. **Doğum yeri** değişkeni açısından **İzmir kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (18,7), olmayanlara (16,1) kıyasla İzmir'i daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşleştirmiştir. **Doğum yeri** değişkeni açısından **İzmir kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (18,8), olmayanlara (16,9) kıyasla İzmir'i daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir. **Doğum yeri**

değişkeni açısından **İzmir kimliği gelecek boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İzmir doğumlu olanlar (18,7), olmayanlara (17,2) kıyasla geleceklerini daha fazla İzmir’de görmektedirler.

- **Oyunlar Köyü’ne bağlılık** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oyunlar Köyü’ne bağlılığı yüksek olanlar (91,2), düşük olanlara (80,3) kıyasla İzmir’e daha fazla aidiyet duymaktadırlar.

- **Oyunlar Köyü kimliği** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oyunlar Köyü kimliği yüksek olanlar (95,4), orta düzeyde (90,8) ve düşük düzeyde olanlara (79,6) kıyasla İzmir’e daha fazla aidiyet duymaktadırlar.

- **Hane büyüklüğü** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Dört ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar (92,5), üç kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlara (86,6) kıyasla İzmir’e daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Hane büyüklüğü** değişkeni açısından **İzmir kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Dört ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar (18,1), üç kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlara (16,4) kıyasla İzmir’i daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşirmiştir. **Hane büyüklüğü** değişkeni açısından **İzmir kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Dört ve daha fazla kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlar (18,6), üç kişilik hane büyüklüğüne sahip olanlara (16,8) kıyasla İzmir’i daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir.

- **Yaş** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İleri yaşlılar (92,7), genç yetişkinlere (86,5) kıyasla İzmir’e daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Yaş** değişkeni açısından **İzmir kimliği gelecek boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İleri yaşlılar (18,6), genç yetişkinlere (17,1) kıyasla geleceklerini daha fazla İzmir’de görmektedirler.

- **Emeklilik** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar (91,9), olmayanlara (88,3) kıyasla İzmir’e daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Emeklilik** değişkeni açısından **İzmir kimliği karşılaştırma boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar

(19,2), olmayanlara (18,4) kıyasla İzmir'i diğer kentlere göre daha avantajlı ve ayrıcalıklı bir yer olarak görmüşlerdir.

- **Önceki ikamet** değişkeni açısından **İzmir kimliğine** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Önceki ikameti İzmir olanlar (91,2), İzmir dışı olanlara (83,0) kıyasla İzmir'e daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Önceki ikamet** değişkeni açısından **İzmir kimliği bağlılık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Önceki ikameti İzmir olanlar (18,7), İzmir dışı olanlara (16,8) kıyasla İzmir'e daha fazla bağlılık duymaktadırlar. **Önceki ikamet** değişkeni açısından **İzmir kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Önceki ikameti İzmir olanlar (17,6), İzmir dışı olanlara (15,2) kıyasla İzmir'i daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşirmiştir. **Önceki ikamet** değişkeni açısından **İzmir kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Önceki ikameti İzmir olanlar (18,1), İzmir dışı olanlara (15,8) kıyasla İzmir'i daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir.

- **Cinsiyet** değişkeni açısından **İzmir kimliği karşılaştırma boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınlar (19,1), erkeklere (18,3) kıyasla İzmir'i diğer kentlere göre daha avantajlı ve ayrıcalıklı bir yer olarak görmüşlerdir. **Cinsiyet** değişkeni açısından **İzmir kimliği gelecek boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınlar (18,3), erkeklere (17,3) kıyasla geleceklerini daha fazla İzmir'de görmektedirler.

- **Çocuk durumu** değişkeni açısından **İzmir kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuk sahibi olanlar (17,4), olmayanlara (16,3) kıyasla İzmir'i daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşirmiştir.

- **Eğitim** değişkeni açısından **İzmir kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lise ve altı eğitim düzeyindekiler (18,2), ön lisans/lisans düzeyindekilere (16,9) ve lisansüstü eğitim düzeyindekilere (16,2) kıyasla İzmir'i daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşirmiştir.

Katılımcıların Oyunlar Köyü ile kurdukları ilişkiyi anlamak ve aidiyet düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan kent/yer kimliği ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması 78,12'dir. Bu ortalama, katılımcıların Oyunlar Köyü'ne olan aidiyetlerinin orta-yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. **Karşılaştırma** alt boyutundan alınan toplam puan

ortalaması 15,4'tür. Bu sonuç, katılımcıların orta-yüksek düzeyde Oyunlar Köyü'nü diğer sitelere göre daha farklı özelliklere sahip ve daha avantajlı bir site olarak gördüklerini göstermektedir. **Bağlılık** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 17,59'dur. Bu sonuç, katılımcıların orta-yüksek düzeyde kendilerini Oyunlar Köyü'ne ait hissettikleri ve evde olma duygusunu yaşadıklarını göstermektedir. **Geçmiş** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 13,77'dir. Bu sonuç, katılımcıların orta düzeyde Oyunlar Köyü'nün geçmişi ile kendi geçmişleri arasında ilişki kurduklarını göstermektedir. **Aşinalık** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 15,86'dır. Bu sonuç, orta-yüksek düzeyde Oyunlar Köyü'nün katılımcıların günlük yaşamında önemli bir yeri olduğunu ve günlük alışveriş, rekreasyon, halk oyunları ve spor gibi faaliyetler için Oyunlar Köyü'nü kullandıklarını göstermektedir. **Gelecek** alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması 15,86'dır. Bu sonuç, Oyunlar Köyü'nün katılımcıların kişisel geleceğinde ve gelecek planlarında orta-yüksek düzeyde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir (**Tablo 21**). Katılımcıların Oyunlar Köyü kimliği ve bu kimliğin alt boyutları; medeni durum, çocuk durumu, yaş, emeklilik durumu, eğitim durumu, sitede yaşam süresi ve mülkiyet durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir;

- **Medeni durum** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü** kimliğine atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Evli olanlar (79,4), bekâr olanlara (74,6) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Medeni durum** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği gelecek boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Evli olanlar (16,2), bekâr olanlara (15,0) kıyasla geleceklerini daha fazla Oyunlar Köyü'nde görmektedirler.

- **Çocuk durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü** kimliğine atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (80,0), olmayanlara (72,9) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Çocuk durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği bağlılık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (18,0), olmayanlara (16,5) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık duymaktadırlar. **Çocuk durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (14,3), olmayanlara (12,2) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşleştirmiştir. **Çocuk durumu** değişkeni açısından **Oyunlar**

Köyü kimliği aşinalık boyutuna atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Çocuğu olanlar (16,3), olmayanlara (14,7) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir.

- **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü** kimliğine atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (80,5), olmayanlara (72,5) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği bağlılık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (18,0), olmayanlara (16,6) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla bağlılık duymaktadırlar. **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (14,4), olmayanlara (12,3) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşleştirmiştir. **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (16,4), olmayanlara (14,7) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir. **Mülkiyet durumu** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği gelecek boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ev sahibi olanlar (16,5), olmayanlara (14,3) kıyasla geleceklerini daha fazla Oyunlar Köyü'nde görmektedirler.

- **Yaş** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü** kimliğine atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Orta ve ileri yaşlılar (79,8), genç yetişkinlere (74,6) kıyasla Oyunlar Köyü'ne daha fazla aidiyet duymaktadırlar. **Yaş** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Orta yaşlılar (14,4), genç yetişkinlere (12,7) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşleştirmiştir. **Yaş** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Orta ve ileri yaşlılar (16,4), genç yetişkinlere (14,6) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir.

- **Emeklilik** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği aşinalık boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Emekli olanlar (16,6), olmayanlara (15,4) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görmüşlerdir.

- **Eğitim** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği karşılaştırma boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lise ve altı eğitim düzeyindekiler (16,2), ön lisans/lisans düzeyindekilere (14,8) ve lisansüstü eğitim düzeyindekilere (14,1) kıyasla Oyunlar Köyü'nü diğer sitelere göre daha avantajlı ve ayrıcalıklı bir yer olarak görmüşlerdir.

- **Sitede yaşam süresi** değişkeni açısından **Oyunlar Köyü kimliği geçmiş boyutuna** atfedilen önem derecesi, anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Sitede en az 12 yıl yaşayanlar (15,4), 4-7 yıl arası yaşayanlara (12,7) kıyasla Oyunlar Köyü'nü daha fazla kendi geçmişleri ile özdeşirmiştir.

İzmir ve Oyunlar Köyü için ayrı ayrı uygulanan yer kimliği ölçeği sonuçları; medeni durum, çocuk durumu, yaş, emeklilik durumu, eğitim durumu, sitede yaşam süresi ve mülkiyet durumu, cinsiyet, doğum yeri, Oyunlar Köyü'ne bağlılık, Oyunlar Köyü Kimliği, hane büyüklüğü ve önceki ikamet değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Fakat bu sonuçları sosyo-mekânsal ayrışma açısından karşılaştırabilmek için değişkenlerin iki coğrafi birimde de uygulanan ölçek üzerinde anlamlı farklılık göstermesi gerekmektedir. Karşılaştırılabilir olma şartını karşılayan değişkenler Oyunlar Köyü'ne bağlılık, Oyunlar Köyü kimliği, emeklilik durumu, yaş, eğitim düzeyi ve çocuk durumudur. Medeni durum, sitede yaşam süresi, mülkiyet, cinsiyet, doğum yeri, hane büyüklüğü ve önceki ikamet ise iki mekânsal birimin sadece birinde anlamlı farklılık gösterdiği için karşılaştırmaya uygun değildir.

Çocuk durumu değişkeni dikkate alındığında; çocuk sahibi olanların hem Oyunlar Köyü hem de İzmir kimlikleri, çocuk sahibi olmayanlara göre daha yüksektir. Bu anlamda çocuk durumu değişkeni için iki ölçek sonucu karşılaştırıldığında; bir ayrışmadan bahsetmek söz konusu değildir. **Emeklilik** değişkeni dikkate alındığında; emekli olanların hem Oyunlar Köyü hem de İzmir kimlikleri, emekli olmayanlara göre daha yüksektir. Bu anlamda emeklilik değişkeni için iki ölçek sonucu karşılaştırıldığında; bir ayrışmadan bahsetmek söz konusu değildir. **Eğitim** değişkeni dikkate alındığında; eğitim seviyesi düşük olanların hem Oyunlar Köyü hem de İzmir kimlikleri, eğitim seviyesi yüksek olanlara göre daha yüksektir. Bu anlamda eğitim değişkeni için iki ölçek sonucu karşılaştırıldığında; bir ayrışmadan bahsetmek söz konusu değildir. **Yaş** değişkeni dikkate alındığında; ileri yaşlıların hem Oyunlar Köyü hem de İzmir kimlikleri, genç

yetişkinlere göre daha yüksektir. Bu anlamda yaş değişkeni için iki ölçek sonucu karşılaştırıldığında; bir ayrışmadan bahsetmek söz konusu değildir. **Oyunlar Köyü’ne bağlılık** ve **Oyunlar Köyü kimliği** değişkenleri dikkate alındığında; Oyunlar Köyü’ne bağlılığı ve Oyunlar Köyü kimliği yüksek olanların İzmir kimliği yüksek, düşük olanların ise İzmir kimliği düşüktür. Bu durum, Oyunlar Köyü’ne bağlılık ve Oyunlar Köyü kimliği değişkenleri için İzmir kentinden kopuş ya da ayrışma belirtisinin olmadığını göstermektedir. İzmir yerelinde yapılan diğer çalışmalar da (Akyol-Altun, 2012; Akyol-Altun, 2008; Akyol-Altun, 2011, Özdemir ve Doğrusoy, Kaba ve Südaş, 2019) kapalı yerleşme ya da kapalı yerleşmelerin bulunduğu mahallelere olan bağlılık ve aidiyetin yüksek olmasına karşın, İzmir kentine duyulan bağlılık ve aidiyetten daha düşük düzeyde olduğunu doğrulamaktadır. Bu durumda araştırma, bahsedilen çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

İlgili literatürde (Töre ve Som, 2009; Özgür, 2006; Göğüş, 2014; Akalın, 2016; geniş, 2006; Güven ve Kar, 2013, Sipahi, 2011) sosyo-mekânsal ayrışma ile ilgili ortak görüş, kapalı yerleşmelerin kentsel parçalanma sürecinde etkin bir güç olduğu ve kutuplaşmaya sebep olduğu yönündedir. İzmir’de kapalı yerleşme olgusunu araştıran Akyol-Altun (2011) ise İzmir’in Kent çeperinde yer alan kapalı yerleşmeleri değerlendirdiği çalışmasında bu yerleşmelerin tamamen İzmir’den kopuk adacıklar olmadığını, dolayısıyla İstanbul’a kıyasla, İzmir’deki kapalı yerleşmelerin bu türden sosyo-mekânsal sorunları beraberinde getirmediğini bulgulamıştır. Araştırma bulguları, bir yandan Akyol-Altun’un (2011) çalışmasını desteklerken (Oyunlar Köyü sakinlerinin İzmir Kentine olan aidiyeti, siteye olan aidiyetinden çok daha yüksektir) diğer yandan, kapalı yerleşmelerin artık İzmir kentinde de hem sosyal hem de mekânsal bir ayrışma eğilimini doğrular niteliktedir. Diğer bir ifadeyle İzmir, henüz kapalı yerleşmelerin yol açtığı bir ayrışmayı İstanbul kenti kadar deneyimlemese de ayrışmanın ilk işaretleri kent kimliğinin farklı boyutları üzerinden okunabilmektedir. Nitekim Oyunlar Köyü’nün tercih edilmesindeki en önemli faktörler ve yerleşmeye olan atıfların önem derecesi, bu durumu destekler niteliktedir (**Tablo 17, 18**). Özellikle sükûnet, güvenlik-ayrıcılık faktörleri ve dışa kapalılık atfı daha öncede bahsedildiği gibi bazı grupların diğerlerine göre en önemli motivasyonunu oluşturmaktadır. Faktörler bir tarafa, katılımcıların orta-yüksek düzeyde önem atfettiği *burada yaşayanların sakin ve sorunsuz kimseler oluşu*

(3,86) ve *sakinlerinin gelir ve eğitim düzeyi bakımından benzer olması (3,81)* gibi homojen gruplarla birlikte yaşama isteğini temsil eden maddeler de yavaş yavaş başlayan ayrışma belirtilerini destekler niteliktedir. Ayrıca daha önce bahsedilen mekânsal hareketlilik verileri de söz konusu ayrışma belirtilerini doğrulamaktadır (**Tablo 31**). Araştırma, mekânsal hareketlilik bulguları ve sitenin tercih sebepleri itibarıyla Kaba ve Südaş'ın (2019) Mavişehir örneğindeki çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

İlgili literatürde (Kaba ve Südaş, 2019; Sipahi, 2011; Yıldırım, 2016; Goix, 2005; Güven ve Kar, 2013; Göğüş, 2014; Borsdorf ve diğerleri, 2016; Özdemir ve Doğrusoy, 2016; Haghrhmani, 2017) araştırılan konulardan biri de kapalı yerleşmelerin yakın çevresindeki kamusal alanlar üzerinde yarattığı etkidir. Toplumsal ilişkilerin yaşandığı kamusal ortamların sosyallik işlevi, etrafındaki fiziksel çevre özellikleri kadar kendi iç donatılarından da etkilenmektedir. Şöyle ki kentsel ortamın kamusal inşasında kullanılan tasarım araçları ve iç donatıların toplumun tamamına değil de sadece belli bir kesimine hitap etmesi, diğer kesimlerin söz konusu kamusal ortamlara erişimini kısıtlayabilir. Göğüş'e (2014) göre küreselleşme politikaları ile oluşan ekonomik, toplumsal ve mekânsal dönüşümler; sosyo-mekânsal ayrışmayı azaltmada kullanılabilecek kentsel-kamusal mekânların hem küresel sermayeye hem de yeni orta ve orta-üst sınıf kentlilerine (kapalı yerleşme sakinleri) hizmet etmek üzere tasarlanmasına ve özelleştirilmesine sebep olmuştur.

Varsıl kesimi oluşturan kapalı yerleşme sakinlerinin yaşadıkları yerleşmeye olan aidiyet düzeyleri, yerel yönetimler üzerinde çeşitli baskılar oluşturabilmektedir. Bu durum, kapalı yerleşme çevresinin kendi sakinlerine hizmet sunacak şekilde özelleştirilmesine ya da düzenlenmesine, etrafında kamusal alanların azalmasına sebep olabilir. Nitekim Yıldırım'a (2016) göre doğrudan kamusal alanın özelleştirilmesi ile oluşturulan kapalı yerleşmeler; daha da ileri giderek kentin ortak kullanım alanlarının yok olmasına, toplumun avantajlı ve dezavantajlı olarak ayrışmasına ve toplumsal etkileşim ve kentsel bütünlüğe zarar vererek kentin sosyal ve mekânsal manzarasının bozulmasına sebep olmaktadır. Ayrıca kapalı yerleşmeler; güvenlik duvarları ile çevreye hâkim olarak kamusal mekânda sosyal denetimin artırılmasına ve

geçirimsiz-gözeneksiz yaşam halleri oluşturarak kentsel-kamusal alanların kapalı yerleşme tarafından sınırlandırılmasına sebep olabilmektedir.

Oyunlar Köyü, yukarıda bahsedilen etkilerin uzağında kalmaktadır. Şöyle ki; Oyunlar Köyü'nün etrafında kamusal olarak kullanılmaya imkân veren bir alan bulunmamaktadır. Çünkü Oyunlar Köyü'nün etrafı; güneyinde İBB Esot Sürücü Parkuru, kuzeyinde İzmir Deniz Er Eğitim Komutanlığı, doğusunda Limontepe ile arasındaki sınırı oluşturan çentik vadi ve küçük bir galeri ormanı ve batısında ise İzmir-Çeşme otobanı ile arasında uzanan bir vadi ile kuşatılmıştır. Bu anlamda Oyunlar Köyü, bir ada özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla Oyunlar Köyü'nün tampon bölgesi, Oyunlar Köyü tarafından değil doğal ve beşeri coğrafi unsurlar tarafından kamu erişimine kapatılmıştır. Aynı zamanda geçirimsiz-gözeneksiz özellik taşıyan bu alanlar sadece kamusal erişime değil, Oyunlar Köyü sakinlerinin erişimine de kapalı bir özellik sergilemektedir. Bu anlamda yakarıda bahsedilen ilgili literatürdeki gibi bir etkiden bahsetmek söz konusu değildir.

Araştırma soruları doğrultusunda genel bir değerlendirme yapmak gerekirse; Oyunlar Köyü güvenlik-ayrıcılık, sükûnet, homojen gruplarla birlikte yaşama isteği ve sosyo-mekânsal kolaylık gibi çekiciliklere binaen tercih edilmektedir. Bu özellikler, eğitim, çocuk durumu, yaş, önceki ikamet statüsü ve cinsiyet değişkenleri üzerinden anlamlı farklılıklar göstermiştir. Şöyle ki çocuğu olanlar olmayanlara, yaşlılar gençlere, önceki ikameti kentsel alan olanlar kapalı yerleşmeden gelenlere ve kadınlar erkeklere göre daha fazla İzmir kentinden uzaklaşma, kendini dışarıdan ayırma ve ayrıcalıklı hissetme arzusunu barındırmaktadır. Yaş değişkeni, topluluk duygusu ve dışa kapalılık üzerinden değerlendirildiğinde ise gençlerin yaşlılara göre daha fazla dışarıdan soyutlanma eğilimi gösterdiği ve birliktelikten ziyade bireyselliği önemsediği durumları ön plana çıkmaktadır. Mekânsal hareketlilik üzerinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde Oyunlar Köyü sakinleri; kültür-sanat, çalışma, yıllık tatil gibi site içinde bulunmayan aktivite ya da faaliyetleri gerçekleştirmek için ağırlıklı olarak İzmir kentini veya diğer kentleri kullanmışlardır. Fakat site içinde erişim imkânı olmayan sağlık hizmeti ve alışveriş (diğer ihtiyaçlar) ile site içinde erişim imkânı olan günlük alışveriş (gıda vb.) ise ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü'nün bağlı bulunduğu ilçe olan Balçova'da gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan hem site içinde hem de site dışında erişim imkânı olan dinlenme, arkadaş ve aile buluşmaları, spor ve hafta sonu tatili gibi faaliyetlerde ise

ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü'nü kullanılmıştır. En çok dikkat çeken ise Oyunlar Köyü sakinlerinin site içinde erişim imkânı bulunmayan eğlence faaliyetini ağırlıklı olarak Oyunlar Köyü'nde gerçekleştirmesidir. Bu anlamda bulgular, Oyunlar Köyü sakinlerinin bir içe kapanma yaşadıklarını göstermektedir. Yere bağlılık ve yer kimliği ölçekleri üzerinden elde edilen bulgular ise Oyunlar Köyü sakinlerinin henüz bir kopuş ve keskin bir ayrışma yaşamadığını, fakat kent kimliğinin özellikle aşinalık ve gelecek boyutlarında zedelenmelerin başladığını göstermektedir. Bu bağlamda önümüzdeki yıllarda daha detaylı ve ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, daha kapsamlı bilgilere ulaşılması ve daha kesin yargılar belirtilebilmesi açısından önemlidir.

Oyunlar Köyü'nün keskin bir sosyo-mekânsal ayrışma yaşamamasında; yarı kapalı yerleşme olmasının, mimarisinin, alana yerleşme tarzının ve geleneksel bazı değerlerin modern yeniden tasarlanışının etkili olabileceği düşünülmektedir. Özdemir ve Doğrusoy'un (2016) Mavişehir'de örneğinde dışa kapalı ve dışa açık bir siteyi karşılaştırdığı çalışması; dışa açık sitelerin insan-çevre ilişkileri açısından daha sağlıklı ortamları hem site içindkiler hem de site dışındakiler için sunabildiğini bulgulanmıştır. Bu anlamda Oyunlar Köyü'nün keskin bir ayrışma yaşamamasının sebebi, kapalı değil yarı yapalı olması muhtemeldir.

Oyunlar Köyünün modern mimarisi ev ölçeğinde katılımcıların ihtiyaçlarına cevap vermekte zorlanmıştır. Bulgular, katılımcıların evlerini dönüştürmek adına çok yüksek düzeyde duysal kendileme (mekâna kimlik yükleme) operasyonları yaptıklarını göstermektedir. Bu durumun sebeplerinden biri de Oyunlar Köyü evlerinin İzmir 2005 Yaz Oyunları için gelen sporcuların konaklama ihtiyacı için üretilmeleri olabilir. Zira bir otel işlevi yüklenerek oluşturulan modern bir mekânı *yere* ya da *yuvaya* dönüştürmenin zor ve uğraştırıcı bir süreç olduğu katılımcıların sık sık tekrarladığı “*bu ev bizi çok uğraştırdı, bıktık*” söylemlerinden de anlaşılabilir.

Oyunlar Köyü'nün modern mimarisi her ne kadar ev ölçeğinde sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayamasa da site ölçeğinde karşıladığı bulgulanmıştır. Özellikle rezidans tarzında dikine gelişim göstermemesi aksine tıpkı bir köy gibi yatay gelişim göstermesi ve asansörden ziyade açık merdiven sisteminin uygulanması, içinde yaşayanların sağlıklı birincil etkileşimler kurmasını ve bir topluluk duygusu geliştirmelerini kolaylaştırmıştır. Bulgular, katılımcıların topluluk duygusunu temsil eden

maddeye orta-yüksek düzeyde önem atfettiklerini göstermektedir. Geleneksel dönemlerde, özellikle Türkiye’de çeşmeler, topluluk duygusu ve bireylerin toplum içindeki yerini sağlamlaştırması açısından önem arz etmekteydi. Günümüz modern döneminde ise çeşmeler yerini havuzlara bırakmıştır. Oyunlar Köyü’nün tam merkezinde söz konusu topluluk duygusu işlevini yerine getirebilecek bir havuz bulunmaktadır. Çağın yakalanması ve gelenekselin sadece hatırlanmak yerine modernize edilerek kültürel değerleri yaşatmaya devam etmesi ve mimarinin toplumun sosyal ve bireysel ihtiyaçlarını düşünerek bu hareketi desteklemesi, daha yaşanabilir çevrelerin oluşumu için önem arz etmektedir.

REFERANSLAR

- Agnew, J. (2005). Space: place. P. Cloke ve R. Johnston içinde, *Space of Geographical Thought*, (s.81-96), London: Sage Publications.
- Agnew, J. (2011). Space and place. J. Agnew ve D. Livingstone içinde, *Handbook of Geographical Knowledge*, London: Sage.
- Akalın, M. (2016). Mekânsal ayrışmanın bir yeni biçimi olarak kapalı/kapalı siteler: akkent konutları örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 923-956.
- Aksoy, S. (1996). Balçova Kasabası'nın tarihçesi, M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.4), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Akyol-Altun, D. T. (2008). Yeni yaşam tarzları: kapalı konut yerleşkeleri. *Fen ve Mühendislik Dergisi*, 10(3), 73-83.
- Akyol-Altun, D. T. (2010a). *Kent çeperlerindeki az katlı toplu konutların, kullanıcı-mekân ilişkisi bağlamında değerlendirilmesi: İzmir örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akyol-Altun, D. T. (2010b). Kapalı konut siteleri ve “mahalle” kavramı, *İdeal Kent*, 2, 216-244.
- Akyol-Altun, D. T. (2011). İzmir’de konut pratiğinin dönüşümü ve kapalı konut sitelerinin ortaya çıkışı. *Ege Mimarlık*, 77, 26-31.
- Akyol-Altun, D. T. (2012). İzmir’de yeni bir konut üretim süreci olarak kapalı konut siteleri. *İdeal Kent*, 6, 40-61.
- Alpaslan, H. İ. (2012). Osmanlı Dönemi İzmir’inde milletlerin sosyo-ekonomik konumlarındaki değişimlerin yerleşim dokusuna etkileri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 21(2), 25-35.
- Andersen, H. S. (2003). *Urban sores. On the interaction between segregation, urban decay and deprived neighbourhoods*. Farnham: Ashgate Publishing.
- Bal, E., Akyol-Altun, D. T. (2009). Yatırımcı firmaların nitelikleri bağlamında İstanbul ve İzmir’deki kapalı konut siteleri. *DEÜ Mühendislik Fakültesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 32, 1-9.

- Bal, E., Akyol-Altun, D. T. (2016). İzmir’de neoliberal kentleşme eğilimleri kapsamında lüks konut üretiminde yeni yaklaşımlar: Folkart konut projeleri. *Planlama*, 26, 65-80.
- Barkul, O., Ayten, S. S. (2012). A survey on the social and spatial characteristics of gated communities in Ankara. *ENHR Conference Housing: Local Welfare and Local Markets in a Globalised World*, Norveç.
- Baykara, T. (1996). Balçova hakkında düşünceler. M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.1-3), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Bengisu, E. (2014). *Place attachment and gated communities: the case of Soyak Mavişehir İzmir* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yaşar University, İzmir.
- Bilgin, N. (1999). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Blakely, E. J., Snyder, M. G. (1997). *Fortress America: gated communities in the United States*. Washington: Brookings Institution Press.
- Blakely, E. J. (2011). Yükselmekte olan küresel orta sınıf dünyasının yeni banliyö mekânları: ayrılmış ve eşitsiz, *Ege Mimarlık*, 2(77), 14-17.
- Bora, C. (1996). Balçova adını nereden aldığı. M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.5-6), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Borsdorf, A., Hildalgo, R., Vidal-Koppmann, S. (2016). Social segregation and gated communities in Santiago de Chile and Buenos Aires a comparison. *Habitat International*, 54, 18-27.
- Burke, M., Sebaly, C. (2001). Locking in the Pedestrian? The Privatised Streets of gated communities. *World Transport Policy & Practice*, 7, 67-74.
- Cihan, M. M. (2015). *Sosyal ve mekânsal ayrışma kapsamında konut-kamusal alan ilişkilerinin Ataköy örneği üzerinden irdelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Cresswell, T. (2008). Place: encountering geography as philosophy. *Geography*, 93, 132-139.
- Cresswell, T. (2009). Place. R. Kitchin ve N. J. Thrift içinde, *International Encyclopedia of Human Geography*, UK: Elsevier.

- Cresswell, T. (2014). Place. R. Lee, N. Castree, R. Kitchin, V. Lawson, A. Paasi, C. Philo, S, Radcliffe, S, M, Roberts ve C. W. C. Withers içinde, *Human Geography*, (s.3-21), London: Sage.
- Çabuklu, Y. (2010). Korkunun mimarisi ve kapalı yerleşmeler, Y. Çabuklu içinde, *Post-modern Toplumdan Kesitler*, (s.152), İstanbul: Paloma Yayınları.
- Çakırer, Y. (2006). Onlar olmasa evimizi kim temizleyecek? Korunaklı yaşamıyla adana varsılı. *Kebikeç*, 21(2006), 211-230.
- Çamur, A. (2017). Suriyeli mülteciler ve belediyelerin sorumluluğu: İzmir örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 113-129.
- Çolak, F. (1996). XX. yy. başlarından günümüze hatıralarla Balçova, M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.7-12), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Diamond, J. (1997). *Tüfek, Mikrop ve Çelik*. İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Elden, S. (2009), Space 1. R. Kitchin ve N. J. Thrift içinde, *International Encyclopedia of Human Geography*, (s. 262-267), UK: Elsevier.
- Erdem, T. (2012). *Yerin anlamları ile yere bağlılık arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Fahey, T., Fanning, B. (2010). Immigration and socio-spatial segregation in Dublin, 1996-2006. *Urban Studies*, 47(8), 1625-1642.
- Foresman, T., Luscombe, R. (2017). The second of geography for a spatially enabled economy. *International Journal of Digital Earth*, 10(10), 979-995.
- Geniş, Ş. (2009). Neo-liberal kentleşmenin mekânda yansımaları: İstanbul'da güvenli siteler. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 116, 121-153.
- Goix, L. R. (2006). Gated communities: sprawl and social segregation in Southern California. *Housing Studies*, 20(2), 1-35.
- Gold, R. J. (1980). *An introduction to behavioural geography*. New York: Oxford University Press.
- Göğüş, B. Y. (2014). *Küreselleşen kentlerde kamusal mekânın dönüşümünün sosyo-mekânsal ayrışma bağlamında incelenmesi: Taksim Gezi Parkı örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gökten, M. (1991). *Toplu konutlarda insan-mekân ilişkileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

- Gönüler, M. (2015). *Kentte sosyal ayrışma ve mekânsal dönüşüm: kapalı sitelerde kadının konumu* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Göregenli, M. (2005). *İzmir'de yer kimliği ve kente bağlılık*. İzmir.
- Göregenli, M. (2010). *Çevre psikolojisi: insan-mekân ilişkileri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Göregenli, M., Karakuş, P., Kösten, E. Y. Ö., Umuroğlu, İ. (2014). Mahalleye bağlılık düzeyinin kent kimliği ile ilişkisi içinde incelenmesi. *Psikoloji Dergisi*, 29, 73-85.
- Göregenli, M., Karakuş, P. (2014a). Göç araştırmalarında mekân boyutu: kültürel ve mekânsal bütünleşme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17, 101-115.
- Göregenli, M., Karakuş, P. (2014b). The relations between socio-spatial mobility and urban-related identity: a comparative analysis of internal migrants and host culture members in six big cities of Turkey. *4th International Conference Ecology of Urban Areas 2014- Proocedings*, ISBN 978-86-7672-237-2, s: 470-479.
- Göregenli, M., Karakuş, P. (2015). Göç kente bağlılık ve bireycilik toplulukçuluk kültürel ve mekânsal göstergeler. B. D. Şeker, I. Sirkeci ve M. M. Yüceşahin içinde, *Göç ve Uyum*, (s. 77-103), London: Transnational Press.
- Graumann, C. F. (1976). The concept of appropriation and modes of appropriation of space. P. Korosec-Serfaty içinde, *Apropriation of Space*, Louvain-La-Neuve, Belguim: Ciaco.
- Gülümser, A. A. (2005). *Kentleşmede yeni bir eğilim: İstanbul'daki korumalı yerleşmeler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gümüş, H. (1996). Balçova'nın jeolojik özellikleri, M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.91-97), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Güremen, L. (2016). Konut ve yerleşim alanı kullanıcı algısının memnuniyet ve tercih davranışına etkisi üzerine bir araştırmada Amasya örneği. *Technological Applied Sciences (NWSATAS)*, 11, 24-64.
- Güven, S. K., Kar, A. (2013). Kutuplaş(tır)manın yeni mekânları: kapalı siteler. *Folklor/Edebiyat*, 19(75), 9-36.

- Haghrhmanı, S. (2017). *Kentsel dönüşümde memnuniyet ve sosyo-mekânsal ayrışma: Ankara Mamak örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hernandez, B., Hidalgo, M.C., Salazar-Laplace, M. E., Hess, S. (2007). Place attachment and place identity in natives and non-natives. *Journal of Environmental Psychology*, 27, 310-319.
- Hidalgo, M. C., Hernandez, B. (2001). Place attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 273-281.
- Hidalgo, M. C. (2013). Operationalization of place attachment: a consensus proposal. *Estudios de Psicología*, 34, 251-259.
- Holt-Jensen, A. (2014). *Coğrafya Tarihi, Felsefesi ve Temel Kavramları*. E. Bekaroğlu (Çeviri Editörü) E. Bekaroğlu, Ö. F. Anlı, H. Turut, S. Tuysuz (Çevirenler), İstanbul: İdil Yayıncılık.
- Işık, Ş. (1996). Balçova nüfusunun gelişimi ve sosyal özellikleri. M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.109-118), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Jorgensen, B. S., Stedman, R.C. (2001). Sense of place as an attitude: lakeshore owners attitudes toward their properties. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 133-248.
- Jorgensen, B. S., Stedman, R.C. (2006). A comparative analysis of predictors of sense of place dimensions: attachment to, dependence on and identification with lakeshore properties. *Journal of Environmental Management*, 79, 316–327.
- Kaba, B. (2017). *Kapalı yerleşmelerde insan ve yer ilişkileri: Mavişehir (İzmir) örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kaba, B., Südaş, İ. (2019). “‘Mavişehir’in Belirli Kuralları Vardır’” *Kapalı Yerleşmelerde İnsan-Mekân İlişkileri*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Karadağ, A. (2000). *Kentsel gelişim süreci, çevresel etkileri ve sorunları ile İzmir*. İzmir: Titizler Matbaası.
- Karadağ, A., Aksak, P. (2018), Metropol kentlerde sosyo-mekânsal ayrışma ve toplanma dinamikleri. N. Özgen içinde, *Sosyal Coğrafya*, (s. 285-322), Ankara: Pegem Akademi.

- Karakuş, P. (2014). *Farklı kimlik gruplarında yer kimliği, yerin anlamları ve kültürlenme süreçleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kaya, İ. (2014a). Coğrafi düşüncede mekân tartışmaları. *Posseible Düşünme Dergisi*, 2, 1-13.
- Kaya, İ. (2014b). Coğrafi düşüncenin değişimi ve paradigmlar. Y. Arı ve İ. Kaya içinde, *Coğrafya Araştırma Yöntemleri*, (s. 19-49), Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Kırılmaz, H., Ayparçası, F. (2016). Modernizm ve postmodernizm süreçlerinin tüketim kültürüne yansımaları. *İnsan & İnsan dergisi*, 3(8), 32-58.
- Knox, P. L., Marston, S. A. (2013). *Human Geography: places and regions in global context*. Boston: Pearson Education.
- Koçman, A. (1996). Balçova'nın doğal çevre özellikleri. M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s. 98-107), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Kurtuluş, H. (2003). Mekânda billurlaşan kentsel kimlikler: İstanbul'da yeni sınıfsal kimlikler ve mekânsal ayrışmanın bazı boyutları. *Doğu Batı Dergisi*, 23, 75-96.
- Kurtuluş, H. (2011). Yeni bir sosyo-mekânsal form olarak kapalı yerleşmeler. *Ege Mimarlık*, 77, 18-21.
- Lewicka, M. (2005). Ways to make people active: the role of place attachment, cultural capital, and neighborhood ties. *Journal of Environmental Psychology*, 4, 381-395.
- Lewicka, M. (2008). Place attachment, place identity, and place memory: restoring the forgotten city past. *Journal of Environmental Psychology*, 28, 209-231.
- Lewicka, M. (2010). What makes neighborhood different from home and city? effects of place scale on place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 30, 35-51.
- Lewicka, M. (2011a). Place attachment: How far have we come in the last 40 years?. *Journal of Environmental Psychology*, 31, 207-230.
- Lewicka, M. (2011b). On the varieties of people's relationships with places: hummon's typology revisited. *Environment and Behavior*, 43, 676-709.
- Low, S., Altman, I. (1992). *Place attachment plenum*. New York.
- Miller, J. H. (2003). Tobler's first law and spatial analysis. *Blackwell Publishing*, 94(2), 284-289.
- Mutlu, S. (2007). *Türkiye'de yaşanan gecekondulaşma süreci ve çözüm arayışları: Ankara örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Mutluer, M. (1996). Balçova’da nüfusun ekonomik yapısı ve sorunları. M. Zaptıkar içinde, *Geçmişten Günümüze Balçova Sempozyumu* (s.119-133), İzmir: Balçova Belediyesi.
- Mutluer, M. (2000). *Kentleşme sürecinde İzmir’de toplu konut uygulamaları ve sorunlar*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Nalçakan, M. (2009). *Uluslararası spor organizasyonlarında sağlık hizmetleri Universiade 2005 İzmir örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özdemir, N., Doğrusoy, T. İ. (2016). Kapalı konut sitelerinin kamusal açık alanlar açısından oluşturduğu problemlerin insan-çevre ilişkileri bağlamında irdelenmesi. *Megaron*, 11(3), 359-371.
- Özdemir, M. (2017). Neolitik dönem Anadolu mimarisinden bir kesit: Çayönü. *Journal of History and Future*, 3(3), 248-265.
- Özgür, F. E. (2006). Sosyal ve mekânsal ayrışma çerçevesinde yeni konutlaşma eğilimleri: Kapalı siteler İstanbul-Çekmeköy örneği (Yayınlanmamış doktora tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Rapoport, A. (1980). A cross-cultural aspects of environmental design. I. Altman ve J. F. Wohlwill içinde, *Human Behaviur and Environment: Culture and Environment*. (s. 7-46), Newyork: Plenum.
- Shamai, S. (1991). Sense of place: an empirical measurement. *Geoforum*, 22, 347-358.
- Sipahi, E. B. (2011). *1980 sonrası yeni-liberalizm ve küreselleşmenin etkisinde yeni bir kentsel gelişme biçimi olarak güvenli siteler: Konya örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Scannell, L., Gifford, R. (2010a). Defining place attachment: a tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30(2010), 1-10.
- Scannell, L., Gifford, R. (2010b). The relations between natural and civic place attachment and pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 30(2010), 289-297.
- Südaş, İ., Öz, İ. (2018). Davranışsal coğrafyada bilişsel haritalar: Ege Üniversitesi Kampüsü örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, 71, 81-92.

- Südaş, İ. (2019). *Şehirden Kopuş mu? Değişen İzmir’de Köylere Göç*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tanülkü, B. (2009). An exploration of two gated communities in Istanbul (Yayınlanmamış doktora tezi). Lancaster University, Lancaster: UK.
- Tanülkü, B. (2012). Güvenlikli siteler arası rekabet: “ahlâklı kapitalizm” in kimlik üzerindeki etkisi. *İdeal Kent Dergisi*, 6, 124-153.
- Töre, Ö. E., Som, K. S. (2009). Sosyo-mekânsal ayrışmada korunaklı konut yerleşmeleri: İstanbul örneği. *Megaron*, 4(3), 121-130.
- Tümer, H. Ö., Dostoğlu, N. (2008). Bursa’da dışa kapalı konut yerleşmelerinin oluşum süreci ve sınıflandırılması. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 13, 53-68.
- Tümertekin, E., Özgüç, N. (2014). *Beşeri Coğrafya: insan kültür mekân*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Wölfflin, H. (2019). *Mimarlık Psikolojisine Öndeyişler*. A. Tümertekin ve N. Ülner (Çevirenler), İstanbul: Janus Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2016). *Kapalı konut yerleşkelerinin Antalya kenti örneğinde incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

İnternet Kaynakları:

- <http://www.balcova.bel.tr/Sayfa/49/tarihce> [16.07.2019/23.15]
- <https://www.oyunlarkoyu.com/> [17.07.2019/22.15]
- <http://www.konak.bel.tr/sayfa/gecmisten-bugune-konak> [19.07.2019/01.22]
- <http://tip.deu.edu.tr/tr/tarihce/> [20.07.2019/00.34]
- <http://izmir.goc.gov.tr/tr/> [23.07.2019/20.51]
- <https://www.guncelprojebilgileri.com/izmir-konut-projeleri/balcova-modern> [25.07.2019/15.27]
- <https://www.egiad.org.tr/egiad-yarin/> sayı:12 [29.07.2019/22.56]
- <http://ya2005.yeniasir.com.tr/07/04/index.php3?kat=ana&sayfa=spor1&bolum=gunluk> [30.07.2019/01.20]
- <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/olimpiyat-k0yu-ihalesi-tamam/832/156> [31.07.2019/00.14]

- <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/olimpiyat-mesalesi-izmirde-yanacak/970/156>
[31.07.2019/21.33]
- <http://www.hasinsaat.com/tr/k2/biteneprojeler/item/17-%C3%BCniversiteler-olimpiyat-k%C3%B6y%C3%BC.html> [31.07.2019/23.31]
- <http://www.olympiccityproject.com/seoul> [02.08.2019/01.34]
- https://www.google.com/search?q=montreal+olympic+village&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi-65yG7-LjAhUipIsKHT9qAdYQ_AUIESgB&biw=1366&bih=657#imgrc=QZ0K53TFJT_YbiM: [02.08.2019/02.03]
- <https://deportivamichoacan.com/lista-la-villa-olimpica-de-rio-2016/>
[02.08.2019/02.58]
- <http://v3.arkitera.com/h18492-izmirdeki-kentsel-donusum-turkiyeye-ornek-olacak.html> [03.08.2019/00.25]
- <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=IZMIR>
[04.08.2019/12.04]
- <https://www.leeds-castle.com/> [10.10.2019/11.29]
- <https://www.gazeteduvar.com.tr/kultur-sanat/2018/03/31/kazi-baskani-doc-ozdogan-anlatti-kuzey-mezopotamyada-neolitik-donemin-anahtari-cayonu/>
[15.10.2019/09.15]
- <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/binlerce-yillik-cayonu-acik-hava-muzesine-donusturuluyor/1250403> [15.10.2019/09.20]
- <https://www.lamarea.com/2018/01/22/desigualdad-oxfam/> [18.07.2020/01.30]
- <http://arsiv.ntv.com.tr/> [20.07.2020/23.20]

EK: ARAŞTIRMA SORU FORMU

BU ARAŞTIRMA, EGE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ'NDE, DR. İLKAY SÜDAŞ'IN DANIŞMANLIĞINDA YÜRÜTÜLEN BİR YÜKSEK LİSANS TEZİ KAPSAMINDA, **OYUNLAR KÖYÜ SAKİNLERİNİN MEKÂNSAL TERCİHLERİ** HAKKINDA BİLGİ EDİNMEYİ AMAÇLAMAKTADIR. ANKET FORMUNDA İSİM, ADRES YA DA TELEFON GİBİ KİŞİSEL BİLGİ İÇEREN SORULARA YER VERİLMEMİŞTİR. ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN VERİLER, BAŞKA KİŞİ/KURUMLARLA PAYLAŞILMAYACAK, YALNIZCA BİLİMSEL AMAÇLA VE ANONİM OLARAK KULLANILACAKTIR.

YILDIRAN LİKOS E.Ü. Yüksek Lisans Öğrencisi

AŞAĞIDAKİ İFADELERE NE ÖLÇÜDE KATILIYORSUNUZ?		EV					OYUNLAR KÖYÜ					BALÇOVA					İZMİR				
KEŞİNLİKLE KATILMIYORUM 1 – 2 – 3 – 4 – 5 KEŞİNLİKLE KATILIYORUM		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	BURAYI ÇOK İYİ TANIYORUM																				
2	BURAYI ELEŞTİREN OLDUĞUNDA BURAYI SAVUNURUM																				
3	BURADAN TAŞINMAYI İSTEMEM																				
4	BURADAN HOŞLANMIYORUM																				
5	BURADA KENDİMİ GÜVENDE HİSSEDİYORUM																				
6	BURASI İLE GURUR DUYUYORUM																				
7	BURASI BENİM BİR PARÇAM																				
8	BURASI İLE İLGİLİ KONULARDA SÖZ SAHİBİ DEĞİLİMDİR																				
9	BURADA OLUP BİTENLERİ BİLMEK İSTERİM																				
10	BURAYI SEVE SEVE TERK EDERİM																				
11	BURADA OLMADIĞIM ZAMAN BURAYI ÖZLÜYORUM																				
12	BURAYA KÖK SALDIĞIMI HİSSEDİYORUM																				
OYUNLAR KÖYÜ VE İZMİR İLE İLGİLİ OLARAK AŞAĞIDAKİ İFADELERE NE ÖLÇÜDE KATILIYORSUNUZ?																	1	2	3	4	5
13	OYUNLAR KÖYÜ'NE GİRİŞLER BİRAZ DAHA KONTROLLÜ OLSA DAHA İYİ OLURDU.																				
14	BURADA BAZEN KENDİMİ MAHRUMİYET BÖLGESİNDEYİMİŞİM GİBİ HİSSEDİYORUM																				
15	OYUNLAR KÖYÜ ÇOCUK YETİŞTİRMEK İÇİN İDEAL BİR YERDİR.																				
16	OYUNLAR KÖYÜ'NÜN MİMARİ YAPISI BU SİTEYE EŞSİZLİK KATIYOR																				
17	OYUNLAR KÖYÜ SAKİNLERİ, ORTAK SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN BİRLİKTE HAREKET EDERLER																				
18	OYUNLAR KÖYÜ DİĞER SİTELERDE YAŞAYANLAR TARAFINDAN PRESTİJLİ, SAYGIN BİR YER OLARAK GÖRÜLÜR																				
19	DİĞER SİTELERLE KIYASLANDIĞINDA, BURASI PEK ÇOK AVANTAJA SAHİPTİR.																				
20	BURASI TURİSTLERE TAVSİYE EDİLEBİLECEK BİR YERDİR.																				
21	BURASI, DİĞER SİTELERİN İMRENDİĞİ, ÖZENDİĞİ ÖZELLİKLERE SAHİPTİR.																				
22	OYUNLAR KÖYÜ'NÜ YUVAM OLARAK GÖRÜYORUM																				
23	KENDİMİ BURALI OLARAK GÖRÜYORUM																				
24	OYUNLAR KÖYÜ'NDE KENDİMİ EVİMDEYİMİŞ GİBİ HİSSEDİYORUM																				
25	OYUNLAR KÖYÜ'NDEKİ PEK ÇOK ŞEY BANA GEÇMİŞİMİ HATIRLATIYOR																				
26	BAŞKA BİR YERDE YAŞAYABİLECEĞİMİ SANMIYORUM, EĞER YAŞARSAM KENDİMİ İLGİLİ PEK ÇOK ŞEYDEN VAZGEÇMEK ZORUNDA KALACAĞIM																				
27	OYUNLAR KÖYÜ'NE İÇTEN BİR BAĞLILIK HİSSEDİYORUM ÇÜNKÜ BURAYLA İLGİLİ PEK ÇOK ANIM VAR																				
28	BURAYI O KADAR İYİ TANIYORUM Kİ ÇOK ESKİ BİR FOTOĞRAFINI BİLR GÖRSEM TANIRIM																				
29	OYUNLAR KÖYÜ'NÜ HER DOLAŞTIĞIMDA KENDİMİ BURAYA AİT HİSSEDERİM																				
30	OYUNLAR KÖYÜ BANA GERÇEKTEN ÇOK TANIDIK GELİYOR																				
31	BURAYI HER GÜN ÇOK YOĞUN DUYGULARLA YAŞARIM																				
32	KEŞİNLİKLE OYUNLAR KÖYÜ'NDE KALMAK İSTERİM																				
33	OYUNLAR KÖYÜ'NÜN GELECEĞİNİ MERAK EDİYORUM, NASIL BİR YER OLACAĞINI GÖRMEK İSTİYORUM																				
34	OYUNLAR KÖYÜ BENİM GELECEKLE İLGİLİ PLANLARIMDA ÇOK ÖNEMLİ BİR YER TUTAR																				
35	KİŞİSEL GELECEĞİMDE OYUNLAR KÖYÜ'NÜN ÇOK ÖNEMLİ BİR YERİ VAR																				
36	OYUNLAR KÖYÜ, GÜNLÜK YAŞAMIMDA ÇOK ÖNEMLİ BİR YER TUTAR																				
37	İZMİR DİĞER YERLERDE YAŞAYANLAR TARAFINDAN PRESTİJLİ, SAYGIN BİR ŞEHİR OLARAK GÖRÜLÜR																				
38	DİĞER ŞEHİRLERLE KIYASLANDIĞINDA, İZMİR PEK ÇOK AVANTAJA SAHİPTİR.																				
39	İZMİR TURİSTLERE TAVSİYE EDİLEBİLECEK BİR YERDİR.																				
40	İZMİR, DİĞER ŞEHİRLERİN İMRENDİĞİ, ÖZENDİĞİ ÖZELLİKLERE SAHİPTİR.																				
41	İZMİR'İ MEMLEKETİM OLARAK GÖRÜYORUM																				
42	KENDİMİ İZMİRLİ OLARAK GÖRÜYORUM																				
43	İZMİR'DE KENDİMİ EVİMDEYİMİŞ GİBİ HİSSEDİYORUM																				
44	İZMİR'DEKİ PEK ÇOK ŞEY BANA GEÇMİŞİMİ HATIRLATIYOR																				
45	BAŞKA BİR YERDE YAŞAYABİLECEĞİMİ SANMIYORUM, EĞER YAŞARSAM KENDİMİ İLGİLİ PEK ÇOK ŞEYDEN VAZGEÇMEK ZORUNDA KALACAĞIM																				
46	İZMİR'E İÇTEN BİR BAĞLILIK HİSSEDİYORUM ÇÜNKÜ BURAYLA İLGİLİ PEK ÇOK ANIM VAR																				
47	İZMİR'İ O KADAR İYİ TANIYORUM Kİ ÇOK ESKİ BİR FOTOĞRAFINI BİLE GÖRSEM TANIRIM																				
48	İZMİR'İ HER DOLAŞTIĞIMDA KENDİMİ BURAYA AİT HİSSEDERİM																				
49	İZMİR BANA GERÇEKTEN ÇOK TANIDIK GELİYOR																				
50	İZMİR'İ HER GÜN ÇOK YOĞUN DUYGULARLA YAŞARIM																				
51	KEŞİNLİKLE İZMİR'DE KALMAK İSTERİM																				
52	İZMİR'İN GELECEĞİNİ MERAK EDİYORUM, NASIL BİR YER OLACAĞINI GÖRMEK İSTİYORUM																				
53	İZMİR BENİM GELECEKLE İLGİLİ PLANLARIMDA ÇOK ÖNEMLİ BİR YER TUTAR																				
54	KİŞİSEL GELECEĞİMDE İZMİR'İN ÇOK ÖNEMLİ BİR YERİ VAR																				
55	İZMİR, GÜNLÜK YAŞAMIMDA ÇOK ÖNEMLİ BİR YER TUTAR																				
56	İZMİR, ÇOCUK YETİŞTİRMEK İÇİN İDEAL BİR ŞEHİRDİR.																				
AŞAĞIDAKİ ÖZELLİKLER, BU KONUTU TERCİH ETMENİZDE NE DERECEDE ÖNEMLİDİR? Önemli 1-2-3-4-5 Çok Önemli																	1	2	3	4	5
57	EVİN / DAİRENİN BÜYÜK OLMASI																				
58	ODA SAYISI																				
59	TERASININ / BALKONUNUN / BAÇESİNİN BULUNMASI																				
60	ALTYAPI YETERLİLİĞİ (DOĞAL GAZ, KABLOLU TV, İNTERNET VB.)																				
61	EVİN AYDINLIK OLMASI, GÜNEŞ ALMASI																				
62	PARK YERİ SORUNUN BULUNMAMASI																				
63	MERKEZİ ISITMA - SICAK SU, ASANSÖR OLANAKLARI																				
64	BULUNDUĞU KAT																				
65	SİTE İÇİ HİZMETLERİN BULUNMASI																				
66	KAPALI / GÜVENLİKLİ SİTEDE BULUNMASI																				
67	EVİN SAĞLAM VE BAKIMLI OLMASI																				
68	GÜZEL BİR MANZARAYA SAHİP OLMASI																				
69	EVİN / DAİRENİN KÜÇÜK OLMASI																				
70	FİYATININ / KİRASININ MADDİ GÜCÜME UYGUN OLMASI																				

	S4. AŞAĞIDAKİ ÖZELLİKLER, OYUNLAR KÖYÜ'NÜ TERCİH ETMENİZDE NE DERECEDE ÖNEMLİ ROL OYNADI?	1	2	3	4	5
71	CADDE, SOKAK VE KALDIRIMLARININ BAKIMLI VE ESTETİK OLUŞU					
72	SESSİZ VE SAKİN OLUŞU					
73	BİNALARIN SIKIŞIK OLMAMASI					
74	YOĞUN ARAÇ TRAFİĞİNİN BULUNMAMASI					
75	KALABALIK OLMAMASI					
76	ARAÇ PARK ETME SORUNUNUN OLMAMASI					
77	ESKİDEN TANIDIGIM KOMŞULARIMIN OLMASI					
78	SEMTİN / ŞİTENİN PRESTİJLİ OLMASI / OLUMLU BİR İMAJININ BULUNMASI					
79	BÜYÜK ALIŞ-VERİŞ MERKEZLERİNE YAKIN OLMASI					
80	İŞ YERİNE YAKIN OLMASI					
81	SAGLIK TESİSLERİNE KOLAY ULAŞILABİLİRLİĞİ					
82	GEÇMİŞİMDEN AŞINA OLDUĞUM BİR YER OLMASI					
83	OKULLARA KOLAY ERİŞİLEBİLİRLİĞİ					
84	AKRABALARIMA YAKINLIĞI					
85	ARKADAŞLARIMA YAKINLIĞI					
86	SAKİNLERİNİN GELİR VE EĞİTİM DÜZEYİ BAKIMINDAN BENZER OLMASI					
87	BURADA YAŞAYANLARIN SAKİN VE SORUNSUZ KİMSELER OLUŞU					
88	SPOR VE REKREASYON OLANAKLARINA SAHİP OLMASI					
89	MAHREMİYETİNİN OLMASI / İNSANLARIN BİRBİRİNİ GÖZLEMESİ					
90	ŞEHİR MERKEZİNDEN UZAK BİR KONUMDA YER ALMASI					
91	GÜVENLİK ÖNLEMLERİ İLE KORUNUYOR OLMASI					
92	GÜVENLİK KAMERALARININ BULUNMASI					
93	DİĞER (LÜTFEN BELİRTİNİZ):					

ŞU FAALİYETLERİ DAHA ÇOK NERELERDE GERÇEKLEŞTİRİYORSUNUZ? FAALİYETİN YAPILDIĞI YER ADINI (SEMT, İLÇE, ŞEHİR VB ŞEKLİNDE) BELİRTİNİZ	YOK	EVDE	YER ADI (Açık adres yazmayınız, market vb. marka ismi vermeyiniz!)
EĞLENCE			
DİNLENME			
GÜNLÜK ALIŞVERİŞ (GIDA VB.)			
ALIŞVERİŞ (DİĞER İHTİYAÇLAR)			
SPOR			
AİLE BULUŞMALARI			
ARKADAŞ BULUŞMALARI			
HAFTA SONU TATİLİ			
YILLIK TATİL			
ÇALIŞMA			
HASTANE/SAĞLIK HİZMETİ ALMA			
KÜLTÜR-SANAT FAALİYETLERİNE KATILIM			

SİMDİ LÜTFEN EVİNİZİ DÜŞÜNÜN. EVİNİZ MİMARİ ÖZELLİKLERİ, İHTİYAÇLARINIZA NE ÖLÇÜDE YANIT VERİYOR?

- ☐ TAMAMEN YANIT VERİYOR, İDEALİMDEKİ EVDE YAŞADIĞIMI SÖYLEYEBİLİRİM.
☐ BÜYÜK ÖLÇÜDE YANIT VERİYOR AMA EVDE BAZI DEĞİŞİKLİKLER GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM.
☐ PEK YANIT VERDİĞİNİ SÖYLEMEYEMEM BU SEBEPLER BURADAN TAŞINMAYI DÜŞÜNÜYORUM

EVİNİZDE HER HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİK YAPMA İHTİYACI DUYDUNUZ MU? NE TÜR DEĞİŞİKLİKLER YAPTINIZ?

☐ FAYANSLARI DEĞİŞTİRDİM	☐ ASMA TAVAN YAPTIRDIM
☐ PARKELERİ DEĞİŞTİRDİM	☐ AVİZELERİ DEĞİŞTİRDİM
☐ DUVAR KÂĞIDI KAPLATTIM	☐ MUTFAK/BANYO DOLABINI DEĞİŞTİRDİM
☐ KARTONPİYER YAPTIRDIM	☐ TERASA PERGOLA YAPTIRDIM
☐ SALONA GÖMME TAVAN YAPTIRDIM	☐ GİRİŞİ KAPATARAK ANTREYE DÖNÜŞTÜRDÜM
☐ BOYA YAPTIRDIM	☐ TV ARKASI DUVAR DEKORASYONU YAPTIRDIM
☐ SALON VE MUTFAĞI BİRBİRİNDEN AYIRDIM	☐ DİĞER:

NELER DEĞİŞSE, BU EV SİZİN İHTİYAÇLARINIZA DAHA İYİ YANIT VERİRDİ?.....

CİNSİYET ☐ KADIN ☐ ERKEK **DOĞUM YERİ** _____ **DOĞUM YILI** _____

MEDENİ DURUM ☐ BEKÂR ☐ EVLİ ☐ DİĞER: _____ **ÇOCUĞUNUZ VAR MI?** ☐ YOK ☐ VAR: Sayısı: _____

EVDE SİZ DÂHİL KAÇ KİŞİ YAŞIYOR? _____

EVİN MÜLKİYETİ ☐ BANA AİT ☐ EŞİME AİT ☐ EŞİMLE ORTAK ☐ AİLEDEN BİR BAŞKASINA AİT ☐ KİRALIK

EĞİTİM (SON BİTİRİLEN) ☐ İLKOKUL ☐ ORTAOKUL ☐ LİSE ☐ ÖN LİSANS ☐ LİSANS ☐ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA

MESLEK? _____ **HALEN ÇALIŞIYOR MUSUNUZ?** ☐ EVET ☐ HAYIR **NE İŞ YAPIYORSUNUZ?** _____

EMEKLİ MİSİNİZ? ☐ EVET ☐ HAYIR **EVET İSE, NE ZAMAN EMEKLİ OLDUNUZ? (YIL)** _____

HAYATINIZIN BÜYÜK BÖLÜMÜNÜ NEREDE GEÇİRDİNİZ? ☐ ÜÇ BÜYÜK ŞEHİRDEN BİRİNİN MERKEZİNDE
☐ DİĞER ŞEHİR MERKEZLERİNDEN BİRİNDE ☐ BİR İLÇE MERKEZİNDE ☐ KÖYDE

AYLIK TOPLAM GELİRİNİZ (TL) ☐ 1000 VE ALTI ☐ 1001-2500 ☐ 2501-5000 ☐ 5001-10000 ☐ 10001 VE ÜSTÜ

BURAYA TAŞINMADAN ÖNCE NEREDE İKAMET EDİYORDUNUZ? İL / İLÇE / SEMT:.....

BURADAN ÖNCE İKAMET ETTİĞİNİZ YER DE BİR GÜVENLİKLİ SİTE MİYDİ?.....

BURAYA HANGİ YIL TAŞINDINIZ?.....

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ!

TEŞEKKÜR

Bu araştırma, pek çok kişinin emeği ve desteği ile gerçekleşmiştir. İlk olarak, yüksek lisans tezimin her aşamasında bana yol gösteren, bilmediklerimi sabırla açıklayan ve bildiklerimi takdir ederek motivasyonumu diri tutan, çok şey öğrendiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi İlkay Südaş'a teşekkür etmek istiyorum. Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca derslerini dinleme fırsatı bulduğum ve bulamadığım bütün bölüm hocalarıma da teşekkür ederim. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olan Dr. Elvan Arıkan İyilikçi ve yine aynı bölümde lisans öğrencisi olan çok değerli arkadaşım İstem Özmukan'a da veri analizi sürecindeki çeşitli yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde; site nüfusu bilgilerini paylaşan Çetin Emeç Mahallesi muhtarı Recep Pervanlar'a, anket sorularını sabırla cevaplayan katılımcılara, desteklerini esirgemeyen Oyunlar Köyü site yönetimine ve son olarak her türlü destekleri için sevgili aileme çok teşekkürler ederim.

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Trabzon’da doğdum. İlk ve Orta öğrenimimi Trabzon’da tamamladım. 2013 yılında Ankara Açıköğretim Lisesi’nden mezun oldum. 2014 yılında, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü’nde lisans eğitime başladım. 2018 yılında; Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü’nden mezun oldum ve Ege üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki pedagojik formasyon eğitimimi tamamladım. Aynı yıl, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Beşeri ve iktisadi Coğrafya alanında yüksek lisans eğitime başladım.